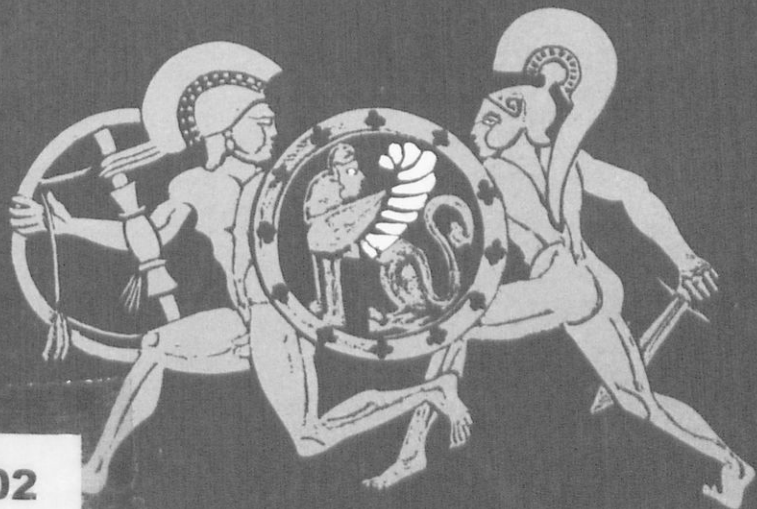

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ
ΚΑΛΛΙΡΩΝΣ ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ ΕΚΛΟΓΑΙ

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
648

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1969

ΣΤ' 89 ΣΧΒ

Σμνηροί

ΑΡΧΑΙΑ Ε/Γ
ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΔΩΡΕΑ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΣΑΙΛΙ ΥΘΗΜΟ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΡΡΩΗΣ ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΤ'

89

ΣΧΒ

Εμπρός

Εμπρός

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

Ε ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΒΕΛΟΠΟΤΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

ΕΔΑΦΗΣΑΤΟ

Ο. Κ. Σ. Β.

α.ε. α.α.β. εισαγ. 3237 κατ' έτος 1969

ΕΛΛΑΣ

21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1969

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Τὸ θέμα τῆς Ἰλιάδος καὶ ὁ Τρωϊκὸς μῦθος

Ἡ Ἰλιάς εἶναι τὸ παλαιότερον ἀπὸ τὰ δύο ποιήματα τοῦ Ὀμήρου, ἔχει δὲ ἐντελῶς διάφορον περιεχόμενον ἀπὸ τὴν Ὀδύσσειαν. Ἀνήκει εἰς τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῶν ἐπῶν, τὰ ὁποῖα διηγοῦνται πολεμικὰ γεγονότα καὶ ἐξυμνοῦν ἥρωϊκὰς πράξεις.

Ἰδιαιτέρως τὸ θέμα τῆς Ἰλιάδος περιλαμβάνει ἐν ἐπεισόδιον, τὸ ὁποῖον συνέβη κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τῆς πολιορκίας τοῦ Ἰλίου καὶ τὸ ὁποῖον ἔγινεν ἀφορμὴ νὰ ἀναδειχθῇ ἡ ἀρετὴ τῶν εὐγενῶν ἠρώων, οἱ ὁποῖοι ἔλαβον μέρος εἰς τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον. Εἰς τὴν διήγησιν τοῦ ἐπεισοδίου τούτου, διαρκείας πενήκοντα ἡμερῶν, περιορίζεται τὸ Ὀμηρικὸν ποίημα καὶ μόνον κατὰ σύμπτωσιν ἀναφέρει τὰς ἀφορμὰς ἢ καὶ ἄλλα συμβάντα τοῦ πολέμου. Ἡ ὄλη σύνθεσις τοῦ ἔπους τούτου προϋποθέτει ὅτι εἶναι γνωστὸς εἰς τοὺς ἀκροατὰς ὁ Τρωϊκὸς μῦθος ἀπὸ τὴν πρώτην ἀφορμὴν τοῦ πολέμου μέχρι τοῦ σημείου, ὅπου ἀρχίζει ἡ ἐπικὴ διήγησις.

Κατὰ τὸν μῦθον τοῦτον ὁ Πάρις, υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροίας Πριάμου, παραβιάζων τὴν ἱερότητα τῆς φιλοξενίας, ἀπήγαγε τὴν Ἑλένην, γυναῖκα τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Μενελάου, καὶ συναπεκόμισε βασιλικούς θησαυρούς. Πρὸς ἐκδίκησιν τῆς ὕβρεως ταύτης ὠργανώθη ἐκστρατεία ἐναντίον τῆς Τροίας ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν τῆς Πελοποννήσου, τῆς Στερεᾶς καὶ τῶν νήσων. Τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν εἶχεν ὁ βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν Ἀγαμέμνων, ἀδελφὸς τοῦ Μενελάου. Στόλος ὑπερχιλίων πλοίων συνεκεντρώθη εἰς τὸν λιμένα τῆς Αὐλίδος, κειμένης ἐπὶ τῆς Βοιωτικῆς ἀκτῆς, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐπλευσαν ἐναντίον τῆς ἐχθρικῆς γῆς, τὴν ὁποίαν καὶ κατέκτησαν ὕστερα ἀπὸ ἀγῶνας δέκα ἐτῶν. Τοιοῦτος διεμορφώθη καὶ παρεδόθη ὁ Τρωϊκὸς μῦθος ἀπὸ τὴν ἐπικὴν ποίησιν.

Μέσα εἰς αὐτὸν ὅμως διέκριναν οἱ Ἕλληνες τῶν μεταγενεστέρων χρόνων, ὅπως διακρίνομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον, ἐν μέγα ἱστορικὸν γε-

γονός· ὅτι περὶ τὸ 1200 π.Χ. ἔγινε μεγάλη καὶ ὠργανωμένη ἐξόρμησις τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐγκατεστημένων ἤδη Ἑλληνικῶν φύλων, τῶν Πρωτοελληνῶν, ὅπως λέγονται σήμερον, πρὸς κατάκτησιν ἐδαφῶν τῆς Μ. Ἀσίας. Ἡ ἐξόρμησις αὕτη ἔφερεν εἰς ἀντιπαράταξιν τὰ ἠνωμένα κράτη τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἓνα συνασπισμὸν Μικρασιατικῶν κρατῶν, τῶν ὁποίων ἰσχυρότερον καὶ πλουσιώτερον ἦτο ἡ Τροία.

2. Ἡ Τροία καὶ ὁ πολιτισμὸς τῆς.

Ὅπως ἀπεδείχθη ἀπὸ ἱστορικὰ καὶ ἀρχαιολογικὰ τεκμήρια, ἡ ΒΔ ἀκτὴ τῆς Μ. Ἀσίας ἀπετέλει τὸ ἰσχυρὸν κράτος τῆς Τροίας (βλ. χάρτην ἀρ. 1.), τὸ ὁποῖον ἦτο ἐν ἀπὸ τὰ θαλασσινὰ κράτη, τὰ ἀκμάσαντα κατὰ τὴν 2αν π.Χ. χιλιετηρίδα εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Αἰγαίου. Τὸ κράτος τοῦτο εἶχεν ὑπὸ τὴν ἐπιτροπὴν του καὶ ἄλλους γειτονικοὺς λαοὺς, οἱ ὅποιοι ἐκυβερνῶντο ἀπὸ ἰδίου βασιλεῖς. Ὁ λαὸς τῶν Τρώων δὲν ἦτο φυσικῶς διάφορος ἀπὸ τοὺς λαοὺς, οἵτινες ἀπετέλουν τὰ Αἰγαιακὰ κράτη τῆς Ἑλλάδος. Εἶχε πολιτισμὸν ἀνεπτυγμένον, ὅπως περίπου καὶ αἱ Μυκῆναι καὶ τὸ Ἄργος, τὰ αὐτὰ θρησκευτικὰ ἔθιμα καὶ ὁμοίαν λατρείαν. Ἐπὶ πλέον οἱ Τρῶες εἶχον τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἠρωϊσμοῦ, τὸ ὁποῖον διακρίνει τοὺς ἀκμάσαντας Μεσογειακοὺς λαοὺς.

Διὰ τὸν Τρωικὸν πολιτισμὸν ἔχομεν ὡς ἀσφαλέστατα τεκμήρια τὰς ἀρχαιολογικὰς ἀνακαλύψεις, τὰς ὁποίας ἐπέτυχεν ὁ Ἑρ. Σχλημαν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Γουλ. Δαῖρπφελδ. Κατὰ τὰς ἀνασκαφάς, αἵτινες διενηργήθησαν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ἀρχαίου Ἰλίου, ἀπεκαλύφθη αὕτη ἡ πόλις τοῦ Πριάμου, ἣτις ἐκυριεύθη καὶ ἐπυρπολήθη ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν (βλ. εἰκ. ἀρ. 2). Εἰς αὐτὴν ἀνευρέθησαν λείψανα τοῦ τείχους (βλ. εἰκ. ἀρ. 3), οἰκιῶν ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως, καθὼς καὶ διάφορα ἀντικείμενα Μυκηναϊκῆς τέχνης, ἣτις ἐπεκράτει καὶ εἰς τὴν Τροίαν, ὅπως καὶ εἰς τὰ ἄλλα Αἰγαιακὰ κράτη. Ἐξ ἄλλου ἡ ἐπικὴ διήγησις τοῦ Ὀμήρου φανερῶναι πόσον ἦτο προηγμένος ὁ βίος καὶ ποία ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ ἠθικὴ ἀκμὴ τοῦ Τρωικοῦ λαοῦ.

3. Ἡ ἐκστρατεία τῶν Ἀχαιῶν κατὰ τῆς Τροίας.

Ἡ ἐκστρατεία ἐναντίον τοῦ ἰσχυροῦ καὶ ἀκμαίου τούτου κράτους ὑπῆρξεν ἡ πρώτη, ἣτις ὠργανώθη καὶ ἐπραγματοποιήθη μὲ κοινήν σύμπραξιν τῶν ἰσχυροτέρων Ἀχαιῶν κρατῶν. Ἡ σύμπραξις αὕτη

είναι η ἀρχαιοτάτη ιστορική περίπτωση, κατά την οποία συνεργάζεται ὅλον τὸ ἔθνος μὲ τὰς φυλετικές του ἀρετὰς πρὸς κοινὸς σκοποὺς καὶ κοινὰ ιδεώδη. Ὁ Θουκυδίδης λέγει ὅτι «πρὸ τῶν Τρωικῶν οὐδὲν φαίνεται πρότερον κοινῇ ἐργασασμένη ἡ Ἑλλάς» (Α. 3).

Ἡ ἐκστρατεία αὕτη ἐγίνετο πρὸς κατάκτησιν τῶν πλουσιῶν ἐδαφῶν τῆς ΒΔ Μικρασιατικῆς παραλίας καὶ πρὸς ἀποικισμόν. Ἄφησεν ἀνάμνησιν μεγάλου γεγονότος εἰς ὅλον τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐγκατεστάθησαν κατόπιν ὡς ἀποικοὶ εἰς τὰς χώρας, ὅπου διεδραματίσθησαν τὰ γεγονότα αὐτά. Ἡ ἐπική ποιησις, ἡ ὅποια, καθὼς εἶναι γνωστὸν, ἀνεπτύχθη εἰς τὰς πλουσίας καὶ εὐκραεῖς χώρας τῆς Μικρασιατικῆς παραλίας, εὗρεν ἀνεξάντλητον ποιητικὸν θέμα εἰς τοὺς θρύλους καὶ τὰς παραδόσεις περὶ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Φυσικὰ μὲ ποιητικὸν τρόπον παρέστησεν ὡς ὑπεράνθρωπα ἔργα τὰ γεγονότα τοῦ πολέμου καὶ ἐξιδανίκευσε τοὺς ἥρωας, οἱ ὅποιοι ἔλαβον μέρος εἰς αὐτόν. Ἀπὸ τοὺς ἥρωικοὺς θρύλους καὶ ἀπὸ τὰς παραδόσεις παλαιότερων ἐπῶν ἐνεπνεύσθη ὁ μέγας ποιητὴς τῆς Ἰωνίας τὸ θαυμάσιον ἔπος του, τὸ ὅποιον διαιωνίζει εἰς τὴν μνήμην τῆς ἀνθρωπότητος τὸν Τρωικὸν πόλεμον καὶ τοὺς ἥρωάς του.

4. Οἱ ἥρωες.

Κατὰ τὴν Ὀμηρικὴν διήγησιν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν διαφόρων Ἑλληνικῶν χωρῶν, ὅσοι συμμετέσχον εἰς τὴν Τρωικὴν ἐκστρατείαν, ἀνεγνώριζον ὡς ἀνώτατον ἀρχηγὸν τὸν βασιλεῦα τῶν Μυκητῶν **Ἀγαμέμνονα**, ὅστις λέγεται «βασιλεύτατος πάντων» καὶ ἐξυμνεῖται ὡς ἐξοχὸν πρότυπον πολιτικῆς καὶ πολεμικῆς ἀρετῆς. Τὸ ἡγεμονικὸν μεγαλεῖον καὶ ἡ ἐπιβολὴ τοῦ ἀνδρός τούτου διαφαίνεται εἰς ὅλην τὴν διήγησιν τῆς Ἰλιάδος. Συναρχηγός καὶ σχεδὸν ὁμότιμος πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα παρίσταται καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ **Μενέλαος**, ἀριστεύων πολλάκις εἰς τὰς μάχας, ἀλλ' ἀσκῶν μικροτέραν ἐπιρροὴν καὶ πρωτοβουλίαν εἰς τὸ στράτευμα.

Κατὰ τὰ μακρὰ ἔτη τοῦ πολέμου διεκρίθησαν καὶ ἄλλοι ἡγεμόνες κατὰ τοὺς κοινὸς πολεμικοὺς ἀγῶνας εἰς ἰδιαιτέραν ἀρετὴν ἕκαστος. Τοιοῦτοτρόπως ὁ ποιητὴς λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ παραστήσῃ διαφόρους τύπους ἠθικοὺς καὶ νὰ ἐξάρῃ ἐκάστην ἀρετὴν ἐνσαρκωμένην εἰς

ἐν πρόσωπον. Τοιοῦτοι τύποι διαπρέπουν εἰς τὸ ποίημα τῆς Ἰλιάδος πολλοί, ἐκ τῶν ὁποίων περισσότερο ὑποδειγματικοὶ εἶναι : ὁ γέρον **Νέστωρ** βασιλεὺς τῆς Πύλου, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν πείραν τῆς γεροντικῆς ἡλικίας του καὶ μὲ τὴν θαυμασίαν πειθῶ τῶν λόγων του διέπρεπεν εἰς τὰς βουλὰς, καὶ εἰς τὰς δυσκόλους περιστάσεις εἶδεν τὴν καλύτεραν καὶ φρονιμωτέραν λύσιν. Εἰς προκεχωρημένην ἡλικίαν ἐπίσης παρίσταται ὁ βασιλεὺς τῆς Κρήτης **Ἰδομενεὺς**, λαμβάνων μέρος εἰς τὰς μάχας καὶ ἐκτελῶν μὲ ἐνθουσιασμόν νεανικὸν ὅ,τι θὰ συνετέλει εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἀγῶνος. Τολμηρὸς καὶ πολυμήχανος πάντοτε ὁ **Ὀδυσσεὺς** χρησιμοποιεῖ τὴν γονιμότητα καὶ τὴν ὀξυδέρκειαν τοῦ νοῦ του διὰ τὸ κοινὸν καλόν, ἐπεμβαίνων εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ λαοῦ, λαμβάνων μέρος εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης. Ἐπίσης εὐφυῆς καὶ πολιτικὸς παρουσιάζεται ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἄργους **Διομήδης**, ἀλλ' ὁ ἥρωας αὐτὸς διαπρέπει κυρίως εἰς πολεμικὴν ἀνδρείαν, ὡς ἐπίσης ὁ βασιλεὺς τῆς Σσλαμῖνος **Αἴας ὁ Τελαμώνιος** καὶ ὁ συνώνυμός του ἥρωας **Αἴας ὁ Ὀϊλέως** ἀπὸ τὴν Λοκρίδα. Μαζὶ μὲ τοὺς πρώτους αὐτοὺς ἥρωας ἀναφέρονται πολλάκις καὶ ἐξυμνοῦνται οἱ πιστοὶ τῶν φίλοι ἢ συναρχηγοί, ὡς ὁ **Μηριόνης** μὲ τὸν Ἰδομενεά, ὁ **Σθένελος** μὲ τὸν Διομήδη κ. ἄ.

Ἡ πλοκὴ τῶν γεγονότων καὶ ἡ διαδοχὴ τῶν ἐπεισοδίων φέρει συχνὰ τὴν διήγησιν εἰς τὴν περιγραφὴν καὶ τὴν ἐξύμνησιν τῶν ἀντιπάλων. Οἱ Τρῶες ἀμύνονται τοῦ πατρίου ἐδάφους μὲ γενικὸν ἀρχηγὸν τὸν Πριαμίδην **Ἔκτορα**, ὁ ὁποῖος ἐνσαρκώνει τὸν ἰδανικώτερον τύπον του ἥρωος καὶ ὑποτάσσει τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὸ καθήκον καὶ εἰς τὸ συναίσθημα τῆς τιμῆς. Εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης ἐμφανίζονται καὶ ἄλλοι εὐγενεῖς Τρῶες, ὡς ὁ μαντικὸς **Ἐλενος**, ἀδελφὸς τοῦ Ἔκτορος, ὁ **Πολυδάμας**, ὁ **Σαρπηδών**, ὁ **Αἰνείας**. Καὶ αὐτὸς, ὅστις ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ τοῦ κακοῦ, ὁ **Πάρις** (Ἀλέξανδρος), ἐπιδεικνύει εἰς ὠρισμένας στιγμὰς ἥρωισμόν καὶ φιλοτιμίαν.

Ὁ κατ' ἐξοχὴν ὄμως ἥρωας ὀλοκλήρου τοῦ ἔπους τῆς Ἰλιάδος εἶναι ὁ ἡμίθεος **Ἀχιλλεύς**, ὁ ὁποῖος ἦλθεν ἀπὸ τὴν Φθίαν μὲ τὸν φίλον του **Πάτροκλον**· καὶ ἦτο μὲν ἀρχηγὸς ἑνὸς μικροῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ τῆς Θεσσαλίας, ἀλλὰ δι' ἐπὶ μετὰ τὰς χειράς του τὸ περισσότερο μέρος τοῦ πολέμου. Τιμᾶται ἀπὸ ὄλους τοὺς Ἀχαιοὺς ὡς ὁ ἥρωας τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς πολεμικῆς τέχνης, καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ δήμου διαπρέπει θαυμαστὸς εἰς τὸ κάλλος τῆς μορφῆς καὶ εἰς τὴν δύναμιν τῶν

λόγων. Ἐνῶ ὁ Ἀγαμέμνων μὲ τὴν πολιτικὴν ἰσχύν τοῦ ἡγεμονεύει ὡς π ο ι μ ῆ ν λ α ῶ ν, ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων τῆς Φθίας λατρεύεται ὡς εἰδωλον ἀγερώχου ἡρωισμοῦ.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀχιλλέως κυριαρχεῖ εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς Ἰλιάδος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. Ὅλοι τὸν θαυμάζουν κατὰ τὴν ὥραν τῆς μάχης, ὅλοι τὸν ποθοῦν, ὅταν λείπη ἀπ' αὐτήν. Ἡ αὐτοπεποιθησις καὶ ἡ εὐγενικὴ ὑπερηφάνεια τοῦ ἥρωος αὐτοῦ ἀποτελοῦν τὸ ἠθικὸν κέντρον, πέριξ τοῦ ὁποίου πλέκεται μὲ θαυμαστὴν ποιητικὴν ἁρμονίαν τὸ ἦθος καὶ ἡ δρᾶσις τῶν ἄλλων προσώπων.

5. Ἡ ποιητικὴ ἀξία τῆς Ἰλιάδος.

Ἡ πλοκὴ εἰς τὸ ἔπος τῆς Ἰλιάδος πραγματοποιεῖται ὄχι μόνον μὲ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτὴν ἐνότητα τῆς ἡρωικῆς μορφῆς τοῦ Ἀχιλλέως, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἐξωτερικὴν ἀλληλουχίαν τῶν γεγονότων. Γίνονται μὲν συχνὰ εἰς τὴν Ἰλιάδα μακρὰ παρεκβάσεις καὶ παρεμβάλλονται σκηναί, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι τόσον στενὰ συνδεδεμένα μὲ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ποιήματος· ἐν τούτοις δὲν χάνει κανεὶς ποτὲ τὴν αἴσθησιν ὅτι ἡ διήγησις προχωρεῖ πρὸς τὴν δέσιν καὶ τὴν λύσιν τῶν διαδραματιζομένων. Δὲν παύει νὰ ἀναγνωρίζῃ τις ὅτι ὁ συνθέσας τὸ ποίημα εἶναι σοφός, χωρὶς νὰ θέλῃ νὰ ἐπιδεικνύῃ σοφίαν, πάντοτε καλλιτέχνης, χωρὶς νὰ ἀναζητῇ μὲ ἐπιτήδευσιν νὰ προκαλέσῃ τὸν θαυμασμόν τῶν ἄλλων. Μὲ ὄλην τὴν φυσικότητα καὶ τὴν ἀφέλειαν περιγράφει τὴν πραγματικότητα τῆς ζωῆς, σκιαγραφεῖ μέσα εἰς αὐτὴν τοὺς ἰδανικοὺς τύπους καὶ ὑποδεικνύει εἰς τὸν ἄνθρωπον τοὺς μεγάλους σκοποὺς τῆς υπάρξεώς του.

Αὐτὸ τὸ κατορθώνει ὄχι μόνον μὲ τὴν τέχνην τῆς διηγήσεως, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἀφθαστον δύναμιν τῶν λέξεων. Ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς ἥρωας ἐμφανίζεται σταθερὰ εἰς τὴν φαντασίαν μας μὲ ὀρισμένα ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα φανερῶνουν τὴν κυριωτέραν ἀρετὴν ἢ τὴν κατ' ἐξοχὴν ἰδιότητά του. Οἱ λόγοι ἐξ ἄλλου, τοὺς ὁποίους λέγουσιν αὐτοὶ εἰς δημοσίας συνεδριάσεις ἢ εἰς ἰδιωτικὰς συζητήσεις, συμπληρῶνουν τὴν μορφήν καὶ ἐμφανίζουν ἐντονώτερον τὸν χαρακτήρα ἐκάστου. Αἱ εἰκόνες τῶν πραγμάτων καὶ αἱ περιγραφαὶ τῶν γεγονότων ἐπιτυγχάνονται μὲ δυνατὰς καὶ ἀπλᾶς λέξεις τόσον ἀκριβεῖς καὶ παραστατικά, ὥστε νὰ ἀφήνουν ἀλησμόνητον ἐντύπωσιν.

Εἰς τὰς σκηνάς καὶ εἰς τὰς συνομιλίας, αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνονται εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἰλιάδος, παριστάνεται κάθε εὐγενικὴ ἐκδήλωσις τῆς ζωῆς, εἰς τὴν ὁποῖαν φθάνει ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν ἰδικὴν του θέλησιν καὶ προσπάθειαν. Ὁ ποιητὴς μὲ τὴν καθαρὰν του ἀντίληψιν κατονοεῖ βαθύτατα καὶ ἐρμηνεύει θαυμάσια μὲ τὸν μαγικὸν του λόγον ποῖοι πόθοι καὶ ποῖα ἔργα ἐξυψώνουν τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ὅταν ἕνας ποιητὴς γνωρίζῃ τὸ νόημα τῆς ζωῆς, γίνεται ὁ καλύτερος ἐρμηνευτὴς τῶν ἀξιῶν της καὶ ὁ λειστικώτερος διδάσκαλός μας, διὰ νὰ κερδήσωμεν αὐτὰς τὰς ἀξίας.

6. Ἡ Ἰλιάς διὰ τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον.

Διὰ τοῦτο δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν ἱστορίαν ἄλλου λαοῦ ποίημα, τὸ ὁποῖον νὰ ἐπέδρασεν ἐπ' αὐτοῦ τόσον, ὅσον ἐπέδρασεν ἡ Ἰλιάς εἰς τὴν ἱστορικὴν καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῶν Ἑλλήνων. Ἡ Ἑλληνικὴ ἀρετὴ, ὅπως ἐξεδηλώθη εἰς διαφόρους ἱστορικὰς ἐποχάς, ἐξεπήγασεν ἀπὸ τοὺς στίχους τῆς Ἰλιάδος. Ἡ παντοῖα Ἑλληνικὴ ἀρετὴ. Ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τῶν ἡρώων τῆς Ἰλιάδος ἐνεπνέοντο οἱ Ἕλληνες τῶν ἱστορικῶν χρόνων τὸ πολεμικὸν μένος καὶ ἐπεΐθοντο ὅτι ἀξίζει κανεὶς νὰ θυσιάξεται δι' ἕνα μέγαν σκοπόν. Ἡ πίστις ὅτι ὑπάρχουν ἠθικαὶ ἀξίαὶ αἰωνίως σταθεραὶ ἐτροφοδοτήθη μὲ ὅσα συνέβησαν ἢ ἐλέχθησαν εἰς τὴν Ἰλιάδα. Καὶ ὁ Σωκράτης ἀκόμη, ὅταν ἐδήλωσεν ὅτι προτιμᾷ τὸν θάνατον ἀπὸ τὸν ἀφιλοσόφητον βίον, ὑπενθύμισεν εἰς τοὺς δικαστὰς του (Ἀπολογία κεφ. 16) ὅτι εἰς τοῦτο μιμεῖται τὸν Ἀχιλλεῦ, ὅστις ἐπροτίμησε νὰ ἀποθάνῃ παρὰ νὰ ἀθετήσῃ φιλικὸν χρέος (Ἰλιάδος Σ 98).

Ἐκτὸς τούτου, ὡς εἶναι ἤδη γνωστόν, ὁ Ὅμηρος ὑπῆρξεν ὁ κατ' ἐξοχὴν καλλιτεχνικὸς παιδαγωγὸς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἡ ἱστοροποιημένη καλαισθησία καὶ ἡ θαυμαστὴ παρατηρητικότης, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὴν Ἑλληνικὴν τέχνην, ἦσαν διδάγματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐμύησε τὴν Ἑλληνικὴν διάνοιαν ἡ τέχνη τοῦ Ὀμήρου. Ἡ γλυπτικὴ, ἡ ζωγραφικὴ καὶ ἡ ἀγγειογραφία τῶν ἱστορικῶν χρόνων συχνὰ ἐξέλεγε θέματα ἀπὸ τὰς τελείας περιγραφὰς τοῦ Ὀμήρου (βλ. εἰκόνας ὑπ' ἀριθ. 9 - 11) καὶ τὰ ἐξετέλει μὲ τὴν ἀπαράμιλλον τεχνικὴν, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει καὶ τὴν Ὀμηρικὴν ποίησιν.

Ἰδιαίτερος ἐνεπνέοντο καὶ ἐδιδάσκοντο ἀπὸ τὰ Ὀμηρικὰ ποιή-

ματα, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴν Ἰλιάδα, οἱ μεταγενέστεροι ποιηταὶ καὶ ἰδίως οἱ τραγικοί. Ἐντονα βλέπομεν τὰ ἴχνη τῆς ἐπιδράσεως ταύτης εἰς τὰς ἀρχαίας τραγωδίας, πολλαὶ ἀπὸ τὰς ὁποίας ἔχουν ὑπόθεσιν ἐκ τοῦ Τρωικοῦ μύθου. Ἐξ ἄλλου τὸν πλοῦτον τῶν λέξεων καὶ τοὺς ποιητικούς τρόπους τοῦ Ὀμήρου μετεχειρίσθησαν καὶ οἱ τραγικοὶ ποιηταί, διὰ νὰ ἐκφράσουν ἀπὸ σκηνῆς τὰς σκέψεις καὶ τὴν φιλοσοφίαν των. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Αἰσχύλος ἔλεγε διὰ τὰς τραγωδίας αὐτοῦ, ὅτι εἶναι ψυχία ἀπὸ τὰ μεγάλα δεῖπνα τοῦ Ὀμήρου, ὁ δὲ Σοφοκλῆς, ἐπειδὴ ἐμιμήθη εἰς πολλὰ τὸν Ὀμηρον, ἀπεκλήθη φιλόμηρος.

Καὶ ὕστερα ἀπὸ τόσους αἰῶνας, ἀφοῦ τόσον μετεβλήθη τὸ περιεχόμενον καὶ ὁ τρόπος τοῦ βίου, τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα ἔχουν πάντοτε νὰ προσφέρουν εἰς τὰς Ἑλληνικὰς γενεάς τὴν ἀπλὴν καὶ μεγάλην σοφίαν τῆς ζωῆς μὲ τὴν ὠραιότεραν ἔκφρασιν καὶ ἀποτελοῦν τὸ ἄφθαστον, τὸ τέλειον ὑπόδειγμα ποιητικοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον εἶναι συγχρόνως πολύτιμος ἔθνικὸς θησαυρός. Ὅπως καὶ εἰς τὴν Ὀδύσειαν, ἐπίσης καὶ εἰς τὴν Ἰλιάδα ἀναγνωρίζομεν τὸν πλάστην τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς, τὸν ποιητὴν τῆς Ἑλλάδος.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΜΕΡΟΣ Α

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Ι Λ Ι Α Σ

Α

Μῆνιν ἄειδε, θεά, Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
οὐλομένην, ἣ μυρὶ Ἀχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκε,
πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν
ἡρώων, αὐτοὺς δὲ ἐλώρια τεῦχε κύνεσσιν
οἰωνοῖσί τε πᾶσι, Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή, 5
ἔξ οὔ δὴ τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε
Ἄτρεϊδης τε ἄναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος Ἀχιλεὺς. 7

**Ἀσέβεια τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν ἱερέα Χρῦσην.
Λομὸς εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.**

Τίς τ' ἄρ σφωε θεῶν ἔριδι ξυνέηκε μάχεσθαι ; 8
Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός· ὁ γὰρ βασιλῆι χολωθείς
νοῦσον ἀνά στρατὸν ὤρσε κακὴν, ὀλέκοντο δὲ λαοί, 10
οὐνεκα τὸν Χρῦσην ἠτίμασεν ἀρητῆρα
Ἄτρεϊδης· ὁ γὰρ ἤλθε θεὸς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
λυσόμενός τε θύγατρα φέρων τ' ἀπερείσι' ἄποινα,
στέμματ' ἔχων ἐν χερσὶν ἐκηβόλου Ἀπόλλωνος
χρυσέῳ ἀνά σκήπτρῳ, καὶ λίσσετο πάντας Ἀχαιοὺς, 15
Ἄτρεϊδα δὲ μάλιστα δῦω, κοσμήτορε λαῶν·

« Ἀτρεΐδαι τε καὶ ἄλλοι εὐκνήμιδες Ἀχαιοί,
 ὑμῖν μὲν θεοὶ δοῖεν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
 ἐκπέρσαι Πριάμοιο πόλιν, εὐ δ' οἴκαδ' ἰκέσθαι·
 παῖδα δ' ἐμοὶ λύσαιτε φίλην, τὰ δ' ἄποινα δέχεσθαι,
 ἀζόμενοι Διὸς υἱὸν ἐκηβόλον Ἀπόλλωνα ».

Ἐνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐπευφήμησαν Ἀχαιοὶ
 αἰδεῖσθαι θ' ἱερῆα καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἄποινα·
 ἄλλ' οὐκ Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι ἤνδανε θυμῷ,
 ἀλλὰ κακῶς ἀφίει, κρατερὸν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλεν·

« μὴ σε, γέρον, κοίλῃσιν ἐγὼ παρὰ νηυσὶ κιχεῖω
 ἢ νῦν δηθύνοντ' ἢ ὕστερον αὖτις ἰόντα,
 μὴ νύ τοι οὐ χραίσμη σκῆπτρον καὶ στέμμα θεοῖο.
 τὴν δ' ἐγὼ οὐ λύσω· πρὶν μιν καὶ γῆρας ἔπεισιν
 ἡμετέρῳ ἐνὶ οἴκῳ ἐν Ἄργεϊ, τηλόθι πάτρης,
 ἱστὸν ἐποικομένην καὶ ἐμὸν λέχος ἀντιώσων·
 ἀλλ' ἴθι, μὴ μ' ἐρέθιζε, σαώτερος ὣς κε νέηαι ».

Ὡς ἔφατ', ἔδεισεν δ' ὁ γέρον καὶ ἐπέιθετο μύθῳ·
 βῆ δ' ἀκέων παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης·
 πολλὰ δ' ἔπειτ' ἀπάνευθε κιῶν ἤρᾱθ' ὁ γεραιὸς
 Ἀπόλλωνι ἄνακτι, τὸν ἠύκομος τέκε Λητώ·

« κλυθὶ μευ, ἀργυρότοξ', ὃς Χρῦσῃν ἀμφιβέβηκας
 Κίλλαν τε Ζαθέην Τενέδοιό τε Ἴφι ἀνάσσεις,
 Σμινθεῦ, εἴ ποτέ τοι χαρίεντ' ἐπὶ νηὸν ἔρεψα,
 ἢ εἰ δὴ ποτέ τοι κατὰ πύονα μηρί' ἔκηα
 ταύρων ἠδ' αἰγῶν, τότε μοι κρήνην ἐέλδωρ·
 τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα σοῖσι βέλεσσι ».

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων,
 βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρῆνων χωόμενος κῆρ,
 τόξ' ὤμοισιν ἔχων ἀμφηρεφέα τε φαρέτρην.
 ἔκλαγξαν δ' ἄρ' οἴστοι ἐπ' ὤμων χωόμενοιο,
 αὐτοῦ κινηθέντος· ὁ δ' ἤμε νυκτὶ ἑοικῶς.

ἔζेत' ἔπειτ' ἀπάνευθε νεῶν, μετὰ δ' Ἴον ἔηκε·
 δεινὴ δὲ κλαγγὴ γένητ' ἀργυρέοιο βιοῖο.
 οὐρῆας μὲν πρῶτον ἐπάχθετο καὶ κύνας ἀργούας, 50
 αὐτὰρ ἔπειτ' αὐτοῖσι βέλος ἔχεπευκὲς ἐφιεῖς
 βάλλ'. αἰεὶ δὲ πυραὶ νεκύων καίοντο θαμειαί. 52

Ἄγορά λαοῦ. Μαντεία Κάλχαντος.

Ἐννήμαρ μὲν ἀνά στρατὸν ὤχθετο κῆλα θεοῖο, 53
 τῇ δεκάτῃ δ' ἀγορήνδε καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς·
 τῷ γὰρ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη· 55
 κήδετο γὰρ Δαναῶν, ὅτι ῥα θνήσκοντας ὄρατο.
 οἱ δ' ἐπεὶ οὖν ἤγερθεν ὀμηγερέες τ' ἐγένοντο,
 τοῖσι δ' ἀνιστάμενος μετέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς
 « Ἀτρεΐδῃ, νῦν ἄμμε παλιμπλαγχθέντας ὅτω
 ἄψ ἀπονοστήσειν, εἴ κεν θάνατόν γε φύγοιμεν, 60
 εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμός τε δαμᾶ καὶ λοιμὸς Ἀχαιοῦς.
 Ἄλλ' ἄγε δὴ τινα μάντιν ἐρείοιμεν ἢ ἱερῆα,
 ἢ καὶ ὄνειροπόλον, καὶ γάρ τ' ὄναρ ἐκ Διὸς ἐστίν,
 ὅς κ' εἴποι ὅ τι τόσσον ἐχώσατο Φοῖβος Ἀπόλλων,
 εἴτ' ἄρ' ὄγ' εὐχολῆς ἐπιμέμφεται εἴθ' ἑκατόμβης, 65
 αἶ κέν πως ἀρνῶν κνίσσης αἰγῶν τε τελείων
 βούλεται ἀντιάσας ἡμῖν ἀπὸ λοιγὸν ἀμῦναι ».

Ἦ τοι ὁ γ' ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔζετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
 Κάλχας Θεστορίδης, οἰωνοπόλων ὄχ' ἄριστος,
 ὃς ἤδη τά τ' ἐόντα τά τ' ἐσσόμενα πρό τ' ἐόντα, 70
 καὶ νήεσσ' ἠγήσατ' Ἀχαιῶν Ἴλιον εἴσω
 ἦν διὰ μαντοσύνην, τήν οἱ πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων·
 ὁ σφιν εὖ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
 « ὦ Ἀχιλλεῦ, κέλεαί με, δίφιλε, μυθήσασθαι
 μῆνιν Ἀπόλλωνος ἑκατηβελέταο ἄνακτος· 75

τοιγάρ ἐγὼν ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο καὶ μοι ὄμοσσον
 ἧ μὲν μοι πρόφρων ἔπεσιν καὶ χερσὶν ἀρήξειν·
 ἧ γὰρ ὄτομαι ἄνδρα χολωσέμεν, ὃς μέγα πάντων
 Ἀργείων κρατέει καὶ οἱ πείθονται Ἀχαιοί.

κρείσσων γὰρ βασιλεύς, ὅτε χώσεται ἀνδρὶ χέρηι. 80
 εἶ περ γάρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ καταπέψη,
 ἀλλά τε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον, ὄφρα τελέσση,
 ἐν στήθεσσι ἐοῖσι· σὺ δὲ φράσαι εἶ με σαώσεις ».

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 « θαρσήσας μάλα εἶπέ θεοπρόπιον ὅ τι οἶσθα· 85
 οὐ μὰ γὰρ Ἀπόλλωνα δῖφιλον, ὧν τε σύ, Κάλχαν,
 εὐχόμενος Δαναοῖσι θεοπροπίας ἀναφαίνεις,
 οὐ τις ἐμεῦ ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο
 σοὶ κοίλης παρὰ νηυσὶ βαρείας χεῖρας ἐποίσει
 συμπάντων Δαναῶν, οὐδ' ἦν Ἀγαμέμνονα εἶπης, 90
 ὃς νῦν πολλὸν ἄριστος Ἀχαιῶν εὐχεταὶ εἶναι ».

Καὶ τότε δὴ θάρσησε καὶ ἠῦδα μάντις ἀμύμων·
 « οὐτ' ἄρ' ὅ γ' εὐχολῆς ἐπιμέμφεται οὐθ' ἐκατόμβης,
 ἀλλ' ἔνεκ' ἀρητῆρος, ὃν ἠτίμησ' Ἀγαμέμνων
 οὐδ' ἀπέλυσε θύγατρα καὶ οὐκ ἀπεδέξατ' ἄποινα, 95
 τοῦνεκ' ἄρ' ἄλγε' ἔδωκεν ἐκηβόλος ἠδ' ἔτι δώσει·
 οὐδ' ὅ γε πρὶν Δαναοῖσιν ἀεικέα λοιγὸν ἀπώσει,
 πρὶν γ' ἀπὸ πατρὶ φίλῳ δόμεναι ἐλικώπιδα κούρην
 ἀπριάτην ἀνάποινον, ἄγειν θ' ἱερὴν ἐκατόμβην
 ἐς Χρῦσῆν· τότε κέν μιν ἱλασσάμενοι πεπίθοιμεν ».
 100

Ἦ τοι ὅ γ' ὡς εἰπῶν κατ' ἄρ' ἔζετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
 ἦρως Ἀτρεΐδης εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων
 ἀχνύμενος· μένεος δὲ μέγα φρένες ἀμφιμέλαινοι
 πύμπλαντ', ὅσσε δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἔϊκτην.
 Κάλχαντα πρῶτιστα κάκ' ὀσσόμενος προσέειπε· 105
 « μάντι κακῶν, οὐ πῶ ποτέ μοι τὸ κρήγυον εἶπας.

αἰεὶ τοι τὰ κάκ' ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι,
 ἐσθλὸν δ' οὔτε τί πω εἶπας ἔπος οὔτ' ἐτέλεσσας.
 καὶ νῦν ἐν Δαναοῖσι θεοπροπέων ἀγορεύεις
 ὡς δὴ τοῦδ' ἔνεκά σφιν ἐκηβόλος ἄλγεα τεύχει, 110
 οὔνεκ' ἐγὼ κούρης Χρυσήϊδος ἀγλά' ἄποινα
 οὐκ ἔθελον δέξασθαι, ἐπεὶ πολὺ βούλομαι αὐτὴν
 οἴκοι ἔχειν· καὶ γάρ ῥα Κλυταιμῆστρης προβέβουλα
 κουριδίης ἀλόχου, ἐπεὶ οὐ ἔθην ἐστι χερεῖων,
 οὐ δέμας οὐδὲ φυήν, οὔτ' ἄρ φρένας οὔτε τι ἔργα. 115
 ἀλλὰ καὶ ὡς ἐθέλω δόμεναι πάλιν, εἰ τό γ' ἄμεινον·
 βούλομ' ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι ἢ ἀπολέσθαι.
 αὐτὰρ ἐμοὶ γέρας αὐτίχ' ἐτοιμάσατ', ὄφρα μὴ οἶος
 Ἄργείων ἀγέραςτος ἔω, ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε·
 λεύσσετε γὰρ τό γε πάντες, ὅ μοι γέρας ἔρχεται ἄλλη ». 120
 Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
 « Ἄτρεΐδῃ κῦδιστε, φιλοκτεανώτατε πάντων,
 πῶς γὰρ τοι δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί ;
 οὐδέ τί που ἴδμεν ξυνήϊα κείμενα πολλὰ,
 ἀλλὰ τὰ μὲν πολλῶν ἐξεπράθομεν, τὰ δέδασται, 125
 λαοὺς δ' οὐκ ἐπέοικε παλίλλογα ταῦτ' ἐπαγείρειν.
 ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν τήνδε θεῶ πρόες· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
 τριπλῆ τετραπλῆ τ' ἀποτίσομεν, αἶ κέ ποθι Ζεὺς
 δῶσι πόλιν Τροίην εὐτείχεον ἐξαλαπάξαι ».
 Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων· 130
 « μὴ δὴ οὕτως, ἀγαθός περ ἐὼν, θεοείκελ' Ἀχιλλεῦ,
 κλέπτε νόφ, ἐπεὶ οὐ παρελεύσεαι οὐδέ με πείσεις.
 ἢ ἐθέλεις, ὄφρ' αὐτὸς ἔχῃς γέρας, αὐτὰρ ἔμ' αὐτως
 ἦσθαι δευόμενον, κέλευαι δέ με τήνδ' ἀποδοῦναι ;
 ἀλλ' εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί, 135
 ἄρσαντες κατὰ θυμόν, ὅπως ἀντάξιον ἔσται·
 εἰ δέ κε μὴ δώωσιν, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἔλωμαι

ἤ τεὸν ἢ Αἴαντος ἰὼν γέρας, ἢ Ὀδυσῆος
 ἄξω ἐλών· ὁ δέ κεν κεχολώσεται, ὄν κεν ἴκωμαι.
 ἀλλ' ἢ τοι μὲν ταῦτα μεταφρασόμεθα καὶ αὖτις, 140
 νῦν δ' ἄγε νῆα μέλαιναν ἐρύσσομεν εἰς ἄλα δῖαν,
 ἐν δ' ἐρέτας ἐπιτηδὲς ἀγείρομεν, ἐς δ' ἐκατόμβην
 θείομεν, ἂν δ' αὐτὴν Χρυσηίδα καλλιπάρηον
 βήσομεν· εἰς δέ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουληφόρος ἔστω,
 ἢ Αἶας ἢ Ἴδομενεὺς ἢ δῖος Ὀδυσσεὺς 145
 ἢ ἐ σὺ, Πηλεΐδην, πάντων ἐκπαγλότατ' ἀνδρῶν,
 ὄφρ' ἡμῖν ἐκάεργον ἰλάσσεαι ἱερὰ ῥέξας»· 147

Ἔρις Ἀγαμέμνονος καὶ Ἀχιλλέως.

Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς· 148
 « ὦ μοι, ἀναιδείην ἐπιειμένε, κερδαλεόφρον,
 πῶς τίς τοι πρόφρων ἔπεσιν πείθηται Ἀχαιῶν 150
 ἢ ὁδὸν ἐλθέμεναι ἢ ἀνδράσιν ἴφι μάχεσθαι ;
 οὐ γὰρ ἐγὼ Τρώων ἔνεκ' ἤλυθον αἰχμητῶν
 δεῦρο μαχησόμενος, ἐπεὶ οὐ τί μοι αἰτιοὶ εἰσιν·
 οὐ γὰρ πῶ ποτ' ἐμὰς βοῦς ἤλασαν οὐδὲ μὲν ἵππους,
 οὐδέ ποτ' ἐν Φθίῃ, ἐριβόλακι βωτιανείρῃ 155
 καρπὸν ἐδηλήσαντ', ἐπεὶ ἢ μάλα πολλὰ μεταξὺ
 οὐρεά τε σκιόεντα θάλασσά τε ἠχῆεσσα·
 ἀλλὰ σοί, ὦ μέγ' ἀναιδὲς, ἄμ' ἐσπόμεθ', ὄφρα σὺ χαίρης,
 τιμὴν ἀρνύμενοι Μενελάῳ σοί τε, κυνῶπα,
 πρὸς Τρώων· τῶν οὐ τι μετατρέπη οὐδ' ἀλεγίζεις· 160
 καὶ δὴ μοι γέρας αὐτὸς ἀφαιρήσεσθαι ἀπειλεῖς,
 ᾧ ἔπι πολλὰ μόγησα, δόσαν δέ μοι υἱες Ἀχαιῶν.
 οὐ μὲν σοί ποτε ἴσον ἔχω γέρας, ὅππότε' Ἀχαιοὶ
 Τρώων ἐκπέρσωσ' εὐ ναϊόμενον πτολίεθρον·
 ἀλλὰ τὸ μὲν πλεῖον πολυαΐκος πολέμοιο 165

χειρες ἐμαί διέπουσ', ἀτὰρ ἦν ποτε δασμὸς ἴκηται,
 σοὶ τὸ γέρας πολὺ μείζον, ἐγὼ δ' ὀλίγον τε φίλον τε
 ἔρχομ' ἔχων ἐπὶ νῆας, ἐπεὶ κε κάμω πολεμίζων·
 νῦν δ' εἶμι Φθίηνδ', ἐπεὶ ἤ πολὺ φέρτερόν ἐστιν
 οἴκαδ' ἴμεν σὺν νηυσὶ κορωνίσιν, οὐδέ σ' οἴω 170
 ἐνθάδ' ἄτιμος ἐὼν ἄφενος καὶ πλοῦτον ἀφύξειν ».

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·
 « φεῦγε μάλ', εἴ τι θυμὸς ἐπέσσυται, οὐδέ σ' ἐγὼ γε
 λίσσομαι εἶνεκ' ἐμεῖο μένειν· παρ' ἐμοί γε καὶ ἄλλοι
 οἳ κέ με τιμήσουσι, μάλιστα δὲ μητίετα Ζεὺς. 175
 ἔχθιστος δέ μοί ἐσσι διοτρεφέων βασιλῆων·
 αἰεὶ γάρ τοι ἔρις τε φίλη πόλεμοί τε μάχαι τε.
 εἰ μάλα καρτερός ἐσσι, θεὸς που σοὶ τό γ' ἔδωκεν.
 οἴκαδ' ἰὼν σὺν νηυσὶ τε σῆς καὶ σοῖς ἐτάροισι
 Μυρμιδόνεσσιν ἀνασσε, σέθεν δ' ἐγὼ οὐκ ἀλεγίζω 180
 οὐδ' ὄθομαι κοτέοντος· ἀπειλήσω δέ τοι ὧδε·
 ὡς ἔμ' ἀφαιρεῖται Χρυσηίδα Φοῖβος Ἀπόλλων,
 τὴν μὲν ἐγὼ σὺν νηί τ' ἐμῇ καὶ ἐμοῖς ἐτάροισι
 πέμψω, ἐγὼ δέ κ' ἄγω βρισηίδα καλλιπάρηον
 αὐτὸς ἰὼν κλισίηνδε, τὸ σὸν γέρας, ὄφρ' εὐ εἰδῆς 185
 ὅσσον φέρτερός εἶμι σέθεν, στυγέῃ δὲ καὶ ἄλλος
 ἴσον ἐμοὶ φάσθαι καὶ ὁμοιωθήμεναι ἄντην ».

Ὡς φάτο· Πηλεΐωνι δ' ἄχος γένετ', ἐν δὲ οἱ ἦτορ
 στήθεσσιν λασίοισι διάνδιχα μερμήριζεν,
 ἦ ὃ γε φάσγανον ὀξὺν ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ 190
 τοὺς μὲν ἀναστήσειεν, ὃ δ' Ἀτρεΐδην ἐναρίζοι,
 ἦε χόλον παύσειεν ἐρητύσειέ τε θυμόν.
 ἦος ὃ ταῦθ' ὤρμαινε κατὰ φρένα καὶ θυμόν,
 ἔλκετο δ' ἐκ κολεοῖο μέγα ξίφος. ἦλθε δ' Ἀθήνη
 οὐρανόθεν· πρὸ γὰρ ἦκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη, 195
 ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσα τε κηδομένη τε.

στῆ δ' ὀπισθεν, ξανθῆς δὲ κόμης ἔλε Πηλεΐωνα
οἴῳ φαινομένη· τῶν δ' ἄλλων οὐ τις ὄρατο.
θάμβησεν δ' Ἀχιλλεύς, μετὰ δ' ἐτράπετ', αὐτίκα δ' ἔγνω
Παλλάδ' Ἀθηναίην· δεινῶ δέ οἱ ὅσσε φάανθεν· 200

καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
« τίπτ' αὐτ', αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, εἰλήλουθας ;
ἦ ἴνα ὕβριν ἴδῃ Ἀγαμέμνωνος Ἀτρεΐδαο ;
ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τελέεσθαι ὄτω·
ἦς ὑπεροπλήσι τάχ' ἄν ποτε θυμὸν ὀλέσση »· 205

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
« ἦλθον ἐγὼ παύσουσα τεδὸν μένος, αἶ κε πίθηαι,
οὐρανόθεν· πρὸ δέ μ' ἦκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσα τε κηδομένη τε.
ἀλλ' ἄγε λῆγ' ἔριδος, μηδὲ ξίφος ἔλκεο χειρί· 210
ἀλλ' ἦ τοι ἔπεσιν μὲν ὀνειδισον, ὡς ἔσεται περ·
ᾧδε γὰρ ἐξερέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται.
καὶ ποτέ τοι τρις τόσσα παρέσσειται ἀγλαὰ δῶρα
ὑβριος εἵνεκα τῆσδε· σὺ δ' ἴσχεο, πείθεο δ' ἡμῖν »·

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς· 215
« χρὴ μὲν σφωίτερόν γε, θεά, ἔπος εἰρύσσασθαι
καὶ μάλα περ θυμῷ κεχολωμένον· ὡς γὰρ ἄμεινον.
ὅς κε θεοῖς ἐπιπειθήται, μάλα τ' ἔκλυον αὐτοῦ »·

Ἦ καὶ ἐπ' ἀργυρῆ κώπη σχέθε χεῖρα βαρεῖαν,
ἄψ δ' ἐς κουλὸν ᾧσε μέγα ξίφος, οὐδ' ἀπίθησε 220
μύθῳ Ἀθηναίης· ἦ δ' Οὐλυμπόνδε βεβήκει
δώματ' ἐς αἰγιόχοιο Διὸς μετὰ δαίμονας ἄλλους·

Πηλεΐδης δ' ἐξαὔτις ἀταρτηροῖς ἐπέεσσι
Ἀτρεΐδην προσέειπε, καὶ οὐ πω λῆγε χόλοιο·
« οἶνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο, 225
οὔτε ποτ' ἐς πόλεμον ἅμα λαῶ θωρηχθῆναι
οὔτε λόχονδ' ἰέναι σὺν ἀριστήεσσιν Ἀχαιῶν

τέτληκας θυμῷ· τὸ δέ τοι κῆρ εἶδεται εἶναι.
 ἦ πολὺ λώϊόν ἐστι κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν
 δῶρ' ἀποαιρεῖσθαι ὅς τις σέθεν ἀντίον εἶπῃ· 230
 δημοβόρος βασιλεύς, ἐπεὶ οὐτιδανοῖσιν ἀνάσσεις·
 ἦ γὰρ ἄν, Ἀτρεΐδῃ, νῦν ὕστατα λωβήσαιο·
 ἀλλ' ἐκ τοι ἐρέω καὶ ἐπὶ μέγαν ὄρκον ὁμοῦμαι·
 ναὶ μὰ τόδε σκῆπτρον, τὸ μὲν οὐ ποτε φύλλα καὶ ὄζους
 φύσει, ἐπεὶ δὴ πρῶτα τομὴν ἐν ὄρεσσι λέλοιπεν, 235
 οὐδ' ἀναθλήσει· περὶ γὰρ ῥά ἐ χαλκὸς ἔλεψε
 φύλλα τε καὶ φλοῖόν· νῦν αὐτέ μιν υἴες Ἀχαιῶν
 ἐν παλάμῃς φορέουσι δικασπόλοι, οἳ τε θέμιστας
 πρὸς Διὸς εἰρύαται· ὁ δέ τοι μέγας ἔσσεται ὄρκος·
 ἦ ποτ' Ἀχιλλῆος ποθὴ ἴξεται υἴας Ἀχαιῶν 240
 σύμπαντας· τότε δ' οὐ τι δυνήσεται ἀχνύμενός περ
 χραισμεῖν, εὔτ' ἄν πολλοὶ ὑφ' Ἐκτορος ἀνδροφόνιοιο
 θνήσκοντες πίπτωσι· σὺ δ' ἐνδοθι θυμὸν ἀμύξεις
 χωόμενος, ὅ τ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισας ». 144

Ἐπέμβασις τοῦ Νέστορος

Ὡς φάτο Πηλεΐδης, ποτὶ δὲ σκῆπτρον βάλε γαίῃ 245
 χρυσεῖοις ἥλοισι πεπαρμένον, ἔζετο δ' αὐτός.
 Ἀτρεΐδης δ' ἐτέρωθεν ἐμήνιε· τοῖσι δὲ Νέστωρ
 ἠδυεπῆς ἀνόρουσε, λιγύς Πυλίων ἀγορητής,
 τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή.
 τῷ δ' ἤδη δύο μὲν γενεαὶ μερόπων ἀνθρώπων 250
 ἐφθίαθ', οἳ οἱ πρόσθεν ἅμα τράφεν ἠδ' ἐγένοντο
 ἐν Πύλῳ ἠγαθήῃ, μετὰ δὲ τριτάτοισιν ἀνασσεν.
 ὁ σφιν εὖ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
 « ὦ πόποι, ἦ μέγα πένθος Ἀχαιίδα γαῖαν ἰκάνει·
 ἦ κεν γηθῆσαι Πρίαμος Πριάμοιό τε παῖδες 255

ἄλλοι τε Τρῶες μέγα κεν κεχαροῖατο θυμῷ,
 εἰ σφῶιν τάδε πάντα πυθοῖατο μαρναμένοιιν,
 οἳ περὶ μὲν βουλὴν Δαναῶν, περὶ δ' ἔστέ μάχεσθαι.
 Ἄλλὰ πίθεσθ'· ἄμφω δὲ νεωτέρω ἔστων ἑμοῖο.
 Ἦδη γάρ ποτ' ἐγὼ καὶ ἀρείοσιν ἤε περ ὑμῖν 260
 ἀνδράσιν ὠμίλησα, καὶ οὐ ποτέ μ' οἳ γ' ἀθέριζον.
 οὐ γάρ πω τοίους ἴδον ἀνέρας οὐδὲ ἴδωμαι,
 οἷον Πειρίθοόν τε Δρύαντά τε, ποιμένα λαῶν,
 Καινέα τ' Ἐξάδιόν τε καὶ ἀντίθεον Πολύφημον,
 Θησέα τ' Αἰγεῖδην, ἐπιείκελον ἀθανάτοισιν. 265
 κάρτιστοι δὴ κεῖνοι ἐπιχθονίων τράφεν ἀνδρῶν·
 κάρτιστοι μὲν ἔσαν καὶ καρτίστοις ἐμάχοντο,
 φηρσὶν ὄρεσκόοισι, καὶ ἐκπάγλως ἀπόλεσαν.
 καὶ μὲν τοῖσιν ἐγὼ μεθομίλειον ἐκ Πύλου ἐλθῶν,
 τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης· καλέσαντο γὰρ αὐτοί· 270
 καὶ μαχόμεν κατ' ἔμ' αὐτὸν ἐγὼ· κείνοισι δ' ἂν οὐ τις
 τῶν, οἳ νῦν βροτοὶ εἰσιν ἐπιχθόνιοι, μαχέοιτο.
 καὶ μὲν μευ βουλέων ζύνιεν πείθοντό τε μῦθῳ.
 ἀλλὰ πίθεσθε καὶ ὕμμες, ἐπεὶ πείθεσθαι ἄμεινον.
 μήτε σὺ τόνδ' ἀγαθός περ ἐὼν ἀποαίρεο κούρην, 275
 ἀλλ' ἔα, ὡς οἳ πρῶτα δόσαν γέρας υἱες Ἀχαιῶν·
 μήτε σὺ, Πηλεΐδῃ, ἔθειλ' ἐριζέμεναι βασιλῆι
 ἀντιβίην, ἐπεὶ οὐ ποθ' ὁμοίης ἔμμορε τιμῆς
 σκηπτουῆχος βασιλεύς, ᾧ τε Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν.
 εἰ δὲ σὺ καρτερός ἐσσι, θεὰ δέ σε γείνατο μήτηρ, 280
 ἀλλ' ὅδε φέρτερός ἐστιν, ἐπεὶ πλεόνεσσιν ἀνάσσει.
 Ἄτρεΐδῃ, σὺ δὲ παῦε τεὸν μένος· αὐτὰρ ἐγὼ γε
 λίσσομ' Ἀχιλλῆϊ μεθέμεν χόλον, ὃς μέγα πᾶσιν
 ἔρκος Ἀχαιοῖσιν πέλεται πολέμοιο κακοῖο ».

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων· 285
 « ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα, γέρον, κατὰ μοῖραν ἔειπες,

ἀλλ' ὄδ' ἀνὴρ ἐθέλει περὶ πάντων ἔμμεναι ἄλλων,
 πάντων μὲν κρατέειν ἐθέλει, πάντεσσι δ' ἀνάσσειν,
 πᾶσι δὲ σημαίνειν, ἅ τιν' οὐ πείσεσθαι ὄτω.
 εἰ δέ μιν αἰχμητὴν ἔθεσαν θεοὶ αἰὲν ἑόντες, 290
 τοῦνεκά οἱ προθέουσιν ὀνειδέα μυθήσασθαι » ;

Τὸν δ' ἄρ' ὑποβλήδην ἡμείβετο δῖος Ἀχιλλεύς·
 « ἦ γάρ κεν δειλὸς τε καὶ οὔτιδανὸς καλεοίμην,
 εἰ δὴ σοὶ πᾶν ἔργον ὑπέιξομαι, ὅττι κεν εἵπης.
 ἄλλοισιν δὴ ταῦτ' ἐπιτέλλεο, μὴ γὰρ ἐμοὶ γε 295
 σήμαιν'· οὐ γὰρ ἐγὼ γ' ἔτι σοὶ πεισεσθαι ὄτω.
 ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσι·
 χερσὶ μὲν οὐ τοι ἐγὼ γε μαχήσομαι εἵνεκα κούρης
 οὔτε σοὶ οὔτε τῷ ἄλλῳ, ἐπεὶ μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες·
 τῶν δ' ἄλλων, ἃ μοὶ ἐστί θεῶν παρὰ νηὶ μελαίνῃ, 300
 τῶν οὐκ ἂν τι φέροις ἀνελὼν ἀέκοντος ἐμεῖο.
 εἰ δ' ἄγε μὴν πείρησαι, ἵνα γινώσῃ καὶ οἶδε·
 αἰψά τοι αἶμα κελαινὸν ἐρώησει περὶ δουρί ».

Ὡς τὼ γ' ἀντιβίοισι μαχεσσαμένῳ ἐπέεσσιν
 ἀνστήτην, λῦσαν δ' ἀγορὴν παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν. 305

306 - 611 : Ὁ Ἀγαμέμνων, διὰ τὴν ἐξιλεώσῃ τὸν Ἀπόλλωνα, ἀπέ-
 στείλειν εἰς τὸν ἱερέα Χρῦσην τὴν θυγατέρα του καὶ μίαν ἑκατόμβην.
 Ἐκτελῶν ὁμως τὴν ἀπειλήν του ἀφήρσεν ἀπὸ τὸν Ἀχιλλεῖα τὴν
 Βρισηίδα, τὴν ὅποιαν αὐτὸς εἶχε λάβει ὡς γέρας πολέμου. Ὁ ἡμίθεος
 ἦρως ἐπεκαλέσθη τὴν μητέρα του Θέτιν, ἣ ὅποια ἀνήλθεν ἀπὸ τὴν βα-
 θεϊαν θάλασσαν εἰς τὸν αἰγλήεντα Ὀλυμπον καὶ ἰκέτευσε τὸν Δία
 ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ της. Ὁ μέγιστος τῶν θεῶν ὑπεσχέθη εἰς τὴν Νηρηίδα,
 ὅτι θὰ τιμήσῃ τὸν Ἀχιλλεῖα καί, διὰ τὴν καταστήσῃ ἔτι μᾶλλον πι-
 στευτὴν τὴν ὑπόσχασίν του,

« ... κυανέησιν ἐπ' ὄφρῦσι νεῦσε Κρονίων· 528
 ἀμβρόσiai δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἄνακτος

κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο, μέγαν δ' ἐλέλιξεν Ὀλυμπον». 1 530

Ἡ ὑπόσχεσις αὐτῆ τοῦ Διὸς πρὸς τὴν Θέτιν ἐπροκάλεσε τὴν ὀργὴν καὶ τὰ παράπονα τῆς Ἥρας, ἀλλ' ἐπενέβη ὁ Ἥφαιστος καὶ συνεφιλίωσε τοὺς γονεῖς του.

B

Κατὰ τὴν ἐπομένην νύκτα ὁ Ζεὺς ἔστειλεν ἀπατηλὸν ὄνειρον εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ τὸν παρεπλάνησε νὰ πιστεύσῃ, ὅτι, ἂν συνῆπτε μάχην μὲ τοὺς Τρῶας, θὰ ἐκυρίευε τὸ Ἴλιον.

Συγκαλέσας λοιπὸν ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀχαιῶν τὸν στρατὸν εἰς ἀγορὰν προσεποιήθη κατ' ἀρχάς, ὅτι ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἴλίου. Μὲ χαρὰν ἤκουσε τὸ συγκεντρωμένον πλῆθος τὴν δῆθεν ἀπόφασιν τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ πάντες ἔσπευδον νὰ ἐτοιμάσουν τὰ πλοῖα πρὸς ἀναχώρησιν. Ἐπενέβη ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὄχι μόνον συνεκράτησε τοὺς χαλκοχίτωνας Ἀχαιοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐνέπνευσε ὁρμὴν πρὸς μάχην. ἤρχισαν οἱ ἡγεμόνες νὰ διακοσμοῦν τὸ ἀπειροπληθὲς στράτευμα, ὅπου ἔξοχος ὑπὲρ πάντας διεκρίνετο ὁ Ἀγαμέμνων, ὁμοῖος μὲ τὸν *τερπικέραυον Δία*. Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς γενικῆς αὐτῆς ἐξορμήσεως ἀριθμοῦνται εἰς τὴν ῥαψωδίαν ταύτην τὰ πλοῖα καὶ ὀνομάζονται οἱ ἡγεμόνες τῶν Ἀχαιῶν κατὰ πόλεις, καθὼς ἐπίσης οἱ λαοὶ καὶ οἱ ἡγεμόνες σύμμαχοι τῶν Τρῶων.

Γ

1 - 120 : Οἱ δύο στρατοί, συνταχθέντες ὑπὸ ἰδίου ἀρχηγοῦ ἐκάτερος, ἐξεκίνησαν ἐναντίον ἀλλήλων. Οἱ μὲν Τρῶες *κλαγγῆ τ' ἐνοπη*, οἱ δὲ Ἀχαιοὶ *σιωπηλοὶ μένεα πνειοντες* καὶ ἀποφασισμένοι νὰ ἀγωνισθοῦν ὑπὲρ ἑαυτῶν. Τῶν Τρῶων ἐπρομάχει ὁ θεοειδὴς Ἀλέξανδρος, ὅστις ἐπροκάλεσεν εἰς μονομαχίαν τοὺς ἐξοχωτέρους ἥρωας τῶν Ἀχαιῶν. Ἐντρομος ὁμοῦς ὠπισθοχώρησεν, ὅτε εἶδε τὸν Μενέ-

1. Λέγεται ὅτι ἀπὸ τοὺς στίχους αὐτοὺς ἐνεπνεύσθη ὁ Φειδίας, διὰ νὰ πλάσῃ τὸ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ.

λαον νὰ ὀρμᾷ ἐναντίον του, καὶ μόλις ὑπὸ τὰς ἐπιπλήξεις τοῦ ἀδελφοῦ του Ἔκτορος ἀπεφάσισε νὰ ἀναμετρηθῆ μετὸν ἀντιπαλόν του. Ἐπρότεινε μάλιστα νὰ κριθῆ ὁ πόλεμος εἰς τὴν μονομαχίαν αὐτὴν καὶ νὰ ἀπόσχουν τῆς μάχης οἱ ἄλλοι. Ἡ πρότασις αὕτη ἐγίνε δεκτὴ καὶ ἀπὸ τὰς δύο παρατάξεις. Ἐνῶ δὲ ἐστάλησαν κήρυκες, διὰ νὰ καλέσουν τὸν βασιλέα Πρίαμον καὶ νὰ ἐτοιμάσουν τὰς θυσίας διὰ τὴν τελετὴν τῶν ὀρκίων, οἱ Ἀχαιοὶ ἐξεδύθησαν τὰ δπλα καὶ ἀνεκλίθησαν εἰς τὰς ἀσπίδας των.

Ἐμφάνις τῆς Ἑλένης εἰς τὸν πύργον τοῦ Ἰλίου.

- Ἴρις δ' αὖθ' Ἑλένη λευκωλέμφ ἄγγελος ἦλθεν, 121
 εἰδομένη γαλόφῳ, Ἀντηνορίδαο δάμαρτι,
 τὴν Ἀντηνορίδης εἶχε κρείων Ἐλικάων,
 Λαοδίκην, Πριάμοιο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην.
 τὴν δ' εὖρ' ἐν μεγάρῳ· ἡ δὲ μέγαν ἰστὸν ὕφαινε, 125
 δίπλακα πορφυρέην, πολέας δ' ἐνέπασσεν ἀέθλους
 Τρώων θ' ἵπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
 οὓς ἔθεν εἶνεκ' ἔπασχον ὑπ' Ἄρηος παλαμάων.
 ἀγχοῦ δ' ἰσταμένη προσέφη πόδας ὠκέα Ἴρις·
 « δεῦρ' ἴθι, νύμφα φίλη, ἵνα θέσκελα ἔργα ἴδῃαι 130
 Τρώων θ' ἵπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων.
 οἱ πρὶν ἐπ' ἀλλήλοισι φέρον πολύδακρυ Ἄρηα
 ἐν πεδίῳ, ὀλοοῖτο λιλαϊόμενοι πολέμοιο,
 οἱ δὴ νῦν ἕαται σιγῇ, πόλεμος δὲ πέπαυται,
 ἀσπίσι κιχλιμένοι, παρὰ δ' ἔγχεα μακρὰ πέπηγεν. 135
 αὐτὰρ Ἀλέξανδρος καὶ ἀρηίφιλος Μενέλαος
 μακρῆς ἐγχείρησι μαχῆσονται περὶ σεῖο·
 τῷ δὲ κε νικήσαντι φίλη κεκλήση ἄκοιτις ».
 Ὡς εἰποῦσα θεὰ γλυκὺν ἕμερον ἔμβαλε θυμῷ
 ἀνδρός τε προτέρου καὶ ἄστεος ἠδὲ τοκῆων· 140
 αὐτίκα δ' ἀργεννῆσι καλυψαμένη ὀθόνῃσιν

ὄρμᾶτ' ἐκ θαλάμοιο τέρεν κατὰ δάκρυ χέουσα,
 οὐκ οἴη, ἅμα τῇ γε καὶ ἀμφίπολοι δὺ' ἔποντο,
 Αἴθρη, Πιτθῆος θυγάτηρ, Κλυμένη τε βοῶπις.
 αἴψα δ' ἔπειθ' ἔκανον ὄθι Σκαιαὶ πύλαι ἦσαν. 145

Οἱ δ' ἀμφὶ Πρίαμον καὶ Πάνθοον ἠδὲ Θυμοίτην
 Λάμπον τε Κλυτίον θ' Ἰκετάονά τ', ὄζον Ἄρηος,
 Οὐκαλέγων τε καὶ Ἀντήνωρ, πεπνυμένω ἄμφω,
 ἦατο δημογέροντες ἐπὶ Σκαιῆσι πύλῃσι,
 γήραϊ δὴ πολέμοιο πεπαυμένοι, ἀλλ' ἀγορηταὶ 150
 ἐσθλοί, τεττίγεσσι ἐοικότες, οἳ τε καθ' ὕλην
 δενδρέω ἐφεζόμενοι ὅπα λειριόεσσαν ἰεῖσιν·
 τοῖοι ἄρα Τρώων ἡγήτορες ἦντ' ἐπὶ πύργῳ.
 οἱ δ' ὡς οὖν εἶδονθ' Ἑλένην ἐπὶ πύργον ἰοῦσαν,
 ἦχα πρὸς ἀλλήλους ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευον· 155
 « οὐ νέμεσις Τρώας καὶ εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς
 τοιῆδ' ἀμφὶ γυναικὶ πολὺν χρόνον ἄλγεα πάσχειν·
 αἰνῶς ἀθανάτησι θεῆς εἰς ὧπα ἔοικεν.
 ἀλλὰ καὶ ὡς τοίη περ εἰοῦσ' ἐν νηυσὶ νεέσθω,
 μηδ' ἡμῖν τεκέεσσί τ' ὑπίσσω πῆμα λίποιτο ». 160

Ὁ θαυμασμός τῶν Τρώων διὰ τοὺς Ἀχαιοὺς ἡγεμόνας.

“Ὡς ἄρ' ἔφαν, Πρίαμος δ' Ἑλένην ἐκαλέσσατο φωνῆ· 161
 « δεῦρο πάροισθ' ἐλθοῦσα, φίλον τέκος, ἴζευ ἐμεῖο,
 ὄφρα ἴδῃ πρότερόν τε πόσιν πηούς τε φίλους τε —
 οὐ τί μοι αἰτίη ἐσσί, θεοὶ νύ μοι αἰτιοί εἰσιν,
 οἳ μοι ἐφώρμησαν πόλεμον πολύδακρυν Ἀχαιῶν — 165
 ὡς μοι καὶ τόνδ' ἄνδρα πελώριον ἐξονομήνης,
 ὅς τις ὄδ' ἐστὶν Ἀχαιὸς ἀνὴρ ἠὲς τε μέγας τε.
 ἦ τοι μὲν κεφαλή καὶ μείζονες ἄλλοι ἔασι,
 καλὸν δ' οὕτω ἐγὼν οὐ πω ἴδον ὀφθαλμοῖσιν,

οὐδ' οὕτω γεραρόν· βασιλῆι γὰρ ἀνδρὶ ἔοικε ». 170

Τὸν δ' Ἑλένη μῦθοισιν ἀμείβετο, δῖα γυναικῶν·
 « αἰδοῖός τέ μοι ἔσσι, φίλε ἑκυρέ, δεινός τε·
 ὡς ὄφελεν θάνατός μοι ἀδεῖν κακός, ὀππότε δεῦρο
 υἱεῖ σῶ ἐπόμην, θάλαμον γνωτούς τε λιποῦσα
 παῖδά τε τηλυγέτην καὶ ὀμηλικίην ἐρατεινήν. 175
 ἀλλὰ τά γ' οὐκ ἐγένοντο· τὸ καὶ κλαίουσα τέτηχα.
 τοῦτο δέ τοι ἐρέω, ὃ μ' ἀνείρεαι ἠδὲ μεταλλάξ·
 οὗτός γ' Ἀτρεΐδης, εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων,
 ἀμφοτέρων βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής·
 δαήρ αὐτ' ἐμὸς ἔσχε κυνώπιδος, εἴ ποτ' ἔην γε ». 180

Ὡς φάτο, τὸν δ' ὁ γέρον ἠγάσσατο φώνησέν τε·
 « ὦ μάκαρ Ἀτρεΐδη, μοιρηγενές, ὀλβιόδαιμον,
 ἦ ρά νύ τοι πολλοὶ δεδμήατο κοῦροι Ἀχαιῶν.
 ἤδη καὶ Φρυγίην εἰσήλυθον ἀμπελόεσσαν,
 ἔνθα ἴδον πλείστους Φρύγας ἀνέρας αἰολοπόωλους, 185
 λαοὺς Ὀτρῆος καὶ Μύγδονος ἀντιθέοιο,
 οἳ ῥα τότε ἔστρατόωντο παρ' ὄχθας Σαγγαρίοιο·
 καὶ γὰρ ἐγὼν ἐπίκουρος ἔων μετὰ τοῖσιν ἐλέχθην
 ἤματι τῶ, ὅτε τ' ἦλθον Ἀμαζόνες ἀντιάνειραι·
 ἀλλ' οὐδ' οἱ τόσοὶ ἦσαν, ὅσοι ἐλίκωπες Ἀχαιοί ». 190

Δεύτερον αὐτ' Ὀδησῆα ἰδὼν ἐρέειν ὁ γεραῖός·
 « εἶπ' ἄγε μοι καὶ τόνδε, φίλον τέκος, ὅς τις ὄδ' ἐστί·
 μείων μὲν κεφαλῇ Ἀγαμέμνωνος Ἀτρεΐδαο,
 εὐρύτερος δ' ὠμοῖσιν ἰδὲ στέρνοισιν ἰδέσθαι.
 τεύχεα μὲν οἱ κεῖται ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ, 195
 αὐτὸς δὲ κτίλος ὡς ἐπιπωλεῖται στίχας ἀνδρῶν·
 ἀρνεῖω μιν ἔγωγε ἔτσχω πηγεσιμάλλω,
 ὅς τ' ὄτων μέγα πῶυ διέρχεται ἀργεννάων ».

Τὸν δ' ἠμείβεται ἔπειθ' Ἑλένη Διὸς ἐκγεγαυῖα·
 « οὗτος δ' αὖ Λεαρτιάδης πολύμητις Ὀδυσσεύς, 200

ὅς τράφη ἐν δῆμῳ Ἰθάκης κραναῆς περ' εἰούσης
εἰδῶς παντοίους τε δόλους καὶ μῆδεα πυκνά ».

Τὴν δ' αὖτ' Ἀντήνωρ πεπνυμένος ἀντίον ἠΐδα·

« ὦ γύναι, ἧ μάλα τοῦτο ἔπος νημερτές ἔειπες·
ἤδη γάρ καὶ δευρό ποτ' ἤλυθε δῖος Ὀδυσσεύς 205
σεῦ ἕνεκ' ἀγγελίης σὺν ἀρηιφίλῳ Μενελάῳ·

τούς δ' ἐγὼ ἐξείνισσα καὶ ἐν μεγάροισι φίλησα,
ἀμφοτέρων δὲ φυὴν ἐδάην καὶ μῆδεα πυκνά.

ἀλλ' ὅτε δὴ Τρώεσσιν ἐν ἀγρομένοισιν ἔμιχθεν,
στάντων μὲν Μενέλαος ὑπείρεχεν εὐρέας ὤμους, 210

ἄμφω δ' ἐξομένῳ γεραρώτερος ἦεν Ὀδυσσεύς.
ἀλλ' ὅτε δὴ μύθους καὶ μῆδεα πᾶσιν ὕφαινον,

ἧ τοι μὲν Μενέλαος ἐπιτροχάδην ἀγόρευε,
παῦρα μὲν, ἀλλὰ μάλα λιγέως, ἐπεὶ οὐ πολὺμυθος

οὐδ' ἀφαμαρτοεπής, εἰ καὶ γένει ὕστερος ἦεν. 215

ἀλλ' ὅτε δὴ πολὺμητις ἀναΐξειεν Ὀδυσσεύς,
στάσκειν, ὑπαὶ δὲ ἴδεσκε κατὰ χθονὸς ὄμματα πῆξας,

σκήπτρον δ' οὐτ' ὀπίσω προπρηνὲς ἐνώμα,
ἀλλ' ἀστεμφές ἔχεσκειν, ἀΐδρει φωτὶ ἑοικώς·

φαίης κε ζάκοτόν τέ τιν' ἔμμεναι ἄφρονά τ' αὐτως. 220

ἀλλ' ὅτε δὴ ὅπα τε μεγάλην ἐκ στήθεος εἶη
καὶ ἔπεα νιφάδεσσιν ἑοικότα χειμερίησιν,

οὐκ ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆϊ γ' ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος·
οὐ τότε γ' ὦδ' Ὀδυσῆος ἀγασσάμεθ' εἶδος ἰδόντες ».

Τὸ τρίτον αὖτ' Αἴαντα ἰδὼν ἐρέειν' ὁ γεραίος· 225

« τίς τ' ἄρ' ὄδ' ἄλλος Ἀχαιὸς ἀνὴρ ἠΐς τε μέγας τε,
ἔξοχος Ἀργείων κεφαλὴν τε καὶ εὐρέας ὤμους ; »

Τὸν δ' Ἑλένη τανύπεπλος ἀμείβετο, δῖα γυναικῶν·

« οὗτος δ' Αἴας ἐστὶ πελώριος, ἔρκος Ἀχαιῶν·

Ἰδομενεὺς δ' ἐτέρωθεν ἐνὶ Κρήτεσσι θεὸς ὧς 230
ἔστηκ', ἀμφὶ δέ μιν Κρητῶν ἀγοὶ ἠγερέθονται.

πολλάκι μιν ξείνισσεν ἀρηίφιλος Μενέλαος
 οἴκῳ ἐν ἡμετέρῳ, ὅποτε Κρήτηθεν ἴκοιτο.
 νῦν δ' ἄλλους μὲν πάντας ὄρῳ ἐλίκωπας Ἀχαιοῦς,
 οὓς κεν εὖ γνοίην καὶ τ' οὔνομα μυθησαίμην· 235
 δοιῶ δ' οὐ δύναμαι ἰδέειν κοσμήτορε λαῶν,
 Κάστορά θ' ἱππόδαμον καὶ πύξ ἀγαθὸν Πολυδεύκεα,
 αὐτοκασιγνήτῳ, τῷ μοι μία γείνατο μήτηρ.
 ἢ οὐχ ἐσπέσθην Λακεδαίμονος ἐξ ἐρατεινῆς,
 ἢ δεύρω μὲν ἔποντο νέεσσ' ἐνὶ ποντοπόροισι, 240
 νῦν αὖτ' οὐκ ἐθέλουσι μάχην καταδύμεναι ἀνδρῶν,
 αἴσχεα δειδιότες καὶ ὄνειδεα πόλλ', ἃ μοί ἐστιν ».

Ὡς φάτο, τοὺς δ' ἤδη κάτεχεν φυσίζοος αἴα
 ἐν Λακεδαίμονι αὔθι, φίλῃ ἐν πατρίδι γαίῃ. 244

245 - 461 : Μετὰ τοὺς ὄρκους ἤρχισεν ἡ μονομαχία, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Μενέλαος ἐπληξε μὲ τὸ δόρυ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ προσεπάθησε νὰ τὸν φονεύσῃ μὲ τὸ ξίφος. Ἄλλ' ἢ Ἀφροδίτῃ μὲ τὴν θεϊκὴν τῆς δυνάμιν τὸν ἐξήρπασεν ἀπὸ τὸν κίνδυνον καὶ τὸν ἔσωσεν εἰς τὸ ἐν Ἰλίῳ ἀνάκτορόν του.

Δ

Ἡ νίκη πάντως ἦτο ὑπὲρ τοῦ Μενελάου καί, κατὰ τοὺς ὄρκους, οἱ Τρῶες ὑπεχρεοῦντο νὰ ἀποδώσουν τὴν Ἑλένην καὶ τοὺς θησαυρούς, τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀρπάσει ὁ Πάρις ἀπὸ τὴν Σπάρτην. Ἐν τούτοις οἱ Ὀλύμπιοι θεοὶ ἀπεφάσισαν ἄλλα. Κατὰ θέλημα τῆς Ἥρας ἐπανήρχισεν ἡ μάχη, διότι εἰς ἀπὸ τὴν παράταξιν τῶν Τρῶων, ὁ ἀρχηγὸς τῶν Λυκίων Πάνδαρος, παρεβίασε τοὺς ὄρκους καὶ ἐτόξευσε τὸν Μενέλαον. Ἡ μάχη τότε συνήφθη κρατερὰ, διότι καὶ οἱ θεοὶ ἔλαβον μέρος εἰς αὐτήν. Ὁ Ἄρης καὶ ὁ Ἀπόλλων ὑπὲρ τῶν Τρῶων, ἡ δὲ Ἀθηνᾶ ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν.

Μάχη πρὸ τοῦ Ἰλίου. Ἀνδραγαθήματα τοῦ Διομήδους.

Ἐνθ' αὖ Τυδεΐδῃ Διομήδει Παλλὰς Ἀθήνη 1
 δῶκε μένος καὶ θάρσος, ἔν' ἔκδηλος μετὰ πᾶσιν
 Ἄργείοισι γένοιτο ἰδὲ κλέος ἐσθλὸν ἄροιτο.
 δαΐε οἱ ἐκ κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος ἀκάματον πῦρ,
 ἀστέρ' ὀπωρινῶ ἑναλίγκιον, ὅς τε μάλιστα 5
 λαμπρὸν παμφαίνῃσι λελουμένος Ὠκεανοῦ·
 τοῖόν οἱ πῦρ δαΐεν ἀπὸ κρατός τε καὶ ὤμων,
 ὥρσε δέ μιν κατὰ μέσσον, ὅθι πλεῖστοι κλονέοντο.
 Ἦν δέ τις ἐν Τρώεσσι Δάρης, ἀφνειὸς ἀμύμων,
 ἱρεὺς Ἡφαιστοιο· δῦω δέ οἱ υἱέες ἦστην, 10
 Φηγεὺς Ἰδαῖός τε, μάχης εὖ εἰδότε πάσης.
 τῷ οἱ ἀποκριθέντε ἐναντίω ὀρμηθήτην·
 τῷ μὲν ἀφ' ἵπποιν, ὁ δ' ἀπὸ χθονὸς ὤρνυτο πεζός.
 οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
 Φηγεὺς ῥα πρότερος προΐει δολιχόσκιον ἔγχος· 15
 Τυδεΐδew δ' ὑπὲρ ὦμον ἀριστερὸν ἤλυθ' ἀκωκὴ
 ἔγχεος, οὐδ' ἔβαλ' αὐτόν· ὁ δ' ὕστερος ὤρνυτο χαλκῶ
 Τυδεΐδης· τοῦ δ' οὐχ ἄλιον βέλος ἔκφυγε χειρός,
 ἀλλ' ἔβαλε στῆθος μεταμάζιον, ὥσε δ' ἀφ' ἵππων.
 Ἰδαῖος δ' ἀπόρουσε λιπῶν περικαλλέα δίφρον, 20
 οὐδ' ἔτλη περιβῆναι ἀδελφειοῦ κταμένοιο·
 οὐδὲ γὰρ οὐδέ κεν αὐτὸς ὑπέκφυγε κῆρα μέλαιναν,
 ἀλλ' Ἡφαιστος ἔρυτο, σώασε δὲ νυκτὶ καλύψας,
 ὡς δὴ οἱ μὴ πάγχυ γέρων ἀκαχήμενος εἶη. 25
 Ἴππους δ' ἐξελάσας μεγαθύμου Τυδέος υἱὸς
 δῶκεν ἐταίροισιν κατάγειν κοίλας ἐπὶ νῆας.
 Τρῶες δὲ μεγάθυμοι ἐπεὶ ἴδον υἷε Δάρητος

- τὸν μὲν ἀλευάμενον, τὸν δὲ κτάμενον παρ' ὄχεσφι,
 πᾶσιν ὀρίνθη θυμός· ἀτὰρ γλαυκῶπις Ἀθήνη
 χειρὸς ἑλοῦσ' ἐπέεσσι προσηύδα θεῶν Ἄρηα· 30
- « Ἄρες, Ἄρες βροτολοιγέ, μαιφόνε, τειχεσιπλήτα,
 οὐκ ἂν δὴ Τρῶας μὲν ἐάσαιμεν καὶ Ἀχαιοὺς
 μάρνασθ', ὅπποτέροισι πατήρ Ζεὺς κῦδος ὀρέξῃ,
 νῶϊ δὲ χαζώμεσθα, Διὸς δ' ἀλεώμεθα μῆνιν ; »
- Ὡς εἰπούσα μάχης ἐξήγαγε θεῶν Ἄρηα· 35
- τὸν μὲν ἔπειτα καθεῖσεν ἐπ' ἠιόεντι Σκαμάνδρῳ,
 Τρῶας δ' ἔκλιναν Δαναοί· ἔλε δ' ἄνδρα ἕκαστος
 ἡγεμόνων· πρῶτος δὲ ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
 ἄρχον' Ἀλιζώνων, Ὀδίων μέγαν, ἔκβαλε δίφρου·
 πρῶτῳ γὰρ στρεφθέντι μεταφρένω ἐν δόρῳ πῆξεν 40
 ὤμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσε,
 δούπησεν δὲ πεσῶν, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῶ.
- Ἴδομενεὺς δ' ἄρα Φαῖστον ἐνήρατο Μήνοιο υἱὸν
 Βώρου, ὃς ἐκ Τάρνης ἐριβώλακος εἰληλούθει.
 τὸν μὲν ἄρ' Ἴδομενεὺς δουρικλυτὸς ἔγχει μακρῶ 45
 νύξ' ἵππων ἐπιβησόμενον κατὰ δεξιὸν ὤμον·
 ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, στυγερὸς δ' ἄρα μιν σκότος εἶλε.
- Τὸν μὲν ἄρ' Ἴδομενεὺς ἐσύλευον θεράποντες·
 υἱὸν δὲ Στροφίοιο Σκαμάνδριον, αἴμονα θήρης,
 Ἀτρεΐδης Μενέλαος ἔλ' ἔγχει ὀξυόεντι, 50
 ἐσθλὸν θηρητῆρα· δίδαξε γὰρ Ἄρτεμις αὐτῇ
 βάλλειν ἄγρια πάντα, τά τε τρέφει οὔρεσιν ὕλη·
 ἀλλ' οὐ οἱ τότε γε χραῖσμι' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα,
 οὐδὲ ἐκηβολίαι, ἧσιν τὸ πρὶν γ' ἐκέκαστο.
- ἀλλὰ μιν Ἀτρεΐδης δουρικλειτὸς Μενέλαος 55
 πρόσθεν ἔθεν φεύγοντα μετάφρενον οὔτασε δουρὶ
 ὤμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσεν,
 ἤριπε δὲ πρηνῆς, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῶ.

Μηριόνης δὲ Φέρεκλον ἐνήρατο, τέκτονος υἱὸν
 Ἀρμονίδεω, ὃς χερσὶν ἐπίστατο δαίδαλα πάντα 60
 τεύχειν· ἔξοχα γάρ μιν ἐφίλατο Παλλὰς Ἀθήνη·
 ὃς καὶ Ἀλεξάνδρῳ τεκτῆνατο νῆας εἴσας
 ἀρχεκάκους, αἷ πᾶσι κακὸν Τρώεσσι γέγοντο
 οἷ τ' αὐτῷ, ἐπεὶ οὐ τι θεῶν ἐκ θέσφατα ἤδη.
 τὸν μὲν Μηριόνης, ὅτε δὴ κατέμαρπτε διώκων, 65
 βεβλήκει γλουτὸν κατὰ δεξιόν· ἡ δὲ διαπρὸ
 ἀντικρὺ κατὰ κύστιν ὑπ' ὀστέον ἤλυθ' ἀκωκῆ·
 γυνῆ δ' ἔριπ' οἰμῶξας, θάνατος δὲ μιν ἀμφεκάλυψε.

Πήδαιον δ' ἄρ' ἔπεφνε Μέγης, Ἀντήνορος υἱόν,
 ὃς ῥα νόθος μὲν ἔην, πύκα δ' ἔτρεφε δῖα Θεανῶ 70
 Ἴσα φίλοισι τέκεσσι, χαριζομένη πόσει ᾧ.
 τὸν μὲν Φυλεΐδης δουρικλυτὸς ἐγγύθεν ἐλθὼν
 βεβλήκει κεφαλῆς κατὰ ἰνίον ὀξείῃ δουρί·
 ἀντικρὺ δ' ἄν' ὀδόντας ὑπὸ γλῶσσαν τάμε χαλκός·
 ἤριπε δ' ἐν κονίῃ, ψυχρὸν δ' ἔλε χαλκὸν ὀδοῦσιν. 75

Εὐρόπυλος δ' Εὐαίμονίδης Ὑψήνορα δῖον,
 υἱὸν ὑπερθύμου Δολοπίονος, ὃς ῥα Σκαμάνδρου
 ἀρητῆρ ἐτέτυκτο, θεὸς δ' ὡς τίετο δῆμῳ,
 τὸν μὲν ἄρ' Εὐρύπυλος, Εὐαίμονος ἀγλαὸς υἱός,
 πρόσθεν ἔθεν φεύγοντα μεταδρομάδην ἔλασ' ὄμιον 80
 φασγάνῳ ἀτίξας, ἀπὸ δ' ἔξεσε χεῖρα βαρεῖαν·
 αἱματόεσσα δὲ χεὶρ πεδίῳ πέσε· τὸν δὲ κατ' ὄσσε
 ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.

Ὡς οἱ μὲν πονέοντο κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην·
 Τυδεΐδην δ' οὐκ ἂν γνοίης ποτέροισι μετεῖη, 85
 ἢ μετὰ Τρώεσσιν ὀμιλέοι ἢ μετ' Ἀχαιοῖς.
 θῦνε γὰρ ἄμ πεδίον ποταμῷ πλήθοντι ἑοικῶς
 χειμάρρῳ, ὃς τ' ὤκα ῥέων ἐκέδασσε γεφύρας·
 τὸν δ' οὕτ' ἄρ τε γέφυραι ἐερμέναι ἰσχανόωσιν,

οὐτ' ἄρα ἔρκεα ἴσχει ἀλωάων ἐριθηλέων 90
 ἐλθόντ' ἐξαπίνης, ὅτ' ἐπιβρίση Διὸς ὄμβρος·
 πολλά δ' ὑπ' αὐτοῦ ἔργα κατήριπε κάλ' αἰζηῶν·
 ὡς ὑπὸ Τυδεΐδῃ πυκιναὶ κλονέοντο φάλαγγες
 Τρώων, οὐδ' ἄρα μιν μίμνον πολέες περ ἑόντες.

Τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱὸς 95
 θύνοντ' ἄμ πεδίον προ ἔθεν κλονέοντα φάλαγγας,
 αἰψ' ἐπὶ Τυδεΐδῃ ἐτιταίνετο καμπύλα τόξα,
 καὶ βάλ' ἐπαΐσσοντα τυχῶν κατὰ δεξιὸν ὤμων,
 θώρηκος γύαλον· διὰ δ' ἔπτατο πικρὸς οἰστός,
 ἀντικρὺ δὲ διέσχε, παλάσσετο δ' αἵματι θώρηξ. 100
 τῷ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄυσε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
 « ὀρνυσθε, Τρῶες μεγάθυμοι, κέντορες ἵππων·
 βέβληται γὰρ ἄριστος Ἀχαιῶν, οὐδέ ἔφημι
 δῆθ' ἀνσχέσασθαι κρατερόν βέλος, εἰ ἔτεόν με
 ὄρσεν ἄναξ Διὸς υἱὸς ἀπορνούμενον Λυκίηθεν ». 105

“Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τὸν δ' οὐ βέλος ὠκὺ δάμασσεν,
 ἀλλ' ἀναχωρήσας πρόσθ' ἵπποιν καὶ ὄχεσφιν
 ἔστη, καὶ Σθένελον προσέφη, Καπανηῖον υἱόν·
 « ὄρσο, πέπον Καπανηιάδῃ, καταβήσσο δίφρου,
 ὄφρα μοι ἐξ ὤμοιο ἐρύσσης πικρὸν οἰστόν ». 110

“Ὡς ἄρ' ἔφη, Σθένελος δὲ καθ' ἵππων ἄλτο χαμᾶζε,
 πὰρ δὲ στάς βέλος ὠκὺ διαμπερές ἐξέρυσ' ὤμου·
 αἷμα δ' ἀνηκόντιζε διὰ στρεπτοῖο χιτῶνος.
 δῆ τότε ἔπειτ' ἠρᾶτο βοήν ἀγαθὸς Διομήδης·
 « κλυθὶ μευ, αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, Ἀτρυτώνη, 115
 εἴ ποτέ μοι καὶ πατρὶ φίλα φρονέουσα παρέστης
 δήϊω ἐν πολέμῳ, νῦν αὖτ' ἐμὲ φίλαι, Ἀθήνη·
 δὸς δέ τέ μ' ἄνδρα ἐλεῖν καὶ ἐς ὄρμῃν ἐγχεος ἐλθεῖν,
 ὅς μ' ἔβαλε φθάμενος καὶ ἐπεύχεται, οὐδέ μέ φησι
 δηρὸν ἔτ' ὄψεσθαι λαμπρόν φάος ἠελίοιο ». 120

- Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη,
 γυῖα δ' ἔθηκεν ἐλαφρά, πόδας καὶ χεῖρας ὑπερθεν·
 ἀγχοῦ δ' ἵσταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 « θαρσῶν νῦν, Διόμηδες, ἐπὶ Τρώεσσι μάχεσθαι·
 ἐν γάρ τοι στήθεσσι μένος πατρώιον ἦκα 125
 ἄτρομον, οἷον ἔχεσκε σακέσπαλος ἵπποτα Τυδεύς·
 ἀγλὸν δ' αὖ τοι ἀπ' ὀφθαλμῶν ἔλον, ἢ πρὶν ἐπῆεν,
 ὄφρ' εὖ γιγνώσκῃς ἡμὲν θεὸν ἠδὲ καὶ ἄνδρα.
 τῶ νῦν, αἴ κε θεὸς πειρώμενος ἐνθάδ' ἵκηται,
 μὴ τι σύ γ' ἀθανάτοισι θεοῖς ἀντικρὺ μάχεσθαι 130
 τοῖς ἄλλοις· ἀτὰρ εἴ κε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη
 ἔλθῃσ' ἐς πόλεμον, τήν γ' οὐτάμεν ὄξεί χάλκῳ ».
- Ἡ μὲν ἄρ' ὧς εἰποῦσ' ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη,
 Τυδεΐδης δ' ἐξαῦτις ἰὼν προμάχοισιν ἐμίχθη,
 καὶ πρὶν περ θυμῷ μεμαῶς Τρώεσσι μάχεσθαι· 135
 δὴ τότε μιν τρὶς τόσσον ἔλεν μένος, ὧς τε λέοντα,
 ὃν ῥά τε ποιμὴν ἀγρῶ ἐπ' εἰροπόκοις ὄτεσσι
 χραύσῃ μὲν τ' αὐλῆς ὑπεράλμενον οὐδὲ δαμάσῃ·
 τοῦ μὲν τε σθένος ὄρσεν, ἔπειτα δέ τ' οὐ προσαμύνει,
 ἀλλὰ κατὰ σταθμούς δύεται, τὰ δ' ἐρῆμα φοβεῖται· 140
 αἰ μὲν τ' ἀγχιστῖναι ἐπ' ἀλλήλησι κέχυνται,
 αὐτὰρ ὁ ἐμμεμαῶς βαθέης ἐξάλλεται αὐλῆς·
 ὧς μεμαῶς Τρώεσσι μίγῃ κρατερὸς Διομήδης.
- Ἐνθ' ἔλεν Ἀστύνοον καὶ Ὑπείρονα, ποιμένα λαῶν,
 τὸν μὲν ὑπὲρ μαζοῖο βαλὼν χάλκῃρει δουρί, 145
 τὸν δ' ἕτερον ξίφει μεγάλῳ κληῖδα παρ' ὤμων
 πλῆξ', ἀπὸ δ' αὐχένος ὤμων ἐέργαθεν ἠδ' ἀπὸ νώτου.
 τοὺς μὲν ἔασ', ὁ δ' Ἄβαντα μετῴχετο καὶ Πολύιδον,
 υἱέας Εὐρυδάμαντος, ὄνειροπόλοιο γέροντος·
 τοῖς οὐκ ἐρχομένοις ὁ γέρων ἐκρίνατ' ὄνειρους, 150
 ἀλλὰ σφεας κρατερὸς Διομήδης ἐξενάριξε·

βῆ δὲ μετὰ Ξάνθον τε Θώωνά τε, Φαίνοπος υἱε,
 ἄμφω τηλυγέτω· ὁ δὲ τείρετο γήραϊ λυγρῶ,
 υἷον δ' οὐ τέκετ' ἄλλον ἐπὶ κτεάτεσσι λιπέσθαι.
 ἔνθ' ὃ γε τοὺς ἐνάριζε, φίλον δ' ἐξάινυτο θυμὸν 155
 ἀμφοτέρω, πατέρι δὲ γόον καὶ κήδεα λυγρά
 λεῖπ', ἐπεὶ οὐ ζῶντε μάχης ἐκ νοστήσαντε
 δέξατο· χηρωσταὶ δὲ διὰ κτῆσιν दाτέοντο.

'Ἐνθ' υἱας Πριάμοιο δύω λάβε Δαρδανίδαο
 εἰν ἐνὶ δίφρῳ ἐόντας, Ἐχέμμονά τε Χρομίον τε. 160
 ὡς δὲ λέων ἐν βουσί θορῶν ἐξ αὐχένα ἄξῃ
 πόρτιος ἢ βούος, ξύλοχον κάτα βοσκομενάων,
 ὡς τοὺς ἀμφοτέρους ἐξ ἵππων Τυδέος υἷος
 βῆσε κακῶς ἀέκοντας, ἔπειτα δὲ τεύχε' ἐσύλα·
 ἵππους δ' οἷς ἐτάροισι δίδου μετὰ νῆας ἐλαύνειν. 165

Ἡ μεγίστη ἔντασις τῆς μάχης.

Τὸν δ' ἶδεν Αἰνεΐας ἀλαπάζοντα στίχας ἀνδρῶν,
 βῆ δ' ἵμεν ἄν τε μάχην καὶ ἀνὰ κλόνον ἐγχειάων
 Πάνδαρον ἀντίθεον διζήμενος, εἴ που ἐφεύροι·
 εὖρε Λυκάονος υἷον ἀμύμονά τε κρατερόν τε,
 στῆ δὲ πρόσθ' αὐτοῦ ἔπος τέ μιν ἀντίον ἠῆδα· 170
 « Πάνδαρε, ποῦ τοι τόξον ἰδὲ πτερόεντες οἴστοι
 καὶ κλέος ; ᾧ οὐ τίς τοι ἐρίζεται ἐνθάδε γ' ἀνὴρ,
 οὐδέ τις ἐν Λυκίῃ σέο γ' εὐχεται εἶναι ἀμείνων.
 ἀλλ' ἄγε τῷδ' ἔφες ἀνδρὶ βέλος, Διὶ χειῖρας ἀνασχῶν,
 ὅς τις ὅδε κρατέει καὶ δὴ κακὰ πολλὰ ἔοργε 175
 Τρῶας, ἐπεὶ πολλῶν τε καὶ ἐσθλῶν γούνατ' ἔλυσεν·
 εἰ μὴ τις θεὸς ἐστι κοτεσσάμενος Τρῶεσσιν
 ἱρῶν μηνίσας· χαλεπὴ δὲ θεοῦ ἐπι μῆνις ».

Τὸν δ' αὐτε προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἷος·

- « Αινεία, Τρώων βουληφόρε χαλκοχιτώνων, 180
 Τυδεΐδη μιν ἔγωγε δαΐφρονι πάντα ἔϊσκω,
 ἀσπίδι γιγνώσκων αὐλώπιδί τε τρυφαλείη,
 ἵππους τ' εἰσορόων· σάφα δ' οὐκ οἶδ' εἰ θεός ἐστιν.
 εἰ δ' ὃ γ' ἀνὴρ, ὄν φημι, δαΐφρων Τυδέος υἱός,
 οὐχ ὃ γ' ἀνευθε θεοῦ τάδε μαίνεται, ἀλλά τις ἄγχι 185
 ἔστηκ' ἀθανάτων, νεφέλη εἰλυμένος ὤμους,
 δς τούτου βέλος ὠκὺ κιχήμενον ἔτραπεν ἄλλη.
 ἦδη γάρ οἱ ἐφῆκα βέλος, καί μιν βάλον ὦμον
 δεξιὸν ἀντικρὺ διὰ θώρηκος γυάλοιο·
 καί μιν ἔγωγ' ἐφάμην Ἀἰδωνῆι προιάφειν, 190
 ἔμπης δ' οὐκ ἐδάμασσα· θεός νύ τίς ἐστι κοτήεις.
 ἵπποι δ' οὐ παρέασι καὶ ἄρματα, τῶν κ' ἐπιβαίην·
 ἀλλά που ἐν μεγάροισι Λυκάονος ἔνδεκα δίφροι
 καλοὶ πρωτοπαγεῖς νεοτευχές· ἀμφὶ δὲ πέπλοι
 πέπτανται· παρὰ δέ σφιν ἐκάστω δίζυγες ἵπποι 195
 ἐστᾶσι κρῖ λευκὸν ἐρεπτόμενοι καὶ ὀλύρας.
 ἦ μὲν μοι μάλα πολλὰ γέρων αἰχμητὰ Λυκάων
 ἐρχομένῳ ἐπέτελλε δόμοις ἐνι ποιητοῖσιν·
 ἵπποισὶν μ' ἐκέλευε καὶ ἄρμασιν ἐμβεβαῶτα
 ἀρχεύειν Τρώεσσιν κατὰ κρατερὰς ὑσμίνας· 200
 ἀλλ' ἐγὼ οὐ πιθόμην — ἦ τ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν —
 ἵππων φειδόμενος, μή μοι δευοίατο φορβῆς
 ἀνδρῶν εἰλομένων, εἰωθότες ἔδμεναι ἄδην.
 Ὡς λίπον, αὐτὰρ πεζὸς ἐς Ἴλιον εἰλήλουθα
 τόξοισιν πίσυνος· τὰ δέ μ' οὐκ ἄρ' ἔμελλον ὀνήσειν. 205
 ἦδη γὰρ δοιοῖσιν ἀριστήεσσιν ἐφῆκα,
 Τυδεΐδη τε καὶ Ἀτρεΐδην, ἐκ δ' ἀμφοτέροισιν
 ἀτρεκέες αἰμ' ἔσσευα βαλῶν, ἦγειρα δὲ μᾶλλον.
 τῶ ῥα κακῇ αἴσῃ ἀπὸ πασσάλου ἀγκύλα τόξα
 ἦματι τῶ ἐλόμην, ὅτε Ἴλιον εἰς ἐρατεινὴν 210
 Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἡγεόμην Τρώεσσι, φέρων χάριν Ἑκτορι δίω.
 εἰ δέ κε νοστήσω καὶ ἐσόψομαι ὀφθαλμοῖσι
 πατρίδ' ἐμὴν ἄλοχόν τε καὶ ὑψερεφές μέγα δῶμα,
 αὐτίκ' ἔπειτ' ἀπ' ἐμεῖο κάρη τάμοι ἀλλότριος φώς,
 εἰ μὴ ἐγὼ τάδε τόξα φαεινῶ ἐν πυρὶ θείην 215
 χερσὶ διακλάσσας· ἀνεμώλια γάρ μοι ὀπηδεῖ».
 Τὸν δ' αὖτ' Αἰνείας Τρώων ἀγὸς ἀντίον ἠΐδα·

« μὴ δὴ οὕτως ἀγόρευε· πάρος δ' οὐκ ἔσσεται ἄλλως,
 πρὶν γ' ἐπὶ νῶ τῶδ' ἀνδρὶ σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν
 ἀντιβίην ἐλθόντε σὺν ἔντεσι πειρηθῆναι. 220
 ἀλλ' ἄγ' ἐμῶν ὀχέων ἐπιβήσαιο, ὄφρα ἴδῃαι
 οἷοι Τρώιοι ἵπποι, ἐπιστάμενοι πεδίοιο
 κραιπνὰ μάλ' ἔνθα καὶ ἔνθα διωκέμεν ἠδὲ φέβεσθαι·
 τῶ καὶ νῶι πόλινδε σαώσετον, εἴ περ ἂν αὐτε
 Ζεὺς ἐπὶ Τυδεΐδῃ Διομήδεϊ κῦδος ὀρέξῃ. 225
 ἀλλ' ἄγε νῦν μᾶστιγα καὶ ἠνία σιγαλόεντα
 δέξαι, ἐγὼ δ' ἵππων ἐπιβήσομαι, ὄφρα μάχωμαι·
 ἢ σὺ τόνδε δέδεξο, μελήσουσιν δ' ἐμοὶ ἵπποι ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
 « Αἰνεία, σὺ μὲν αὐτὸς ἔχ' ἠνία καὶ τεῶ ἵππω· 230
 μᾶλλον ὕφ' ἠνιόχῳ εἰωθότι καμπύλον ἄρμα
 οἴσετον, εἴ περ ἂν αὐτε φεβώμεθα Τυδέος υἱόν·
 μὴ τῶ μὲν δείσαντε ματήσετον, οὐδ' ἐθέλητον
 ἐκφερέμεν πολέμοιο, τεὸν φθόγγον ποθέοντε,
 νῶι δ' ἐπαίξας μεγαθύμου Τυδέος υἱὸς 235
 αὐτῶ τε κτεινῆ καὶ ἐλάσση μώνυχας ἵππους.
 ἀλλὰ σὺ γ' αὐτὸς ἔλαυνε τέ' ἄρματα καὶ τεῶ ἵππω,
 τόνδε δ' ἐγὼν ἐπιόντα δεδέξομαι ὀξείῃ δουρί ».

Ὡς ἄρα φωνήσαντες, ἐς ἄρματα ποικίλα βάντες,
 ἐμεμαμῶτ' ἐπὶ Τυδεΐδῃ ἔχον ὠκέας ἵππους. 240
 τοὺς δὲ ἶδε Σθέnelος, Καπανήιος ἀγλαὸς υἱός,

αἶψα δὲ Τυδεΐδην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 « Τυδεΐδη Διομήδης, ἐμῷ κεχαρισμένε θυμῷ,
 ἄνδρ' ὀρώω κρατερῶ ἐπὶ σοὶ μεμαῶτε μάχεσθαι,
 ἵν' ἀπέλεθρον ἔχοντας· ὁ μὲν τόξων εὖ εἰδώς,
 Πάνδαρος, υἱὸς δ' αὖτε Λυκάονος εὐχεται εἶναι·
 Αἰνεΐας δ' υἱὸς μὲν ἀμύμονος Ἀγχίσαο
 εὐχεται ἐκγεγάμεν, μήτηρ δέ οἱ ἔστ' Ἀφροδίτη.
 ἀλλ' ἄγε δὴ χαζώμεθ' ἐφ' ἵππων, μηδὲ μοι οὕτω
 θῦνε διὰ προμάχων, μὴ πως φίλον ἦτορ ὀλέσσης ».

Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη κρατερὸς Διομήδης·
 « μὴ τι φόβονδ' ἀγόρευ', ἐπεὶ οὐδέ σε πεισέμεν ὅτω.
 οὐ γάρ μοι γενναῖον ἀλυσκάζοντι μάχεσθαι
 οὐδὲ καταπτώσσειν· ἔτι μοι μένος ἔμπεδόν ἐστιν·
 ὀκνείω δ' ἵππων ἐπιβαινέμεν, ἀλλὰ καὶ αὐτως
 ἀντίον εἶμ' αὐτῶν· τρεῖν μ' οὐκ εἶα Παλλὰς Ἀθήνη.
 τούτῳ δ' οὐ πάλιν αὐτίς ἀποίσετον ὠκέες ἵπποι
 ἄμφω ἀφ' ἡμείων, εἴ γ' οὖν ἕτερός γε φύγησιν.
 ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν·
 αἶ κέν μοι πολύβουλος Ἀθήνη κῦδος ὀρέξῃ
 ἀμφοτέρῳ κτεῖναι, σὺ δὲ τούσδε μὲν ὠκέας ἵππους
 αὐτοῦ ἐρυκακέειν ἐξ ἄντυγος ἠνία τείνας,
 Αἰνεΐαο δ' ἐπαῖξαι μεμνημένος ἵππων,
 ἐκ δ' ἐλάσαι Τρώων μετ' εὐκνήμιδας Ἀχαιοῦς.
 τῆς γάρ τοι γενεῆς, ἧς Τρωί περ εὐρύοπα Ζεὺς
 δῶχ' υἱὸς ποινὴν Γανυμήδεος, οὐνεκ' ἄριστοι
 ἵππων, ὅσσοι ἔασιν ὑπ' ἠῶ τ' ἠέλιόν τε,
 τῆς γενεῆς ἔκλεψεν ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγχίσης,
 λάθρη Λαομέδοντος ὑποσχῶν θήλεας ἵππους·
 τῶν οἱ ἐξ ἐγένοντο ἐνὶ μεγάροισι γενέθλη.
 τοὺς μὲν τέσσαρας αὐτὸς ἔχων ἀτίταλλ' ἐπὶ φάντη,
 τῷ δὲ δῖ' Αἰνεΐα δῶκεν, μήστῳρε φόβοιο.

εἰ τούτω κε λάβοιμεν, ἀροίμεθά κε κλέος ἐσθλόν ».

᾽Ὡς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
τῷ δὲ τάχ' ἐγγύθεν ἤλθον ἐλαύνοντ' ὠκέας ἵππους. 275
τὸν πρότερος προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
« καρτερόθυμε, δαίφρον, ἀγαυοῦ Τυδέος υἱέ,
ἦ μάλα σ' οὐ βέλος ὠκὺ δαμάσσατο, πικρὸς οἰστός·
νῦν αὖτ' ἐγχείη πειρήσομαι, αἶ κε τύχωμι ».

Ἡ ῥα, καὶ ἀμπεπαλὼν προτεῖ δολιχόσκιον ἔγχος 280
καὶ βάλε Τυδεΐδαο κατ' ἀσπίδα· τῆς δὲ διαπρὸ
αἰχμῆ χαλκείη πταμένη θώρηκι πελάσθη·
τῷ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄυσε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
« βέβληται κενεῶνα διαμπερές, οὐδέ σ' ὅτω
δηρὸν ἔτ' ἀνσχήσεσθαι· ἐμοὶ δὲ μέγ' εὖχος ἔδωκας ». 285

Τὸν δ' οὐ ταρβήσας προσέφη κρατερός Διομήδης·
« ἤμβροτες οὐδ' ἔτυχες· ἀτὰρ οὐ μὲν σφῶϊ γ' ὅτω
πρίν γ' ἀποπαύσεσθαι, πρίν γ' ἢ ἕτερόν γε πεσόντα
αἵματος ἄσαι Ἄρηα, ταλαύρινον πολεμιστήν ».

᾽Ὡς φάμενος προέηκε· βέλος δ' ἴθυεν Ἀθήνη 290
ρινα παρ' ὀφθαλμόν, λευκοὺς δ' ἐπέρησεν ὀδόντας.
τοῦ δ' ἀπὸ μὲν γλῶσσαν πρυμνὴν τάμε χαλκὸς ἀτειρής,
αἰχμῆ δ' ἐξελύθη παρὰ νείατον ἀνθρεῶνα·
ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ
αἰόλα παμφανόωντα, παρέτρεσαν δὲ οἱ ἵπποι 295
ὠκύποδες· τοῦ δ' αὖθι λύθη ψυχὴ τε μένος τε.

Αἰνείας δ' ἀπόρουσε σὺν ἀσπίδι δουρὶ τε μακρῷ,
δείσας μὴ πῶς οἱ ἐρυσαιάτο νεκρὸν Ἀχαιοί.
ἀμφὶ δ' ἄρ' αὐτῷ βαῖνε λέων ὡς ἀλκι πεποιθώς,
πρόσθε δὲ οἱ δόρυ τ' ἔσχε καὶ ἀσπίδα πάντοσ' ἔστην, 300
τὸν κτάμεναι μεμαώς, ὅς τις τοῦ γ' ἀντίος ἔλθοι,
σμερδαλέα ἰάχων· ὁ δὲ χερμάδιον λάβε χειρὶ
Τυδεΐδης, μέγα ἔργον, ὃ οὐ δύο γ' ἄνδρε φέροιεν,

οἷοι νῦν βροτοί εἰς· ὁ δέ μιν ῥέα πάλλε καὶ οἶος.
 τῷ βάλεν Αἰνεΐαιο κατ' ἰσχίον, ἔνθα τε μηρὸς 305
 ἰσχύῳ ἐνστρέφεται, κοτύλην δέ τέ μιν καλέουσι·
 θλάσσε δέ οἱ κοτύλην, πρὸς δ' ἄμφω ῥῆξε τένοντε·
 ὥσε δ' ἀπὸ ῥινὸν τρηχὺς λίθος· αὐτὰρ ὁ γ' ἦρωσ
 ἔσθη γυνῆ ἔριπὼν καὶ ἐρείσατο χειρὶ παχείῃ
 γαίης· ἀμφὶ δέ ὄσσε κελαινὴ νύξ ἐκάλυψε. 310

Καὶ νύ κεν ἔνθ' ἀπόλοιτο ἄναξ ἀνδρῶν Αἰνεΐας,
 εἰ μὴ ἄρ, ὄξυ νόησε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη,
 μήτηρ, ἣ μιν ὑπ' Ἀγχίση τέκε βουκολέοντι·
 ἀμφὶ δ' ἐὼν φίλον υἷὸν ἐχεύατο πῆχθε λευκῶ,
 πρόσθε δέ οἱ πέπλοιο φαινοῦ πτύγμ' ἐκάλυψεν, 315
 ἔρκος ἔμεν βελέων, μὴ τις Δαναῶν ταχυπόλων
 χαλκὸν ἐνὶ στήθεσσι βαλὼν ἐκ θυμὸν ἔλοιτο.

318 - 909 : Ἀφοῦ διέσωσε τὸν Αἰνεΐαν ἢ Ἀφροδίτη, ἐπληγώθη καὶ αὐτὴ εἰς τὸ θεϊκὸν τῆς χερί ἀπὸ τὴν αἰχμὴν τοῦ Διομήδους. Τὴν παρηγόρησε καὶ τῆς ἐθεράπευσε τὸ τραῦμα ἢ μητέρα τῆς Διώνη, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ὁ Ἀπόλλων ἐπανέφερεν εἰς τὴν μάχην τὸν Ἄρην, ὅστις ἐνεψύχωσε τοὺς Τρῶας. Θεραπευθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ὁ Αἰνεΐας ἐπανῆλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα, ὁ ὁποῖος ἐλάμβανε ποικίλας φάσεις. Ἀριστεύων πάντοτε ὁ Διομήδης ἐπλήγωσε καὶ αὐτὸν τὸν θεὸν τοῦ πολέμου.

Z

1 - 236 : Τέλος οἱ θεοὶ ἐγκατέλειψαν τὴν μάχην, ἐνῶ οἱ Τρῶες ἤρχισαν νὰ κάμπτονται ὑπὸ τὴν ὄρμην τῶν Ἀχαιῶν. Ὁ Τελαμόνιος Αἴας πρῶτος διέρρηξε τὴν φάλαγγα τῶν Τρῶων καὶ οἱ ἄλλοι ἡγεμόνες ἐφόνεον ἐκλεκτοὺς Τρῶας καὶ Λυκίους. Τὸ Ἴλιον ἐκινδύνευε νὰ περὶέλθῃ εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, ὅτε ὁ Πριαμίδης Ἔλενος, ἄριστος οἰωνοπόλος, παρώτρυνε τὸν ἀδελφὸν Ἔκτορα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν καὶ νὰ προτρέψῃ τὰς γηραιὰς Τρωάδας νὰ ἱκετεύσουν τὴν Ἀθηνᾶν.

Καί, ἐνῷ ἔξω τοῦ τείχους ἐξηκολούθει ἄγριος ὁ ἀγών, ὁ Ἴκτωρ ἀφῆκε τοὺς συμπολεμιστάς του, διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν.

Ἴκεσία τῶν εὐγενῶν Τρωάδων εἰς τὴν Ἀθηνᾶν.

Ἴκτωρ δ' ὡς Σκαιάς τε πύλας καὶ φηγὸν ἴκανεν, 237
 ἀμφ' ἄρα μιν Τρώων ἄλοχοι θεόν ἠδὲ θύγατρεις
 εἰρόμεναι παῖδάς τε κασιγνήτους τε ἕτας τε
 καὶ πόσιαις· ὁ δ' ἔπειτα θεοῖς εὐχεσθαι ἀνώγει 240
 πάσας ἐξεῖησι· πολλῆσι δὲ κήδε' ἐφῆπτο.

Ἄλλ' ὅτε δὴ Πριάμοιο δόμον περικαλλέ' ἴκανεν,
 ξεστῆς αἰθούσῃσι τετυγμένον — αὐτὰρ ἐν αὐτῷ
 πεντήκοντ' ἔνεσαν θάλαμοι ξεστοῖο λίθιοι,
 πλησίοι ἀλλήλων δεδμημένοι· ἔνθα δὲ παῖδες 245
 κοιμῶντο Πριάμοιο παρὰ μνηστῆς ἀλόχοισιν·
 κουράων δ' ἐτέρωθεν ἐναντίοι ἔνδοθεν αὐλῆς
 δώδεκ' ἔσαν τέγροι θάλαμοι ξεστοῖο λίθιοι,
 πλησίοι ἀλλήλων δεδμημένοι· ἔνθα δὲ γαμβροὶ
 κοιμῶντο Πριάμοιο παρ' αἰδοίης ἀλόχοισιν — 250
 ἔνθα οἱ ἠπιόδωρος ἐναντίη ἤλυθε μήτηρ
 Λαοδίκην εἰσάγουσα, θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην·
 ἐν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·
 « τέκνον, τίπτε λιπῶν πόλεμον θρασὺν εἰλήλουθας ;
 ἦ μάλα δὴ τείρουσι δυσώνυμοι υἱές Ἀχαιῶν 255
 μαρνάμενοι περὶ ἄστυ· σὲ δ' ἐνθάδε θυμὸς ἀνῆκεν
 ἐλθόντ' ἐξ ἄκρης πόλιος Διὶ χειῖρας ἀνασχεῖν.
 ἀλλὰ μὲν, ὄφρα κέ τοι μελιηδέα οἶνον ἐνεῖκω,
 ὡς σπείσης Διὶ πατρὶ καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισι
 πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὐτὸς ὀνήσῃαι, αἶ κε πίησθα. 260
 ἀνδρὶ δὲ κεκμηῶτι μένος μέγα οἶνος ἀέξει,
 ὡς τόνη κέκμηκας ἀμύνων σοῖσιν ἔτῃσι »

Τὴν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα μέγας κορυθαίολος "Ἐκτωρ"
 « μή μοι οἶνον ἄειρε μελίφρονα, πότνια μῆτερ,
 μή μ' ἀπογυιώσης, μένεος δ' ἀλκῆς τε λάθωμαι· 265
 χερσὶ δ' ἀνίπτοισιν Διὶ λείβειν αἴθοπα οἶνον
 ἄζομαι· οὐδέ πη ἔστι κελαινεφεΐ Κρονίωνι
 αἵματι καὶ λύθρῳ πεπαλαγμένον εὐχετάσθαι.
 ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγελείης 270
 ἔρχεο σὺν θεέσσιν, ἀολλίσσασα γεραιάς.
 πέπλον δ', ὅς τις τοι χαριέστατος ἦδὲ μέγιστος
 ἔστιν ἐνὶ μεγάρῳ καὶ τοι πολὺ φίλτατος αὐτῇ,
 τὸν θεὸς Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἠΰκόμοιο,
 καὶ οἱ ὑποσχέσθαι δυοκαίδεκα βοῦς ἐνὶ νηῶ 275
 ἦνις ἠκέστας ἱερευσέμεν, αἶ κ' ἐλεήσῃ
 ἄστῦ τε καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα,
 αἶ κεν Τυδέος υἷὸν ἀπόσχη Ἰλίου ἱρῆς,
 ἄγριον αἰχμητὴν, κρατερόν μῆστωρα φόβοιο.
 ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγελείης 280
 ἔρχεο, ἐγὼ δὲ Πάριν μετελεύσομαι, ὄφρα καλέσω,
 αἶ κ' ἐθέλῃσ' εἰπόντος ἀκουέμεν ὥς κέν οἱ αὔθι
 γαῖα χάνοι· μέγα γάρ μιν Ὀλύμπιος ἔτρεφε πῆμα
 Τρωσὶ τε καὶ Πριάμῳ μεγαλήτορι τοῖό τε παισίν.
 εἰ κεῖνόν γε ἴδοιμι κατελθόντα "Αἴδος εἶσω, 285
 φαίην κεν φρέν' ἀτέρπου οὐζύος ἐκλελαθέσθαι ».
 Ὡς ἔφαθ', ἣ δὲ μολοῦσα ποτὶ μέγαρ' ἀμφιπόλοισι
 κέκλετο· ταὶ δ' ἄρ' ἀόλλισσαν κατὰ ἄστῦ γεραιάς.
 αὐτῇ δ' ἐς θάλαμον κατεβήσето κηῶνεντα,
 ἔνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναικῶν 290
 Σιδονίων, τὰς αὐτὸς Ἀλέξανδρος θεοειδῆς
 ἤγαγε Σιδονίηθεν, ἐπιπλῶς εὐρέα πόντον,
 τὴν ὁδὸν ἦν Ἑλένην περ ἀνήγαγεν εὐπατέρειαν·
 τῶν ἔν' ἀειραμένη Ἐκάβη φέρε δῶρον Ἀθήνη,

ὄς κάλλιστος ἔην ποικίλμασιν ἠδὲ μέγιστος,
 ἀστὴρ δ' ὧς ἀπέλαμπεν· ἔκειτο δὲ νείατος ἄλλων. 295
 βῆ δ' ἰέναι, πολλαὶ δὲ μετεσσεύοντο γεραιαί.

Αἰ δ' ὅτε νηὸν ἴκανον Ἀθήνης ἐν πόλει ἄκρη,
 τῆσι θύρας ὤϊξε Θεανῶ καλλιπάρηος,
 Κισσηίς, ἄλοχος Ἀντήνορος ἵπποδάμοιο·
 τὴν γὰρ Τρῶες ἔθηκαν Ἀθηναίης ἰέρειαν. 300
 αἰ δ' ὄλολυγῆ πᾶσαι Ἀθήνη χεῖρας ἀνέσχον·
 ἠ δ' ἄρα πέπλον ἔλοῦσα Θεανῶ καλλιπάρηος
 θῆκεν Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἠὺκόμοιο,
 εὐχομένη δ' ἠρᾶτο Διὸς κούρη μέγαλοιο·
 « πότνι' Ἀθηναίη, ῥυσίπτολι, δῖα θεάων, 305
 ἄξον δὴ ἔγχος Διομήδεος, ἠδὲ καὶ αὐτὸν
 πρηγέα δὸς πεσέειν Σχαιῶν προπάροιθε πυλάων,
 ὄφρα τοι αὐτίκα νῦν δυοκαίδεκα βουῖς ἐνὶ νηῶ
 ἦνις ἠκέστας ἱερεύσομεν, αἶ κ' ἐλεήσης
 ἄστυ τε καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα ». 310
 Ὡς ἔφατ' εὐχομένη, ἀνένευε δὲ Παλλάς Ἀθήνη.

Ὁ Ἔκτωρ εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Πάριδος.

Ὡς αἰ μὲν ῥ' εὐχοντο Διὸς κούρη μέγαλοιο, 31
 Ἔκτωρ δὲ πρὸς δώματ' Ἀλεξάνδροιο βεβήκει
 καλά, τὰ ῥ' αὐτὸς ἔτευξε σὺν ἀνδράσιν, οἳ τότε ἄριστοι
 ἦσαν ἐνὶ Τροίῃ ἐριβύλακι τέκτονες ἄνδρες, 315
 οἳ οἱ ἐποίησαν θάλαμον καὶ δῶρα καὶ αὐλὴν
 ἐγγύθι τε Πριάμοιο καὶ Ἔκτορος, ἐν πόλει ἄκρη.
 ἐνθ' Ἔκτωρ εἰσῆλθε δίφιλος, ἐν δ' ἄρα χειρὶ
 ἔγχος ἔχ' ἐνδεκάπηχυν· πάροιθε δὲ λάμπετο δουρὸς
 αἰχμὴ χαλκείη, περὶ δὲ χρύσεος θέε πόρκης. 320
 τὸν δ' εὖρ' ἐν θαλάμῳ περικαλλέα τεύχε' ἔποντα,

ἀσπίδα καὶ θώρηκα, καὶ ἀγκύλα τόξ' ἀφύωντα·
 Ἄργεΐη δ' Ἑλένη μετ' ἄρα δμωῆσι γυναιξὶν
 ἦστο, καὶ ἀμφιπόλοισι περικλυτὰ ἔργα κέλευε.
 τὸν δ' Ἔκτωρ νείκεσσεν ἰδὼν αἰσχροῖς ἐπέεσσι· 325
 « δαιμόνι', οὐ μὲν καλὰ χόλον τόνδ' ἔνθεο θυμῷ.
 λαοὶ μὲν φθινύθουσι περὶ πτόλιν αἰπύ τε τεῖχος
 μαρνάμενοι· σέο δ' εἵνεκ' αὐτὴ τε πτόλεμός τε
 ἄστυ τόδ' ἀμφιδέδηε· σὺ δ' ἂν μαχέσαιο καὶ ἄλλω,
 ὅν τινα που μεθιέντα ἴδοις στυγεροῦ πολέμοιο. 330
 ἀλλ' ἄνα, μὴ τάχα ἄστυ πυρὸς δηγίοιο θέρηται ».

Τὸν δ' αὐτε προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής·
 « Ἔκτορ, ἐπεὶ με κατ' αἴσαν ἐνείκεσας οὐδ' ὑπὲρ αἴσαν,
 τοῦνεκά τοι ἔρέω· σὺ δὲ σύνθεο καὶ μευ ἄκουσον·
 οὐ τοι ἐγὼ Τρώων τόσσον χόλω οὐδὲ νεμέσσι 335
 ἤμην ἐν θαλάμῳ, ἔθελον δ' ἄχει προτραπέσθαι.
 νῦν δέ με παρειποῦσ' ἄλοχος μαλακοῖς ἐπέεσσιν
 ὠρμησ' ἐς πόλεμον· δοκεῖ δέ μοι ὧδε καὶ αὐτῷ
 λώιον ἔσσεσθαι· νίκη δ' ἐπαμείβεται ἄνδρας.
 ἀλλ' ἄγε νῦν ἐπίμεινον, Ἀρήια τεύχεα δῶ· 340
 ἦ ἴθ', ἐγὼ δὲ μέτειμι· κιχήσεσθαι δέ σ' οἴω ».

Ὡς φάτο, τὸν δ' οὐ τι προσέφη κορυθαίολος Ἔκτωρ·
 τὸν δ' Ἑλένη μύθοισι προσηύδα μελιχίοισι·
 « δᾶερ ἐμεῖο, κυνὸς κακομηχάνου ὀκρυοέσσης,
 ὡς μ' ὄφελ' ἤματι τῷ, ὅτε με πρῶτον τέκε μήτηρ, 345
 οἴχεσθαι προφέρουσα κακῇ ἀνέμοιο θύελλα
 εἰς ὄρος ἢ εἰς κῦμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 ἔνθα με κῦμ' ἀπόερσε πάρος τάδε ἔργα γενέσθαι.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τάδε γ' ὧδε θεοὶ κακὰ τεκμήραντο,
 ἀνδρὸς ἔπειτ' ὠφελλον ἀμείνονος εἶναι ἄκοιτις, 350
 δς ἤδη νέμεσίν τε καὶ αἰσχεα πόλλ' ἀνθρώπων.
 τούτῳ δ' οὔτ' ἄρ νῦν φρένες ἔμπεδοι οὔτ' ἄρ' ὀπίσσω

ἔσονται· τῷ καὶ μιν ἐπαυρήσεσθαι οὕτω.
 ἀλλ' ἄγε νῦν εἴσελθε καὶ ἕξσο τῷδ' ἐπὶ δίφρῳ,
 δᾶερ, ἐπεὶ σε μάλιστα πόνος φρένας ἀμφιβέβηκεν 355
 εἶνεκ' ἐμεῖο κυνὸς καὶ Ἀλεξάνδρου ἔνεκ' ἄτης,
 οἷσιν ἐπὶ Ζεὺς θῆκε κακὸν μόρον, ὡς καὶ ὀπίσσω
 ἀνθρώποισι πελώμεθ' ἀοίδιμοι ἐσσομένοισι ».

Τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα μέγας κορυθαίολος Ἔκτωρ·
 « μὴ με κάθιζ', Ἐλένη, φιλέουσά περ' οὐδέ με πείσεις· 360
 ἤδη γάρ μοι θυμὸς ἐπέσσυται, ὄφρ' ἐπαμύνω
 Τρώεσσ', οἳ μέγ' ἐμεῖο ποθὴν ἀπέοντος ἔχουσιν.
 ἀλλὰ σὺ γ' ὄρνυθι τοῦτον, ἐπειγέσθω δὲ καὶ αὐτός,
 ὡς κεν ἔμ' ἔντοσθεν πόλιος καταμάρψῃ ἔοντα.
 καὶ γὰρ ἐγὼν οἰκόνδε ἐλεύσομαι, ὄφρα ἴδωμαι 365
 οἰκῆας ἄλοχόν τε φίλην καὶ νήπιον υἷον.
 οὐ γὰρ οἶδ', ἣ ἔτι σφιν ὑπότροπος ἴξομαι αὐτίς,
 ἣ ἤδη μ' ὑπὸ χερσὶ θεοῖ δαμόωσιν Ἀχαιῶν ».

**Συνομιλία τοῦ Ἐκτορος
 μετὰ τὴν γυναῖκά του Ἀνδρομάχην.**

Ὡς ἄρα φωνήσας ἀπέβη κορυθαίολος Ἔκτωρ· 369
 αἶψα δ' ἔπειθ' ἵκανε δόμους εὖ ναιετάοντας, 370
 οὐδ' εὖρ' Ἀνδρομάχην λευκώλενον ἐν μεγάροισιν,
 ἀλλ' ἣ γε ζῦν παιδὶ καὶ ἀμφιπόλῳ εὐπέπλω
 πύργῳ ἐφεστήκει γοόωσά τε μυρομένη τε.
 Ἔκτωρ δ' ὡς οὐκ ἔνδον ἀμύμονα τέτμεν ἄκοιτιν,
 ἔστη ἐπ' οὐδὸν ἰών, μετὰ δὲ δμῶῃσιν ἔειπεν· 375
 « εἰ δ' ἄγε μοι, δμῶαί, νημερτέα μυθήσασθε·
 πῆ ἔβη Ἀνδρομάχη λευκώλενος ἐκ μεγάρου ;
 ἤε πη ἐς γαλόων ἢ εἰνατέρων εὐπέπλων,
 ἢ ἐς Ἀθηναίης ἐξοίχεται, ἐνθα περ ἄλλαι

Τρωαὶ εὐπλόκαμοι δεινὴν θεὸν ἰλάσκονται ; » 380

Τὸν δ' αὖτ' ὀτρηνῆ ταμίη πρὸς μῦθον ἔειπεν
 « Ἐκτορ, ἐπεὶ μάλ' ἄνωγας ἀληθέα μυθήσασθαι,
 οὔτε πη ἐς γαλόων οὔτ' εἰνατέρων εὐπέπλων
 οὔτ' ἐς Ἀθηναίης ἐξοίχεται, ἔνθα περ ἄλλαι
 Τρωαὶ εὐπλόκαμοι δεινὴν θεὸν ἰλάσκονται, 385
 ἀλλ' ἐπὶ πύργον ἔβη μέγαν Ἰλίου, οὔνεκ' ἄκουσε
 τείρεσθαι Τρῶας, μέγα δὲ κράτος εἶναι Ἀχαιῶν.
 ἡ μὲν δὴ πρὸς τεῖχος ἐπειγομένη ἀφικάνει,
 μαινομένη εἰκυῖα· φέρει δ' ἅμα παῖδα τιθήνη ».

Ἦ ῥα γυνὴ ταμίη, ὃ δ' ἀπέσσυτο δώματος Ἐκτωρ 390
 τὴν αὐτὴν ὁδὸν αὖτις εὐκτιμέναις κατ' ἀγυιάς.
 εὔτε πύλας ἴκανε διερχόμενος μέγα ἄστυ
 Σκαιάς, τῆ ἄρ' ἔμελλε διεξιμέναι πεδίονδε,
 ἔνθ' ἄλοχος πολύδωρος ἐναντίη ἦλθε θέουσα
 Ἄνδρομάχη, θυγάτηρ μεγαλήτορος Ἡετίωνος, 395
 Ἡετίων, ὃς ἔναιεν ὑπὸ Πλάκῃ ὕλησση,
 Θήβη Ὑποπλακίη, Κιλίκεσσ' ἀνδρῶσιν ἀνάσσων·
 τοῦ περ δὴ θυγάτηρ ἔχεθ' Ἐκτορι χαλκοκορυστῆ.
 ἡ οἱ ἔπειτ' ἤντησ', ἅμα δ' ἀμφίπολος κίεν αὐτῆ,
 παῖδ' ἐπὶ κόλπῳ ἔχουσ' ἀταλάφρονα, νήπιον αὐτῶς, 400
 Ἐκτορίδην ἀγαπητόν, ἀλίγκιον ἀστέρι καλῶ,
 τὸν ῥ' Ἐκτωρ καλέεσκε Σκαμάνδριον, αὐτὰρ οἱ ἄλλοι
 Ἀστυάνακτ'· οἶος γὰρ ἐρύετο Ἴλιον Ἐκτωρ.
 ἦτοι ὃ μὲν μείδησεν ἰδὼν ἐς παῖδα σιωπῆ·
 Ἄνδρομάχη δὲ οἱ ἄγχι παρίστατο δάκρυ χέουσα, 405
 ἔν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·
 « δαιμόνιε, φθίσει σε τὸ σὸν μένος, οὐδ' ἐλεαίρεις
 παῖδά τε νηπίαχον καὶ ἔμ' ἄμμορον, ἡ τάχα χήρη
 σεῦ ἔσομαι· τάχα γάρ σε κατακτανέουσιν Ἀχαιοὶ
 πάντες ἐφορμηθέντες· ἐμοὶ δὲ κε κέρδιον εἶη 410

σεῦ ἀφαμαρτούση χθόνα δύμεναι· οὐ γὰρ ἔτ' ἄλλη
 ἔσται θαλπωρή, ἐπεὶ ἂν σύ γε πότμον ἐπίσπης,
 ἀλλ' ἄχε' οὐδέ μοι ἔστι πατήρ καὶ πότνια μήτηρ.
 ἦ τοι γὰρ πατέρ' ἄμὸν ἀπέκτανε δῖος Ἀχιλλεύς,
 ἐκ δὲ πόλιν πέρσεν Κιλικῶν εὖ ναιοτάουσαν, 415
 Θήβην ὑψίπυλον· κατὰ δ' ἔκτανεν Ἡετίωνα,
 οὐδέ μιν ἐξενάριξε, σεβάσσατο γὰρ τό γε θυμῶ,
 ἀλλ' ἄρα μιν κατέκρη σὺν ἔντεσι δαιδαλέοισιν,
 ἦδ' ἐπὶ σῆμ' ἔχεεν· περὶ δὲ πτελέας ἐφύτευσαν
 νύμφαι ὄρεστιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο. 420
 οἱ δὲ μοι ἐπτὰ κασίγνητοι ἔσαν ἐν μεγάροισιν,
 οἱ μὲν πάντες ἰῶ κίον ἤματι Ἄιδος εἴσω·
 πάντας γὰρ κατέπεφνε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς
 βουσὶν ἐπ' εἰλιπόδεσσι καὶ ἀργεννῆς ὄτεσσι.
 μητέρα δ', ἦ βασίλευεν ὑπὸ Πλάκῳ ὕληέσση, 425
 τὴν ἐπεὶ ἄρ' δεῦρ' ἤγαγ' ἄμ' ἄλλοισι κτεάτεσσιν,
 ἅψ' ὃ γε τὴν ἀπέλυσε λαβῶν ἀπερείσι' ἄποινα,
 πατρὸς δ' ἐν μεγάροισι βάλ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα.
 Ἔκτορ, ἀτὰρ σύ μοι ἔσσι πατήρ καὶ πότνια μήτηρ
 ἠδὲ κασίγνητος, σὺ δὲ μοι θαλερὸς παρακοίτης· 430
 ἀλλ' ἄγε νῦν ἐλέαιρε καὶ αὐτοῦ μίμν' ἐπὶ πύργῳ,
 μὴ παῖδ' ὄρφανικὸν θήης χήρην τε γυναῖκα·
 λαὸν δὲ στήσον παρ' ἔρινεόν, ἔνθα μάλιστα
 ἀμβατός ἐστι πόλις καὶ ἐπίδρομον ἔπλετο τεῖχος.
 τρεῖς γὰρ τῆ γ' ἐλθόντες ἐπειρήσανθ' οἱ ἄριστοι 435
 ἄμφ' Αἴαντε δύω καὶ ἀγακλυτὸν Ἰδομενῆα
 ἠδ' ἄμφ' Ἀτρεΐδης καὶ Τυδέος ἄλκιμον υἱόν·
 ἦ πού τις σφιν ἔνισπε θεοπροπίων εὐ εἰδώς,
 ἦ νυ καὶ αὐτῶν θυμὸς ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει ».

Τὴν δ' αὖτε προσέειπε μέγας κορυθαίολος Ἔκτωρ· 440
 « ἦ καὶ ἐμοὶ τάδε πάντα μέλει, γύναι· ἀλλὰ μάλ' αἰνῶς

αιδέομαι Τρῶας καὶ Τρωάδας ἐλκεσιπέπλους,
 αἶ κε κακὸς ὡς νόσφιν ἀλυσκάζω πολέμοιο·
 οὐδέ με θυμὸς ἄνωγεν, ἐπεὶ μάθον ἔμμεναι ἐσθλὸς
 αἰεὶ καὶ πρότοισι μετὰ Τρώεσσι μάχεσθαι, 445
 ἀρνύμενος πατρός τε μέγα κλέος ἦδ' ἐμὸν αὐτοῦ.
 εὖ γὰρ ἐγὼ τόδε οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν·
 ἔσσεται ἡμαρ, ὅτ' ἂν ποτ' ὀλώλῃ Ἴλιος ἱρή
 καὶ Πριάμος καὶ λαὸς ἐϋμμελίω Πριάμοιο.
 ἀλλ' οὐ μοι Τρώων τόσσον μέλει ἄλγος ὀπίσσω, 450
 οὔτ' αὐτῆς Ἐκάβης οὔτε Πριάμοιο ἄνακτος
 οὔτε κασιγνήτων, οἳ κεν πολέες τε καὶ ἐσθλοὶ
 ἐν κοιήσιν πέσοιεν ὑπ' ἀνδράσι δυσμενέεσσι,
 ὅσσον σεῦ, ὅτε κέν τις Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
 δακρυόεσσαν ἄγηται, ἐλεύθερον ἡμαρ ἀπούρας· 455
 καὶ κεν ἐν Ἀργεὶ ἐοῦσα πρὸς ἄλλης ἰσθὸν ὑφαίνοις,
 καὶ κεν ὕδωρ φορέοις Μεσσηίδος ἢ Ὑπερείης
 πόλλ' ἀεκαζομένη, κρατερὴ δ' ἐπικείσεται ἀνάγκη·
 καὶ ποτέ τις εἴπησιν ἰδὼν κατὰ δάκρυα χέουσαν·
 "Ἐκτορος ἦδε γυνή, ὃς ἀριστεύεσκε μάχεσθαι 460
 Τρώων ἵπποδάμων, ὅτε Ἴλιον ἀμφεμάχοντο."
 ὡς ποτέ τις ἐρέει· σοὶ δ' αὖ νέον ἔσσεται ἄλγος
 χήτει τοιοῦδ' ἀνδρὸς ἀμύνειν δούλιον ἡμαρ.
 ἀλλὰ με τεθνηῶτα χυτὴ κατὰ γαῖα καλύπτει,
 πρὶν γέ τι σῆς τε βοῆς σοῦ θ' ἐλκηθμοῖο πυθέσθαι ». 465
 Ὡς εἰπὼν οὗ παιδὸς ὀρέξατο φαίδιμος Ἐκτωρ·
 ἄψ δ' ὁ πάϊς πρὸς κόλπον εὐζώνοιο τιθήνης
 ἐκλίνθη ἰάχων, πατρός φίλου ὄψιν ἀτυχεῖς,
 ταρβήσας χαλκόν τε ἰδὲ λόφον ἵππιοχαίτην,
 δεινὸν ἀπ' ἀκροτάτης κόρυθος νεύοντα νοήσας. 470
 ἐκ δὲ γέλασσε πατήρ τε φίλος καὶ πότνια μήτηρ·
 αὐτίκ' ἀπὸ κρατὸς κόρυθ' εἴλετο φαίδιμος Ἐκτωρ,
 Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

καὶ τὴν μὲν κατέθηκεν ἐπὶ χθονὶ παμφανώωσαν·
 αὐτὰρ ὁ γ' ὄν φίλον υἷὸν ἐπεὶ κύσε πῆλὲ τε χερσίν,
 εἶπε δ' ἐπευξάμενος Δίί τ' ἄλλοισίν τε θεοῖσι· 475

« Ζεῦ ἄλλοι τε θεοί, δότε δὴ καὶ τόνδε γενέσθαι
 παῖδ' ἐμόν, ὡς καὶ ἐγὼ περ, ἀριπρεπέα Τρῳέεσσιν,
 ὦδε βίην τ' ἀγαθόν, καὶ Ἰλίου Ἴφι ἀνάσσειν·
 καὶ ποτέ τις εἴποι 'πατρός γ' ὕδε πολλὸν ἀμείνων'
 ἐκ πολέμου ἀνιόντα· φέροι δ' ἔναρα βροτόεντα 480
 κτείνας δῆιον ἄνδρα, χαρεῖη δὲ φρένα μήτηρ ».

Ὡς εἰπὼν ἀλόχοιο φίλης ἐν χερσίν ἔθηκε
 παῖδ' ἐόν· ἡ δ' ἄρα μιν κηῶδεὶ δέξατο κόλπῳ
 δακρυόεν γελάσασα· πόσις δ' ἐλέησε νοήσας,
 χειρὶ τέ μιν κατέρεξεν ἔπος τ' ἔφατ' ἐκ τ' ὀνόμαζε· 485

« δαιμονίη, μή μοί τι λίην ἀκαχίζεο θυμῷ.
 οὐ γάρ τις μ' ὑπὲρ αἴσαν ἀνῆρ "Αἰδι προιάψει·
 μοῖραν δ' οὐ τινά φημι πεφυγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν,
 οὐ κακόν, οὐδὲ μὲν ἐσθλόν, ἐπὴν τὰ πρῶτα γένηται.
 ἀλλ' εἰς οἶκον ἰοῦσα τὰ σ' αὐτῆς ἔργα κόμιζε, 490
 ἰστόν τ' ἠλακάτην τε, καὶ ἀμφιπόλοισι κέλευε
 ἔργον ἐποίχεσθαι· πόλεμος δ' ἀνδρεσσι μελήσει
 πᾶσι, μάλιστα δ' ἐμοί, τοὶ Ἰλίῳ ἐγγεγάασιν ».

Ὡς ἄρα φωνήσας κόρυθ' εἶλετο φαίδιμος Ἔκτωρ
 ἵππουριν· ἄλοχος δὲ φίλη οἰκόνδε βεβήκει 495
 ἐντροπαλιζομένη, θαλερόν κατὰ δάκρυ χέουσα.
 αἶψα δ' ἐπειθ' ἔκανε δόμους εὖ ναιετάοντας
 Ἔκτορος ἀνδροφόνοιο, κιχήσατο δ' ἐνδοθὶ πολλὰς
 ἀμφιπόλους, τῆσιν δὲ γόνον πάσῃσιν ἐνώρσεν.
 αἶ μὲν ἔτι ζῶν γόνον Ἔκτορα ᾧ ἐνὶ οἴκῳ· 500
 οὐ γάρ μιν ἔτ' ἔφαντο ὑπότροπον ἐκ πολέμοιο
 ἵξεσθαι, προφυγόντα μένος καὶ χεῖρας Ἀχαιῶν.

Οὐδὲ Πάρις δῆθυνεν ἐν ὑψηλοῖσι δόμοισιν,

ἀλλ' ὁ γ', ἐπεὶ κατέδου κλυτὰ τεύχεα, ποικίλα χαλκῶ,
 σεύατ' ἔπειτ' ἀνὰ ἄστῳ, ποσὶ κραιπνοῖσι πεποιθώς. 505
 ὡς δ' ὅτε τις στατὸς ἵππος, ἀκοστήσας ἐπὶ φάτῃ,
 δεσμὸν ἀπορρήξας θείῃ πεδίλιον κροαίνων,
 εἰθιῶς λούεσθαι εὐρρεῖος ποταμοῖο,
 κυδιῶν· ὑψοῦ δὲ κάρη ἔχει, ἀμφὶ δὲ χαῖται
 ὤμοις αἴσσονται· ὁ δ' ἀγλατῆφι πεποιθώς, 510
 ῥίμφα ἐγοῦνα φέρει μετὰ τ' ἤθεα καὶ νομὸν ἵππων·
 ὡς υἱὸς Πριάμοιο Πάρις κατὰ Περγάμου ἄκρης
 τεύχεσι παμφαίνων ὡς τ' ἠλέκτωρ ἐβεβήκει
 καρχαλῶν, ταχέες δὲ πόδες φέρον· αἶψα δ' ἔπειτα
 Ἔκτορα δῖον ἔτετμεν ἀδελφεόν, εὖτ' ἄρ' ἔμελλε 515
 στρέψεσθ' ἐκ χώρης, ὅθι ἦ ὀάριζε γυναικί.
 τὸν πρότερος προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής·
 « ἦθεῖ', ἦ μάλα δὴ σε καὶ ἐσσύμενον κατερύκω
 δηθύνων, οὐδ' ἦλθον ἐναίσιμον, ὡς ἐκέλευες ; »
 Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη καρυθαίολος Ἔκτωρ· 520
 « δαιμόνι', οὐκ ἂν τίς τοι ἀνὴρ, ὃς ἐναίσιμος εἶη,
 ἔργον ἀτιμήσειε μάχης, ἐπεὶ ἄλκιμὸς ἐσσι·
 ἀλλὰ ἐκὼν μεθιεῖς τε καὶ οὐκ ἐθέλεις· τὸ δ' ἐμὸν κῆρ
 ἄχνηται ἐν θυμῶ, ὅθ' ὑπὲρ σέθεν αἴσχε' ἀκούω
 πρὸς Τρώων, οἳ ἔχουσι πολὺν πόνον εἵνεκα σεῖο. 525
 ἀλλ' ἴομεν· τὰ δ' ὀπισθεν ἀρεσσόμεθ', αἶ κέ ποθι Ζεὺς
 δῶη ἐπουρανίοισι θεοῖς αἰειγενέτησι
 κρητῆρα στήσασθαι ἐλεύθερον ἐν μεγάροισιν,
 ἐκ Τροίης ἐλάσαντας εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς ».

Η

Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἔκτορος καὶ τοῦ Πάριδος εἰς τὸ στρατόπεδον ἔδωκε τόσῃν χαρὰν εἰς τοὺς Τρῶας, ὅσην αἰσθάνονται ναῦται κουρα-

σμένοι ἀπὸ κωπηλασίαν, ὅταν πνεύση οὐριος ἄνεμος. Κατὰ προτροπήν τοῦ Ἑλένου ὁ Ἔκτωρ προεκάλεσεν εἰς μονομαχίαν τὸν ἄριστον τῶν Ἀχαιῶν. Ἐγινε κλήρωσις μεταξύ ἑννέα ἡρώων καὶ ἔλαχεν εἰς τὸν Τελαμώνιον Αἴαντα νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν Ἔκτορα. Ἰσόπαλοι εἰς τὴν αἰχμὴν καὶ ἐξίσου θεοφιλεῖς οἱ δύο ἦρωες ἐμονομάχησαν μέχρις ἐσπέρας χωρὶς ἀποτέλεσμα. Τέλος ἔπαυσεν ὁ ἀγὼν. Τὴν ἐπομένην ἔγινε προσωρινὴ ἀνακωχή, διὰ νὰ περισυλλεγοῦν οἱ νεκροί. Ἐν τῷ μεταξύ οἱ Ἀχαιοὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἐνισχύσουν τὸ στρατόπεδόν των μὲ τεῖχος καὶ τάφρον.

Ὅταν ἡ αὐγὴ ἐφώτισε τὸν κόσμον, ὁ Ζεὺς συνεκάλεσε τοὺς θεοὺς εἰς ἀγορὰν καὶ τοὺς ἀπηγόρευσε νὰ ἐπεμβαίνουν εἰς τὴν μάχην ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου ἀντιπάλου. Αὐτὸς μετέβη εἰς τὸν Ἴδην καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἔβλεπε τὴν πόλιν τῶν Τρώων καὶ τὸ ναυτικὸν στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν. Κατὰ τὴν μάχην ἐκείνης τῆς ἡμέρας ὁ Κρονίδης ἐχάρισε νίκην καὶ δόξαν μεγάλην εἰς τοὺς Τρῶας, ἐπέφερε δὲ συμφορὰς εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς. Οἱ Τρῶες, καίτοι ὀλιγώτεροι, ἀπώθησαν τοὺς ἐχθροὺς ἕως τὰ ὄχυράματα τοῦ στρατοπέδου των. Ὁ ἀγὼν ἐξηκολούθησε καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ἕως ὅτου ἐκάλυψε τὴν γῆν ἡ μέλαινα νύξ. Παρέμειναν ἐν τούτοις οἱ Τρῶες ἐκεῖ κοντὰ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπαναλάβουν τὴν ἐπομένην τὴν ἐπίθεσίν των. Καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἔκαιον μεγάλας πυράς, διὰ νὰ φοβίσουν περισσότερον τοὺς ἤδη τρομαγμένους Ἀχαιοὺς.

I

1 - 181 : Περίλυπος ὁ Ἀγαμέμνων ἐκάλεσε τοὺς ἀρχηγοὺς εἰς νυκτερινὴν συνέλευσιν καὶ ἐπρότεινε νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου. Ὁ Νέστωρ ὁμως καὶ ὁ Διομήδης ἀντέστησαν εἰς τὴν πρότασιν αὐτήν. Μετὰ τὸ δεῖπνον ἀπεφάσισαν νὰ στείλουν εἰς τὸν Ἀχιλλεῖα πρέσβειαν, διὰ νὰ τὸν ἰκετεύσουν νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν μάχην. Διὰ τὴν λεπτὴν ἀποστολὴν ἐξελέγησαν ὁ γέρον Φοῖνιξ, ὁ ὁποῖος ἦτο καὶ παιδαγωγὸς τοῦ Ἀχιλλέως, ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Τελαμώνιος Αἴας. Οἱ δύο οὗτοι βασιλεῖς, ἀφοῦ ἤκουσαν τὰς συνετάς ὁδηγίας τοῦ Νέστορος, ἐξεκίνησαν.

Πρεσβεία πρὸς Ἀχιλλέα.

- Τῷ δὲ βάτην παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης, 182
 πολλὰ μάλ' εὐχομένῳ γαιηόχῳ ἔννοσιγαίῳ
 ῥηιδίως πεπιθεῖν μεγάλας φρένας Αἰακίδαο.
- Μυρμιδόνων δ' ἐπὶ τε κλισίας καὶ νῆας ἰκέσθην, 185
 τὸν δ' εὖρον φρένα τερπόμενον φόρμιγγι λιγείῃ,
 καλῇ δαιδαλέῃ, ἐπὶ δ' ἀργύρεον ζυγὸν ἦεν,
 τὴν ἄρετ' ἐξ ἑνάρων πόλιν Ἡετίωνος ὀλέσσας·
 τῇ ὅ γε θυμὸν ἔτερπεν, αἶδε δ' ἄρα κλέα ἀνδρῶν.
- Πάτροκλος δέ οἱ οἶος ἐναντίος ἦστο σιωπῆ, 190
 δέγμενος Αἰακίδην, ὅποτε λήξειεν αἰείδων.
 τῷ δὲ βάτην προτέρῳ, ἤγεῖτο δὲ δῖος Ὀδυσσεύς,
 στὰν δὲ πρόσθ' αὐτοῖο· ταφῶν δ' ἀνόρουσεν Ἀχιλλεύς
 αὐτῇ σὺν φόρμιγγι, λιπῶν ἔδος ἔνθα θάσασεν.
 ὧς δ' αὐτως Πάτροκλος, ἐπεὶ ἶδε φῶτας, ἀνέστη. 195
 τῷ καὶ δεικνύμενος προσέφη πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς·
 « χαίρετον· ἦ φίλοι ἄνδρες ἰκάνετον· ἦ τι μάλα χρεῶ,
 οἷ μοι σκυζομένῳ περ Ἀχαιῶν φίλτατοί ἐστων ».
- ᾧ φωνήσας προτέρῳ ἄγε δῖος Ἀχιλλεύς, 200
 εἶσεν δ' ἐν κλισμοῖσι τάπησί τε πορφυρέοισιν.
 αἶψα δὲ Πάτροκλον προσεφώνεεν ἐγγὺς ἔοντα·
 « μείζονα δὴ κρητῆρα, Μενoitίου υἱέ, καθίστα,
 ζωρότερον δὲ κέραιε, δέπας δ' ἔντυνον ἐκάστω·
 οἱ γὰρ φίλτατοι ἄνδρες ἐμῷ ὑπέασι μελάθρῳ ».
- ᾧ φάτο, Πάτροκλος δὲ φίλῳ ἐπεπείθειθ' ἑταίρῳ. 205
 αὐτὰρ ὅ γε κρεῖον μέγα κάββαλεν ἐν πυρὸς αὐγῇ,
 ἐν δ' ἄρα νῶτον ἔθηκ' ὄϊος καὶ πίονος αἰγός,
 ἐν δὲ σὺδὸς σιάλοιο ῥάχιν τεθαλυῖαν ἀλοιφῇ.
 τῷ δ' ἔχεν Αὐτομέδων, τάμνεν δ' ἄρα δῖος Ἀχιλλεύς.
 καὶ τὰ μὲν εὖ μίστυλλε καὶ ἄμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειρε, 210

πῦρ δὲ Μενoitιάδης δαΐεν μέγα, ισόθεος φώς.
 αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ πῦρ ἐκάη καὶ φλόξ ἔμαράνθη,
 ἀνθρακιὴν στορέσας ὀβελούς ἐφύπερθε τάνυσσε,
 πάσσε δ' ἄλός θείιοιο κρατευτάων ἐπαίρας.
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ὤπτησε καὶ εἰν ἐλεοῖσιν ἔχουε, 215
 Πάτροκλος μὲν σῖτον ἐλών ἐπένειμε τραπέζῃ
 καλοῖς ἐν κανέοισιν, ἀτὰρ κρέα νεῖμεν Ἀχιλλεύς.
 αὐτὸς δ' ἀντίον ἴζεν Ὀδυσσῆος θείιοιο
 τοίχου τοῦ ἐτέροιο, θεοῖσι δὲ θῦσαι ἀνάγει
 Πάτροκλον, ὃν ἐταῖρον· ὁ δ' ἐν πυρὶ βάλλε θυγλάς. 220
 οἱ δ' ἐπ' ὀνειάθ' ἐτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
 αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
 νεῦσ' Αἴας Φοῖνικι· νόησε δὲ δῖος Ὀδυσσεύς,
 πλησάμενος δ' οἴνοιο δέπας δειδέκτ' Ἀχιλλῆα.

**Αἱ ὑποσχέσεις τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ αἱ παρακλήσεις
 τοῦ Ὀδυσσεύως.**

« χαῖρ', Ἀχιλεῦ· δαιτὸς μὲν εἴσης οὐκ ἐπιδευεῖς 225
 ἡμὲν ἐνὶ κλισίῃ Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο
 ἠδὲ καὶ ἐνθάδε νῦν· πάρα γὰρ μενοεικέα πολλὰ
 δαίνυσθ'· ἀλλ' οὐ δαιτὸς ἐπηράτου ἔργα μέμηλεν,
 ἀλλὰ λίην μέγα πῆμα, διοτρεφές, εἰσορόωντες
 δείδιμεν· ἐν δοιῇ δὲ σαωσέμεν ἢ ἀπολέσθαι 230
 νῆας εὐσσέλμους, εἰ μὴ σύ γε δύσειαι ἀλκῆν.
 ἐγγὺς γὰρ νηῶν καὶ τείχεος αὐλιν ἔθεντο
 Τρῶες ὑπέρθυμοι τηλεκλειτοὶ τ' ἐπικουροί,
 κηάμενοι πυρὰ πολλὰ κατὰ στρατόν, οὐδ' ἔτι φασὶ
 σήσεσθ', ἀλλ' ἐν νηυσὶ μελαίνησιν πεσέεσθαι. 235
 Ζεὺς δὲ σφι Κρονίδης ἐνδέξια σήματα φαίνων
 ἀστράπτει· Ἐκτωρ δὲ μέγα σθένει βλεμεαίνων
 μαίνεται ἐκπάγλως, πῖσυνος Δίι, οὐδέ τι τίει

ἀνέρας οὐδὲ θεούς· κρατερὴ δὲ ἐλύσσα δέδυκεν.
 ἀρᾶται δὲ τάχιστα φανήμεναι Ἡῶ διᾶν· 240
 στεῦται γὰρ νηῶν ἀποκόψειν ἄκρα κόρυμβα
 αὐτάς τ' ἐμπρήσειν μαλεροῦ πυρός, αὐτὰρ Ἀχαιοὺς
 δηῶσειν παρὰ τῆσιν ὀρινομένους ὑπὸ καπνοῦ.
 ταῦτ' αἰνῶς δεῖδοικα κατὰ φρένα, μὴ οἱ ἀπειλὰς
 ἐκτελέσωσι θεοί, ἡμῖν δὲ δὴ αἴσιμον εἶη 245
 φθίσθαι ἐν Τροίῃ, ἐκάς Ἄργεος ἵπποβότοιο.
 ἀλλ' ἄνα, εἰ μέμονάς γε καὶ ὀψέ περ υἷας Ἀχαιῶν
 τειρομένους ἐρύεσθαι ὑπὸ Τρώων ὀρυμαγδοῦ.
 αὐτῷ τοι μετόπισθ' ἄχος ἔσσεται, οὐδέ τι μῆχος
 ῥεχθέντος κακοῦ ἔστ' ἄκος εὔρειν' ἀλλὰ πολὺ πρὶν 250
 φράζευ, ὅπως Δαναοῖσιν ἀλεξήσεις κακὸν ἡμαρ.
 ὦ πέπον, ἧ μὲν σοί γε πατὴρ ἐπετέλλετο Πηλεὺς
 ἡματι τῷ, ὅτε σ' ἐκ Φθίης Ἀγαμέμνονι πέμπε·
 ἔκνον ἐμόν, κάρτος μὲν Ἀθηναίῃ τε καὶ Ἥρῃ
 δώσους, αἶ κ' ἐθέλωσι, σὺ δὲ μεγαλήτορα θυμὸν 255
 ἴσχειν ἐν στήθεσσι· φιλοφροσύνη γὰρ ἀμείνων·
 ληγέμεναι δ' ἔριδος κακομηχάνου, ὄφρα σε μᾶλλον
 τίωσ' Ἀργείων ἡμὲν νέοι ἠδὲ γέροντες.
 ὡς ἐπέτελλ' ὁ γέρων, σὺ δὲ λήθειαι· ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν
 παύε', ἕα δὲ χόλον θυμαλγέα· σοὶ δ' Ἀγαμέμνων 260
 ἄξια δῶρα δίδωσι μεταλλήξαντι χόλοιο.
 εἰ δὲ σὺ μὲν μευ ἄκουσον, ἐγὼ δὲ κέ τοι καταλέξω
 ὅσσα τοι ἐν κλισίῃσιν ὑπέσχετο δῶρ' Ἀγαμέμνων·
 ἔπτ' ἀπύρους τρίποδας, δέκα δὲ χρυσοῖο τάλαντα,
 αἶθωνας δὲ λέβητας ἐείκοσι, δώδεκα δ' ἵππους 265
 πηγοὺς ἀθλοφόρους, οἳ ἀέθλια ποσσὶν ἄροντο.
 οὐ κεν ἀλήϊος εἶη ἀνὴρ, ᾧ τόσσα γένοιτο,
 οὐδέ κεν ἀκτῆμων ἐριτίμοιο χρυσοῖο,
 ὅσσ' Ἀγαμέμνωνος ἵπποι ἀέθλια ποσσὶν ἄροντο.

δώσει δ' ἑπτὰ γυναῖκας ἀμύμονα ἔργα ἰδυίας, 270
 Λεσβίδας, ἅς, ὅτε Λέσβον εὐκτιμένην ἔλες αὐτός,
 ἐξέλεθ', αἶ τότε κάλλι ἐνίκων φῦλα γυναικῶν.
 τὰς μὲν τοι δώσει, μετὰ δ' ἔσσεται ἦν τότ' ἀπηύρα,
 κούρη Βρισῆος. 274
 ταῦτα μὲν αὐτίκα πάντα παρέσσεται· εἰ δέ κεν αὔτε 277
 ἄστου μέγα Πριάμοιο θεοὶ δώωσ' ἀλαπάξαι,
 νῆα ἄλις χρυσοῦ καὶ χαλκοῦ νηήσασθαι
 εἰσελθῶν, ὅτε κεν δατεώμεθα ληϊδ' Ἀχαιοί, 280
 Τρωϊάδας δὲ γυναῖκας ἐείκοσιν αὐτὸς ἐλέσθαι,
 αἶ κε μετ' Ἀργεῖην Ἑλένην κάλλισται ἔωσιν.
 εἰ δέ κεν Ἄργος ἰκοίμεθ' Ἀχαιϊκόν, οὐθαρ ἀρούρης,
 γαμβρός κέν οἱ ἔοις· τίσει δέ σε ἴσον Ὀρέστη,
 ὅς οἱ τηλύγετος τρέφεται θαλίῃ ἐνι πολλῇ. 285
 τρεῖς δέ οἱ εἰσι θύγατρες ἐνὶ μεγάρω εὐπῆκτω,
 Χρυσόθεμις καὶ Λαοδίκη καὶ Ἰφιάνασσα·
 τάων ἦν κ' ἐθέλησθα, φίλην ἀνάεδνον ἄγεσθαι
 πρὸς οἶκον Πηλῆος· ὁ δ' αὐτ' ἐπὶ μείλια δώσει
 πολλὰ μάλ', ὅσσ' οὐ πῶ τις ἐῖ ἐπέδωκε θυγατρί· 290
 ἑπτὰ δέ τοι δώσει εὐ ναιόμενα πτολίεθρα,
 Καρδαμύλην Ἐνόπην τε καὶ Ἴρην ποιήεσσαν,
 Φηράς τε ζαθέας ἠδ' Ἄνθειαν βαθύλειμον,
 καλὴν τ' Αἴπειαν καὶ Πήδασον ἀμπελόεσσαν.
 πᾶσαι δ' ἐγγὺς ἄλός, νέαται Πύλου ἡμαθόεντος· 295
 ἐν δ' ἄνδρες ναίουσι πολύρρηγες πολυβοῦται,
 οἳ κέ σε δωτίνησι θεὸν ὥς τιμήσουσι
 καὶ τοι ὑπὸ σκῆπτρῳ λιπαρὰς τελέουσι θέμιστας.
 ταῦτά κέ τοι τελέσειε μεταλλάξαντι χόλοιο. 300
 εἰ δέ τοι Ἀτρεΐδης μὲν ἀπήχθετο κηρόθι μᾶλλον,
 αὐτὸς καὶ τοῦ δῶρα, σὺ δ' ἄλλους περ Παναχαιούς
 τειρομένους ἐλέαιρε κατὰ στρατόν, οἳ σε θεὸν ὥς

τίσους· ἧ γάρ κέ σφι μάλα μέγα κῦδος ἄροιο.
 νῦν γάρ χ' Ἔκτορ' ἔλοισ, ἐπεὶ ἂν μάλα τοι σχεδὸν ἔλθοι
 λύσσαν ἔχων ὅλοήν, ἐπεὶ οὐ τινά φησιν ὁμοῖον 305
 οἷ ἔμεναι Δαναῶν, οὓς ἐνθάδε νῆες ἔνεικαν ».

Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπορρίπτει τὰς προτάσεις.

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεὺς
 « διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
 χρὴ μὲν δὴ τὸν μῦθον ἀπληγέως ἀποσιπεῖν,
 ἧ περ δὴ φρονέω τε καὶ ὡς τετελεσμένον ἔσται, 310
 ὡς μή μοι τρύζητε παρήμενοι ἄλλοθεν ἄλλος.
 ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς Αἴδαο πύλῃσιν
 ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθη ἐνὶ φρεσίν, ἄλλο δὲ εἶπη.
 αὐτὰρ ἐγὼν ἐρέω, ὡς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριστα·
 οὔτ' ἐμέ γ' Ἀτρεΐδην Ἀγαμέμνονα πεισέμεν οἶω 315
 οὔτ' ἄλλους Δαναούς, ἐπεὶ οὐκ ἄρα τις χάρις ἦεν
 μάρνασθαι δῆτοισιν ἐπ' ἀνδράσι νωλεμές αἰεὶ.
 ἴση μοῖρα μένοντι, καὶ εἰ μάλα τις πολεμίζοι·
 ἐν δὲ ἰῆ τιμῇ ἡμὲν κακὸς ἦδὲ καὶ ἐσθλός·
 κάτθαν' ὁμῶς ὅ τ' ἀεργὸς ἀνὴρ ὅ τε πολλὰ ἐοργῶς. 320
 οὐδέ τί μοι περίκειται, ἐπεὶ πάθον ἄλγεα θυμῶ,
 αἰεὶ ἐμὴν ψυχὴν παραβαλλόμενος πολεμίζειν.
 ὡς δ' ὄρνις ἀπτῆσι νεοσσοῖσι προφέρῃσι
 μάστακ', ἐπεὶ κε λάβῃσι, κακῶς δ' ἄρα οἱ πέλει αὐτῆ,
 ὡς καὶ ἐγὼ πολλὰς μὲν αὐπνους νύκτας ἴαυον, 325
 ἡματα δ' αἱματόεντα διέπρησσον πολεμίζων,
 ἀνδράσιν μαρνάμενος ὀάρων ἔνεκα σφετεράων.
 δώδεκα δὴ σὺν νηυσὶ πόλεις ἀλάπαξ' ἀνθρώπων,
 πεζὸς δ' ἔνδεκά φημι κατὰ Τροίην ἐρίβωλον·
 τάων ἐκ πασέων κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλά 330

ἐξελόμην, καὶ πάντα φέρων Ἀγαμέμνονι δόσκον
 Ἀτρεΐδῃ· ὁ δ' ὄπισθε μένων παρὰ νηυσὶ θοῆσι
 δεξάμενος διὰ παῦρα δασάσκετο, πολλὰ δ' ἔχεσκεν.
 ἄλλα δ' ἀριστήεσσι δίδου γέρα καὶ βασιλεῦσι,
 τοῖσι μὲν ἔμπεδα κεῖται, ἐμεῦ δ' ἀπὸ μούνου Ἀχαιῶν 335
 εἴλετ', ἔχει δ' ἄλοχον θυμαρέα· τῇ παριαύων
 τερπέσθω. τί δὲ δεῖ πολεμιζέμεναι Τρώεσσι
 Ἀργείους ; τί δὲ λαὸν ἀνήγαγεν ἐνθάδ' ἀγείρας
 Ἀτρεΐδης ; ἦ οὐχ Ἑλένης ἔνεκ' ἠυκόμοιο ;
 ἦ μούνοι φιλέουσ' ἀλόχους μερόπων ἀνθρώπων 340
 Ἀτρεΐδαι ; ἐπεὶ ὅς τις ἀνὴρ ἀγαθος καὶ ἐχέφρων
 τὴν αὐτοῦ φιλεῖ καὶ κήδεται, ὡς καὶ ἐγὼ τὴν
 ἐκ θυμοῦ φίλεον, δουρικτητὴν περ ἐοῦσαν.
 νῦν δ', ἐπεὶ ἐκ χειρῶν γέρας εἴλετο καὶ μ' ἀπάτησε,
 μὴ μευ πειράτω εὖ εἰδότος· οὐδέ με πείσει. 345
 ἀλλ', Ὀδυσσεῦ, σὺν σοὶ τε καὶ ἄλλοισιν βασιλεῦσι
 φραζέσθω νήεσσι ἀλεξέμεναι δῆιον πῦρ.
 ἦ μὲν δὴ μάλα πολλὰ πονήσατο νόσφιν ἐμεῖο,
 καὶ δὴ τεῖχος ἔδειμε, καὶ ἤλασε τάφρον ἐπ' αὐτῶ
 εὐρεῖαν μεγάλην, ἐν δὲ σκόλοπας κατέπηξεν· 350
 ἀλλ' οὐδ' ὡς δύναται σθένος Ἐκτορος ἀνδροφόνοιο
 ἴσχειν. ὄφρα δ' ἐγὼ μετ' Ἀχαιοῖσιν πολέμιζον,
 οὐκ ἐθέλεσκε μάχην ἀπὸ τείχεος ὀρνύμεν Ἐκτωρ,
 ἀλλ' ὅσον ἐς Σκαιάς τε πύλας καὶ φηγὸν ἴκανεν·
 ἐνθα ποτ' οἶον ἔμιμνε, μόγις δέ μευ ἔκφυγεν ὀρμῆν. 355
 νῦν δ', ἐπεὶ οὐκ ἐθέλω πολεμιζέμεν Ἐκτορι δίῳ,
 αὐρίον ἱρὰ Διὶ ρέξας καὶ πᾶσι θεοῖσι,
 νηήσας εὖ νῆας, ἐπὴν ἄλαδε προερεύσσω,
 ὄψαι, αἶ κ' ἐθέλησθα καὶ αἶ κέν τοι τὰ μεμήγη,
 ἦρι μάλ' Ἑλλήσποντον ἐπ' ἰχθυόεντα πλεύσας 360
 νῆας ἐμάς, ἐν δ' ἀνδρᾶς ἐρεσσέμεναι μεμαῶτας·

εἰ δέ κεν εὐπλοίην δώῃ κλυτὸς ἔννοσίγαιος,
ἤματί κε τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἰκοίμην ».

Κ

Οἱ δύο ἀρχηγοὶ ἐπανήλθον ἄπρακτοι. Κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα ὁ Διομήδης καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἀπεφάσισαν νὰ κατασκοπεύσουν τὸ ἐχθρὸν στρατόπεδον. Κατὰ τὴν ἐπιχείρησιν αὐτὴν ἐφόνευσαν ἓνα κατάσκοπον τῶν Τρώων, τὸν Δόλωνα, ἀφοῦ προηγουμένως ἔμαθον ἀπὸ αὐτὸν τὰ σχέδια τοῦ Ἑκτορος διὰ τὴν μάχην τῆς ἐπομένης. Ἐφόνευσαν καὶ ἄλλον ἐπιφανῆ Τρῶα, τὸν Ῥῆσον, καὶ ἀπάγοντες τοὺς θαυμασίους Θρακικοὺς ἵππους τοῦ ἥρωος ἐπανήλθον εἰς τὸ στρατόπεδον.

Λ

Μόλις ἐχάραξεν ἡ αὐγή, ἐξωπλίσθησαν οἱ ἄριστοι τῶν Ἀχαιῶν. Κατὰ τὴν μάχην τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἠρίστευσεν ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ἀπώθησε τοὺς Τρῶας μέχρι τοῦ τείχους τοῦ Ἰλίου. Ἄλλ' ἐπληγώθησαν καὶ αὐτὸς καὶ ὁ Διομήδης καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς.

Μ

Τότε ἡ ὄρμη τῶν Τρώων ἔγινεν ἀκάθεκτος. Ἐφθασαν μέχρι τοῦ τείχους, τὸ ὅποιον ἐπροστάτευε τὸ Ἀχαϊκὸν στρατόπεδον, καὶ παρὰ τὴν ἄμυναν, τὴν ὁποίαν ἐπρόβαλον οἱ δύο Αἴαντες, κατάρθωσαν νὰ εἰσορμήσουν ἐντὸς τοῦ χώρου, ὅπου ἦσαν ἀνείλκυσμένα τὰ πλοῖα. Εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν διεκρίθησαν ἐκ τῶν Τρώων ὁ Σαρπηδῶν, ὁ Γλαῦκος καὶ ὑπὲρ πάντας ὁ Ἑκτωρ, ὅστις ἐνίσχυεν ὄλων τὴν ὄρμην καὶ τὸ φρόνημα. Ἠλεγε μάλιστα τὸν Πολυδάμαντα, ὅστις ἐδειλίασεν, ὅταν ἐφάνη ἀπαίσιος οἰωνός, καὶ ἐνεθάρρυνεν αὐτὸν μὲ τὸν ἀθάνατον λόγον :

εἷς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης. 243

Ν

Μὲ τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Ποσειδῶνος ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν ἀνεχαιτίσθησαν κάπως οἱ Τρῶες. Καὶ οἱ δύο στρατοὶ ὑφίσταντο μεγάλην φθοράν. Μετὰ μικρὰν διακοπὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἑκτωρ συνε-

σκέφθη μὲ τοὺς ἄλλους ἀρχηγούς, ἐπανήρχισεν ἡ μάχη ἀγριωτέρα καὶ φονικωτέρα παρὰ ποτέ.

Ξ

Οἱ τραυματισμένοι ἀρχηγοὶ τῶν Ἀχαιῶν ἤκουον ἐντὸς τῆς σκηνῆς τῶν τὰς τρομερὰς κραυγὰς τῶν μαχομένων. Ἀκόμη μίαν φορὰν ἐπρότεινεν ὁ Ἀγαμέμνων νὰ φύγουν. Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξύ κατώρθωσεν ὁ Ποσειδῶν μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Ἥρας νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν Δία καὶ νὰ ἐνισχύσῃ πάλιν τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ ὁ μὲν Τελαμώνιος Αἴας ἐτραυμάτισε τὸν Ἔκτορα, ὁ δὲ Αἴας ὁ Ὀϊλέως ἀπώθησε τοὺς ἐχθροὺς μακρὰν ἀπὸ τὰ πλοῖα.

Ο

Ὅτε ὁ Ζεὺς ἀντελήφθη τὴν ἀπάτην, ἐπέπληξε σφοδρὰ τὴν Ἥραν καὶ διέταξε τὸν Ποσειδῶνα νὰ ἀφήσῃ ἀμέσως τὸ πεδῖον τῆς μάχης. Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐθεραπεύθη καὶ ὁ Ἔκτωρ καὶ τοιουτοτρόπως οἱ Τρῶες ἀνέκτησαν τὸ θάρρος τῶν. Μέχρι τοῦ μέσου τοῦ Ἀχαϊκοῦ στρατοπέδου ἔφθασεν αὐτὴν τὴν φορὰν ὁ Ἔκτωρ καὶ ἦτο ἤδη ἕτοιμος νὰ θέσῃ πῦρ εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Πρωτεσιλάου, ἐνῶ ὁ Πάτροκλος ἔσπευδε νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Ἀχιλλέα περὶ τοῦ κινδύνου, τὸν ὁποῖον διέτρεχον οἱ Ἀχαιοί.

Π

Καὶ ἤδη ἐπραγματοποιήθη τὸ θέλημα τοῦ Διός. Ἡ αὐθαιρεσία τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν υἱὸν τῆς Θέτιδος ἐπληρώθη πολὺ ἀκριβὰ. Μόνον ἂν ἤθελεν ὁ Ἀχιλλεύς, θὰ ἐσῴζοντο οἱ Ἀχαιοί. Κατὰ τὴν δεινὴν αὐτὴν ὄραν ἐκάμφθη ἡ ὀργὴ καὶ ἡ ὑπερηφάνεια τοῦ ἥρωος. Ἐπέτρεψε κατ' ἀρχὴν εἰς τὸν Πάτροκλον νὰ ὀδηγήσῃ σῶμα Μυρμιδόνων εἰς τὴν μάχην ἐξωπλισμένος μὲ τὴν ἰδικὴν του ὑπέροχον πανοπλίαν. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Πατρόκλου, τὸν ὁποῖον ἐνόμισαν ὡς τὸν πραγματικὸν Ἀχιλλέα, ἔτρεψεν εἰς φυγὴν τοὺς ἐχθροὺς. Παρασυρθεὶς ὁμοῦ ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ὁ Πάτροκλος ἐλησμόνησε τὴν ὑπόσχεσιν, τὴν ὁποῖαν ἔδωσε πρὸς τὸν Ἀχιλλέα, ὅτι θὰ ἠγωνίζετο μόνον, διὰ νὰ σώσῃ τὸν στόλον τῶν Ἀχαιῶν. Κατεδίωξε τοὺς Τρῶας εἰς τὴν πεδιάδα καὶ ἔφθασε μέχρι τοῦ τείχους τοῦ Ἴλιου. Ἐπληγώθη ὁμοῦ ἀπὸ τὸν Εὐφορβὸν καὶ ἐφονεύθη ἀπὸ τὸν Ἔκτορα.

Ρ

Κρατερά μάχη συνήφθη γύρω από τὸ σῶμα τοῦ Πατρόκλου. Μετὰ πολύωρον ἄγωνα κατάρθωσαν ὁ Μενέλαος καὶ ὁ Μηριόνης νὰ πάρουν τὸν νεκρὸν προστατευόμενοι κατὰ τὴν ἀποχώρησίν των ἀπὸ τοὺς δύο Αἴαντας.

Σ

Μελανὸν νέφος λύπης ἐκάλυψε τὴν ψυχὴν τοῦ Ἀχιλλέως, ὅταν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ φίλου του. Τοὺς θρήνους του ἤκουσεν εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης ἢ Θέτις καὶ ἔσπευσε νὰ παρηγορήσῃ τὸν υἱὸν της. Τοῦ ὑπεσχέθη ὅτι τὴν ἐπομένην θὰ τοῦ φέρῃ νέαν πανοπλίαν, ἔργον τοῦ Ἥφαιστου, διὰ νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τοῦ ἀγαπημένου συντρόφου του. Ἐξαλλος ὁ Ἀχιλλεὺς ὤρμησεν ἀμέσως εἰς καταδίωξιν τῶν Τρώων, ἐνῶ ἤδη ὁ Ἥφαιστος κατεσκευάζε δι' αὐτὸν περίτεχνον ἀσπίδα¹ καὶ θώρακα φαινότερον ἀπὸ τὴν λάμπιν τῆς αὐγῆς καὶ κόρυθα μὲ χρυσὸν λόφον καὶ κνημίδας ἀπὸ λαμπρὸν κασσίτερον. Ταχεῖα ὡς ἰέραξ ἔφερον ἢ Θέτις ἀπὸ τὸν Ὀλυμπον εἰς τὸν υἱὸν της τὰ μαρμαίροντα ὄπλα.

Τ

Ὁ Ἀχιλλεὺς καλέσας τὸν λαὸν εἰς ἀγορὰν ἐδήλωσεν, ὅτι θὰ λαμβάνῃ εἰς τὸ ἐξῆς μέρος εἰς τὴν μάχην. Ὁ Ἀγαμέμνων ὠμολόγησε δημοσίᾳ τὸ σφάλμα του καὶ ἐπῆλθε συμφιλίωσις τῶν δύο ἡρώων.

Υ

Τότε πλέον ὁ Ζεὺς ἄφησε νὰ στραφῇ ἡ τύχη ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν. Εἰς γενικὴν συνέλευσιν τῶν θεῶν ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς νὰ βοηθήσουν ὅποιον ἤθελον ἀπὸ τοὺς ἀγωνιζομένους θνητοὺς. Τοιοῦτοτρόπως ἡ πρὸ τοῦ Ἰλίου μάχη ἐγένεν ἀληθῆς θεομαχία. Ἡ Ἥρα, ἢ Ἀθηνᾶ, ὁ Ποσειδῶν, ὁ Ἑρμῆς, ὁ Ἥφαιστος, ἢ Ἄρτεμις, ὁ Ἀπόλλων, ἢ Λητώ, ὁ

1. Ἡ περιγραφή τῆς ἀσπίδος ταύτης ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν, διότι ἐπ' αὐτῆς παρίστανται διάφοροι εἰκόνες τοῦ βίου τῆς Ὀμηρικῆς ἐποχῆς. Ὅσοι ἀπὸ τοὺς μαθητὰς θέλουν, δύνανται νὰ ἀναγνώσουν ἐν μεταφράσει εἰς τὴν ῥαψῳδίαν Σ τοὺς στίχους 478 - 608 καὶ νὰ περιγράψουν τὰ ἐν τῇ ἀσπίδι εἰκονιζόμενα.

Ξάνθος, ὁ θεὸς τοῦ ὁμανύμου ποταμοῦ, καὶ ἡ Ἀφροδίτη κατῆλθον εἰς τὴν πεδιάδα καὶ ἠγωνίσθησαν μαζί με τοὺς θνητοὺς ἐναντίον ἀλλήλων

Φ

Ἐνίκησαν οἱ θεοί, ποὺ ἐπροστάτεον τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ εἰς τὴν ὄρμην τοῦ Ἀχιλλέως οἱ Τρῶες ὀπισθοχώρησαν. Ἐκινδύνευε νὰ κυριευθῆ τὸ Ἰλιον καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόλλων ἔμεινε ἀκόμη εἰς τὴν γῆν, διὰ νὰ σώσῃ τὴν ἱεράν πόλιν.

Χ

Σὰν τρομαγμένα ἐλάφια ἐκλείσθησαν οἱ Τρῶες εἰς τὰ τείχη, καὶ μόνος ὁ Ἔκτωρ, συναισθανόμενος τὴν εὐθύνην του, ἔμεινε ἔξω τοῦ τείχους, διὰ νὰ περιμένῃ τὸν Ἀχιλλέα. Ἡ μοῖρα τοῦ γενναίου ἥρωος, ὅστις, ἔσφζε τὴν Τροίαν, εἶχε ἀποφασισθῆ ἀπὸ τοὺς θεοὺς. Ἀπατημένος ἀπὸ τὴν Ἀθηναῖν ὁ ἐκλεκτὸς υἱὸς τοῦ Πριάμου δὲν κατάρθωσε νὰ πλήξῃ τὸν ἀντίπαλόν του καὶ ἐφονεύθῃ ἀπ' αὐτόν. Ἐξηγριωμένος ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ἐνθυμούμενος τὸν φόνον τοῦ Πατρόκλου « ἔ ξ ε ν ἄ ρ ι ξ ε τ ὸ ν ν ε κ ρ ὸ ν » καὶ με ὑπερηφάνειαν ἐφώναξεν εἰς τοὺς προσδραμόντας Ἀχαιοὺς :

«..... ἐπέφνομεν Ἔκτορα δῖον,
ὦ Τρῶες κατὰ ἄστυ θεῶ ὧς εὐχετόωντο ».

Ἐπειτα τοῦ ἐτῦπησε τὰ πόδια, τοῦ ἐπέρασε βοείους ἱμάντας καὶ τὸν ἔδεσεν εἰς τὸ ἄρμα του, διὰ νὰ τὸν σύρῃ ἕως τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

Ψ

Μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἔκτορος ἔγινε μεγαλοκρηπῆς ἡ ταφὴ τοῦ Πατρόκλου. Ἀφοῦ ἔκαυσαν τὸν νεκρὸν καὶ ἀνήγειραν τὸν τύμβον, ὁ Ἀχιλλεὺς ὀργάνωσεν ἀγῶνας με θαυμαστά ἔπαθλα¹. Κατὰ τὰ ποικίλα ἀγωνίσματα ἐβραβεύθησαν βασιλεῖς καὶ ἄλλοι εὐγενεῖς ἥρωες, οἱ ὅποιοι καὶ κατὰ τὰς μάχας ἤριστευον.

Ω

1 - 143 : Πενθῶν διὰ τὸν Πάτροκλον ὁ Ἀχιλλεὺς διήρχετο ἀγωνιώ-

1. Οἱ βουλόμενοι ἐκ τῶν μαθητῶν ἄς ἀναγνώσουν ἐν μεταφράσει τὴν περιγραφὴν τῶν ἀθλητικῶν τούτων ἀγῶνων (Ψ στ. 257-897) καὶ ἄς διαγράψουν τὸ πρόγραμμα τῶν ἀγῶνων τούτων με τὴν φρασεολογίαν καὶ τοὺς δρους, ποὺ μεταχειρίζομεθα σήμερον.

δεις νύκτας και περιεφέρετο κλαίων εις την ακτήν της θαλάσσης. Εις την μανίαν του ἔδενε τὸν νεκρὸν τοῦ Ἑκτορος πίσω ἀπὸ τὸ ἄρμα του και τὸν ἔσυρε γύρω ἀπὸ τὸν τάφον τοῦ Πατρόκλου. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου ἐξανέστησαν διὰ τὴν σκληρότητα αὐτὴν και διὰ τοῦτο ὁ Ζεὺς προσέταξε τὴν Θέτιν νὰ συμβουλεύσῃ τὸν υἱὸν της νὰ λυπηθῇ τὸν νεκρὸν και νὰ τὸν ἀποδώσῃ εἰς τοὺς οἰκείους του πρὸς ἐνταφιασμὸν. Συγχρόνως ὁ μέγας θεὸς διέταξε τὴν ποιδήνεμον Ἴριν :

« Βάσκ' ἴθι, Ἴρι ταχεῖα· λιποῦσ' ἔδος Οὐλύμπιοιο 144
 ἄγγελιον Πριάμῳ μεγαλήτορι Ἴλιον εἴσω 145
 λύσασθαι φίλον υἱὸν ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
 δῶρα δ' Ἀχιλλῆι φερέμεν, τά κε θυμὸν ἰήνη,
 οἶον, μηδέ τις ἄλλος ἅμα Τρώων ἴτω ἀνήρ.
 κῆρῦξ τίς οἱ ἔποιτο γεραίτερος, ὅς κ' ἰθύνοι
 ἡμιόνους και ἅμαξαν εὐτροχον, ἡδὲ και αὐτις 150
 νεκρὸν ἄγοι προτὶ ἄστυ, τὸν ἔκτανε δῖος Ἀχιλλεύς.
 μηδέ τί οἱ θάνατος μελέτω φρεσί, μηδέ τι τάρβος.
 τοῖον γάρ οἱ πομπὸν ὀπάσσομεν ἀργεῖφόντην,
 ὃς ἄξει, ἧός κεν ἄγων Ἀχιλλῆι πελάσση.
 αὐτὰρ ἐπὴν ἀγάγησιν ἔσω κλισίην Ἀχιλλῆος. 155
 οὔτ' αὐτὸς κτενέει ἀπὸ τ' ἄλλους πάντας ἐρύξει·
 οὔτε γάρ ἐστ' ἄφρων, οὔτ' ἄσκοπος, οὔτ' ἀλιτήμων·
 ἀλλὰ μάλ' ἐνδυκέως ἰκέτεω πεφιδήσεται ἀνδρός ».

Ἔως ἔφατ'· ὦρτο δὲ Ἴρις ἀελλόπος ἀγγελέουσα.
 ἔξεν δ' ἐς Πριάμοιο, κίχεν δ' ἐνοπήν τε γόον τε. 160
 παῖδες μὲν πατέρ' ἀμφὶ καθήμενοι ἐνδοθεν αὐλῆς
 δάκρυσιν εἶματ' ἔφυρον· ὁ δ' ἐν μέσσοισι γεραῖός
 ἐντυπὰς ἐν χλαίνῃ κεκαλυμμένος· ἀμφὶ δὲ πολλῆ
 κόπρος ἔην κεφαλῇ τε και αὐχένι τοῖο γέροντος,
 τὴν ῥα κυλινδόμενος καταμήσατο χερσὶν ἔῃσιν. 165
 θυγατέρες δ' ἀνά δώματ' ἰδὲ νοοὶ ὠδύροντο,
 τῶν μιμνησκόμεναι, οἷ δὴ πολέες τε και ἔσθλοι

χερσίν ὑπ' Ἀργείων κέατο, ψυχὰς ὀλέσαντες.
 στῆ δὲ παρὰ Πρίαμον Διὸς ἄγγελος, ἠδὲ προσηύδα
 τυτθὸν φθεγξαμένη· τὸν δὲ τρόμος ἔλλαβε γυῖα· 170
 « θάρσει, Δαρδανίδη Πρίαμε, φρεσί, μηδέ τι τάρβει·
 οὐ μὲν γάρ τοι ἐγὼ κακὸν ὀσομένη τόδ' ἰκάνω,
 ἀλλ' ἀγαθὰ φρονέουσα· Διὸς δέ τοι ἄγγελός εἰμι,
 ὅς σευ ἄνευθεν ἐὼν μέγα κήδεται ἠδ' ἐλεαίρει.
 λύσασθαί σ' ἐκέλευσεν Ὀλύμπιος Ἔκτορα δῖον, 175
 δῶρα δ' Ἀχιλλῆι φερέμεν, τά κε θυμὸν ἰήνη,
 οἶον, μηδέ τις ἄλλος ἅμα Τρώων ἴτω ἀνήρ.
 κῆρύξ τις τοι ἔποιτο γεραίτερος, ὅς κ' ἰθύνει
 ἡμιόνους καὶ ἅμαξαν εὐτροχον, ἠδὲ καὶ αὐτὶς
 νεκρὸν ἄγοι προτὶ ἄστυ, τὸν ἔκτανε δῖος Ἀχιλλεύς. 180
 μηδέ τί τοι θάνατος μελέτω φρεσί, μηδέ τι τάρβος·
 τοῖος γάρ τοι πομπὸς ἅμ' ἔψεται ἀργεῖφόντης,
 ὅς σ' ἄξει, ἦρός κεν ἄγων Ἀχιλλῆι πελάσση.
 κῦτάρ ἐπὴν ἀγάγησιν ἔσω κλισίην Ἀχιλλῆος,
 οὔτ' αὐτὸς κτενέει ἀπὸ τ' ἄλλους πάντας ἐρύξει· 185
 οὔτε γάρ ἐστ' ἄφρων, οὔτ' ἄσκοπος, οὔτ' ἀλιτήμων·
 ἀλλὰ μάλ' ἐνδυκέως ἰκέτεω πεφιδήσεται ἀνδρός ».

Ἡ μὲν ἄρ' ὡς εἰποῦσ' ἀπέβη πόδας ὠκέα Ἴρις.
 αὐτὰρ ὁ γ' οὔρας ἅμαξαν εὐτροχον ἡμιονεῖην
 ὀπλίσαι ἠνώγει, πείρινθα δὲ δῆσαι ἐπ' αὐτῆς. 190
 αὐτὸς δ' ἐς θάλαμον κατεβήσето κηώνεντα,
 κέδρινον, ὑψόροφον, ὃς γλήνεα πολλὰ κεχάνδει·
 ἐς δ' ἄλοχον Ἐκάβην ἐκαλέσσατο, φώνησέν τε·
 « δαιμονίη, Διόθεν μοι Ὀλύμπιος ἄγγελος ἦλθεν
 λύσασθαι φίλον υἱὸν ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν, 195
 δῶρα δ' Ἀχιλλῆι φερέμεν, τά κε θυμὸν ἰήνη.
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ, τί τοι φρεσὶν εἶδεται εἶναι ;
 αἰνῶς γάρ μ' αὐτόν γε μένος καὶ θυμὸς ἄνωγεν

καῖσ' ἰέναι ἐπὶ νῆας ἔσω στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν ».

Ὡς φάτο· κώκυσεν δὲ γυνή καὶ ἀμείβετο μύθῳ· 200
 « ὦ μοι, πῆ δὴ τοι φρένες οἴχονθ', ἧς τὸ πάρος περ
 ἔκλε' ἐπ' ἀνθρώπους ξείνους ἠδ' οἷσιν ἀνάσσεις;
 πῶς ἐθέλεις ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,
 ἀνδρὸς ἐς ὀφθαλμούς, ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς
 υἱέας ἐξενάριξε; σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ. 205
 εἰ γάρ σ' αἰρήσει καὶ ἐσόψεται ὀφθαλμοῖσιν,
 ὠμηστῆς καὶ ἄπιστος ἀνὴρ ὅδε, οὐ σ' ἐλεήσει
 οὐδέ τί σ' αἰδέσεται. νῦν δὲ κλαίωμεν ἀνευθεν
 ἡμενοὶ ἐν μεγάρῳ· τῷ δ' ὡς ποθὶ μοῖρα κραταιῇ
 γεινομένῳ ἐπένησε λίνῳ, ὅτε μιν τέκον αὐτῇ, 210
 ἀργίποδας κύνας ἄσαι, ἐῶν ἀπάνευθε τοκήων,
 ἀνδρὶ πάρα κρατερῶ, τοῦ ἐγὼ μέσον ἦπαρ ἔχοιμι
 ἐσθέμεναι προσφῦσα· τότ' ἀντιτα ἔργα γένοιτο
 παιδὸς ἐμοῦ, ἐπεὶ οὐ ἐκαχιζόμενόν γε κατέχτα,
 ἀλλὰ πρὸ Τρώων καὶ Τρωιάδων βαθυκόλπων 215
 ἑσταότ', οὔτε φόβου μεμνημένον οὔτ' ἀλευρῆς ».

Τὴν δ' αὖτε προσέειπε γέρον Πρίαμος θεοειδής·
 « μὴ μ' ἐθέλοντ' ἰέναι κατερύκανε, μηδὲ μοι αὐτῇ
 ὄρνις ἐνὶ μεγάροισι κακὸς πέλευ· οὐδέ με πείσεις.
 εἰ μὲν γάρ τις μ' ἄλλος ἐπιχθονίων ἐκέλευεν, 220
 ἢ οἱ μάντιές εἰσι, θυοσκόοι ἢ ἱερῆες,
 ψευδὸς κεν φαῖμεν καὶ νοσφιζοίμεθα μᾶλλον·
 νῦν δ' — αὐτὸς γὰρ ἄκουσα θεοῦ καὶ ἐσέδρακον ἀντην —
 εἶμι, καὶ οὐχ ἄλιον ἔπος ἔσσεται. εἰ δέ μοι αἴσα
 τεθνάμεναι παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων, 225
 βούλομαι· αὐτίκα γάρ με κατακτείνειεν Ἀχιλλεύς,
 ἀγκὰς ἐλόντ' ἐμὸν υἷον, ἐπὴν γόου ἐξ ἔρον εἶην ».

Ἦ, καὶ φωριαμῶν ἐπιθήματα κάλ' ἀνέφγεν·
 ἔνθεν δώδεκα μὲν περικαλλέας ἔξελε πέπλους,

- δώδεκα δ' ἀπλοῦδας γλαίνας, τόσσους δὲ τάπητας, 230
 τόσσα δὲ φάρεα καλά, τόσσους δ' ἐπὶ τοῖσι χιτῶνας.
 χρυσοῦ δὲ στήσας ἔφερον δέκα πάντα τέλαντα·
 ἐκ δὲ δὺ' αἴθωνας τρίποδας, πίσυρας δὲ λέβητας,
 ἐκ δὲ δέπας περικαλλές, ὅ οἱ Θρῆκες πόρον ἄνδρες
 ἐξεσίην ἐλθόντι, μέγα κτέρας· οὐδέ νυ τοῦ περ 235
 φείσατ' ἐνὶ μεγάροις ὁ γέρων, περὶ δ' ἤθελε θυμῷ
 λύσασθαι φίλον υἷον. ὁ δὲ Τρῶας μὲν ἅπαντας
 αἰθούσης ἀπέεργεν, ἔπεσσ' αἰσχροῖσιν ἐνίσσων·
 « ἔρρετε, λωβητῆρες, ἐλεγχείες· οὐ νυ καὶ ὑμῖν
 οἴκοι ἔνεστι γόος, ὅτι μ' ἤλθετε κηδήσοντες; 240
 ἧ ὀνόασθ', ὅτι μοι Κρονίδης Ζεὺς ἄλγε' ἔδωκεν,
 παῖδ' ὀλέσαι τὸν ἄριστον; ἀτὰρ γνώσεσθε καὶ ὑμεες.
 ῥήιτεροι γὰρ μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν δὴ ἔσεσθε,
 κείνου τεθνηῶτος, ἐναιρέμεν· αὐτὰρ ἐγώ γε,
 πρὶν ἀλαπαζομένην τε πόλιν κεραϊζομένην τε 245
 ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, βαίην δόμον Ἄϊδος εἴσω ».
- Ἦ, καὶ σκηπανίῳ διέπ' ἀνέρας· οἱ δ' ἴσαν ἔξω,
 σπερχομένοιο γέροντος. ὁ δ' υἰάσιν οἴσιν ὁμόκλα,
 νεικείων Ἐλενόν τε Πάριν τ' Ἀγάθωνά τε δῖον
 Πάμμονά τ' Ἀντίφονόν τε βοῆν ἀγαθόν τε Πολίτην 250
 Δηίφοβόν τε καὶ Ἴππόθοον καὶ Δῖον ἀγαυόν·
 ἐννέα τοῖς ὁ γεραιὸς ὁμοκλήσας ἐκέλευε·
 « σπεύσατέ μοι, κακὰ τέκνα, κατηφόνες· αἴθ' ἅμα πάντες
 Ἐκτορος ὠφέλετ' ἀντὶ θεῆς ἐπὶ νηυσὶ πεφάσθαι.
 ὦ μοι ἐγὼ πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἷας ἀρίστους 255
 Τροίῃ ἐν εὐρείῃ, τῶν δ' οὐ τινά φημι λελεῖφθαι,
 Μῆστορά τ' ἀντίθεον καὶ Τρωῖλον ἵππιόχαρμην,
 Ἐκτορά θ', ὃς θεὸς ἔσχε μετ' ἀνδράσιν, οὐδὲ ἐφκει
 ἀνδρός γε θνητοῦ πάϊς ἔμμεναι, ἀλλὰ θεοῖο·
 τοὺς μὲν ἀπώλεσ' Ἄρης, τὰ δ' ἐλέγχεα πάντα λέλειπται, 260

ψεῦσταί τ' ὄρχησταί τε, χοροϊτυπήσιν ἄριστοι,
 ἄρνων ἠδ' ἐρίφων ἐπιδήμιοι ἀρπακτῆρες.
 οὐκ ἂν δὴ μοι ἄμαξαν ἐφοπλίσσαιτε τάχιστα
 ταῦτά τε πάντ' ἐπιθεῖτε, ἵνα πρήσσωμεν ὁδοῖο; »

Ὡς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πατρὸς ὑποδείσαντες ὁμοκλήν, 265
 ἐκ μὲν ἄμαξαν ἄειραν εὐτροχον ἡμιονεῖην,
 καλὴν πρωτοπαγέα· πείρινθα δὲ δῆσαν ἐπ' αὐτῆς. 267
 ἐκ θαλάμου δὲ φέροντες εὐξέστης ἐπ' ἀπῆνης 275
 νήεον Ἐκτορέης κεφαλῆς ἀπερείσι' ἄποινα·
 ζεῦξαν δ' ἡμιόνους κρατερώνυχας ἐντεσιεργούς,
 τοὺς ῥά ποτε Πριάμῳ Μυσοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα.
 ἵππους δὲ Πριάμῳ ὑπαγον ζυγόν, οὓς ὁ γεραιὸς
 αὐτὸς ἔχων ἀτίταλλεν εὐξέστη ἐπὶ φάτῃ. 280

Μετάβασις τοῦ Πριάμου

εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

Τῷ μὲν ζευγνύσθην ἐν δώμασιν ὑψηλοῖσι 281
 κῆρυξ καὶ Πριάμος, πυκικὰ φρεσὶ μήδε' ἔχοντες·
 ἀγχίμολον δέ σφ' ἦλθ' Ἐκάβη τετιηότι θυμῷ,
 οἶνον ἔχουσ' ἐν χειρὶ μελίφρονα δεξιτερῆφι,
 χρυσέῳ ἐν δέπαϊ, ὄφρα λείψαντε κιοίτην· 285
 στῆ δ' ἵππων προπάροιθεν, ἔπος τ' ἔφατ' ἐκ τ' ὀνόμαζε·
 « τῆ, σπεῖσον Διὶ πατρί, καὶ εὐχεο οἴκαδ' ἰκέσθαι
 ἄψ ἐκ δυσμενέων ἀνδρῶν, ἐπεὶ ἄρ σέ γε θυμὸς
 ὀτρύνει ἐπὶ νῆας, ἐμεῖο μὲν οὐκ ἐθελούσης.
 ἀλλ' εὐχεο σύ γ' ἔπειτα κελαινεφεῖ Κρονίῳνι, 290
 Ἰδαίῳ, ὅς τε Τροίην κατὰ πᾶσαν ὄραται·
 αἴτει δ' οἰωνόν, ταχὺν ἄγγελον, ὅς τέ οἱ αὐτῷ
 φίλτατος οἰωνῶν, καὶ εὐ κράτος ἐστὶ μέγιστον,
 δεξιόν, ὄφρα μιν αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας,

τῷ πίσυνος ἐπὶ νῆας ἴης Δαναῶν ταχυπῶλων. 295
 εἰ δέ τοι οὐ δώσει ἐὼν ἄγγελον εὐρύσπα Ζεὺς,
 οὐκ ἂν ἐγὼ γέ σ' ἔπειτα ἐποτρύνουσα κελοίμην
 νῆας ἐπ' Ἀργείων ἰέναι, μάλα περ μεμαῶτα ».

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη Πρίαμος θεοειδής·
 « ὦ γύναι, οὐ μὲν τοι τόδ' ἐφιεμένη ἀπιθήσω· 300
 ἐσθλὸν γὰρ Διὶ χειῖρας ἀνασχέμεν, αἶ κ' ἐλεήσει ».

Ἦ ῥα, καὶ ἀμφίπολον ταμίην ὄτρυν' ὁ γεραιὸς
 χερσὶν ὕδωρ ἐπιχεῦαι ἀκήρατον· ἡ δὲ παρέστη
 χέρνιβον ἀμφίπολος πρόχον θ' ἅμα χερσὶν ἔχουσα.
 νηψάμενος δὲ κύπελλον ἐδέξατο ἧς ἀλόχοιο· 305
 εὔχετ' ἔπειτα στὰς μέσῳ ἔρκει, λείβε δὲ οἶνον
 οὐρανὸν εἰσανιδῶν· καὶ φωνήσας ἔπος ἠῦδα·
 « Ζεῦ πάτερ, Ἰδηθεν μεδέων, κύδιστε μέγιστε,
 δός μ' ἐς Ἀχιλλῆος φίλον ἐλθεῖν ἠδ' ἐλεεινόν·
 πέμψον δ' οἰωνόν, ταχὺν ἄγγελον, ὅς τε σοὶ αὐτῷ 310
 φίλτατος οἰωνῶν, καὶ εὐκράτος ἐστὶ μέγιστον,
 δεξιόν, ὄφρα μιν αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας,
 τῷ πίσυνος ἐπὶ νῆας ἴω Δαναῶν ταχυπῶλων ».

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε μητίετα Ζεὺς.
 τίκα δ' αἰετὸν ἦκε, τελειότατον πετεηνῶν, 315
 μόρφνον θηρητῆρ', ὃν καὶ περκνὸν καλέουσιν.
 ὄσση δ' ὑφορόφοιο θύρη θαλάμοιο τέτυκται
 ἀνέρος ἀφνειοῖο, εὐκληῖσ' ἀραρυῖα,
 τόσσ' ἄρα τοῦ ἐκάτερθεν ἔσαν πτερά· εἷσατο δὲ σφι
 δεξιὸς αἰζας ὑπὲρ ἄστεος· οἱ δὲ ἰδόντες 320
 γήθησαν, καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἰάνθη.

Σπερχόμενος δ' ὁ γέρων ξεστοῦ ἐπεβήσετο δίφρου·
 ἐκ δ' ἔλασε προθύροιο καὶ αἰθούσης ἐριδούπου.
 πρόσθε μὲν ἡμίονοι ἔλκον τετράκυκλον ἀπήνην,
 τὰς Ἰδαῖος ἔλαυνε δαίφρων· αὐτὰρ ὀπισθεν 325

ἵπποι, τοὺς ὁ γέρον ἐφέπων μᾶστιγι κέλευε
καρπαλίμως κατὰ ἄστυ· φίλοι δ' ἅμα πάντες ἔποντο
πόλλ' ὄλοφυρόμενοι, ὡς εἰ θανάτόνδε κιόντα·
οἱ δ' ἐπεὶ οὖν πόλιος κατέβαν, πεδίον δ' ἀφίκοντο,
οἱ μὲν ἄρ' ἄψορροι προτὶ Ἴλιον ἀπονέοντο, 330
παῖδες καὶ γαμβροί· τῶ δ' οὐ λάθον εὐρύοπα Ζῆν
ἐς πεδίον προφανέντε· ἰδὼν δ' ἐλέησε γέροντα.
αἴψα δ' ἄρ' Ἑρμείαν, υἷον φίλον, ἀντίον ἠΰδα·
« Ἑρμεία, σοὶ γάρ τε μάλιστά γε φίλτατόν ἐστιν
ἀνδρὶ ἑταιρίσσαι, καὶ τ' ἔκλυες, ᾧ κ' ἐθέλησθα· 335
βάσκη' ἴθι, καὶ Πρίαμον κοίλας ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
ὡς ἄγαγ', ὡς μήτ' ἄρ τις ἴδῃ μήτ' ἄρ τε νοήσῃ
τῶν ἄλλων Δαναῶν, πρὶν Πηλεΐωνάδ' ἰκέσθαι ».

ᾧ ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθησε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
αὐτίκ' ἐπειθ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα 340
ἀμβρόσια χρύσεια, τὰ μιν φέρον ἡμὲν ἐφ' ὑγρῆν
ἢδ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν ἅμα πνοιῆς ἀνέμοιο·
εἴλετο δὲ ῥάβδον, τῇ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει,
ὣν ἐθέλει, τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει·
τὴν μετὰ χερσὶν ἔχων πέτετο κρατὺς ἀργεῖφόντης. 345
αἴψα δ' ἄρα Τροίην τε καὶ Ἑλλήσποντον ἴκανε.
βῆ δ' ἰέναι κούρω αἰσυμνητῆρι ἑοικώς,
πρῶτον ὑπηνήτη, τοῦ περ χαριστάτη ἦβη.

Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν μέγα σῆμα παρέξ Ἴλοιο ἔλασσαν,
στῆσαν ἄρ' ἡμιόνους τε καὶ ἵππους, ὄφρα πίοιεν, 350
ἐν ποταμῷ· δὴ γὰρ καὶ ἐπὶ κνέφας ἤλυθε γαῖαν.
τόν δ' ἐξ ἀγχιμόλοιο ἰδὼν ἐφράσσατο κῆρυξ
Ἑρμείαν, ποτὶ δὲ Πρίαμον φάτο φώνησέν τε·
« φράζεο, Δαρδανίδη· φραδέος νόου ἔργα τέτυκται.
ἀνδρ' ὀρώω, τάχα δ' ἄμμε διαρραίσεσθαι ὀίω. 355
ἀλλ' ἄγε δὴ φεύγωμεν ἐφ' ἵππων, ἧ μιν ἔπειτα

γούνων ἀψάμενοι λιτανεύσομεν, αἶ κ' ἐλεήσῃ ».

Ὡς φάτο· σὺν δὲ γέροντι νόος χύτο· δεΐδιδε δ' αἰνῶς,
 ὀρθαὶ δὲ τρίχες ἔσταν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσι·
 στῆ δὲ ταφῶν· αὐτὸς δ' ἐριούνιος ἐγγύθεν ἐλθῶν, 360
 χεῖρα γέροντος ἐλών, ἐξείρετο καὶ προσέειπεν·
 « πῆ, πάτερ, ὦδ' ἵππους τε καὶ ἡμιόνους ἰθύνεις,
 νύκτα δ' ἀμβροσίην, ὅτε θ' εὐδουσι βροτοὶ ἄλλοι·
 οὐδὲ σύ γ' ἔδεισας μένεα πνείοντας Ἀχαιοὺς,
 οἷ τοι δυσμενέες καὶ ἀνάρσιοι ἐγγύς ἔασι; 365
 τῶν εἴ τις σε ἴδοιτο θοῆν διὰ νύκτα μέλαιναν
 τοσσάδ' ὄνειάτ' ἄγοντα, τίς ἂν δῆ τοι νόος εἴη;
 οὐτ' αὐτὸς νέος ἐσσί, γέρων δέ τοι οὗτος ὀπηδεῖ,
 ἄνδρ' ἀπαμύνασθαι, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνη.
 ἀλλ' ἐγὼ οὐδὲν σε ῥέξω κακά, καὶ δέ κεν ἄλλον 370
 σεῦ ἀπαλεξήσαιμι· φίλῳ δέ σε πατρὶ ἐτόκω ».

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « οὕτω πῆ τάδε γ' ἐστί, φίλον τέκος, ὡς ἀγορεύεις.
 ἀλλ' ἔτι τις καὶ ἐμεῖο θεῶν ὑπερέσχεθε χεῖρα,
 ὅς μοι τοιόνδ' ἦκεν ὀδοιπόρον ἀντιβολῆσαι, 375
 αἴσιον, οἶος δὴ σὺ δέμας καὶ εἶδος ἀγῆτος,
 πέπνυσαί τε νόφ, μακάρων δ' ἔξ ἐσσι τοκῆων ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργειφόντης·
 « ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα, γέρον, κατὰ μοῖραν ἔειπες.
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον, 380
 ἥε πῆ ἐκπέμπεις κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλά
 ἄνδρας ἐς ἄλλοδαπούς, ἵνα περ τάδε τοι σὸα μίμνη,
 ἧ ἤδη πάντες καταλείπετε Ἴλιον ἱρὴν
 δειδίότες· τοῖος γάρ ἀνὴρ ὄριστος ὄλωλε,
 σὸς παῖς· οὐ μὲν γάρ τι μάχης ἐπεδεύετ' Ἀχαιῶν ». 385

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « τίς δὲ σὺ ἐσσι, φέριστε, τέων δ' ἔξ ἐσσι τοκῆων;

ὥς μοι καλὰ τὸν οἶτον ἀπότμου παιδὸς ἔνισπες ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
 « πειρᾶ ἔμεῖο, γεραῖέ, καὶ εἴρειαι Ἑκτορα δῖον. 390

τὸν μὲν ἐγὼ μάλα πολλὰ μάχη ἐνὶ κυδιανείρῃ
 ὀφθαλμοῖσιν ὄπωπα, καὶ εὖτ' ἐπὶ νηυσὶν ἐλάσσας
 Ἄργειους κτείνεσκε δαΐζων ὀξείῃ χαλκῶ·

ἡμεῖς δ' ἑσταότες θαυμάζομεν· οὐ γὰρ Ἀχιλλεὺς
 εἶα μάρνασθαι, κεχολωμένος Ἀτρεΐωνι. 395

τοῦ γὰρ ἐγὼ θεράπων, μία δ' ἤγαγε νηὺς εὐεργής·
 Μυρμιδόνων δ' ἔξειμι, πατὴρ δέ μοί ἐστι Πολύκτωρ·

ἀφνειὸς μὲν ὁ γ' ἐστί, γέρων δέ δή, ὥς σύ περ ὧδε,
 ἔξ δέ οἱ υἱες ἕασιν, ἐγὼ δέ οἱ ἔβδομός εἰμι·

τῶν μέτα παλλόμενος κλήρω λάχον ἐνθάδ' ἔπεσθαι. 400
 νῦν δ' ἦλθον πεδίοιονδ' ἀπὸ νηῶν· ἠῶθεν γὰρ

θήσονται περὶ ἄστου μάχην ἐλίκωπες Ἀχαιοί.
 ἀσχαλώσι γὰρ οἶδε καθήμενοι, οὐδὲ δύνανται

ἰσχειν ἑσσυμένους πολέμου βασιλῆες Ἀχαιῶν ».

Τὸν δ' ἠμείβεται ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής· 405
 « εἰ μὲν δὴ θεράπων Πηληιάδew Ἀχιλλῆος

εἷς, ἄγε δὴ μοι πᾶσαν ἀληθείην κατάλεξον,
 ἧ ἔτι παρ νήεσσιν ἐμὸς πάϊς, ἧέ μιν ἤδη

ἦσι κυσὶν μελεῖστί ταμῶν προύθηκεν Ἀχιλλεὺς ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης· 410
 « ὦ γέρον, οὐ πω τόν γε κύνες φάγον οὐδ' οἰωνοί,

ἀλλ' ἔτι κεῖνος κεῖται Ἀχιλλῆος παρὰ νηὶ
 αὐτῶς ἐν κλισίῃσι· δυωδεκάτη δέ οἱ ἠὼς

κειμένω, οὐδέ τί οἱ χρῶς σήπεται, οὐδέ μιν εὐλαὶ
 ἔσθους, αἶ ῥά τε φῶτας ἀρηιφάτους κατέδουσιν. 415

ἧ μὲν μιν περὶ σῆμα ἐοῦ ἑτάριοιο φίλοιο
 ἔλκει ἀκηδέστως, ἠὼς ὅτε δῖα φανήη.

οὐδέ μιν αἰσχύνει· θηοῖό κεν αὐτὸς ἐπελθῶν,

οἶον ἔερσῆεις κεῖται, περὶ δ' αἷμα νένιπται
 οὐδέ ποθι μιάρως· σὺν δ' ἔλκεα πάντα μέμυκεν, 420
 ὅσ' ἐτύπη· πολέες γὰρ ἐν αὐτῷ χαλκὸν ἔλασσαν.
 ὡς τοι κήδονται μάκαρες θεοὶ υἱὸς ἔηος,
 καὶ νέκυός περ ἐόντος, ἐπεὶ σφι φίλος περὶ κῆρι ».

Ἦως φάτο· γήθησεν δ' ὁ γέρων καὶ ἀμείβετο μύθῳ·
 « ὦ τέκος, ἦ ῥ' ἀγαθὸν καὶ ἐναίσιμα δῶρα διδοῦναι 425
 ἀθανάτοις, ἐπεὶ οὐ ποτ' ἐμὸς πάϊς, εἴ ποτ' ἔην γε,
 λήθητ' ἐνὶ μεγάροισι θεῶν, οἳ Ὀλυμπον ἔχουσι·
 τῷ οἱ ἀπεμνήσαντο καὶ ἐν θανάτοιο περ αἴσῃ.
 ἀλλ' ἄγε δὴ τόδε δέξαι ἐμεῦ πάρα καλὸν ἄλεισον,
 αὐτόν τε ῥῦσαι, πέμψον δέ με σὺν γε θεοῖσιν, 430
 ὄφρα κεν ἐς κλισίην Πηληιάδεω ἀφίκωμαι ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
 « πειρᾷ ἐμεῖο, γεραιέ, νεωτέρου, οὐδέ με πείσεις,
 ὅς με κέλεαι σέο δῶρα παρέξ Ἀχιλλῆα δέχεσθαι. 435
 τὸν μὲν ἐγὼ δεῖδοικα καὶ αἰδέομαι περὶ κῆρι
 συλεύειν, μή μοί τι κακὸν μετόπισθε γένηται.
 σοὶ δ' ἂν ἐγὼ πομπὸς καὶ με κλυτὸν Ἄργος ἰκοίμην,
 ἐνδυκέως ἐν νηὶ θεῶν ἢ πεζὸς ὀμαρτέων·
 οὐκ ἂν τίς τοι πομπὸν ὀνοσσάμενος μαχέσαιτο ».

Ἦ, καὶ ἀνατῆας ἐριούνιος ἄρμα καὶ ἵππους 440
 καρπαλίμως μάστιγα καὶ ἠνία λάζετο χερσίν,
 ἐν δ' ἔπνευσ' ἵπποισι καὶ ἡμιόνους μένος ἦϋ.
 ἀλλ' ὅτε δὴ πύργους τε νεῶν καὶ τάφρον ἴκοντο,
 οἱ δὲ νέον περὶ δόρπα φυλακτῆρες πονέοντο·
 τοῖσι δ' ἐφ' ἕπνον ἔχευε διάκτορος ἀργεῖφόντης 445
 πᾶσιν, ἄφαρ δ' ὠῖξε πύλας καὶ ἀπῶσεν ὀχῆας,
 ἐς δ' ἄγαγε Πρίαμόν τε καὶ ἀγλαὰ δῶρ' ἐπ' ἀπῆνης.
 ἀλλ' ὅτε δὴ κλισίην Πηληιάδεω ἀφίκοντο
 ὑψηλήν, τὴν Μυρμιδόνες ποίησαν ἀνακτι

- δοῦρ' ἐλάτης κέρσαντες· ἀτὰρ καθύπερθεν ἔρεψαν 450
 λαχνήεντ' ὄροφον λειμωνόθεν ἀμήσαντες·
 ἀμφὶ δέ οἱ μεγάλην αὐλήν ποιήσαν ἄνακτι
 σταυροῖσιν πυκνιοῖσι· θύρην δ' ἔχε μοῦνος· ἐπιβλήης
 εἰλάτινος, τὸν τρεῖς μὲν ἐπιρρήσσεσκον Ἄχαιοί,
 τρεῖς δ' ἀναοίγεσκον μεγάλην κληῖδα θυράων, 455
 τῶν ἄλλων· Ἄχιλεὺς δ' ἄρ' ἐπιρρήσσεσκε καὶ οἷος.
 δῆ ῥα τόθ' Ἑρμείας ἐριούνιος ὤξε γέροντι,
 ἐς δ' ἄγαγε κλυτὰ δῶρα ποδώκει Πηλεΐωνι,
 ἐξ ἵππων δ' ἀπέβαινεν ἐπὶ χθόνα, φώνησέν τε·
 « ὦ γέρον, ἦ τοι ἐγὼ θεὸς ἄμβροτος εἰλήλουθα, 460
 Ἑρμείας· σοὶ γὰρ με πατήρ ἅμα πομπὸν ὄπασσεν·
 ἀλλ' ἦ τοι μὲν ἐγὼ πάλιν εἴσομαι, οὐδ' Ἄχιλλῆος
 ὀφθαλμοὺς εἴσειμι· νεμεσσητὸν δέ κεν εἴη
 ἀθάνατον θεὸν ὧδε βροτοὺς ἀγαπαζέμεν ἄντην.
 τὴν δ' εἰσελθὼν λαβὲ γούνατα Πηλεΐωνος, 465
 καὶ μιν ὑπὲρ πατρὸς καὶ μητέρος ἠΰκόμοιο
 λίσσεο καὶ τέκεος, ἵνα οἱ σὺν θυμὸν ὀρίνης ». 467

Ἡ συγκίνησης τοῦ Ἀχιλλέως

καὶ αἱ περιποιήσεις αὐτοῦ πρὸς τὸν γέροντα ἡγεμόνα.

- Ὡς ἄρα φωνήσας ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὀλύμπου 468
 Ἑρμείας· Πρίαμος δ' ἐξ ἵππων ἄλτο χαμαῖζε,
 Ἰδαῖον δὲ κατ' αὖθι λίπεν· ὁ δὲ μίμνεν ἐρύκων 470
 ἵππους ἡμίονους τε· γέρων δ' ἰθὺς κίεν οἴκου,
 τῇ ῥ' Ἄχιλεὺς ἕζεσκε δίφιλος· ἐν δὲ μιν αὐτὸν
 εὖρ', ἔταροι δ' ἀπάνευθε καθειάτο· τῷ δὲ δὴ οἶω,
 ἦρως Αὐτομέδων τε καὶ Ἄλκιμος, ὄζος Ἄρης,
 ποίπνυον περεόντε· νέον δ' ἀπέληγεν ἐδωδῆς 475
 ἐσθίων καὶ πίνων· ἔτι καὶ παρέκειτο τράπεζα.

τούς δ' ἔλαθ' εἰσελθὼν Πρίαμος μέγας· ἄγχι δ' ἄρα στάς
 χερσὶν Ἀχιλλῆος λάβε γούνατα καὶ κύσε χεῖρας
 δεινὰς ἀνδροφόνους, αἶ οἱ πολέας κτάνον υἷας.
 ὡς δ' ὅτ' ἂν ἄνδρ' ἄτη πυκινὴ λάβῃ, ὅς τ' ἐνὶ πάτρῃ 480
 φῶτα κατακτείνας ἄλλων ἐξίκετο δῆμον,
 ἀνδρὸς ἐς ἀφνειοῦ, θάμβος δ' ἔχει εἰσορόωντας,
 ὡς Ἀχιλλεὺς θάμβησεν ἰδὼν Πρίαμον θεοειδέα·
 θάμβησαν δὲ καὶ ἄλλοι, ἐς ἀλλήλους δὲ ἴδοντο.
 τὸν καὶ λισσόμενος Πρίαμος πρὸς μῦθον ἔειπεν· 485
 « μῆσαι πατρὸς σοῖο, θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,
 τηλίκου, ὡς περ ἐγών, ὄλοῦν ἐπὶ γήραος, οὐδᾶ.
 καὶ μὲν που κεῖνον περιναίεται ἀμφὶς ἔοντες
 τείρουσ', οὐδέ τις ἔστιν ἀρὴν καὶ λοιγὸν ἀμῦναι.
 ἀλλ' ἦ τοι κεῖνός γε σέθεν ζῶντος ἀκούων 490
 χαίρει τ' ἐν θυμῷ, ἐπὶ τ' ἔλπεται ἤματα πάντα
 ὄψεσθαι φίλον υἷὸν ἀπὸ Τροίηθεν ἰόντα.
 αὐτὰρ ἐγὼ πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἷας ἀρίστους
 Τροίῃ ἐν εὐρείῃ, τῶν δ' οὐ τινὰ φημι λελεῖσθαι.
 πεντήχοντά μοι ἦσαν, ὅτ' ἤλυθον υἷες Ἀχαιῶν. 495
 ἔννεακαίδεκα μὲν μοι ἰῆς ἐκ νηδύος ἦσαν,
 τούς δ' ἄλλους μοι ἔτικτον ἐνὶ μεγάρουσι γυναῖκες.
 τῶν μὲν πολλῶν θοῦρος Ἄρης ὑπὸ γούνατ' ἔλυσεν·
 ὃς δέ μοι οἶος ἔην, εἴρυτο δὲ ἄστυ καὶ αὐτούς,
 τὸν σὺ πρῶην κτείνας ἀμυνόμενον περὶ πάτρης, 500
 Ἔκτορα· τοῦ νῦν εἴνεχ' ἰκάνω νῆας Ἀχαιῶν
 λυσόμενος παρὰ σεῖο, φέρω δ' ἀπερείσι' ἄποινα.
 ἀλλ' αἰδεῖο θεούς, Ἀχιλλεῦ, αὐτόν τ' ἐλέησον,
 μνησάμενος σοῦ πατρός· ἐγὼ δ' ἐλεεινότερός περ·
 ἔτλην δ', οἷ' οὐ πῶ τις ἐπιχθόνιος βροτὸς ἄλλος, 505
 ἀνδρὸς παιδοφόνιο ποτὶ στόμα χεῖρ' ὀρέγεσθαι ».

Ὡς φάτο, τῷ δ' ἄρα πατρὸς ὑφ' ἕμερον ὤρσε γόοιο·

ἀψάμενος δ' ἄρα χειρὸς ἀπώσατο ἦκα γέροντα.
 τῷ δὲ μνησαμένῳ, ὁ μὲν Ἑκτορος ἀνδροφόνοιο
 κλαί' ἀδινά, προπάρειθε ποδῶν Ἀχιλλῆος ἔλυσθείς. 510
 αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς κλαῖεν ἐὼν πατέρ', ἄλλοτε δ' αὖτε
 Πάτροκλον· τῶν δὲ στοναχὴ κατὰ δώματ' ὄρωρει.
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥα γόοιο τετάρπετο δῖος Ἀχιλλεὺς, 513
 αὐτίκ' ἀπὸ θρόνου ὤρτο, γέροντα δὲ χειρὸς ἀνίστη,
 οἰκτίρων πολίων τε κάρη πολίων τε γένοιον,
 καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 « ἄ δεῖλ', ἧ δὴ πολλὰ κάκ' ἄνσχεο σὸν κατὰ θυμόν.
 πῶς ἔτλης ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,
 ἀνδρὸς ἐς ὀφθαλμούς, ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς 520
 υἰέας ἐξενάριζα; σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ·
 ἀλλ' ἄγε δὴ κατ' ἄρ' ἔζευ ἐπὶ θρόνου, ἄλγεα δ' ἔμπης
 ἐν θυμῷ κατακεῖσθαι ἐάσομεν, ἀχνύμενοί περ.
 οὐ γάρ τις πρῆξις πέλεται κρυεροῖο γόοιο.
 ὧς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι, 525
 ζῶειν ἀχνυμένοις· αὐτοὶ δέ τ' ἀκηδέες εἰσίν.
 δοιοὶ γάρ τε πίθοι καταχεῖαται ἐν Διὸς οὐδαι,
 δῶρων, οἷα δίδωσι, κακῶν, ἕτερος δὲ ἐάων·
 ᾧ μὲν κ' ἀμμίξας δῶη Ζεὺς τερπικέραυτος,
 ἄλλοτε μὲν τε κακῷ ὅ γε κύρεται, ἄλλοτε δ' ἐσθλῷ· 530
 ᾧ δέ κε τῶν λυγρῶν δῶη, λωβητὸν ἔθηκε,
 φοιτᾷ δ' οὔτε θεοῖσι τετιμένος οὔτε βροτοῖσιν.
 ὧς μὲν καὶ Πηλῆι θεοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα
 ἐκ γενετῆς· πάντας γὰρ ἐπ' ἀνθρώπους ἐκέκαστο 535
 ὄλβῳ τε πλούτῳ τε, ἄνασσε δὲ Μυρμιδόνεσσι,
 καὶ οἱ θνητῶ ἐόντι θεὰν ποίησαν ἄκοιτιν.
 ἀλλ' ἐπὶ καὶ τῷ θῆκε θεὸς κακόν, ὅττι οἱ οὔ τι
 παίδων ἐν μεγάροισι γονὴ γένετο κρειόντων,
 Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἀλλ' ἓνα παῖδα τέκεν παναώριον· οὐδέ νυ τόν γε 540
 γηράσκοντα κομίζω, ἐπεὶ μάλα τηλόθι πάτρης
 ἦμαι ἐνὶ Τροίῃ σέ τε κήδων ἠδὲ σὰ τέκνα.
 καὶ σέ, γέρον, τὸ πρὶν μὲν ἀκούομεν ὄλβιον εἶναι·
 ὅσσον Λέσβος ἄνω, Μάκαρος ἕδος, ἐντὸς ἑέργει 545
 καὶ Φρυγίῃ καθύπερθε καὶ Ἑλλήσποντος ἀπείρων,
 τῶν σε, γέρον, πλούτῳ τε καὶ υἰάσι φασι κεκάσθαι.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τοι πῆμα τόδ' ἤγαγον Οὐρανίωνες,
 αἰεὶ τοι περὶ ἄστῳ μάχαι τ' ἀνδροκτασίαι τε.
 ἄνσχεο, μηδ' ἀλίσστον ὀδύρεο σὸν κατὰ θυμόν·
 οὐ γάρ τι πρήξεις ἀκαχήμενος υἱὸς ἔης, 550
 οὐδέ μιν ἀνστήσεις, πρὶν καὶ κακὸν ἄλλο πάθησθα ». 551

Ἡ λύσις καὶ ὁ ἐνταφιασμός τοῦ Ἑκτορος.

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής· 552
 « μὴ μέ πω ἐς θρόνον ἴζε, διοτρεφές, ὄφρα κεν Ἑκτωρ
 κῆται ἐνὶ κλισίῃσιν ἀκηδής· ἀλλὰ τάχιστα
 λῦσον, ἴν' ὀφθαλμοῖσιν ἴδω· σὺ δὲ δέξαι ἄποινα 555
 πολλά, τά τοι φέρομεν· σὺ δὲ τῶνδ' ἀπόναιο, καὶ ἔλθοις
 σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν, ἐπεὶ με πρῶτον ἔασας ». 557
 Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς· 558
 « μηκέτι νῦν μ' ἐρέθιζε, γέρον· νοέω δὲ καὶ αὐτὸς 559
 Ἑκτορά τοι λῦσαι· Διόθεν δέ μοι ἄγγελος ἦλθε
 μήτηρ, ἣ μ' ἔτεκεν, θυγάτηρ ἀλίοιο γέροντος.
 καὶ δέ σε γιγνώσκω, Πρίαμε, φρεσίν, οὐδέ με λήθεις,
 ὅττι θεῶν τίς σ' ἤγε θαός ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.
 οὐ γάρ κε τλαίῃ βροτὸς ἐλθέμεν, οὐδέ μάλ' ἦβῶν, 564
 ἐς στρατόν· οὐδὲ γὰρ ἂν φυλακοὺς λάθοι, οὐδέ κ' ὀχῆα
 ρεῖτα μετοχλίσσειε θυράων ἡμετεράων.
 τῷ νῦν μὴ μοι μαῖλλον ἐν ἄλγεσι θυμὸν ὀρίνης,

μή σε, γέρον, οὐδ' αὐτὸν ἐνὶ κλισίῃσιν ἐάσω
καὶ ἰκέτην περ ἑόντα, Διὸς δ' ἀλίτωμαι ἐφετμάς ». 570

᾽Ως ἔφατ'· ἔδεισεν δ' ὁ γέρον καὶ ἐπέιθετο μῦθον.

Πηλεΐδης δ' οἴκοιο λέων ὡς ἄλτο θύραζε,
οὐκ οἶος, ἅμα τῷ γε δύο θεράποντες ἔποντο,
ἦρωσ Αὐτομέδων ἠδ' Ἄλκιμος, οὓς ῥα μάλιστα
τῷ Ἀχιλεὺς ἐτάρων μετὰ Πάτροκλόν γε θανόντα, 575

οἷ τόθ' ὑπὸ ζυγόφιν λύον ἵππους ἡμίονους τε·
ἐς δ' ἄγαγον κήρυκα καλήτορα τοῦτο γέροντος,
κάδ' δ' ἐπὶ δίφρου εἶσαν· εὐσσώτρου δ' ἀπ' ἀπήνης
ἦρεον Ἐκτορέης κεφαλῆς ἀπερείσι' ἄποινα.

κάδ' δ' ἔλιπον δύο φάρε' εὐννητόν τε χιτῶνα,
ὄφρα νέκυν πυκάσας δοίη οἰκόνδε φέρεσθαι. 580

δμῶας δ' ἐκκαλέσας λοῦσαι κέλετ' ἀμφί τ' ἀλειψαι
νόσφιν ἀειράσας, ὡς μὴ Πρίαμος ἴδοι υἱόν,
μὴ ὁ μὲν ἀχθυμένη κραδίη χόλον οὐκ ἐρύσαιτο.

παῖδα ἰδὼν, Ἀχιλῆϊ δ' ὀρινθείη φίλον ἦτορ,
καὶ ἐ κατακτείνειε, Διὸς δ' ἀλίτῃται ἐφετμάς. 585

τὸν δ' ἐπεὶ οὖν δμῶαὶ λοῦσαν καὶ χρῖσαν ἐλαίῳ
ἀμφὶ δέ μιν φᾶρος καλὸν βάλον ἠδὲ χιτῶνα,
αὐτὸς τὸν γ' Ἀχιλεὺς λεχέων ἐπέθηκεν ἀείρας,
σὺν δ' ἔταροι ἦειραν εὐξέστην ἐπ' ἀπήνην. 590

ὄμωξέν τ' ἄρ' ἔπειτα, φίλον δ' ὀνόμηκεν ἑταῖρον·

« μή μοι, Πάτροκλε, σκυδμαινέμεν, αἶ κε πύθηαι
εἰν Ἀϊδὸς περ ἑών, ὅτι Ἐκτορα δῖον ἔλυσα
πατρὶ φίλῳ, ἐπεὶ οὐ μοι ἀεικέα δῶκεν ἄποινα.
σοὶ δ' αὖ ἐγὼ καὶ τῶνδ' ἀποδάσσομαι, ὅσσ' ἐπέοικεν ». 595

Ἦ ῥα, καὶ ἐς κλισίην πάλιν ἦε δῖος Ἀχιλλεύς·
ἔζετο δ' ἐν κλισιῶν πολυδαϊδάλῳ ἔνθεν ἀνέστη,
τοίχου τοῦ ἐτέρου, ποτὶ δὲ Πρίαμον φάτο μῦθον·

« υἱὸς μὲν δὴ τοι λέλυται, γέρον, ὡς ἐκέλευες,

κεῖται δ' ἐν λεχέεσσ'· ἅμα δ' ἠοῖ φαινομένην
ὄψαι αὐτὸς ἄγων· νῦν δὲ μνησώμεθα δόρπου. 600

καὶ γάρ τ' ἠύκομος Νιόβη ἐμνήσατο σίτου,
τῇ περ δώδεκα παῖδες ἐνὶ μεγάροισιν ὄλοντο,
ἕξ μὲν θυγατέρες, ἕξ δ' υἱέες ἠβώνοντες.

τούς μὲν Ἀπόλλων πέφνεν ἀπ' ἀργυρέοιο βιοῖο
χωόμενος Νιόβη, τὰς δ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα, 605

οὔνεκ' ἄρα Λητοῖ ἰσάσκετο καλλιπαρῆφ'
φῆ δοιῶ τεκέειν, ἣ δ' αὐτὴ γείνατο πολλούς·
τῷ δ' ἄρα καὶ δοιῶ περ ἐόντ' ἀπὸ πάντας ὄλεσαν.

οἱ μὲν ἄρ' ἐννήμαρ κέατ' ἐν φόνῳ, οὐδέ τις ἦεν
καθάψαι, λαοὺς δὲ λίθους ποίησε Κρονίων· 610

τούς δ' ἄρα τῇ δεκάτῃ θάψαν θεοὶ Οὐρανίωνες.
ἣ δ' ἄρα σίτου μνήσατ', ἐπεὶ κάμε δάκρυ χέουσα.

νῦν δε που ἐν πέτρῃσιν, ἐν οὖρεσιν οἰοπόλοισιν,
ἐν Σιπύλῳ, ὅθι φασὶ θεῶν ἔμμεναι εὐνάς 615

νυμφάων, αἶ τ' ἀμφ' Ἀχελώιον ἐρρώσαντο,
ἐνθα, λίθος περ ἐοῦσα, θεῶν ἐν κήδεα πέσσει.

ἀλλ' ἄγε δὴ καὶ νῶι μεδώμεθα, δῖε γεραιέ,
σίτου. ἐπειτὰ κεν αὖτε φίλον παῖδα κλαίοισθα,
Ἴλιον εἰσαγαγών· πολυδάκρυτος δέ τοι ἔσται ». 620

Ἦ, καὶ ἀνατξας οἷν ἄργυρον ὦκὺς Ἀχιλλεὺς
« σφάξ'· ἔταροι δ' ἔδερὸν τε καὶ ἄμφεπον εὖ κατὰ κόσμον,
μίστυλλον τ' ἄρ' ἐπισταμένως πεῖράν τ' ὀβελοῖσιν,
ὄπτῃσάν τε περιφραδέως, ἐρύσαντό τε πάντα. 625

Αὐτομέδων δ' ἄρα σῖτον ἐλών ἐπένειμε τραπέζῃ
καλοῖς ἐν κανέοισιν· ἀτὰρ κρέα νεῖμεν Ἀχιλλεὺς.

οἱ δ' ἐπ' ὀνειάθ' ἐτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἱαλλον.
αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
ἦ τοι Δαρδανίδης Πρίαμος θαύμαζ' Ἀχιλλῆα, 630
ὅσσοις ἔην οἶός τε· θεοῖσι γὰρ ἄντα ἐφόκει.

αὐτὰρ ὁ Δαρδανίδην Πρίαμον θαύμαζεν Ἀχιλλεύς,
 εἰσορόων ὄψιν τ' ἀγαθὴν καὶ μῦθον ἀκούων.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τάρπησαν ἐς ἀλλήλους ὀρώοντες,
 τὸν πρότερος προσέειπε γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « λέξον νῦν με τάχιστα, διοτρεφές, ὄφρα καὶ ἤδη 635
 ὕπνω ὕπο γλυκερῶ ταρπώμεθα κοιμηθέντες·
 οὐ γάρ πω μύσαν ὅσσε ὑπὸ βλεφάροισιν ἐμοῖσιν,
 ἐξ οὗ σῆς ὑπὸ χερσὶν ἐμὸς πάϊς ὤλεσε θυμόν·
 ἀλλ' αἰεὶ στενάχω καὶ κήδεα μυρία πέσσω
 αὐλῆς ἐν χόρτοισι κυλινδόμενος κατὰ κόπρον· 640
 νῦν δὴ καὶ σίτου πασάμην καὶ αἴθοπα οἶνον
 λαυκανίης καθέηκα· πάρος γε μὲν οὐ τι πεπάσμην ».

Ἦ ῥ'· Ἀχιλλεύς δ' ἐτάροισιν ἰδὲ δμωῆσι κέλευσε
 δέμνι' ὑπ' αἰθούσῃ θέμεναι, καὶ ῥήγεα καλὰ 645
 πορφύρε' ἐμβαλέειν, στορέσαι τ' ἐφύπερθε τάπητας,
 χλαίνας τ' ἐνθέμεναι οὐλας καθύπερθεν ἔσασθαι.
 αἰ δ' ἴσαν ἐκ μεγάρου δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσαι,
 αἴψα δ' ἄρα στόρεσαν δοιῶ λέχε' ἐγκονέουσαι.
 τὸν δ' ἐπικερτομέων προσέφη πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς·
 « ἐκτὸς μὲν δὴ λέξο, γέρον φίλε, μή τις Ἀχαιῶν 650
 ἐνθάδ' ἐπέλθῃσιν βουλευφόρος, οἳ τέ μοι αἰεὶ
 βουλὰς βουλευούσι παρήμενοι, ἧ θέμις ἐστί·
 τῶν εἴ τις σε ἴδοιτο θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν,
 αὐτίκ' ἂν ἐξείποι Ἀγαμέμνονι ποιμένι λαῶν,
 καὶ κεν ἀνάβλησις λύσιος νεκροῦ γένηται. 655
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
 ποσσημαρ μέμονας κτερεῖζέμεν Ἔκτορα δῖον,
 ὄφρα τέως αὐτός τε μένω καὶ λαὸν ἐρύκω ».

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « εἰ μὲν δὴ μ' ἐθέλεις τελέσαι τάφον Ἔκτορι δῖω, 660
 ὧδέ κέ μοι ῥέζων, Ἀχιλεῦ, κεχαρισμένα θείης.

οἴσθα γάρ, ὡς κατὰ ἄστυ ἐέλμεθα, τηλόθι δ' ὕλη
ἀξέμεν ἐξ ὄρεος· μάλα δὲ Τρῶες δεδίασιν.

ἐννήμαρ μὲν κ' αὐτὸν ἐνὶ μεγάροις γοάοιμεν,
τῇ δεκάτῃ δέ κε θάπτοιμεν, δαινυτό τε λαός· 665
ἐνδεκάτῃ δέ τε τύμβον ἐπ' αὐτῷ ποιήσαιμεν,
τῇ δὲ δυωδεκάτῃ πολεμίζομεν, εἴ περ ἀνάγκη ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
« ἔσται τοι καὶ ταῦτα, γέρον Πρίαμ' , ὡς σὺ κελεύεις·
σχῆσω γὰρ πόλεμον τόσσον χρόνον, ὅσσον ἄνωγας ». 670

Ὡς ἄρα φωνήσας ἐπὶ καρπῷ χεῖρα γέροντος
ἔλλαβε δεξιτερήν, μή πως δείσει' ἐνὶ θυμῷ.
οἱ μὲν ἄρ' ἐν προδόμῳ δόμου αὐτόθι κοιμήσαντο,
κῆρυξ καὶ Πρίαμος , πυκινὰ φρεσὶ μήδε' ἔχοντες·
αὐτὰρ Ἀχιλλεύς εὔδε μυχῷ κλισίης εὐπῆκτου· 675
τῷ δὲ Βρισηῖς παρελέξατο καλλιπάρῃος.

Ἄλλοι μὲν ῥα θεοὶ τε καὶ ἄνδρες ἵπποκορουσταὶ
εὔδον παννύχιοι, μαλακῷ δεδμημένοι ὕπνῳ·
ἄλλ' οὐχ Ἑρμείαν ἐριούνιον ὕπνος ἔμαρπτεν,
ὄρμαίνοντ' ἀνὰ θυμόν, ὅπως Πρίαμον βασιλῆα 680
νηῶν ἐκπέμψειε λαθῶν ἱερούς πυλαωρούς.
στῆ δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς καὶ μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν·
« ὦ γέρον, οὐ νύ τι σοί γε μέλει κακόν, οἷον ἔθ' εὔδεις
ἀνδράσιν ἐν δηίοισιν, ἐπεὶ σ' εἶασεν Ἀχιλλεύς.
καὶ νῦν μὲν φίλον υἷὸν ἐλύσαο, πολλὰ δ' ἔδωκας· 685
σεῖο δέ κε ζωοῦ καὶ τρίς τόσα δοῖεν ἄποινα
παῖδες τοὶ μετόπισθε λελειμμένοι, αἳ κ' Ἀγαμέμνων
γνώῃ σ' Ἀτρεΐδης, γνώωσι δὲ πάντες Ἀχαιοί ».

Ὡς ἔφατ'· ἔδεισεν δ' ὁ γέρων, κήρυκα δ' ἀνίστη.
τοῖσιν δ' Ἑρμείας ζευξ' ἵππους ἡμιόνους τε, 690
ρίμφα δ' ἄρ' αὐτὸς ἔλαυνε κατὰ στρατόν, οὐδέ τις ἔγνω.

Ἄλλ' ὅτε δὴ πόρον Ἴξον εὐρρεῖος ποταμοῖο,

- Ξάνθου δινήεντος, ὃν ἀθάνατος τέκετο Ζεὺς,
 Ἑρμείας μὲν ἔπειτ' ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὀλυμπον,
 ἤως δὲ κροκόπεπλος ἐκίδνατο πᾶσαν ἐπ' αἴαν. 695
 οἱ δ' εἰς ἄστυ ἔλων οἰμωγῇ τε στοναχῇ τε
 ἵππους, ἡμίονοι δὲ νέκυν φέρον. οὐδέ τις ἄλλος
 ἔγνω πρόσθ' ἀνδρῶν καλλιζώνων τε γυναικῶν,
 ἀλλ' ἄρα Κασσάνδρη, ἱκέλη χρυσῆ Ἀφροδίτῃ,
 Πέργαμον εἰσαναβᾶσα φίλον πατέρ' εἰσενόησεν 700
 ἑσταότ' ἐν δίφρῳ, κήρυκά τε ἀστυβοώτῃν·
 τὸν δ' ἄρ' ἐφ' ἡμιόνων ἴδε κείμενον ἐν λεχέεσσιν·
 κώκυσέν τ' ἄρ' ἔπειτα γέγωνέ τε πᾶν κατὰ ἄστυ·
 « ὄψεσθε, Τρωῆες καὶ Τρωάδες, Ἔκτορ' ἰόντες,
 εἴ ποτε καὶ ζῶντι μάχης ἐκ νοστήσαντι 705
 χαίρετ' », ἐπεὶ μέγα χάριμα πόλει ἦν παντί τε δήμῳ ».
- Ὡς ἔφατ'· οὐδέ τις αὐτόθ' ἐνὶ πτόλει λίπετ' ἀνὴρ,
 οὐδὲ γυνή· πάντας γὰρ ἀάσχετον ἴκετο πένθος·
 ἀγχοῦ δὲ ζύμβληντο πυλάων νεκρὸν ἄγοντι.
 πρῶται τὸν γ' ἄλογός τε φίλη καὶ πότνια μήτηρ 710
 τιλλέσθην, ἐπ' ἄμαξαν εὐτροχον ἀΐξασαι.
 ἀπτόμεναι κεφαλῆς· κλαίων δ' ἀμφίσταθ' ὄμιλος.
 καὶ νύ κε δὴ πρόπαν ἡμαρ ἐς ἥλιον καταδύοντα
 Ἔκτορα δάκρυ χέοντες ὀδύροντο πρὸ πυλάων,
 εἰ μὴ ἄρ' ἐκ δίφροιο γέρων λαοῖσι μετηγῆδα· 715
 « εἴξατέ μοι οὐρεῦσι διελθέμεν· αὐτὰρ ἔπειτα
 ἄσεσθε κλαυθμοῖο, ἐπὴν ἀγάγωμι δόμονδε ».
- Ὡς ἔφαθ'· οἱ δὲ διέστησαν καὶ εἴξαν ἀπήνη.
 οἱ δ' ἐπεὶ εἰσάγαγον κλυτὰ δώματα, τὸν μὲν ἔπειτα
 τρητοῖς ἐν λεχέεσσι θέσαν, παρὰ δ' εἴσαν ἀοιδούς 72
 θρήνων ἐξάρχους, οἳ τε στονόεσσαν ἀοιδὴν
 οἱ μὲν δὴ θρήνεον, ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες.
 τῆσιν δ' Ἀνδρομάχῃ λευκώλενος ἦρχε γόοιο,

- "Εκτορος ἀνδροφόνοιο κάρη μετὰ χερσὶν ἔχουσα·
 « ἄνερ, ἀπ' αἰῶνος νέος ὤλεο, κὰδ δέ με χήρην 725
 λείπεις ἐν μεγάροισι· πάϊς δ' ἔτι νήπιος αὐτως,
 ὃν τέκομεν σὺ τ' ἐγὼ τε δυσάμμοροι· οὐδέ μιν ὄτω
 ἤβην ἕξασθαι· πρὶν γὰρ πόλις ἦδε κατ' ἄκρης
 πέρσεται· ἧ γὰρ ὀλωλας ἐπίσκοπος, ὅς τέ μιν αὐτὴν
 ῥύσκει, ἔχες δ' ἀλόχους κεδνάς καὶ νήπια τέκνα· 730
 αἶ δὴ τοι τάχα νηυσὶν ὀχήσονται γλαφυρῆσι,
 καὶ μὲν ἐγὼ μετὰ τῆσι· σὺ δ' αὔ, τέκος, ἧ ἔμοι αὐτῇ
 ἔψεαι, ἔνθα κεν ἔργα ἀεικέα ἐργάζοιο,
 ἀθλεύων πρὸ ἄνακτος ἀμειλίχου· ἧ τις Ἀχαιῶν
 ῥίψει χεῖρὸς ἐλών ἀπὸ πύργου, λυγρὸν ὄλεθρον, 735
 χωόμενος, ᾧ δὴ που ἀδελφεὸν ἔκτανεν Ἐκτωρ
 ἢ πατέρ' ἢ καὶ υἷόν, ἐπεὶ μάλα πολλοὶ Ἀχαιῶν
 "Εκτορος ἐν παλάμῃσιν ὁδᾶξ ἔλον ἄσπετον οὐδας.
 οὐ γὰρ μείλιχος ἔσκε πατὴρ τεὸς ἐν δατ' λυγρῆ·
 τῷ καὶ μιν λαοὶ μὲν ὀδύρονται κατὰ ἄστυ. 740
 ἀρητὸν δὲ τοκεῦσι γόον καὶ πένθος ἔθηκας,
 "Εκτορ· ἐμοὶ δὲ μάλιστα λελείψεται ἄλγεα λυγρά.
 οὐ γὰρ μοι θνήσκων λεχέων ἐκ χεῖρας ὄρεξας,
 οὐδέ τί μοι εἶπες πυκινὸν ἔπος, οὗ τέ κεν αἰεὶ
 μεμνήμην νύκτας τε καὶ ἡμέατα δάκρυ χέουσα ». 745
 "Ὡς ἔφατο κλαίουσ'· ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες.
 τῆσιν δ' αὖθ' Ἐκάβη ἀδινοῦ ἐξῆρχε γόοιο.
 « Ἐκτορ, ἐμῷ θυμῷ πάντων πολὺ φίλτατε παίδων,
 ἧ μὲν μοι ζωὸς περ ἐὼν φίλος ἦσθα θεοῖσιν.
 οἱ δ' ἄρα σεῦ κήδοντο καὶ ἐν θανάτοιο περ αἴση· 750
 ἄλλους μὲν γὰρ παῖδας ἐμούς πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς
 πέρνασχ', ὃν τιν' ἔλεσκε, πέρην ἄλῃς ἀτρυγέτοιο,
 ἐς Σάμον ἔς τ' Ἴμβρον καὶ Λῆμνον ἀμιχθαλόεσσαν·
 σεῦ δ' ἐπεὶ ἐξέλετο ψυχὴν ταναήκει χαλκῷ,

πολλά ῥυστάζεσκεν ἐοῦ περὶ σῆμ' ἐτάριοι,
 Πατρόκλου, τὸν ἔπεφνες· ἀνέστησεν δέ μιν οὐδ' ὥς.
 νῦν δέ μοι ἐρσήεις καὶ πρόσφαιος ἐν μεγάροισι
 κεῖσαι, τῷ ἵκελος, ὃν τ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων
 οἷς ἀγανοῖς βελέεσσιν ἐποιχόμενος κατάπεφνεν ».

755

᾽Ως ἔφατο κλαίουσα, γόον δ' ἀλίσστων ὄρινεν.
 τῆσι δ' ἔπειθ' Ἑλένη τριτάτη ἐξῆρχε γόοιο·
 « Ἐκτορ, ἐμῷ θυμῷ δαέρων πολὺ φίλτατε πάντων,
 ἧ μὲν μοι πόσις ἐστὶν Ἀλέξανδρος θεοειδής,
 ὅς μ' ἀγαγε Τροίηνδ' ὥς πρὶν ὠφελλον ὀλέσθαι.
 ἦδη γὰρ νῦν μοι τόδ' εἰκοστὸν ἔτος ἐστίν,
 ἐξ οὗ κεῖθεν ἔβην καὶ ἐμῆς ἀπελήλυθα πάτρης·
 ἀλλ' οὐ πω σεῦ ἄκουσα κακὸν ἔπος, οὐδ' ἀσύφηλον·
 ἀλλ' εἴ τίς με καὶ ἄλλος ἐνὶ μεγάροισιν ἐνίπτει
 δαέρων ἢ γαλόων ἢ εἰνατέρων εὐπέπλων,
 ἢ ἐκυρῆ — ἐκυρὸς δὲ πατήρ ὥς ἠπιος αἰεὶ —,
 ἀλλὰ σὺ τόν γ' ἐπέεσσι παραιφάμενος κατέρυκες
 σῆ τ' ἀγανοφροσύνη καὶ σοῖς ἀγανοῖς ἐπέεσσιν.
 τῷ σέ θ' ἅμα κλαίω καὶ ἐμ' ἄμμορον ἀχνυμένη κῆρ.
 οὐ γὰρ τίς μοι ἔτ' ἄλλος ἐνὶ Τροίῃ εὐρείῃ
 ἠπιος οὐδὲ φίλος· πάντες δέ με πεφρίκασιν ».

760

765

770

775

᾽Ως ἔφατο κλαίουσ'· ἐπὶ δ' ἔστενε δῆμος ἀπείρων.
 λαοῖσιν δ' ὁ γέρων Πρίαμος μετὰ μῦθον ἔειπεν·
 « ἄξετε νῦν, Τρῶες, ξύλα ἄστυδε, μηδέ τι θυμῷ
 δεῖσητ' Ἀργείων πυκινὸν λόχον· ἧ γὰρ Ἀχιλλεὺς
 πέμπων μ' ὦδ' ἐπέτελλε μελαινάων ἀπὸ νηῶν,
 μὴ πρὶν πημανέειν, πρὶν δωδεκάτῃ μόλῃ ἠώς ».

780

᾽Ως ἔφαθ'· οἱ δ' ὑπ' ἀμάξῃσιν βόας ἡμιόνους τε
 ζεύγυσαν, αἶψα δ' ἔπειτα πρὸ ἄστεος ἠγερέθοντο.
 ἐνῆμαρ μὲν τοί γε ἀγίνεον ἄσπετον ὕλην·
 ἀλλ' ὅτε δὴ δεκάτῃ ἐφάνη φαεσίμβροτος ἠώς,

785

καὶ τότε ἄρ' ἐξέφερον θρασὺν Ἑκτορα δάκρυ χέοντες,
ἐν δὲ πυρῇ ὑπάτη νεκρὸν θέσαν, ἐν δ' ἔβαλον πῦρ.

Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
τῆμος ἄρ' ἀμφὶ πυρὴν κλυτοῦ Ἑκτορος ἤγγετο λαός. 789
πρῶτον μὲν κατὰ πυρκαϊὴν σβέσαν αἴθοπι οἴνω 791
πᾶσαν, ὅποσον ἐπέσχε πυρὸς μένος· αὐτὰρ ἔπειτα
ὄστέα λευκὰ λέγοντο κασίγνητοὶ θ' ἔταροί τε
μυρόμενοι, θαλερὸν δὲ κατεΐβετο δάκρυ παρειῶν.
καὶ τὰ γε χρυσεῖην ἐς λάρνακα θῆκαν ἐλόντες, 795
πορφυρέοις πέπλοισι καλύψαντες μαλακοῖσιν·
αἶψα δ' ἄρ' ἐς κοίλην κάπετον θέσαν, αὐτὰρ ὕπερθε
πυκνοῖσιν λάεσσι κατεστόρεσαν μεγάλοισι·
ρίμφα δὲ σῆμ' ἔχεαν, περὶ δὲ σκοποὶ εἶατο πάντη,
μὴ πρὶν ἐφορμηθεῖεν εὐκνήμιδες Ἀχαιοί. 800
χεύαντες δὲ τὸ σῆμα πάλιν κίον· αὐτὰρ ἔπειτα
εὖ συναγειρόμενοι δαίνυντ' ἐρικυδέα δαῖτα
δώμασιν ἐν Πριάμοιο, διοτρεφὸς βασιλῆος.
ὦς οἱ γ' ἀμφίεπον τάφον Ἑκτορος ἵπποδάμοιο. 804

Ὁ Ἑκτωρ πυρπολῶν πλοῖον

ΜΕΡΟΣ Β΄

I. ΓΝΩΣΤΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ
ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩ

II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- α') Σημασιολογικαί
- β') Γραμματικαί
- γ') Πραγματικαί

1997

THE UNIVERSITY OF THE WEST INDIES
TRINIDAD AND TOBAGO

INSTITUTE OF EDUCATION

TRINIDAD AND TOBAGO
TRINIDAD

I. ΓΝΩΣΤΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩ*

Α'. ΦΘΟΓΓΙΚΑΙ

α') Φωνηέντων

1. Ἴωνικὸν **η** ἀντὶ **α**: ἀγορή, κλισίη, νηός, νηῦς.
2. εἰ ἀντὶ **ε**: ἐτελείετο, Ἑρμείας, πνεῖω.
3. ου ἀντὶ **ο**: οὐλόμενος, Οὐλυμπος, κούρη, κουλεύς.
4. υ ἀντὶ **ο**: ἄγυρις (ἀγορά).
5. Ἄσυναίρετα φωνήεντα εἰς τὴν ῥίζαν καὶ εἰς τὰς καταλήξεις :
ἄεθλος, χρυσέω, δοκέει, φιλέουσα.
6. Συναίρεσις τοῦ **ε + ο** εἰς **ευ**: ἐμέο - ἐμεῦ, ῥύσκειο - ῥύσκει.
7. Παρεμβολή τοῦ **ο** πρὸ τῶν συνηρημένων καταλήξεων τῶν εἰς
-άω ρημάτων: ἀντιόωσαν, εἰσορόωντες, ἀσχαλόωσι.

β') Συμφώνων

1. Ἀφομοίωσις τοῦ τελευταίου συμφώνου τῆς ἐκθλιβομένης προ-
θέσεως κατὰ πρὸς τὸ ἐπόμενον σύμφωνον: καδ δέ (κατὰ δέ), κάβ-
βαλε (κάτβαλε).
2. Διατήρησις τοῦ **δ** πρὸ τοῦ **μ**: ἴδμεν, ὀδμή.
3. Ἀνάπτυξις τοῦ **τ** μετὰ τὸ **π** εἰς τὰς λέξεις: π(τ)όλις, π(τ)ό-
λεμος.
4. Εὐφωνικὸν **ν** εἰς τὴν ἀντωνυμίαν ἐγώ(ν).

* Ὁ πίναξ ἐπαναλαμβάνει τὰ ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας γνωστά γραμματικά φαι-
νόμενα μὲ παραδείγματα ἐκ τῆς Ἰλιάδος.

5. Μετάθεσις συμφώνων, ἰδίᾳ τοῦ ρ, ἡγουμένου α: κραδίη, κρατερός.

Β'. ΑΡΘΡΑ

Τὰ ἄρθρα εἰς ἀντωνυμικὴν συνήθως χρῆσιν ἔχουν τοὺς ἐξῆς τύπους :

Ἐν. γεν. : τοῖο. Πληθ. ὄνομ. : τοί, ταί.

» γεν. : τάων.

» δοτ. : τοῖσι(ν), τῆσι(ν).

Γ'. ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

α') Πρώτη κλίσις.

1. Ἀρσενικά τινα τῆς α' κλίσεως ἔχουν εἰς τὴν ὄνομ. τοῦ ἐνικοῦ κατάληξιν - α: νεφεληγερέτα, ἰππότα, αἰχμητά.

2. Κατάληξις ἄρσ. εἰς τὴν γεν. τοῦ ἐνικ. - αο ἢ - έω(ω) : Ἀτρεΐδαο, ἑκατηβελέταο, ἰκέτεω, ἑὺμμελίω.

3. Κατάληξις τῆς γεν. τοῦ πληθ. -άων καὶ -έων: αἰχμητάων, θυράων, πασάων καὶ πασέων, πολλέων, μελαιnéων.

4. Κατάληξις τῆς δοτ. τοῦ πληθ. -ησι(ν) ἢ -ης ἀντὶ -αις: κλισίησι, αἰειγενέτησι, πνοιῆς.

β') Δευτέρα κλίσις.

1. Κατάληξις τῆς γεν. τοῦ ἐνικ. -οιο: χωομένοιο, φόβοιο, ἑλάφοιο.

2. Κατάληξις τῆς δοτ. τοῦ πληθ. -οισι(ν): οἰωνοῖσι, Δαναοῖσι, ἑτάροισι.

γ') Τρίτη κλίσις.

1. Κατάληξις τῶν πλαγ. πτώσ. τῶν εἰς -εύς: -ῆος, -ῆι, ῆα: Ὀδυσσῆος, Ἀχιλλῆι, ἱερῆα.

2. Αἰτιατ. τῶν εἰς -ις καὶ -υς βαρυτόνων εἰς -ν καὶ εἰς -α: ἔριν καὶ ἔριδα, κόρυν καὶ κόρυθα.

3. Κατάληξις τῆς δοτ. πληθ. εἰς εσσι(ν): χύνεσσι(ν), Μυρμιδόνεσσι(ν), ἀριστήεσσι(ν).

4. Διατήρησις τοῦ ι τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -ις: πόλιος, ὕβριος, πολίεσσι.

δ') Ἰδιαίτεραι πτωτικαὶ καταλήξεις.

1. Κατάληξις γεν. καὶ δοτ. ἐνικοῦ καὶ πληθ. ὄλων τῶν κλίσεων -φι(ν) (-ηφι, -οφι, -εσφι): δεξιτερῆφι(ν), ζυγόφι(ν), ὄχεσφι(ν).

ε') Ἐπίθετα.

1. Τὸ ἐπίθετον πολὺς-πολὺ κλίνεται καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς καὶ κατὰ τὴν τρίτην καὶ κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν:

πολὺς καὶ πολλός, πολέες καὶ πολλοὶ
πολὺ καὶ πολλόν.

2. Τὸ ἐπίθετον σῶς εὐρίσκεται καὶ ὑπὸ τὸν τύπον σόος.

ς') Ἀριθμητικά.

1. Τύποι τοῦ ἀριθμ. δύο: διοῶ, δύω, διοί, διοί.

2. Αἰολικὸς τύπος πίσυρες ἀντὶ τέσσαρες.

3. εἰκοσι(ν) ἀντὶ εἴκοσι(ν).

4. Ἀρχαῖοι τύποι τακτικῶν: δεύτατος, τέτρατος.

Δ'. ΑΝΤΩΝΥΜΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

α') Προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν:

1. Εἰς τὴν γεν. τοῦ ἐνικοῦ: ἐμέο, ἐμεῦ, ἐμεῖο, μευ, ἐμέθεν
σέο, σεῦ, σεῖο, σευ, σέθεν
ἐο, εὔ, εἶο, εὔ, ἔθεν.

2. Εἰς τὴν ὄνομ. τοῦ πληθ.: ἡμεῖς - ἄμμες
ὕμεῖς - ὕμμες.

3. Εἰς τὴν δοτικ. τοῦ πληθ.: ἡμῖν - ἦμιν - ἄμμι(ν)
ὕμῖν - ὕμιν - ὕμμι(ν).

4. Εἰς τὴν αἰτιατ. τοῦ πληθ.: ἡμέας - ἄμμε
ὕμέας - ὕμμε.

β') Ἐπαναληπτικῆς:

Αἰτ. ἐνικ. τῆς ἐπαναληπτ. ἀντων. αὐτὸς - ἡ - ὁ καὶ εἰς τὰ τρία γένη: μιν (αὐτόν, - ἡν, - ὁ).

γ') Δεικτικῶν :

1. Οἱ τύποι **ὁ, ἡ, τὸ** (οἶ, αἶ καὶ τοί, ταί) ὡς δεικτικά ἀντωνυμῖαι.

2. Ἡ ἀντων. **ἐκεῖνος** ἄνευ τοῦ ε : **κεῖνος**.

δ') Κτητικῶν :

ἐμός

σός, τεός

έός, ἐή, ἐόν (ὅς, ἦ, ὄν).

ε') Ἀναφορικῶν :

1. Οἱ τύποι **ὁ, ἡ, τὸ** μὲ σημασίαν ἀναφορ. ἀντωνυμίας.

2. Ἡ γεν. ἐνικ. ἀρσεν. **οὗ** (οὔ) καὶ θηλ. **ἧς** (ἦς).

3. Τὸ οὐδέτερον τῆς ἀντων. ὅστις : **ὅτι**.

ς') Ἀορίστων :

1. Ἡ γεν. καὶ δοτ. τῆς ἀντων. τίς : **τέο, τευ - τεω, τω**.

2. Τὸ οὐδέτερον : **ὅτι, ὅτι - ὅτευ, ὅττεο - ὅττεω**.

Ε'. ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

α') Αὐξησις καὶ ἀναδιπλασιασμός.

α') Αὐξησις : Παρωχημένοι χρόνοι ἄνευ αὐξήσεως : **διαστήτην, λίσσετο, βάλλε, καλέσσατο, γένετο**.

β') Ἀναδιπλασιασμός : Συχνότατα γίνεται καὶ εἰς τὸν ἐνεργητ. καὶ μέσον ἀόριστον β' εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις : **πεπιθεῖν, τεταρπόμενοι, κεχαροῖατο**.

β') Προσωπικαὶ καταλήξεις.

α') Ὀριστικῆς :

1. Κατάληξις μέλλοντος β' προσ. ἐνικ. εἰς -εαι : **παρελεύσει, δυνήσει**.

2. Χρῆσις μεικτοῦ ἀορίστου α' καὶ β' : **ἴξον, ἐβήσετο**.

3. Κατάληξις γ' πληθ. παθ. ἀορ. εἰς -(θ)εν : **ἤγερθεν, τάφεν, ἔμιχθεν**.

4. Κατάληξις γ' πληθ. παθ. παρακειμ. εἰς -αται (-νται) καὶ ὑπερσυντελ. εἰς -ατο (-ντο) : **δεδαΐαται, κατακείαται, δεδμήατο, ἐφθίατο, κέατο**.

5. Χρῆσις ἐκτεταμένων τύπων ῥημάτων τινῶν : **θαλέθω (θάλλω), φθινύθω (φθίνω)**.

6. Συχνοτάτη χρήσις θαμιστικῶν ῥημάτων με κατάλ. -σκω : κα-
λέεσκε, δησάσκετο, ἔσκε (εἰμί).

β') Ὑποτακτικῆς :

1. Ἐργλητικὸν φωνῆεν ε καὶ ο ἀντὶ η καὶ ω : θείομεν, ἐλάσ-
σαι, (ἵνα) εἶδετε.

2. Καταλήξεις -μι, -σθα, -σι καὶ εἰς τὰ εἰς -ω ῥήματα : τύχω-
μι, ἐθέλησθα, φύγησι.

γ') Εὐκτικῆς :

Κατάληξις γ' πληθ. μέσου ἄορ. α' εἰς -ατο : κεχαροῖατο, τυ-
θοῖατο.

δ') Ἀπαρεμφάτου :

1. Τὸ ἐνεργητ. ἀπαρέμφατον ἔχει καταλήξεις -εν, -εναί, -μεν καὶ
-μεναί : πεισέμεν, φερέμεν, φανήμεναί, ἐλθέμεναί.

ε') Ἰδιαιτεροὶ σχηματισμοὶ χρόνων ῥημάτων τινῶν :

1. Σχηματισμὸς τοῦ ἄορ. β' τοῦ ῥ. ἔρχομαι ἐκ θέμ. ἔλυθ- :
ἤλυθον.

Σχηματισμὸς μέσου ἄορ. α' τοῦ ῥ. λύω ἄνευ -σα : λύμην,
λύτο.

3. Ἀόρ. β' ὑποτακτ. τοῦ βαίνω : βῆω (βῶ).

4. Προστακτ. ἄορ. β' τοῦ κλύω : κλυῖθι (ἐξ ἀρχαίου τύπου ἔκλυν).

γ') Ἀνώμαλα ῥήματα.

α') Εἰμί :

1. Διατήρησις τοῦ θέματος ἐσ- εἰς τὰ πρόσωπα : ἐσσί (εἶ)
ἔσσο (ἴσθι), ἔσκε (ἦν θαμιστ.).

2. Ἀσυναίρετοι τύποι : ἔην (ἦν), ἔω (ᾶ), ἔωσι (ᾶσι), ἐὼν (ᾶν).

3. Κατάληξις βαρυτόνων εἰς τὴν εὐκτικ. : ἔοις (εἶης), ἔοι (εἶη).

4. Ἀπαρέμφατον : ἔμμεν καὶ ἔμμεναί (εἶναί).

β') Οἶδα :

1. β' ἐνικ. ἐνεστ. ὀριοτ. οἶδας καὶ α' πληθ. ἴδ-μεν.

2. Τὸ ἀπαρέμφ. καὶ τὸ θηλ. τῆς μετχ. ἐκ τοῦ θέμ. ἴδ- : ἴδμεναί,
ἴδυῖα.

3. Μέλλων εἰδήσω (ἐξ ἀχρήστου εἶδω) καὶ ἀπαρέμφ. εἰδησέμεν.

γ') Φημί :

Σχηματισμὸς εἰς μέσην φωνήν : φάο, ἔφατο, ἔφαντο, φάσθε.
φάσθαι.

δ') **Εἶμι :**

1. Σχηματισμός τοῦ παρατατικοῦ ἐκ θέμ. ι - : ἴσαν (ἤσαν).

ε') **Κεῖμαι :**

1. Ἐπικὸς τύπος εἰς τὸ γ' πληθ. : κέονται.

Σ'. ΑΚΛΙΤΑ

α') Προθέσεις.

α') Ἐπιρρηματικὴ χρῆσις τῶν προθέσεων : μετὰ δ' ἰὸν ἔηκε, ἀπὸ πατρὶ φίλω δόμεναι, νεῶν ἄπο.

β') Παρασχηματισμοὶ τῶν προθέσεων :

1. Ἡ πρόθεσις εἰς εἰς τύπον ἐς.

2. Ἡ πρόθεσις ἐν εἰς τύπον εἰν, ἐνί.

3. Ἡ πρόθεσις πρὸς εἰς τύπον προτί, ποτί.

β') Σύνδεσμοι.

α') Συνήθεις σύνδεσμοι παρ' Ὀμήρω: ἡμὲν-ἠδὲ (καί - καί), αὐτὰρ (δέ), οὐνεκα (ὅτι, διότι), κε(ν) (ἄν δυνητ.), αἶ κε (εἰ, ἄν, ἔάν) ὄφρα (ἵνα), ἄρα, ἄρ, ῥα, νυ(ν) (συμπερασματ. καὶ βεβαιωτ.)

γ') Ἐπιρρήματα.

α') Εἰς ἐπιρρηματικὴν χρῆσιν ἀπαντᾷ ἡ αἰτιατ. τοῦ οὐδεν. πολλῶν ἐπιθέτων εἰς ἐνικ. καὶ πληθ. : μέγα φωνήσας, ἀδινὰ στενάχων, πολλὸν ἄπο.

β') Συνήθη ἐπίσης ἐπιρρ. : σάφα, νόσφι, ἀέκητι, ὄχα, ἀντιβίην, διαμπερὲς κ. ἄ.

δ') Μόρια ἐν συνθέσει.

α') Στερητικὸν νη : νήπιος, νώνυμος, νηλεής.

β') Ἐπιτατικά ἀγα-, ἐρι-, ἀρι-, ζα- : ἀγακλυτός, ἐρίβωλος, ἀριπρεπής, ζάθεος.

II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ρ Α Ψ Ω Δ Ι Α Α

1 - 32

α') 1 - 7 : —ή μῆνις - ιος = ὀργή, θυμός.— αἶδω· ἄδω = διηγούμαι με ἐδὴν, ψάλλω. μτβτ.— οὐλόμενος· ὀλόμενος· με ἐνεργ. σημ.= ὀλέθριος. Ἄορ. β' τοῦ ὀλλυμαι· κυρίως : ὁ ἄξιος ὀλέθρου, ὁ κατηραμένος.— ἔθηκε· τίθημι = δίδω, προξενῶ.— ἴφθιμος = ἀκμαῖος, γενναῖος.— προιάπτω = στέλλω.— "Αἰδι· δοτ. τοπ. ἀχρήστου ὀνόμ. "Αἰς συνήθως ὄνομ. Ἄιδης = ὁ ἀόρατος θεὸς τοῦ Ἄδου (στερ. α + Fid).— αὐτούς· τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ ψυχάς.— τὰ ἐλώρια = ἡ λεία (ἔλωρ, ἐλεῖν).— τεύχω = κατασκευάζω, κάμνω.— οἰωνός= ὄρεον.— πᾶσι=εἰς τὰ παντὸς εἶδους.— ἐτελείετο = ἐξεπληροῦτο· τελείω παράλλ. τύπος τοῦ τελέω.— βουλή = θέλησις, ἀπόφασις.— ἐξ οὗ δὴ· θὰ νοηθῆ καὶ πάλιν τὸ αἶδιε = ψάλλε, ἀπὸ τότε ἀκριβῶς πού... Πρβλ. καὶ Ὀδυσσεΐας α 10 : τῶν ἀμόθεν.— τὰ πρῶτα = κατὰ πρῶτον.— διαστήτην ἐρίσαντε = ἦλθον εἰς διάστασιν κατόπιν ἐρίδος.— δῖος = θεῖος, ἐπιφανής, ὑπέροχος (divus).

8 - 16 : — τίς τ' ἄρα· τὸ ἄρα ἐν συναφείᾳ πρὸς τὰ προηγούμενα = καὶ ποῖος λοιπόν.— σφωε· αἰτ. δυῖκ. τοῦ σφεῖς = αὐτοὺς τοὺς δύο.— ξυνίημι ἐριδι = φέρω εἰς σύγκρουσιν.— μάχεσθαι· ὥστε μάχεσθαι = ὥστε νὰ γίνουσι ἐχθροί.— ὁ γάρ· γὰρ διασαφ.— χολοῦμαι = ἐξοργίζομαι.— ὦρσε· ὄρνημι· μτβτ. = σηκώνω, προκαλῶ.— ὀλέκομαι =

Σημ. α'. Ἐκ τῶν ἀναγεγραφομένων σημασιῶν ἐκάστης λέξεως ἡ τελευταία εἶναι ἡ μᾶλλον ἀρμόζουσα εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ κειμένου.

Σημ. β'. Οἱ σύνδεσμοι καὶ τὰ μόρια παρ' Ὀμήρῳ ἔχουν ποικίλας σημασίας καὶ συνήθως ἐνισχύουν τὴν ἔννοιαν τῆς φράσεως. Ἐνίοτε ὁμοίως παρεμβάλλονται χωρὶς νὰ ἐπηρεάζουν τὸν λόγον. Εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν περίπτωσιν δὲν ἐρμηνεύονται εἰς τὰς σημειώσεις.

καταστρέφομαι (ἄλλυμαι).— λαοὶ = ὁ στρατός. — οὐνεκα = διὰ τὸν λόγον ὅτι (ὅτου ἕνεκα). — τὸν Χρῦσση· τὸ τὸν ἐξαίρει τὴν προσωπικότητα τοῦ Χρύσου = αὐτὸν τὸν Χρῦσση, τὸν ἱερέα τοῦ Ἀπόλλωνος.— ἀρητήρ = ἱερεὺς (ἀράομαι = εὐχομαι). — θοός = ταχύς (θέω).— λύομαι· μέσ. ὠφελ. = λυτρῶνω, ἐξαγοράζω διὰ λύτρων. — ἀπερείσιος· ἀπειρέσιος = ἀτελείωτος, ἄπειρος.— τὰ ἄποινα = τὰ λύτρα. — στέμματ' Ἀπόλλωνος=σύμβολα ἱερά τοῦ Ἀπόλλωνος.— ἐκηβόλος= ὁ κατὰ βούλησιν βάλλων καὶ ἐπιτυγχάνων τοῦ στόχου, τοξότης ἀλάθητος.— ἀνά = ἀνηρητημένα. — λίσσομαι = παρακαλῶ, ἱκετεύω (λιτή, λιτανεύω-εἶα).— κοσμήτωρ = ἡγεμών, ἀρχηγός.

17 - 21 : — εὐκνήμιδες=οἱ φέροντες καλὰς, στερεὰς κνημίδας. Τὸ ἐπίθετον ἀναφέρεται εἰς τὸν τέλειον ὀπλισμὸν τῶν Ἀχαιῶν. — δῶμα = κατοικία (δέμω=κτίζω, δόμος).— ἐκπέρθω = κυριεύω, ἐκπορθῶ.— εὖ· εὔ = μὲ τὸ καλό. — τά τ' ἄποινα = καὶ αὐτὰ τὰ λύτρα, τὰ ὅποια ἔφερον ὁ Χρῦσης.—δέχεσθαι· ἀπαρέμφ. μὲ σημασίαν προστακτ.— ἄζομαι = φοβοῦμαι καὶ σέβομαι (ἄγ-ος = τιμή, ἄγ-ιος, ἄγνός).

22 - 32 : — ἐνθα· χρον.— ἐπευφήμησαν = μετὰ βοῆς προέτρεψαν.— αἰδεῖσθαι· αἰδομαι μτβτ.— ἀγλαός = λαμπρός, μεγαλοπρεπής (ἀγάλλομαι).— ἀνδάνω θυμῷ = εὐχαριστῶ τὴν ψυχὴν (ῥίζ. σFαδ, ἄδος, ἡδός).— κακῶς=μὲ ὑβριστικὸν τρόπον.— ἀφήμι=ἀποπέμπω.— κρατερὸς = ἄγριος, σκληρός.— ἐπι-ἔτελλε· ἐπιτέλλω=δίδω προσταγὴν.— κιχάνω καὶ κίχημι = συναντῶ. — δηθύνω = βραδύνω, ἀργοπαρῶ (δηθά).— αὐτις = πάλιν. — μή... οὐ χραίσμη = μήπως δὲν σὲ ὠφελήσῃ· χραισμέω=ὠφελῶ, χρησιμεύω.— νύ(ν)· μόρ. ἐγκλ. μή νυ = μήπως δά. — ἐπεισὶ μιν καὶ γῆρας = ἐπέλθη εἰς αὐτὴν καὶ τὸ γῆρας, πρὶν γηράσῃ. — τηλόθι=μακρὰν (τηλοῦ, τῆλε).— ἡ πάτρη = ἡ πατρίς.— ἐποίχομαι ἰστόν = πηγαινοέρχομαι ἔμπρὸς εἰς τὸν ἀργαλειόν, ὑφαίνω. — τὸ λέχος = ἡ κλίνη (λεχώ, ἄλοχος).— ἀντιᾶω λέχος = κοιμῶμαι εἰς τὴν ἴδιαν κλίνην.— σαώτερος = ἀβλαβέστερος, ἀκεραιότερος. Τὸ συγκριτικὸν ἀντὶ θετικοῦ σάος - σόος = σῶος. — νέομαι = ἐπιστρέφω (ῥίζ. νεσ-, νόστος).

β') Πατρωνυμ. τοῦ Πηλεΐδης : Πηλεΐδης, Πηλεΐάδης, γεν. Πηληϊάδεω.

— Ἀρχαιότερος τύπος τοῦ ἀριθ. δύο : **δύω**.

— Συγκοπτόμενος τύπος τοῦ ὀνόμ. *θυγάτηρ* καὶ εἰς τὴν αἰτίατ.

θύγατρα.

— Ἐπικός ἀόρ. τοῦ *δέχομαι* : **ἐδέγμην** καὶ ἀπαρέμφ. **δέχθαι**.

— β' πρόσ. ὑποτακτ. τοῦ *νέομαι* : **νέηαι** (*νέη*).

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις * : τεῦχε, βασιλῆι, νοῦσον, μιν, κύνεσσιν.*

γ') **Μῆνιν Ἀχιλλῆος** : Οἱ στίχοι 1 - 7 συνοψίζουν ὀλόκληρον τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἰλιάδος καὶ συγχρόνως προεξαγγέλλουν τὴν δραματικότητα τῶν γεγονότων, τὰ ὅποια προῆλθον ἐκ τῆς ἔριδος τῶν δύο ἡγεμόνων.— **θεά** : Ὁ ποιητὴς ἐπικαλεῖται ἀορίστως τὴν θεότητα, ἥτις προστατεύει τὴν ποιητικὴν δημιουργίαν, διὰ τὰ τὸν ἐμπνεύσῃ εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς Ἰλιάδος. Ἡ θεότης αὐτὴ εἶναι ἡ Μοῦσα ἢ αἱ Μοῦσαι, κόραι τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μνημοσύνης, θεαὶ τοῦ Ὀλύμπου καὶ αὐταί. (Πρβλ. καὶ Ὀδυσσεύς α 1). Εἰς ὠρισμένα σημεῖα τῆς Ἰλιάδος ἀνανεώνεται ἡ ἐπὶ κλησίς αὐτῆ : *Ἔσπετε νῦν μοι, Μοῦσαι, Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι.*— **Πηλεΐαδης Ἀχιλλεύς** : Ὁ Ἀχιλλεύς ἦτο υἱὸς θνητοῦ ἀνδρός, τοῦ Πηλέως, ὅστις ἐβασίλευσεν εἰς τὴν ἐν Θεσσαλίᾳ Φθίαν. Λαὸς αὐτοῦ ἦσαν οἱ Μυρμιδόνες. Τόσον ἡγάπησαν καὶ ἐπροστάτευσαν οἱ θεοὶ τὸν Πηλέα, ὥστε συνέζευξαν αὐτὸν μὲ τὴν Νηρηίδα Θέτιν καὶ παρεκάθισαν αὐτοπροσώπως εἰς τὸ γαμήλιον συμπόσιον. Μοναδικὸς γόνος ἐγεννήθη ἐκ τοῦ γάμου τούτου ὁ Ἀχιλλεύς, ὅστις ὑμνεῖται ἀπὸ τὸν Ὀμηρον ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν ἥρωες τοῦ πολέμου. (βλ. Εἰσαγ.).— **Ἀχαιοί** : Ὡς καὶ ἐν τῇ Ὀδυσσεύᾳ, μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ὀρίζονται οἱ Ἕλληνες, οἵτινες μετέσχον τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Λέγονται καὶ *Ἀργεῖοι*, πιθανῶς διότι κατὰ τὴν μυθολογίαν αἱ Μυκῆναι μητρόπολιν εἶχον τὸ Ἄργος, τοῦ ὁποίου κατόπιν καὶ ἐγένοντο ἰσχυρότεραι. Λέγονται ἐπίσης *Δαναοὶ* ἐκ τοῦ μυθολογικοῦ βασιλέως τοῦ Ἄργους Δαναοῦ, ὅστις ἦλθεν ὡς ἄποικος ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον.— **τεῦχε ἐλώρια κύνεσσιν οἰωνοῖσι τε** : κατὰ τὴν θρησκευτικὴν πίστιν τῶν ἀρχαίων μεγίστη δυστυχία δι' ἓνα θνητὸν εἶναι νὰ μὴ τύχῃ τῆς νομίμου ταφῆς, ἀλλὰ νὰ γίνῃ τὸ σῶμά του βορὰ τῶν θηρίων καὶ τῶν

* Ἐν σελ. 91 - 96 παρατίθεται ἐπαναληπτικὸς πίναξ τῶν γνωστῶν ἐκ τῆς Ὀδυσσεύς γραμματικῶν Ὀμηρικῶν τύπων μὲ παραδείγματα ἐκ τῆς Ἰλιάδος.

δρνεών. Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἡ ψυχὴ δὲν εὐρίσκει ἡσυχίαν ἐν τῷ
 "Ἄδῃ.—**Ἀτρεΐδης**: Ὁ Ἀγαμέμνων, βασιλευὼν ἐν Μυκῆναις, ὅπως καὶ
 ὁ Μενέλαος ἐν Σπάρτῃ, εἶναι υἱὸς τοῦ Ἀτρέως, υἱοῦ τοῦ Πέλοπος,
 ὅστις ἴδρυσεν ἰσχυρότατον κράτος ἐν τῇ γῶρᾳ, ἧτις ἀπ' αὐτοῦ ὠνο-
 μάσθη Πελοπόννησος.—**Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός**: Τέκνα διδυμα τῆς Λη-
 τοῦς ἦσαν ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἄρτεμις, ἀλάθητοι καὶ οἱ δύο εἰς τὴν
 χρῆσιν τῶν τόξων (ἐκηβόλος - ἰοχέαιρα). — **ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν**: Οἱ
 ἐκστρατεύσαντες εἰς Τροίαν Ἕλληνες, προβλέποντες ὅτι ἡ πολιορκία
 τοῦ Ἰλίου θὰ ἦτο μακρὰ, εἶχον ἀνεγκύσει εἰς τὴν ξηρὰν τὰ πλοῖά των
 καὶ ἐκεῖ πλησίον κατεσκευάσαν τὰς σκηνάς των. Ἐπειδὴ τὸ πλῆθος
 τῶν σκαφῶν καὶ τὰ ἐξαρτήματα ἐγέμιζον σχεδὸν πᾶσαν τὴν ἔκτασιν,
 ὁ ποιητὴς πάντοτε ἀναφέρει τὸ Ἑλληνικὸν στρατόπεδον μὲ τὴν ἔκ-
 φρασιν «παρὰ νηυσὶ Ἀχαιῶν», «ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν». — **στέμματα ἔχων**
χρυσέῳ ἀνά σκήπτρῳ: Διὰ τὴν ἐπισύρη περισσότερον τὸν σεβασμὸν
 ὁ Χρῦσης, ἐκράτει μαζὶ μὲ τὸ σκῆπτρόν του καὶ κάποιον σύμβολον ἰε-
 σίας, τὸ ὁποῖον ὑπενθύμιζε τὴν ιδιότητά του ὡς ἱερέως τοῦ Ἀπόλλωνος.
 Συνήθως τὸ ἱετήριον σύμβολον ἦτο κλάδος ἐστεφανωμένος μὲ λευ-
 κὰ ἔρια.—**ἔυκνήμιδες**: Αἱ κνημίδες ἦσαν περιβλήματα τῶν κνημῶν ἀπὸ
 τῶν σφυρῶν μέχρι τοῦ γόνατος. Κατεσκευάζοντο ἀπὸ δέρμα ἢ ἀπὸ ἐλά-
 σματα χαλκοῦ. Εἰς τὴν ἐμφάνισιν ἑνὸς πολεμιστοῦ φέροντος βραχὺν θῶ-
 ρακα καὶ τὴν μικρὰν ἀσπίδα ἐπροξένει ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν ἢ ποιότητος
 καὶ ἡ τέχνη τῶν κνημίδων (βλ. εἰκ. 4). Διὰ τοῦτο συχνάκις συναντῶ-
 μεν παρ' Ὀμήρῳ τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα *ἔυκνήμιδες*, *χαλκοκνήμιδες*.—
ἐν Ἄργεϊ: Ἄργος ἐλέγετο ἡ Ἀργολικὴ πεδιάς, ὅπου ἐξετείνετο τὸ
 βασίλειον τοῦ Ἀγαμέμνονος μὲ πρωτεύουσαν τὰς Μυκῆνας. Ἐνίοτε
 Ἄργος λέγεται ὀλόκληρος ἡ Πελοπόννησος. Ἡ πόλις Ἄργος εἶναι τὸ
 βασίλειον τοῦ Διομήδους.

33 - 52

α') 33-42.—**ἔδεισεν**· δεῖδω=φοβοῦμαι (ρίζ. δει-, *δέος*, *δειλός*, *δει-
 νός*).—**ἀκέων**=σιωπηλὸς (*ἀκήν*=σιωπηλῶς).— ὁ **θις-ινός** = ἀμμου-
 διά.—**πολύφλοισβος**=πολυτάραχος. Τὸ ἐπίθ. ἀποδίδει τὸν ἦχον τῶν
 κυμάτων ἐκχυνομένων ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ. (*Λέξις ἠχοποιήτος*).— **ἀπά-
 νευθε** = μακρὰν, δηλ. πέραν τοῦ στρατοπέδου.— **κίω** = πορεύομαι.—
ἠρᾶτο πολλὰ = ἔκαμε ἐκτενῆ προσευχὴν.— **ἠῦκομος** = ἔχουσα ὠ-
 ραίαν κόμην. Ἐπίθ. ὠραίων γυναικῶν.— **κλύω** = ἀκούω, ἐπακούω.—

ἀργυρότοξος = ὁ ἔχων λαμπρὸν τόξον. Ἐπίθ. τοῦ Ἀπόλλωνος.—
ἀμφιβαίνω = προστατεύω. Κατὰ λέξιν : βηματίζω τριγύρω, διὰ νὰ
 προφυλάξω κάτι. Ἐδῶ ὁ πρκ. εἰς σημ. ἐνστ. — **ζάθεος** = ὁ κατ' ἔξοχὴν
 ἱερός (ζα (ἐπιτατ.) + θεός). — **Ἴφι** = μὲ δύναμιν, κραταιῶς (Ἰς,
 ἰνός = δύναμις). — **τοι**· δοτ. χαριστ. εἰς τὸ ἔρεψα. — **χαρίεντα** = πρὸς
 εὐχαρίστησίν σου. Κτγρ. εἰς τὸ νηόν. — **ἐπι - ἔρεψα**· ἐπερέφω = θέτω
 ὄροφὴν, στεγάζω ναόν. — **ἦ εἰ δὴ** = ἦ ἂν πράγματι. — **κατά**· συναπτ.
 πρὸς τὸ ἔκηα (καίω). — **πίων**, **πίερα**, **πίον** = παχύς. — **μηρία** = τεμάχια
 μηρῶν — περικεκαλυμμένα μὲ λίπος. — **κρήνην**· **κραίνω** = ἐκτελῶ, ἐκ-
 πληρῶ. — τὸ **ἔέλωρ** = εὐχή, ἐπιθυμία. — **τίνω** = πληρώνω, τιμωροῦμαι.

43 - 52 : — **Φοῖβος** = λαμπρός, φωτοδότης (φάος). Ἐπίθετον
 τοῦ Ἀπόλλωνος. — **βῆ δὲ κατ(ὰ)** = κατέβη δέ. — τὰ **κάρηνα** = αἱ
 κορυφαί. — **χώομαι** = ὀργίζομαι. — τὸ **κῆρ** = καρδία. — **ἀμφηρεφής** =
 κλειστός ἀπὸ παντοῦ (ἀμφί + ἐρέφω). — **φαρέτρα** = θήκη τῶν βελῶν
 (φέρω). — **ἐκλαγξαν** = ἐβρόντησαν τὰ βέλη μὲ τὸν χαρακτηριστικὸν
 ἦχον τῶν συγκρουομένων ὄπλων. (Λέξις ἠχοποίητος). — **δίστος** =
 τὸ βέλος. — **ἦιε**· πρτ. τοῦ εἶμι. — **εἰκῶς** = ὁμοιάζων, φαινόμενος ὡς. —
ἔζομαι = καθίζω. — **μετὰ** = μέσα, ἦτοι εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν
 Ἀχαιῶν. — **ἔηκε**· ἔημι = ῥίπτω. — ὁ **ἰός** = βέλος. — **δεινὴ** (κατηγ.)
κλαγγή (ἐ)γένετο = φοβερὸς ὑπῆρξεν ὁ συριγμός. — ὁ **βιός** = τὸ
 τόξον. — ὁ **οὔρεϋς** = ὁ ἡμίονος. — **ἐποίχομαι** = εἰσορμῶ, εἰσβάλλω. —
ἀργός = ταχύς. — **αὐτοῖσι** = τοῖς ἀνδράσι. — **ἐχεπευκὲς** = αἰχμηρὸν
 (ἔχω + πεύκη) [διότι τὰ φύλλα τῆς πεύκης εἶναι αἰχμηρὰ]. —
ἐφίρεις· ἐφίημι = διευθύνω ἐναντίον. — **αἰεὶ** = διαρκῶς. — ὁ **νέκυς** =
 νεκρός. — **θαμέες** (- εἰαί) = πυκνοί, συνεχεῖς (θαμά, θαμίζω, θαμών).

β') *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις :* βῆ, Ἴφι, ὦμοισι,
 βιοῖο, κλυθι, νηός.

γ') βῆ δ' ἀκέων παρὰ θίνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης : Ὁ ποιη-
 τὴς ἐξαίρει τὴν λύπην τοῦ γέροντος Χρύσου μὲ μίαν μόνην λέξιν, ἀκέων.
 Ἄλλ' ἢ ὅλη σύνθεσις τοῦ στίχου προκαλεῖ βαθυτάτην ἐντύπωσιν εἰς τὸν
 ἀναγνώστην, ὅστις νοερῶς βλέπει τὸν λυπημένον πατέρα νὰ ἐπιστρέφῃ
 πάλιν ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς ἀκρογιαλιᾶς, ἐνῶ ὁ φλοίσβος τῶν κυμάτων
 κάμνει ἀντίθεσιν μὲ τὴν σιωπηλὴν ἀπελπισίαν του. — **Χρῦσην** : Ἡ
 Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Χρῦσα ἦτο παράλιος πόλις τῆς Τροίας, ὅπου ἐλατρεύετο ὁ Ἀπόλλων Σμινθεύς (ιδ. κατωτ.). — **Κίλλα** : Μικρὰ πόλις τῆς Τροίας, ὅπου ἐπίσης ἐλατρεύετο ὁ Ἀπόλλων. — **Τένεδος** : Ἡ γνωστὴ νῆσος ἢ προσκειμένη εἰς τὴν Τρωικὴν παραλίαν. — **Σμινθεύς** : Τὸ περίεργον τοῦτο ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος προῆλθεν ἀπὸ τὴν πίστιν ὅτι ὁ θεὸς καταστρέφων τοὺς μῦς (*σμίνθους*) συνετέλει εἰς τὴν καθαριότητα καὶ τὴν ἐξυγίανσιν ὠρισμένων τόπων. Ἀνάλογος ἦτο καὶ ἡ λατρεία Ἀπόλλωνος τοῦ *σαυροκτόνου*. — **νηὸν ἐπέρεψα** : Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Χρύσου μαρτυροῦν ὅτι ἦτο κοινὴ ἢ χρῆσις τῶν ναῶν τοῦλάχιστον εἰς τὴν Μικρασιατικὴν Ἑλλάδα κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ὀμήρου. Ἀρχαιότερον οἱ θεοὶ ἐλατρεύοντο εἰς ὑπαιθρίους χώρους, εἰς κορυφὰς ὄρεων ἢ ἄλση. Φαίνεται ὅμως ὅτι κατὰ τόπους ὑπῆρχεν ἡ συνήθεια νὰ στεγάζηται εἰς ναὸν τὸ ἄγαλμα ἐνὸς θεοῦ. — **τόξα - βέλη** (βλ. εἰκ. 5). — **ἔκλαγξαν χωμένοιο κινήθέντος** : Αἱ ἀπότομοι κινήσεις τοῦ ἐξωργισμένου θεοῦ προκαλοῦν τὴν κλαγγὴν τῶν ἐντὸς τῆς φαρέτρας του βελῶν, ἐφ' ὅσον αὐτὸς κατέρχεται ἀπὸ τὰς κορυφὰς τοῦ Ὀλύμπου. Ὡς πρὸς τὴν ὄψιν του ὁ ποιητὴς ἐπινοεῖ τὴν θαυμασίαν ἔκφρασιν : *ὁ δ' ἦμε νυκτὶ εἰοικώς*. Ὅχι φωτεινὸν πρόσωπον οὔτε εὐεργετικὴ παρουσία, ἀλλὰ ὀργὴ καὶ ἀπειλὴ ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν ἀργυρότοξον θεόν, ὅστις κατέρχεται ἀπὸ τὴν οὐράνιον κατοικίαν του ὡς τιμωρὸς καὶ ἐκδικητὴς. — **πυραὶ νεκύων** : Ὁ Ὀμηρὸς ὡς τρόπον ταφῆς ἀναφέρει πάντοτε καῦσιν τῶν νεκρῶν, ἐνῶ εἰς παλαιότεραν τοῦ Ὀμήρου ἐποχὴν οἱ νεκροὶ ἐθάπτοντο συνήθως, ὅπως φαίνεται καὶ εἰς τοὺς Μυκηναϊκοὺς τάφους. Τὸ ἔθιμον ταφῆς τῶν νεκρῶν ἐπανῆλθε κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους.

53 - 100

α') 53 - 58 :—**ἐννῆμαρ** = ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας (*ἐννέα + ἡμαρ*).—**ῶχετο** = ἐρίπτοντο, ῥ. *οἴχομαι*. — τὸ **κῆλον** = ξηρὸν ξύλον, βέλος. — **ἀγορήνδε** = εἰς ἀγοράν, εἰς συνέλευσιν (*ἀγείρω*). — **καλέσσατο** = προσεκάλεσε διὰ τῶν κηρύκων, ῥ. μέσ. διαθ. — **τῷ ἐπὶ φρεσὶ**· ἐπὶ φρεσὶ τοῦ. — **λευκώλενος** = λευκὰς ὠλένας ἔχουσα.—**κῆδομαι** = ἐνδιαφέρομαι, λυποῦμαι. — **ὅτι ῥα** = ἀφοῦ μάλιστα. Πάντοτε ἡ Ἥρα ἦτο προστάτις τῶν Ἀχαιῶν· καὶ τώρα περισσότερο συγκινεῖται βλέπουσα τὸν ἀφανισμόν των. — **ὄρατο**· *έώρα*. — **ἐπεὶ οὖν**· τὸ οὖν ἐπαναφέρει τὴν συνέχειαν τῆς διηγήσεως περὶ συγκλήσεως τῆς ἀγορᾶς. — **ἤγερθεν**· ἤγέρθησαν, *ἀγείρωμαι* = συνέρχομαι εἰς συνέλευσιν.—**ὄμηγερές τ' ἐγέ-**
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

νοντο = εὐρέθησαν συγκεντρωμένοι καὶ ἔτοιμοι νὰ συζητήσουν. — τοῖσι μετέφη = ὠμίλησε πρὸς αὐτούς. — ὠκὺς - εἶα - ὕ = ταχύς, γοργός.

59 - 67 : — ἄμμε· ἡμᾶς. — παλιμπλαγχθέντας = ἀποπλανηθέντας, ἀποτυχόντας τοῦ σκοποῦ. Σειρὰ λέξεων : νῦν οἶω ἄμμε ἄψ ἀπονοστήσειν παλιμπλαγχθέντας = τώρα νομίζω ὅτι ἡμεῖς θὰ γυρίσωμεν ὀπίσω χωρὶς νὰ ἐπιτύχωμεν τοῦ σκοποῦ μας. — ἄψ = ὀπίσω (ἀπό, Λατ. abs...). — εἶ γε = ἐὰν βεβαίως. Ἡ ἀπόδοσις εἶναι τὸ ἄψ ἀπονοστήσειν. Ἄλλ' ἐπειδὴ εἶναι ἀμφίβολον καὶ ἂν θὰ διασωθοῦν κἂν (εἰ φέρομεν), παρεντίθεται καὶ ἄλλη ὑποθετικὴ πρότασις με ἀιτιολογικὴν σημασίαν : εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμός τε δαμᾶ κλπ. Ὁ Ἀχιλλεὺς τονίζει ὅτι ὄχι μόνον ὁ σκοπὸς τῆς ἐκστρατείας των θὰ ματαιωθῆ, ἀλλὰ εἶναι καὶ ζήτημα, ἂν θὰ γυρίσουν ὀπίσω. — δαμᾶ· μέλλων τοῦ δάμνημι = δαμάζω, ἀφανίζω (δμωή, ἀδμής). — ἄγε· παρακελευσματικὸν = ἔλα, ἄς... — ἐρείομεν· ἐρέω = ἐρωτῶ. — ἱερῆα - ὄνειροπόλον· οἱ δύο ὄροι δηλώνουν δύο διαφόρους τύπους μαντικῆς. Ὁ ἱερεὺς μαντεύει διὰ τῆς σπλαγχνοσκοπίας, ὁ δὲ ὄνειροπόλος διὰ τῶν ὄνειρων. — ἦ καὶ ὄνειροπόλον = ἔστω καὶ ὄνειροπόλον = ἐξηγητὴν ὄνειρων. — τὸ ὄναρ· ἔλλειπτ., μόνον ὄνομαστ. καὶ αἰτιατ. — ὅς κ' εἶποι· τὸ κε = δυνητικόν. — ὅ τι = διὰ ποῖαν αἰτίαν. — χῶομαι· Α 44. — εἶτ' ἄρα = μήπως τάχα. — εὐχῶλή = εὐχή, δέσεις. — ἐπιμέμφομαι = κατηγορῶ, παρπονοῦμαι. — ἑκατόμβη = θυσία με ἄφθονα θύματα. — αἶ κέν πως = εἶ πως ἂν. Πλγ. ἐρώτησις ἐκ νοουμένου ῥήμ. σκοπεῖν, δηλ. νὰ ἐξετάσῃ ὁ μάντις τί θὰ ἤθελεν ὁ Ἀπόλλων, διὰ νὰ ἀποτρέψῃ τὸ κακόν. — κνίσσης ἀντιάσας = νὰ ἀντικρύσῃ, νὰ αἰσθανθῆ κνῖσαν. Τὸ ἀντιᾶ μετὰ γεν. ὡς συμμετοχῆς σημαντ. — τέλειος = ἄρτιος, χωρὶς ἐλάττωμα. — βούλεται· ὑποτακτ. — ἡμῖν· δοκτ. χαριστ. — ἀπὸ ἀμῦναι = νὰ ἀποτρέψῃ. — λοιγὸς = ὄλεθρος.

68 - 83 : — ἦ τοι ὅ γε· ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ τοῖσι δέ. Δηλ. αὐτὸς μὲν... ἐνώπιον δὲ τοῦ λαοῦ... — οἰωνοπόλος = ἐρμηνευτὴς οἰωνῶν. — ὄχα = κατὰ πολὺ, ἐξαιρετικῶς. Ἐπίρρ. προσδιορίζον πάντοτε τὸ ἄριστος. — ἦδη· ἦδει. — τὰ ἑόντα = τὰ παρόντα. — ἠγήσατο νήεσσι = ὠδήγησε διὰ τῆς προφητικῆς του δυνάμεως τὰ πλοῖα. — Ἰλιον εἶσω = καθ' ὄλην τὴν διαδρομὴν ἀπὸ τῆς Αὐλίδος μέχρι τοῦ Ἰλίου. — ἦν· κητικ. — πόρε· ἀόρ. β' ἀχρήστου ἔνεστ. = παρέσχε, ἔδωκε. — σφιν ἀγο-

ρήσατο = ὠμίλησε πρὸς αὐτοὺς ἐπισήμως ῥ. ἀγορεύομαι. — **μετέειπε** · πρβλ. **μετέφη** A 58. — **εὐφρονέων** = μὲ καλὴν διάθεσιν καὶ μὲ ὀρθὴν σκέψιν. — **κέλομαι** = προτρέπω, παρακινῶ. — **διίφιλος** = ὁ ἀγαπητὸς εἰς τὸν Δία. — **μυθήσασθαι** = νὰ ἐρμηνεύσω διὰ τοῦ λόγου. — **ἐκατηβελέτης** · συνών. τοῦ **ἐκηβόλος**· A 14. — **τοιγὰρ** = λοιπόν. — **συντίθημι** · ἐνν. **φρεσὶ** = προσέχω, ἐννοῶ. — **ἦ μὲν μοι ἀρήξειν** = ὅτι ἀληθῶς θὰ μὲ βοηθήσῃς. — **πρόφρων** - **πρόφρασσα** = πρόθυμος. — **ἦ γὰρ** = διότι ἀληθῶς. — **χολώ** = ἐξοργίζω. — **μέγα κρατεεῖ** = ἀσκεῖ μεγάλην ἐξουσίαν. — **κρείσων (ἐστὶ)** = ὑπερισχύει. — **χώσεται** · ἄδρ. ὑποτακτ. — **χέρηι** · **χερῶν** = κατώτερος. — **εἶ περ γὰρ** = διότι καὶ ἄν. — **χόλος** = ὀργή. — **αὐτῆμαρ** = τὴν αὐτὴν ἡμέραν. — **καταπέψη** · ῥ. **καταπέσσω** = καταστέλλω (ἡ πέψις). Πρβλ. νεοελλ. **καταπίνω τὸν θυμόν μου**. — **μετόπισθεν** = εἰς τὸ μέλλον. — **ἔχω** = κρατῶ, διατηρῶ. — **κότος** = μνησικακία. — **ὄφρα τελέσῃ** = ἕως ὅτου ἐκτελέσῃ, ἐνν. τὴν ἐκδίκησιν. — **ἐν στήθεσιν ἑοῖσι** · συναπτ. πρὸς τὸ **ἔχει κότον**. — **φράζομαι** = σκέπτομαι.

84 - 91 :— **ἀπαμείβομαι** = ἀπαντῶ πρὸς. Ἡ ἀπὸ ἐκφράζει τὰς ἐκ περιτροπῆς ἀπαντήσεις. — **θαρήσας μάλα** = μὲ πολὺ θάρρος. — τὸ **θεοπρόπιον** ἢ ἡ **θεοπροπία** = προφητεία, χρησμός. — **οὐ** · ἡ ἄρνησις ἐπαναλαμβάνεται εἰς τὸν στίχ. 88 **οὐ τις**. — **ῶ** · συναπτ. πρὸς τὸ **εὐχόμενος**. — **ἀναφαίνω** = φανερώω, ἀποκαλύπτω. — **ἐπὶ χθονὶ** = ἐπάνω εἰς τὴν γῆν. — **δέркоμαι** = βλέπω, κοιτάζω (**δράκων**, νεοελλ. **δραγάτης** = ὁ ἀγροφύλαξ). — **παρὰ νηυσὶ**· A 12. — **οὐ βαρείας χεῖρας ἐποίσει σοι** = δὲν θὰ ἀσκήσῃ βίαν ἐναντίον σου. — **Ἀγαμέμνονα** = περὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος. — **ἦν εἵπης** · ἡ ὑπόθ. εἰς ὑποκτακτ. ἐκφράζει τὸ πιθανὸν γενέσθαι, ἐνῶ ἡ ἀπόδοσις εἰς ὀριστικὴν οὐκ ἐποίσει ἐκφράζει τὸ βέβαιον. — **πολλόν**· ἐπίρρ. = πολὺ. Πρβλ. **ὄχ'** ἄριστος. — **εὐχεται εἶναι** = διατείνεται, καυχᾶται ὅτι εἶναι. Ἡ περίφρασις **εὐχομαι εἶναι** καταντᾷ εἰς τὴν σημασίαν τοῦ **εἶμι**.

92 - 100 :— **αὐδάω** = ὀμιλῶ. — **ἀμύμων** = ἄψογος, ἀμεμπτος (στερ. ἂ + **μῶμος**). — **οὐτ' ἄρ** = λοιπόν οὐτε... — **εὐχολῆς** κλπ. A 65. — **ἀρητήρ**· A 11. — **ἀπολύω** = ἀπολυτρώνω. — **ἄποινα**· A 13. — **τοῦνεκα** = δι' αὐτὸν τὸν λόγον. — **ἀεικῆς** = ἐπνειδίστος, φρικτός. — **λοιγός**· A 67. — **ἀπωθῶ** = σπρώχνω, ἀπομακρύνω. — **ἀπὸ δόμεναι**· ὑποκμ.

τοὺς Δαναοὺς ἢ τὸν Ἀγαμέμνονα.— ὁ **ἐλίκωψ** — ἡ **ἐλικῶπις** = ἔχων εὐκινήτους καὶ ἐκφραστικούς ὀφθαλμούς (*ἐλικ* - ἐλίσσω + *ῶψ*).— **ἀπριάτην** = ἄνευ ἀμοιβῆς, δωρεὰν (*ἀ* (στ.) + ἐπριάμην). Ἐπίρρημα· πρβλ. *μάτην, ἄτην* κ.ἄ.— **ἀνάποιον** = ἄνευ λύτρων. Ἐπίρρ.— **τότε κέν μιν ἰλασσάμενοι πεπίθοιμεν** = τότε μόνον, ἀφ' οὗ τὸν ἐξιλεώσωμεν, θὰ τὸν ἐπείθαμεν.

β') Μέσος τύπος τοῦ ὀρθῷ μὲ ἐνεργητ. σημασίαν : **ὄρατο**.
— Ἐπικὸς τύπος **σφὶν** ἀντὶ **σφίσιν**.

Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **ἤγερθεν, χολωσέμεν, ὄφρα, ἦν μαντοσύνην, πεπίθοιμεν, ἄμμε**.

γ') **ἀγορήνδε καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς** : Καὶ πρὸ τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων ὑπῆρχεν εἰς τὰς ἑλληνικὰς πόλεις - κράτη ὁ θεσμὸς τοῦ νὰ συγκαλεῖται ὁ λαὸς εἰς δημόσιον τόπον, διὰ νὰ συσκεφθῇ καὶ νὰ ἀποφασίσῃ ἐπὶ ζητημάτων γενικοῦ ἐνδιαφέροντος. Κατὰ τὸ πλεῖστον τότε τὰ ἑλληνικὰ κράτη ἐκυβερνῶντο ὑπὸ βασιλέων, οὗτοι δὲ εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις συνεκάλουν τὸν λαὸν εἰς ἀγοράν. Βεβαίως οἱ βασιλεῖς εἶχον τὴν πρωτοβουλίαν καὶ αὐτοὶ ἐπεκύρωνον τελικῶς τὰς ἀποφάσεις, εἶχον ὅμως δικαίωμα λόγου καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν παρισταμένων. Εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις, ὅπως συνέβαινε κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου, ἡ ἀγορὰ συνεκαλεῖτο συχνότερον καὶ ὄχι μόνον ὑπὸ τοῦ ὑπερτάτου ἀρχηγοῦ, τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἄλλων βασιλέων. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἀχιλλεύς, κατ' ἐμπνευσιν τῆς Ἥρας, συγκαλεῖ τὴν ἀναφερομένην ἐδῶ ἀγοράν, τὴν ὅποιαν καὶ διευθύνει. — **μάντις** : Τὸ ἔργον τῶν μάντεων ἦτο νὰ ἐξακριβῶνουν τὴν θέλησιν τῶν θεῶν ἐπὶ πραγμάτων, τὰ ὅποια εἶχον γίνεαι. Σπανιώτερον ἐπροφῆτευον οἱ μάντις τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν ἢ ὑπεδείκνυον τὸ πρακτέον. Οἱ μάντις ἐφήρμοζον διαφόρους τρόπους μαντικῆς, ἦτοι ἐκ τῶν *σπλάγγων τῶν θυμάτων* (*ιερεῖς*), διὰ τῶν *ὄνειρων* (*ὄνειροπόλοι*) καὶ διὰ τῶν *οἰωνῶν* (*οἰωνοπόλοι*). Πλὴν ὅμως τούτων ἐγίνετο μαντικὴ καὶ δι' *ἐμπύρων*, ἦτοι διὰ τῆς φλογὸς τῶν καιομένων θυμάτων, διὰ τοῦ *θοροῦσματος* τῶν φύλλων ἱερῶν δένδρων καὶ διὰ *διοσημιῶν*, δηλ. ἀστραπῶν, βροντῶν κ.τ.τ. — **κνίσσης ἀντιάσας** : Κατὰ τὴν πίστιν τῶν ἀρχαίων οἱ θεοὶ ἀπελάμβανον τὸν εὐδῶδη καπνὸν τῶν καιομένων κρεάτων. — **τελείων** : Τὰ θυσιαζόμενα ζῶα ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἐκλεκτά, δηλ. ἄρτια, εὐτραφεῆ καὶ εἰς τὴν πλήρη τῶν

σωματικὴν ἀνάπτυξιν. — **Κάλχας**: Ὁ περίφημος μάντις ἦτο υἱὸς τοῦ Θέστορος καὶ διὰ τῆς προφητικῆς του ἰκανότητος ἤξευρε καὶ παρόντα καὶ μέλλοντα καὶ παρελθόντα. Πρὸ παντὸς ὅμως ἐξετιμῆθη ὁ μάντις οὗτος ἀπὸ τὴν σοφὴν καθοδήγησιν, τὴν ὁποίαν παρέσχεν εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς, ὅταν ἐπλευσαν κατὰ τοῦ Ἰλίου. Ἀξιοσημεῖωτον ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς γενικῶς ἐπρότεινε νὰ ἐρωτηθῆ ἓνας μάντις διὰ τὴν αἰτίαν τοῦ λοιμοῦ, ὁ δὲ Κάλχας αὐθορμήτως ἐγείρεται καὶ θεωρεῖ ὅτι ἡ παράκλησις ἀπευθύνεται εἰς αὐτόν: «*κέλεαί με, δίφιλε, μνησασθαι...*». — **ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο**: Εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆς ἐλληνικῆς ἀντιλήψεως ὅτι ταυτίζει πάντοτε τὸ φῶς πρὸς τὴν ζωὴν, τὸ δὲ σκότος πρὸς τὸν θάνατον. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἀχιλλεὺς τονίζει τὴν ὑπόσχασίν του πρὸς τὸν Κάλχαντα «*ἐφ' ὅσον ζῶ καὶ ἐφ' ὅσον βλέπω*». Ἐξ ἄλλου συχνὰ ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος τὸν θάνατον ἐνὸς ἥρωος μὲ τὴν φράσιν «*τὸν δὲ σκότος ὄσσε κάλυπεν*». — **ἐλικώπιδα κούρη**: Τὸ πρῶτον συνθετικὸν τῆς λέξεως ἐκφράζει καὶ τὴν τοξοειδῆ γραμμὴν καὶ τὴν γοργότητα τῆς κινήσεως τῶν ὀφθαλμῶν. Ἡ λέξις εἶναι ἀπὸ τὰ ἐκφραστικώτερα ἐπίθετα τοῦ ἀνθρωπίνου κάλλους. Συχνάκις ἀναφέρεται παρ' Ὁμήρου ὡς χαρακτηριστικὸν τῆς ἐλληνικῆς φυλῆς: «*ἐλικώπες Ἀχαιοὶ*» (A 389) καὶ ὡς ἐπίθετον ὠραίων γυναικῶν.

101 - 147

α') 101 - 105: — στ. 101 = στ. 68. — **κρείων - οῦσα** = ἄρχων, κύριος· **εὐρὺ κρείων** = ὁ μέγα κράτος ἔχων. (Πρβλ. λατιν. late rex). — **ἄχθυμαι** = κατέχομαι ἀπὸ ἀγανάκτησιν. (ἄχος). — **τὸ μένος** = ἡ ὄρμη, τὸ πάθος. — **μέγα πῖμπλαντο** = ἐγέμισαν πολὺ, ἐφούσκωσαν. — **φρένες**· κυρίως τὸ διάφραγμα καὶ γενικώτερον ἡ ψυχὴ. — **φρένες ἀμφιμέλαιnai** = ψυχὴ μαύρη τριγύρω, ὀλόμαυρη. — **ὄσσε** = οἱ δύο ὀφθαλμοί. — **οἱ** = αὐτῶ. — **λαμπετάω** = λάμπω. — **εἶκτην**· δυϊκ. ὑπερσυντελ. τοῦ *FéF(o)ika* = ὁμοιάζω. — **Κάλχαντα πρῶτιστα**· ἀσύνδετον διὰ τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως. — **κάκ' ὄσσομένοιο** = προσβλέπων ἀγρίως (ὄσσε).

106 - 115: — **οὐ πῶ ποτε** = οὐδέποτε ἕως τώρα. — **τὸ κρήγυον** = κάτι ποὺ νὰ εἶναι καλόν. — **ἐστὶ τοι φίλα**· προσωπ. σύνταξ. ἀντὶ ἀπροσώπ. : *ἐστὶ σοι φίλον* = ἀγαπᾶς, σοῦ ἀρέσει. — **ἐσθλός** = καλός. — **ἐτέλεσσας** = ἔκαμες νὰ ἐκπληρωθῆ. — **καὶ νῦν** = ἐπίσης τώρα. — **ἐν**

Δαναοῖσι = ἐν τῇ συνελεύσει τῶν Δαναῶν. — **θεοπροπέω** = λέγω θεοπροπίας, ἐρμηνεύω τὰ θελήματα τῶν θεῶν· στ. 87. — **ἀγορεύεις** = λέγεις ἐπισήμως. — **ὡς δὴ** = ὅτι δῆθεν. — **σφιν** = τοῖς Δαναοῖς. — **τεύχω** = κάμνω, προξενῶ. — **κούρης Χρυσηίδος** = τῆς νεαρᾶς θυγατρὸς τοῦ Χρύσου. — **καὶ γὰρ ῥα** = διότι ἀληθῶς. — **προβέβουλα** = προτιμῶ (ἐν τῷ β' συνθετ. τὸ θέμα τοῦ βούλομαι). — **κουριδίη ἄλοχος** = νόμιμος σύζυγος. — **ἔθεν** = αὐτῆς. — **τὸ δέμας** = ἡ κορμοστασιά. — **ἡ φυῆ** = αἱ φυσικαὶ γραμμαὶ καὶ κινήσεις τοῦ σώματος, ἡ χάρις. — **οὔτ' ἄρ φρένας** = οὔτε ἀλήθεια εἰς τὸν νοῦν. — **ἔργα** = ἐργόχειρα.

116 - 120: — **καὶ ὡς**· παρὰ τὰ χαρίσματα τῆς Χρυσηίδος καὶ τὴν προτίμησίν μου εἰς αὐτήν. — **πάλιν δόμενοι** = ἀποδοῦναι. — **ἢ ἀπολέσθαι** = παρὰ νὰ χάνεται, καὶ ὄχι νὰ χάνεται. — **αὐτάρ**· ἐναντ. = ἀλλά. — **τὸ γέρας** = τὸ τιμητικὸν δῶρον. — **οἶος** = μόνος. — **ἔω**· ὦ. — **ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε** = διότι δὲν ἀρμόζει κἄν. — **λεύσσω** = βλέπω, κοιτάζω (λευκός, — lux). — **δ** = ὅτι. — **μοι**· δοτκ. ἀντιχαριστική. — **ἔρχεται ἄλλη** = πηγαίνει ἀλλοῦ, εἰς ἄλλον.

121 - 129: — **ποδάρκης** = ταχύπους (ποῦς + ἀρκέω). Πάντοτε εἰς τὴν φράσιν ποδάρκης διὸς Ἀχιλλεύς. — **κῦδιστε** = πανένδοξε (κῦδος = δόξα). — **φιλοκτέανος** = φιλοκερδής, πλεονέκτης (φιλ. + κτέανον = κτήμα). — **πῶς γάρ**· ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν λανθάνουσαν ἀντίρρησην τοῦ Ἀχιλλεύς, ὡς νὰ ἔλεγε: τοῦτο δὲν γίνεται, διότι πῶς... — **μεγάθυμος** = μεγαλόψυχος. Πρβλ. *μεγαλήτωρ*. — **οὐδέ τι** = καὶ οὐδόλως. — **ἴδμεν**· ἴσμεν. — **Ξυνήια** = κοινὰ λάφυρα ὄλου τοῦ στρατοῦ (ξυνός = κοινός). — **κείμενα** = βαλμένα κατὰ μέρος, προωρισμένα πρὸς διανομήν. — **τὰ μὲν... τὰ** = ὅσα βεβαίως... ταῦτα. — **ἔξεπράθομεν** = ἀπεκτήσαμεν ἀπὸ κυριευθείσας πόλεις. Βραχυλογικῶς ἀντί: *ἐκπέρασαντες πόλεις ἐκ πολλῶν ἐλάβομεν*. — **δέδασαι**· *δατέομαι* = μοιράζομαι. — **λαοὺς**· ὑποκειμ. τοῦ *ἐπαγείρειν*. — **παλίλλογα ταῦτ' ἐπαγείρειν** = νὰ τὰ συγκεντρώσουν πάλιν πρὸς νέαν διανομήν. — **θσῶ** = κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ θεοῦ. — **προΐημι** = ἀφίνω, στέλλω. — **ἀποτίνω** = πληρώνω, ἀμείβω. Πρβλ. *τίνω*· A 42. — **αἶ κέ ποθι** = ἐὰν ἴσως. — **δῶσι**· δῶ. — **πόλιν Τροίην** = τὴν Τρωικὴν πόλιν, ἐνν. τὸ Ἴλιον. — **εὐτείχεος** = καλοτειχισμένος, ὀχυρός. — **ἔξαλαπάζω** = κυριεύω καὶ διαρπάζω πόλιν.

130 - 147 : κρείων· A 102.—μὴ δὴ οὕτως = ὄχι δὰ ἔτσι.—ἀγαθός περ ἐὼν = παρὰ τὴν ἐξαιρετικὴν σου ἀνδρείαν.—θεοεἰκελός = ὁμοίος μὲ θεὸν (θεὸς + εἰκελός).—μὴ κλέπτε νόψ=μὴ σκέπτεσαι νὰ μὲ ἀπατήσης.—οὐ με παρελεύσεαι· παρέρχομαί τινα=προσπερνῶ κάποιον, ξεγελῶ. Εἰς λαϊκὴν ἔκφρασιν «δὲν θὰ μοῦ τὴν καταφέρης».—ἡ ἐθέλεις = ἀλήθεια θέλεις.—ἄφρα ἔχης = ἵνα ἔχης, νὰ ἔχης.—αὐτός· τονίζει τὸ ὑποκειμ. τοῦ ἔχης=σύ διὰ τὸν ἑαυτὸν σου νὰ ἔχης.—αὐτάρ· ἀντιθετ.—αὐτως = ἔτσι.—ἡμαι = κάθημαι.—δεύομαι = στεροῦμαι (δέομαι).—κέλει· A 74.—εἰ μὲν δώσουσι· θὰ νοηθῆ ὡς ἀπόδοσις : καλῶς ἔχει.—ἄρσαντες κατὰ θυμὸν = ἱκανοποιοῦντες τὴν ψυχὴν μου, ῥ. ἀρῆσκα = προσαρμόζω.—ὅπως ἔσται· πλγ. ἐρώτησις.—ἀντάξιον· ἐνν. ἐκείνου τὸ ὅποτον χάνω.—ἐγὼ δὲ = ἐγὼ πάντως.—ἔλωμαι· ῥ. αἰροῦμαι=λαμβάνω. Ὑποτακτ. μετὰ τοῦ κὲν ἰσοδυναμεῖ μὲ μέλλοντα ὀριστικῆς. Σειρὰ λέξ. : ἐγὼ δὲ ἰὼν αὐτός κεν ἔλωμαι ἢ τεὸν γέρας ἢ Αἴαντος.—τεός = σός.—ἄξω ἐλών· ταυτολογία πρὸς τὸ ἔλωμαι ἰών.—κὲν κεχολώσεται· τὸ κὲν ἐκφράζει τὴν πιθανότητα τοῦ πράγματος. Ὁ τετελ. μέλλον ἀντὶ ἀπλοῦ χολώσεται.—δν κεν ἔλωμαι = ἐκεῖνος εἰς τὸν ὅποτον θὰ ἔλθω. Ἐξακολουθεῖ διὰ τοῦ κὲν νὰ δηλοῦται ἡ πιθανότης. Δηλ. ἂν συμβῆ νὰ μοῦ ἀρνηθῆτε ἄλλο γέρας, τότε θὰ γίνουιν ὅλα αὐτά.—ἡ τοι = βεβαίως, ὅπωςδὴποτε.—μεταφράζομαι = σκέπτομαι κατόπιν.—αὐτις = ἄλλην φοράν.—ἄγε· παρακελευσμ. = ἐμπρός.—ἐρύσομεν· ἀντὶ ἐρύσομεν. Τὸ ῥ. ἐρύω = καθελκύω.—ἄλς - ἄλός=θάλασσα.—ἐρέτης = κωπηλάτης.—ἐπιτηδὲς = ἐπιμελῶς. Τὸ ἐπίρρ. δηλώνει ὅτι ἡ ἐκλογή τῶν ναυτῶν πρέπει νὰ γίνῃ μὲ προσοχήν.—ἀγειρομεν... θείομεν... βήσομεν· ὑποτακτ. ἀντὶ ἀγειρωμεν = ἄς συλλέξωμεν, θῶμεν, ἀνὰ βήσομεν = ἄς ἐπιβιβάσωμεν.—ἀρχός = ἀρχηγός. (Κατγρμ.).—βουλευφόρος = μέλος τῆς βουλῆς τῶν γερόντων, ἐπίσημος (βουλήν + φέρω).—ἡὲ = ἦ.—ἔκπαγλος=φοβερὸς (ἐκπλαγός, ἐκπλαγῆναι).—ἐκάεργος = ὁ κατὰ βούλησιν ἐνεργῶν. Ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος.—ἱερά ῥέζω = τελῶ θυσίας· ὀέζω = πράττω (ὀέκτης).

β')—Συγκριτικὸν τοῦ κακός : χερεῖων.

—Ὁ σύνδεσμος ὅτι : ὅ.

—Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : δόμεναι, σῶν ἔμμεναι, δώωσι, ἔθεν, ἔω, ἴδμεν, πολίων.

γ') **εὐρὺ κρείων** : Ἡ ἐπικράτεια τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐξετείνετο εἰς μέγα μέρος τῆς Πελοποννήσου. Περιελάμβανε τὰς Μυκῆνας, τὴν Κόρινθον, τὴν Σικυῶνα, τὴν Πελλήνην, τὸ Αἴγιον καὶ ἐντὸς τῆς περιοχῆς αὐτῆς ἄλλας πόλεις (Β 569 - 575). Ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν, ὡς ἡγεμῶν τοῦ μεγαλυτέρου κράτους, ἤσκει μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ἡγεμόνων τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος, διὸ καὶ λαμβάνει τὴν πρωτοβουλίαν τῆς Τρωικῆς ἐκστρατείας.—**φρένες ἀμφιμέλαιαι** : Ἡ ἔκφρασις δηλώνει τὴν ἔντασιν τῆς ὀργῆς τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἡ ὁποία συντελεῖ εἰς τὸ νὰ πλημμυρίσουν αἱ φρένες του ἀπὸ σκοτεινὸν αἶμα. Ἐξωτερικῶς δὲ περιγράφει ὁ ποιητὴς θαυμάσια τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ὀργῆς αὐτῆς μετὰ τὴν παρομοίωσιν ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ του ὠμοιάζον μετὰ λάμπον πῦρ.—**μάντι κακῶν** : Καὶ εἰς ἄλλην περίπτωσιν ὁ Κάλχας ἐμάντευσε δεινὰ διὰ τὸν Ἀγαμέμνονα. Ὅταν εἶχε συγκεντρωθῆ ὁ στόλος τῶν Ἀχαιῶν εἰς τὴν Αὐλίδα καὶ ἔνεκα νηνεμίας δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποπλεύσῃ, ὁ περίφημος μάντις ἐπέβαλεν εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα νὰ θυσιάσῃ τὴν πρωτότοκον κόρην του Ἰφιγένειαν, διὰ νὰ ἐξιλεωθῇ ἡ θεὰ Ἄρτεμις, εἰς τὴν ὁποίαν κάποτε εἶχεν ἀσεβήσῃ ὁ Ἀγαμέμνων.—**οἴκοι ἔχειν** : Κατὰ τὰ ἔθιμα τῆς Ὀμηρικῆς ἐποχῆς ὁ οἰκοδεσπότης ἠδύνατο νὰ ἔχῃ πλὴν τῆς νομίμου συζύγου του, τῆς κορυθίδης ἀλόχου, καὶ ἄλλας γυναῖκας.—**Κλυταιμῆστρα** : Ἦτο δίδυμος ἀδελφὴ τῆς Ἑλένης, θυγάτηρ τοῦ Τυνδάρεω, βασιλέως τῆς Σπάρτης, καὶ τῆς Λήδας.—**οὔτ' ἄρ φρένας οὔτε ἔργα** : Ἡ ἀξία μιᾶς γυναικὸς ἐκτιμᾶται ὄχι μόνον ἀπὸ τὰ σωματικὰ χαρίσματα (*δέμας καὶ φωνή*), ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ψυχικὴν ἀρετὴν (*φρένας*) καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ καλαισθησίαν εἰς τὰ γυναικεῖα ἔργα.—**τὰ μὲν πολίων ἐξεπράθομεν** : Κατὰ τὴν μακροχρόνιον πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου οἱ Ἀχαιοὶ ἐπεχείρουν καὶ ἄλλας ἐπιδρομὰς εἰς παραλίους μάλιστα πόλεις, τὰς ὁποίας ἐκυρίευσαν καὶ ἐλεηλάτουν. Ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἐπιχειρήσεων ἀπεκόμιζον λάφυρα, κοινὸν κτήμα δλοῦ τοῦ στρατοῦ (*ξυνήμια*). Μεταξὺ τῶν λαφύρων κατελέγοντο καὶ εὐγενεῖς γυναῖκες, τὰς ὁποίας κατὰ τὴν διανομὴν ἔδιδον εἰς τοὺς ἡγεμόνας ὡς ἐξαιρετὸν δῶρον (*γέρας*).—**ἐϋτείχεον πόλιν** : Τὸ τεῖχος τοῦ Ἰλίου ἦτο τόσο ὀχυρὸν, ὥστε ἐπιστεβέτο ὅτι εἶχον οἰκοδομήσει τούτο οἱ θεοί. Τὸ γεγονός ἄλλως τε ὅτι τὸ Ἰλιον ἀντέσχεν ἐπὶ δέκα ἔτη εἰς τὰς ἐφόδους τῶν Ἀχαιῶν μαρτυρεῖ ὅτι πράγματι ἡ πόλις ἦτο ἰσχυρότατα ὠχυρωμένη (βλ. εἰκ. 3).—**Αἶας** : Υἱὸς τοῦ Τελαμωνίου, βασιλεὺς τῆς Σαλαμῖνος, ἦτο ὁ δεῦτερος κατὰ τὴν ἀνδρείαν ἦρωας μετὰ τὸν Ἀχιλλεῦα, τοῦ ὁποίου ἦτο καὶ ἐξάδελ-

φος, διότι ὁ Τελαμών καὶ ὁ Πηλεὺς ἦσαν ἀδελφοί.— **νῆα μέλαιναν** : Λέγονται οὕτω τὰ πλοῖα, διότι συνήθως εἶχον βαθύ χρῶμα προσδιδόμενον εἴτε διὰ βαφῆς ἢ δι' ἐπαλείψεως πίστεως. Εἰς ἓνα ναυτικὸν λαόν, ὅπως ἦσαν οἱ Ἕλληνες, ἔκαμνεν ἐντύπωσιν πᾶσα λεπτομέρεια σχετικῆ μετὰ τὸ χρῶμα καὶ τὴν κατασκευὴν τῶν πλοίων. Ὁ Ὅμηρος μεταχειρίζεται ὡς κοσμητικὰ τῶν πλοίων ποικιλώτατα ἐπίθετα : **κνανόπρωροι**, **φωϊκοπάρηροι**, **μιλτοπάρηροι**, **ἔσσελμοι**, **ᾠκύποροι νῆες κ.ἄ.**— **εἰς ἄλλα δῖαν** : Ἡ θάλασσα χαρακτηρίζεται ὡς θεϊκὸν στοιχεῖον λόγῳ τῆς ἀπεραντοσύνης της. Πᾶν μέγα καὶ ἄγνωστον θεωρεῖται συγγενὲς πρὸς τοὺς θεοὺς.— **βουληφόρος** : μετὰ τὸ ἐπίθετον αὐτὸ ὀρίζονται οἱ εὐγενεῖς, οἵτινες συσκέπτονται μετὰ τοῦ βασιλέως περὶ τῶν κοινῶν καὶ ἐκφράζουσι ἐπ' αὐτῶν γνώμην.— **Ἰδομενεύς** : Βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἀπὸ τοὺς προεσβυτέρους καὶ διακεκριμένους ἀρχηγούς τῆς Τρωικῆς ἐκστρατείας.

148 - 187

α') 148 - 160 : — **ὑπόδρα** = μετὰ τὸν ἄγριον βλέμμα (ὑπό + ῥίζ. δρακ - δέρομαι), ἐπίρρ.— **πόδας ὠκύς** · A 48. — **ᾧ μοι** · ἐπιφών. ἀγανακτήσεως.— **ἐπιειμένος** = ἐνδεδυμένος, ῥ. ἐπι + ἐννυμαι, ἐφέννυμαι.— **κερδαλεόφρων** = ὁ ἐπιζητῶν τὸ κέρδος (κερδαλέος + φρήν).— **πρόφρων** · A 77.— **τοὶ ἔπεσιν** · σοὶ τοῖς λόγοις = εἰς τοὺς λόγους σου. — **ὀδὸν ἐλθέμενοι** = νὰ μεταβῆ εἰς τινὰ ἀποστολήν, δηλ. πρεσβεῖαν, ἐνέδραν κ.τ.τ.— **Ἴφι** · A 38.— **οὐ γὰρ ἐγὼ** · ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν ὑπονοουμένην σκέψιν τοῦ Ἀχιλλέως ὅτι πρῶτος αὐτὸς δὲν θὰ ὑπακούῃ εἰς τὸ ἐξῆς τὸν Ἀγαμέμνονα. — **ἔνεκα Τρώων μαχησόμενος** = μετὰ τὸν σκοπὸν νὰ πολεμήσω τοὺς Τρῶας. — **αἰχμητῆς** = ὁ χειριζόμενος δεξιῶς τὴν αἰχμὴν τοῦ δόρατος, πολεμιστής. — **οὐ τι** = οὐδὲν.— **αἰτίος εἰμί τινα** = βλάπτω, ἀδικῶ τινα. — **ἐλαύνω** = ἀπάγω. — **οὐδέ μὲν ἵππους** · ὁ μὲν βεβαιωτικὸς. — **ἐριβῶλαξ** = γῆ ἔχουσα μεγάλους βώλους χρώματος, εὐφορος (ἐρι (ἐπιτ.) + βῶλαξ). — **βωτιάνειρα** = γῆ τρέφουσα ἄνδρας, τροφὸς ἡρώων (βόσκω, βῶτωρ + ἄνηρ).— **δηλέομαι** = βλάπτω (δηλητήριον).— **ἐπεὶ ἦ** = διότι ἀλήθεια. — **οὐρεα σκίοεντα** = σκιερά, ἄγρια βουνά. — **θάλασσα ἠχέουσα** = ἠχοῦσα ἀκαταπαύστως, πολυτάραχος.— **σοί** · ἡ ἄντων. τίθεται μετὰ ἔμφασιν πρὸ τοῦ ἄμ' ἐσπόμεθα. — **μέγα ἀναιδὲς** = ἀναιδέστατε. — **τιμὴν ἀρνύμενοι** = ἐπιδικῶντες νὰ λάβωμεν ἐκδίκησιν.— **Μενελάω σοί τε** ·

δοτ. χαριστ. — **κυνῶπα**· μόνον εἰς κλητ. = πού ἔχεις ὄμματα κυνός, ἀναιδέστατε. — **πρὸς Τρώων** = ἀπὸ τούς Τρῶας. — **μετατρέπομαι** = στρέφω πρὸς τι, προσέχω κάτι. — **τῶν οὐ τι μετατρέπη** = αὐτὰ διόλου δὲν τὰ λαμβάνεις ὑπ' ὄψιν. — **ἀλεγίζω** = φροντίζω, ἐνδιαφέρομαι.

161 - 171 : — **καὶ δὴ** = καὶ ἰδοῦ, καὶ ὀρίστε. — **αὐτός**· προσδιορ. τὸ ὑποκείμεν. τοῦ ἀφαιρήσεσθαι. — **ᾧ ἐπι**· ἐπὶ ᾧ = πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ ὁποίου. — **μογέω** = κοπιᾶζω, κουράζομαι. — **υἷες Ἀχαιῶν** = οἱ Ἀχαιοί. Πρβλ. νεοελλ. τὰ Ἑλληνόπουλα = οἱ Ἕλληνες στρατιῶται. — **οὐ μὲν ἔχω** = δὲν ἔχω ἄλλως τε. — **εὖ ναιόμενον** = κατοικουμένην ἀπὸ ἐκλεκτοῦς κατοίκους, εὐτυχή καὶ πλουσίαν εἰς λάφυρα. — **πτολίεθρον** = κάποιαν πόλιν. — **πολυάϊξ** = προκαλῶν πολλὴν ταραχὴν, ὀρμητικός. — **διέπω** = διευθετῶ, διεξάγω. — **ἀτάρ** = ἐν τούτοις. — **δασμός** = διανομὴ λαφύρων. — **τὸ γέρας** = τὸ καθιερωμένον τιμητικὸν δῶρον. — **ὀλίγον τε φίλον τε** = μικρόν, ἀλλὰ ἀρκετὸν δι' ἐμέ. — **ἐπεὶ κε** = ὁσάκις. — **κάμνω** = κουράζομαι, μετὰ κατηγρμ. μετοχῆς. — **νῦν δέ**· τὸ δέ ἐναντιωμ. — **ἐπεὶ ἦ**· A 156. — **φέρτερον** = καλύτερον. — **ἴμεν**· ἴεναι. — **κορωνίς**· μόνον εἰς τὴν ἔκφρ. *νησι κορωνίσι* = πλοῖα μὲ τῶξοειδῆ ἄκρα. — **σ(οι)** = πρὸς χάριν σου. — **δίω** = σκέπτομαι, εἶμαι διατεθειμένος. — **ἄτιμος** = περιφρονημένος. — **τὸ ἄφενος** = ἀγαθὰ, περιουσία (*ἀφνειός* = πλούσιος). — **ἀφύσω** = σωρεύω.

172 - 187 : — **φεῦγε μάλα** = μάλιστα, νὰ φύγῃς. — **ἐπέσσυται**· ῥῆμ. *ἐπισσεύομαι* = σπεύδω, ἐπιθυμῶ. — **λίσσομαι**· A 15. — **οἱ κε τιμήσουσι**· τὸ κέ μετὰ μέλλοντος ἐκφράζει τὸ ὀριστικόν. — **μητιέτα** = σύμβουλος, πάνσοφος (*μητις, μητίομαι*)· ἐπίθετον τοῦ Διός. — **ἔχθιστος** = μισητότατος. — **διοτρεφής** = ὁ παρὰ τοῦ Διὸς τραφεὶς, εὐγενής· ἐπίθ. βασιλέων. — **καρτερός**· *κρατερός* = ἰσχυρός. — **θεός που** = κάποιος θεός, νομίζω. — **σῆς** = σαῖς. — **Μυρμιδόνεσσι** = εἰς τὴν χώραν τῶν Μυρμιδόνων. — **ἀλεγίζω**· A 160. — **ᾄθομαι** = ἀνησυχῶ. — **κοτέω** = εἶμαι θυμωμένος (*κότος*· A 82). — **δέ τοι** = μάλιστα. — **ὥς** = ἀφοῦ. — **τὴν μὲν πέμψω** = βεβαίως θὰ τὴν στείλω. — **κ(ἐ) ἄγω**· ἀντὶ ἄξω. — **ἡ κλισίη** = ἡ σκηνὴ (*κλίνω*). — **φέρτερος** = ἀνώτερος. — **στυγέω** = ἀποστρέφομαι, ἀποφεύγω. — **φάσθαι ἴσον ἐμοὶ** = νὰ λέγῃ ὅτι εἶναι ἴσος μου. — **ὁμοιωθήμεναι** (*ἐμοὶ*) **ἄντην** = νὰ παραβάλλεται ἀναφανδὸν μὲ ἐμένα.

β') Χρήσις τοῦ ἐνεργητικοῦ τύπου τοῦ οἶομαι : **ὄτω**.
— Σχηματισμός τοῦ υἱός κατά τὰ τριτόκλ. **υἱές**.

Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **μητίετα, σέθεν, φάσθαι, αἰχμητῶν, καρτερός**.

γ') **ἀναιδείην ἐπιειμένε** : Ἡ ὀργίλη αὐτῇ ἔκφρασις τοῦ Ἀχιλλέως ἔχει ἀκριβεστάτην καὶ λεπτοτάτην ἔννοιαν. Ὁ ἐνδεδυμένος τὴν ἀναιδείαν φανερώνει αὐτὴν εἰς ὅλας τοὺς πράξεις, ὅπως ὁ καθεὶς ἔχει φανερά τὰ ἐνδύματά του.—οὐ γὰρ ἐμὰς βούς ἤλασαν... : Συχνότητι αἰτία πολέμου κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους ἦτο ἡ διαρπαγὴ βοσκομάτων καὶ ἄλλων ἀγαθῶν. Ἐὰν οἱ ὑφιστάμενοι τὴν ἐπιδρομὴν κατῴρθονον νὰ διασώσουν τὰς πόλεις των, ἐπεχειροῦν κατόπιν πόλεμον ἐκδικήσεως.—**Φθία** : Λέγεται ἡ χώρα καὶ ἡ πόλις τῶν Μυρμιδόνων ἐν Θεσσαλίᾳ, ὅπου ἐβασίλευεν ὁ πατὴρ τοῦ Ἀχιλλέως Πηλεὺς.—**οὔρεα σκιοέντα** : Ὑψηλὰ καὶ δύσβατα τὰ ὄρη καὶ Μακεδονικὰ ὄρη χωρίζουν τὴν χώραν τῶν Τρώων ἀπὸ τὴν χώραν τοῦ Ἀχιλλέως. Τὸ ἐπίθετον **σκιοέντα** ὀρίζει τὴν σκοτεινὴν ὄψιν τῶν βουνῶν, τὰ ὅποια καλύπτονται ἀπὸ πυκνὰ δάση.—**τιμὴν ἀρνύμενοι Μενελάω σοί τε** : Ἡ Τρωικὴ ἐκστρατεία εἶχε τὸν χαρακτῆρα τιμωρίας ἐπιβαλλομένης εἰς τοὺς Τρῶας, διότι προσέβαλον τὴν τιμὴν τῶν Ἀτρειδῶν διὰ τῆς ἀρπαγῆς τῆς Ἑλένης.—**ὀλίγον τε φίλον τε** : Ἡ ἔκφρασις αὐτῆ, ὅπως καὶ ἡ ἐν Ὀδυσσεΐα « ὀσίς ὀλίγη τε φίλη τε » (ζ 208), ἔχει καταστῆ παροιμιώδης.—**μητίετα Ζεὺς** : Ὁ μέγιστος τῶν θεῶν χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸν Ὅμηρον ὄχι μόνον ὡς κύριος τῶν φυσικῶν δυνάμεων (*νεφεληγερέτα, ἐρίγδουπος, κελαινεφής*), ἀλλὰ καὶ ὡς θεὸς με ἠθικὰς καὶ πνευματικὰς ιδιότητας. Ταῦτα ἐκφράζουν τὸ συχνότατον τοῦ Διὸς ἐπίθετον *πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε* καὶ τὸ ἐδῶ ἀναφερόμενον *μητίετα*.—**Βρισηΐς** : Εἶναι ἡ κόρη τοῦ Βρισέως αἰχμαλωτισθεῖσα κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Λυρνησοῦ.

188 - 222

α') 188 - 201 : —τὸ **ἄχος** = λύπη, ἀγανάκτησις.— ἐν **στήθεσίν οἱ** = μέσα εἰς τὸ στήθος του.—τὸ **ἦτορ** = ἡ καρδία.—**λάσιος**=μαλλιαρός.—**διάνδιχα** = κατὰ δύο τρόπους (*διὰ - ἀνὰ - δίχα*). **μερμηρίζω** = διαλογίζομαι (*μερ - μέριμα*) : **διάνδιχα μερμηρίζω** = εἶμαι με δύο γνώμας, ἀμφιταλαντεύομαι.—**φάσγανον**=ξίφος (ἀντὶ *σφάγανον, σφά-*

ζω).—**έρυομαι** = σύρω, ἔλκω.—**έρύω**· A 141.—**άνίστημι** = ἐγείρω
τινά ἀπὸ τὴν θέσιν του. Ἐδῶ : νὰ τοὺς σηκώσῃ καὶ νὰ τοὺς διαλύσῃ. —
ὁ δέ· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ τοὺς μὲν. — **ἐναρίζω** = φονεύω. — **ἐρητύω**
= ἀναχαίτίζω, συγκρατῶ. — **ἦος** = ἔως. — **ὀρμαίνω** = ἀνακινῶ κατὰ
νοῦν (ὀρμάω). — **κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν** = ἐνῶ ἑταλαν-
τεύετο μεταξὺ σκέψεως καὶ πάθους.—**ἔλκετο** = ἤρχισε νὰ σύρῃ.—**ὁ**
κολεός = θήκη ξίφους.—**ἦλθε δέ**· τὸ δὲ ἐναντιωμ. = ἦλθεν ὁμοίως. —
πρὸ ἤκε· ῥ. **προῖτημι** = ἐκπέμπω, ἀποστέλλω.— **ὁμῶς** = ὁμοίως, ἐξ-
ίσου.— **κῆδομαι**· A 56.— **ὀπιθεν** = ὀπισθεν.— **οἶος**· A 118.— **θαμ-
βῶ** = ἐκπλήττομαι.—**μετὰ τρέπομαι** = στρέφω ὀπίσω.— **ἔγνω** = ἀνε-
γνώρισε.— **δεινώ**· κατηγ. τοῦ ὄσσε.— **ὄσσε**· A 104.— **φράνθεν**· ἐφάν-
θησαν = ἤστραψαν.— **μιν** = αὐτήν. Συναπτ. τῷ *προσηόδα*.

202 - 214 : — **τίπτε**· τί ποτε = διατί λοιπόν.— **αὔτε** = πάλιν.— **αι-
γίοχος** = ὁ κρατῶν τὴν αἰγίδα· ἐπίθετ. τοῦ Διός.— **εἰλήλουθας**· ἐλή-
λυθας.— τὸ **τέκος** = τὸ τέκνον.— **ἦ** = μήπως.— **ὑβρις** = ὑπεροψία, αὐ-
θαιρεσία.— **ἐκ ἐρέω τοι** = θὰ σοῦ βεβαιώσω. — **τελέεσθαι** = ὅτι θὰ
πραγματοποιηθῇ.— **ἦς**· κτητ.— **ὑπεροπλή** = ὑπεροψία, θρασύτης (ὑπέρ-
οπλος).— **τάχα ποτέ** = γρήγορα κάποτε.— **θυμός** = ψυχή, ζωή. —
γλαυκῶπις = ἔχουσα σπινθηροβολοῦντας ὀφθαλμοὺς (*γλαυκός* =
στιλπνός + ὦπ).— **τεόν**· σόν.— **ἄγε λῆγε** = ἔλα παῦσε.— **πίθηαι**·
πίθομαι = πείθομαι.— **ὥς ἔσεται περ** = ὅπως βεβαιῶς θὰ γίνῃ.— **ἔξε-
ρέω**· A 204. — **τετελεσμένον ἔσται** = θὰ ἐκπληρωθῇ. — **καὶ τρίς**
τόσα = ἀκόμη καὶ τριπλάσια.— **παρέσσεται τοι** = θὰ ἔλθουν κοντά
σου, θὰ σοῦ δοθοῦν.— **ἰσχομαι** = συγκρατοῦμαι.— **ἡμῖν** = εἰς ἐμὲ καὶ
εἰς τὴν Ἥραν.

215 - 222 : — **μὲν** = βεβαίως.— **σφωίτερον ἔπος** = τὴν ἐντολὴν
ὁμῶν τῶν δύο (*σφῶν*· δυῖκ. τοῦ *σύ*).— **εἰρύσασθαι**· **έρυομαι** = σφίζω,
φυλάττω.— **κεχολωμένον περ**· ἐναντ. μετοχ. — **ὥς** = οὕτως.— **ἐπι-
πίθομαι** = ὑπακούω.— **τ(ε) ἔκλυον**· ἄορ. γνωμ. Τὸ τέ συνάπτει στε-
νότερον τὰς δύο ἐννοίας : ἡ ὑπακοή πρὸς τοὺς θεοὺς ἔχει βέβαιον
ἀποτέλεσμα νὰ εἰσακούσουν καὶ οἱ θεοὶ τὰς δεήσεις μας. — **κλύω**·
A 37.— **ἦ=εἶπε**· ῥῆμα ἡμί (*Λατ. aio*).— **ἡ κώπη** = ἡ λαβή.— **σχέθε**·
ἔσχε· ἔχω = κρατῶ.— **ἄψ** = ὀπίσω.— **ᾤσε**· ᾤτῶ.— **οὐδ' ἀπίθησεν** =
ὐπήκουσε. Σχῆμα λιτότητος.— **βεβήκει**· ὁ ὑπερσυντλ. δηλοῖ τὴν τα-

χεῖαν ἐξαφάνισιν τῆς Ἀθηνᾶς.— **μετὰ** = μεταξύ.— **δαίμονες** = θεοί.

β') Πατρωνυμικὸν τοῦ Πηλεὺς εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις : Πη-
λεΐωνος - *ωνι* - *ωνα*.

— Χρῆσις παραλλήλων τύπων τοῦ ἕως : **ἦρος, εἰως**.

— Ἐπικός τύπος τοῦ ὀπισθεν : **ὀπιθε**.

— Κτητική ἀντωνυμία ἐπὶ δύο κτητόρων δευτέρου προσώπου :
σφωίτερον.

— Ἐπικός τύπος τοῦ ἀορίστου τοῦ ἔχω : **ἔσχεθον** (ἔσχον).

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις* : **φράανθεν, πίθηαι, ὕβριος, ὤς, τεόν, φάσγανον**.

γ') ἔλκετο δ' ἐκ κολεοῖο μέγα ξίφος : Ἀφοῦ ἀμφοταλαντεύθη ὁ Ἀχιλλεύς, κατέληξεν εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ φονεύσῃ τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ ἀκριβῶς εἰς τὴν κρίσιμον αὐτὴν στιγμήν ἐπεμβαίνει ἡ Ἀθηνᾶ.— **ἦλθε δ' Ἀθήνη** : Οἱ Ὀλύμπιοι θεοὶ συχνότατα ἐμφανίζονται εἰς τοὺς Ὀμηρικοὺς ἥρωας, ἀόρατοι διὰ τοὺς ἄλλους, ὅπως τῶρα ἡ Ἀθηνᾶ εἰς τὸν Ἀχιλλέα (οἶφ φαινομένη) καὶ καθοδηγοῦν αὐτοὺς εἰς τὰς πράξεις των.— **Ξανθῆς κόμης** : Χαρακτηριστικὸν καλλονῆς δι' ἀνδρας καὶ διὰ γυναῖκας ἐθεωρεῖτο ἡ ξανθὴ κόμη καὶ γενικώτερον ἡ κόμη, ὡς εἰκάζομεν ἀπὸ τὰ ἐπίθετα, τὰ ὅποια χρησιμοποιεῖ ὁ ποιητής : ἐϋπλόκαμος, ἐϋκομος, κάρη κομόωντες κ.ἄ.— **δεινὸ οἱ ὄσσε φράανθεν** : Εὐστοχώτατα ὁ ποιητὴς ἐξαίρει ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς Ἀθηνᾶς τὴν δεινὴν ἀνταύγειαν τῶν ὀφθαλμῶν της, ἡ ὅποια προπάντων παρέλυσεν τὴν κίνησιν τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τὸν ἔκαμε νὰ κρατήσῃ τὸ χεῖρι του.— **αἰγίλοχος** : Λέγεται οὕτως ὁ Ζεὺς, διότι ὡς ἀσπίδα κρατεῖ αἰγίδα. Ἦτο δὲ ἡ αἰγὶς θεῖον καὶ τρομερὸν ὄπλον, συμβολίζον τὴν θύελλαν καὶ τὴν ἐκρηξίν τοῦ κεραυνοῦ (*καταιγίς*).— **ἐπ' ἄργυρῆ κώπη** : Αἱ λαβαὶ τῶν ξιφῶν ἦσαν ποικιλώταται κατὰ τὸ σχῆμα καὶ κατὰ τὴν διακόσμησιν, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ ξίφη, ἅτινα εὐρέθησαν εἰς τοὺς Μυκηναίους τάφους. Τοιοῦτοτρόπως ἐχρησιμοποιοῦντο λαβαὶ ἐξ ἐλέφαντος, ἐκ χρυσῶν ἐλασμάτων καὶ ἄλλων πολυτίμων ὑλῶν. Τὸ κυρίως ξίφος ἦτο ἀπὸ χαλκὸν (βλ. εἰκ. 6), εἶχε μῆκος ἐνὸς περίπου μέτρου, ἐφυλάσσετο ἐντὸς θήκης (τοῦ κολεοῦ) καὶ ἐκρέματο ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μηροῦ διὰ λωρίου (τοῦ τελαμῶνος).

α') 223 - 232 : — **ἐξαυτίς** = ἐκ νέου. — **ἀταρτηρός** = βίαιος, δριμύς. — **οἰνοβαρής** = βεβαρημένος ὑπὸ οἴνου, μέθυσος. — **κυνὸς ὄμματα ἔχων**· περίφρασις τοῦ *κυνῶπα*. — **θωρήσσομαι** = ἐτοιμάζομαι πρὸς μάχην (*θώραξ*). — **λόχος** = ἐνέδρα, ἐπικίνδυνος ἀποστολή. — **ἀριστεύς** = ἡγεμών, ἀρχηγός. — **τλῆναι** = τολμᾶν. 'Ο ἀόρ. εἰς σημασίαν ἐνεστῶτος. — **τό**· *ἰέναι λόχονδε*. — ἡ **κῆρ-ηρός** = ἡ μοῖρα τοῦ θανάτου, ὁ θάνατος. — **εἶδετε** = φαίνεται. — **ἦ**· εἰρωνικῶς = βεβαίως, ἀλήθεια. — **λῶιον**· *λῶιον* = καλύτερον, συμφερώτερον. — **κατὰ στρατὸν** = εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ στρατοπέδου. — **δῶρα** = γέρα. — **ἀποιρεῖσθαι**· ἀφαιρεῖσθαι. — **ὅς τις**· ἀναφ. ὑποθ. πρότασις. = *εἰ τις...* — **ἀντίον σέθεν** = ἐναντίον σου. — **δημοβόρος** = ὁ κατατρώγων τὰ δημόσια, ἀρπακτικὸς (*δῆμος + βορά, βιβρώσκω*). 'Ο κατ' ὄνομαστικὴν χαρακτηρισμὸς καὶ ἐν γένει ἡ ἀναγκόλουθος κατασκευὴ τοῦ λόγου μαρτυρεῖ τὴν ἔξαψιν τοῦ Ἀχιλλέως. — **ἐπεὶ**· αἰτιολογεῖ τὸ *δημοβόρος* ἐν σχέσει μετὰ τὴν ἀνεκτικότητά καὶ τὴν ἀδιαφορίαν τῶν ὑπηκόων του. — **οὔτιδανός** = μηδαμινός, τιποτένιος. — **ἦ γάρ**· ἐνν. ἄλλως· τουτέστιν : ἂν δὲν εἶχες οὔτιδανούς ὑπηκόους. — **ῥστατα** = διὰ τελευταίαν φοράν. — **λωβῆσαι** ἂν = θὰ ἔκαμνες ἀτιμίαν· β. *λωβάομαι λώβῃ*).

233 - 244 : — **ἐκ τοι ἔρέω**· A 204. — **ἐπὶ** = πρὸς τούτοις, προσθέτως εἰς τὸν λόγον μου. — **τὸ μὲν** = τὸ ὅποιον βεβαίως. — ὁ **ὄζος** = ὁ κλάδος. — **φύω** = φυτρῶνω. — **τομῆ** = ὁ κορμὸς ἀπὸ τὸν ὅποιον ἐκόπη (*τέμνω*). — **ἀναθηλέω** = θάλλω, βλαστάνω. — **περὶ** = τριγύρω. — **ἔ** = αὐτό, δηλ. τὸ σκῆπτρον. — **χαλκός** = τὸ ὀρειχάλκινον ἐργαλεῖον. — **λέπω** = ξεφλουδίζω (*λεπίς*). — **μῖν** = τοῦτο, τὸ σκῆπτρον. — **φορέω** = κρατῶ διαρκῶς (*θαμιστ. τοῦ φέρω*). — **δικασπόλος** = ὁ ἀπονέμων τὸ δίκαιον. — **αἱ θέμιστες** = οἱ νόμοι, ἡ γνῶσις τοῦ δικαίου. — **ἐρύομαι** = σφάζω, διαφυλάττω. — **πρὸς Διὸς** = κατὰ παραχώρησιν τοῦ Διός. — ὁ **δέ** = οὗτος δέ. — **ἦ ποτε** = ἀναμφιβόλως κάποτε. — **ποθὴ Ἀχιλλῆος ἴξεται** = θὰ ποθῆσουν τὸν Ἀχιλλέα, θὰ αισθανθοῦν τὴν ἀπουσίαν τοῦ Ἀχιλλέως (ἡ *ποθή* παράλληλος τύπος τοῦ *πόθος*). — **ἄχθυμαι** A 103. — **χραιομέω**· A 28. — **εὔτ(ε) ἂν** = ὅταν. — **ὄφ' Ἐκτορος**· ποιητ. αἶτ. εἰς τὸ *πίπτωσιν*. — **ἀνδροφόνος** = ὁ φονεῦν ἀνδρας, φονικός. — **ἐνδοθι** = μέσα σου. — **ἀμύσσω** = ξεσχίζω, σπαράττω (*ἀμύχῃ*). — **χῶ**

μενος· Α 44.— ὁ τ(ε)· ὅς τε· ἀναφορ. αἰτιολ. πρότασις. Δηλ. θὰ θλίβουσαι σύ, διότι δὲν ἐτίμησες...— **τίω** = τιμῶ.

β') Παράλειψις τῆς ἐκθλίψεως κατὰ τὴν σύνθεσιν : **ἀπό - αἰρεῖσθαι**.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : εἰρύαται, μιν.*

γ') **οἰνοβαρές** : Ἡ ὑπερβολικὴ οἰνοποσία ἐθεωρεῖτο κακὸν καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀχιλλεὺς ὀνειδίζει τὸν ἀντίπαλόν του μὲ τὸ ἐπίθετον αὐτό.— **μέγαν ὄρκον** : Ἐπίσημον ὄρκον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς συνήθεις διαβεβαιώσεις. Τοιοῦτος ἐπίσημος ὄρκος διὰ τοὺς βασιλεῖς ἦτο νὰ ὀρκισθοῦν εἰς τὸ σκῆπτρόν των.— **σκῆπτρον** : Σύμβολον ἀρχόντων καὶ ἐν γένει ἐπισήμων προσώπων. Οἱ ἄρχοντες τὸ ἐκράτουν πάντοτε (φορέουσι) εἰς τὰς δημοσίας συγκεντρώσεις, ἐκτάκτως δὲ καὶ ὀμιλοῦντες εἰς τὴν ἀγορὰν ἐκράτουν κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀγορεύσεως σκῆπτρον, τὸ ὁποῖον ἐδίδουτο εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ κήρυκος. Τὰ σκῆπτρα τῶν βασιλέων ἦσαν πολλάκις χρυσοποικίλτα (κατωτέρω : Α 246).— **χαλκός** : Τὸ μέταλλον, τὸ ὁποῖον ὁ Ὅμηρος λέγει χαλκὸν καὶ τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖται εἰς ὅπλα καὶ σκεύη, ἦτο ὀρείχαλκος, ἐφ' ὅσον ὁ καθαρὸς χαλκὸς εἶναι ἀκατάλληλος διὰ κατασκευὴν στερεῶν ἀντικειμένων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ὀμήρου ἦτο γνωστὸς καὶ ὁ σίδηρος.— **δικασπόλοι, οἱ θέμιστας πρὸς Διὸς εἰρύαται** : Οἱ ἄνθρωποι τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων ἐπίστευον, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἔχει λάβει ἀπὸ τὸν Δία τὴν ἐντολὴν νὰ ἀπονέμη τὸ δίκαιον καὶ συγχρόνως τοὺς ἀγράφους τότε νόμους (τὰς θέμιστας), ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ἐδίκαζε τοὺς ὑπηκόους του.— **Ἔκτορος ἀνδροφόνιοι** : Ὁ Ἔκτωρ ἦτο ὁ πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ βασιλέως Πριάμου, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Τρωικοῦ στρατοῦ. Ἀναφέρεται ἐδῶ διὰ πρώτην φοράν, ἀλλὰ εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐπεισοδίων τῆς Ἰλιάδος εἶναι ἀπὸ τὰ κύρια πρόσωπα τοῦ ἔπους. Ὡς πολεμιστὴς καὶ ὡς ἄνθρωπος εἶναι ἡ συμπαθεστέρα μορφή τῆς Ἰλιάδος καὶ ὄλαι του αἱ πράξεις ἐμπνέονται ἀπὸ τὸν εὐγενῆ σκοπὸν νὰ σώσῃ τὸ πάτριον ἔδαφος καὶ τὴν τιμὴν τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Τροίας.

245 - 284

α') 245 - 253 :— **ποτί** = πρὸς· συναπτ. *γαίη*.— **βάλλω** = ῥίπτω θέτω.— **ἦλος** = καρφί τοῦ ὁποίου τὸ ἐπάνω πλατὺ μέρος κοσμεῖ τὸ σκῆψιφιιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

πτρον) — πεπαρμένος ῥ. πείρω = διαπερῶ, καρφώνω (περόνη). — ἡδυεπής = γλυκὺς εἰς τὴν ὁμιλίαν τοῦ ἐπίθετον τοῦ Νέστορος. — ἀν(α)- ὕρου = ἀναπηδῶ, ἐγείρομαι ταχέως. — λιγὺς - εἶα - ὕ = ὁ ἔχων καθαράν φωνήν, εὐγλωττος. — ἀγορητής = ῥήτωρ (ἀγοράομαι). — τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης· καὶ ἀπὸ γλώσσης τοῦ... — γλυκίων· κτηρ. εἰς τὸ αὐδή. — αὐδή = ἡ ὁμιλία. — τῶ = κατὰ τὸ διάστημα τῆς ζωῆς του. — μέροψ = θνητὸς (μόρος = θάνατος). — ἐφθίατο· φθίω = παρέρχομαι, χάνομαι. — οἱ ἄμα· ἄμα οἱ = συγχρόνως μὲ αὐτόν. — τράφεν ἠδὲ ἐγένοντο = ἐτράφησαν καὶ ἐγεννήθησαν· σχῆμα πρωθύστερον. — ἡγά- θεος = ἱερώτατος (ἄγαν + θεός). — μετὰ τριτάτοισιν = ἐπὶ τῆς τρίτης γενεᾶς. — στ. 253 ὡς στ. 73.

254 - 273 :— ὦ πόποι· ἐπιφών. θλίψεως = πῶ ! πῶ ! — ἦ = ἀλη- θῶς. — Ἀχαιὺς γαίη· κυρ. ἡ χώρα τῶν Ἀχαιῶν· ἐδῶ = ὁ λαὸς τῶν Ἀχαιῶν. — ἰκάνω = φθάνω, ἐπέρχομαι. — γηθέω = χαίρω, εὐφραίνομαι (γαίω, γάβω, Λατ. gaudeo). κεχαροῖατο· ῥ. χαίρω. — σφῶιν = διὰ σᾶς τοὺς δύο. Πρβλ. Α 216. — μάρναμαι = πολεμῶ. Ἐδῶ ἀντιστοιχεῖ μὲ τὸ νεοελληνικὸν τσακῶνομαι. — περὶ ἐστέ = ὑπερέχετε. — βουλήν = κατὰ τὴν σκέψιν, τὴν πολιτικὴν σύνεσιν· αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — ἀρείων = καλύτερος, ἀνδρεῖότερος. — ὀμιλῶ = συναναστρέφομαι, σχετιζομαι. — καὶ οἱ γε = καὶ αὐτοὶ ἐν τούτοις. — ἀθερίζω = δίδω ὀλίγην σημασίαν, περιφρονῶ. — οὐ γάρ· ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἀρείοσιν. — ἴδωμαι· ἡ ὕπκ μὲ σημασίαν μέλλοντος. — ποιμὴν λαῶν = ἀρχηγός, ἡγεμὼν λαοῦ. — ἀντίθεος = ἀντιπαραβαλλόμενος μὲ θεούς, ἰσόθεος. — ἐπιείκε- λος = ὁμοῖος. Πρβλ. θεοείκελος Α 131. — δῆ = πράγματι. — κάρτι- στος· κράτιστος = γενναϊότατος· καρτίστοις = πρὸς γενναϊοτάτους ἀν- τιπάλους. — ἐπιχθόνιος = ὁ ἐπὶ τῆς χθονός, ὁ ἐπὶ τῆς γῆς ἄνθρω- πος. — ὁ φῆρ-ρός· θῆρ = θηρίον. — ὄρεσκῶοι = κάτοικοι τῶν ὄρέων (ὄρος + κείμαι). — ἐκπάγλως· Α 146. — ἀπόλλυμι = ἀφανίζω. — τοῖσι μεθομίλειον = μετὰ τοῖσιν ὀμίλειον. — τηλόθεν = μακρόθεν. — ἀπίη γαῖα = μακρυνὴ χώρα. — κατ' ἐμ' αὐτόν = ὡς ἀνεξάρτητος ἡγεμὼν, μὲ τὸ ἰδικόν μου στράτευμα. — κείνοισι· συναπτ. μαχέοιτο. ῥῆμ. μα- χέομαι - μάχομαι. — βροτὸς = θνητὸς (μόρος, Λατ. mors - tis). — καὶ μὲν = καὶ ἐπὶ πλέον. Δηλ. ὄχι μόνον μὲ ἐκάλεσαν ὡς συμπολεμι- στήν, ἀλλὰ ἤκουον καὶ τὰς συμβουλὰς μου. — βουλέων· βουλῶν. — ξύ- νιεν· ξυνέσαν = ἐλάμβανον ὑπ' ὄψιν.

274 - 284 : ὕμμες· ὑμεῖς. — ἀποαίρεο· ἀφαιροῦ· A 230. Μετὰ δύο αἰτίαι. : κούρην—τόνδε.—ἀγαθός περ ἑών· A 131. — ὡς πρῶτα = ἀφοῦ κατ' ἀρχήν.—γέρας· κτηρ.—ἀντιβίην = ὡς ἐχθρός, με πείσμα.—ἔμμορε· πρκμ. τοῦ μείρομαι = λαμβάνω μέρος, ἔχω.—κῦδος· A 122.—(ἐ)γείνατο=ἐγέννησε· γείνομαι = γεννώμαι.—φέρτερος. A 186.—πλεόνεσσιν· πλείοσιν.—λίσσομαι· A 15.—'Αχιλλῆι· συναπτ. τῷ χόλον = τὴν ἐναντίον τοῦ 'Αχιλλέως ὀργήν σου.—μεθίημι = ἀφίνω, καταπαύω.—ὄς μέγα... 'Η σειρὰ τῶν λέξ. : ὄς πέλεται μέγα ἔρκος πολέμοιο κακοῖο πᾶσιν 'Αχαιοῖς.—τὸ ἔρκος = περίφραγμα, προπύργιον (εἶργω). Μετφρ. ἐπὶ ἐξόχων ἡρώων = ὑπερασπιστής. — πέλομαι = εἶμαι.

β') Ἰδιάζοντες τύποι συγκριτικῶν : γλυκίων (γλυκός), ἀρείων (ἀγαθός), πλέονες (πολλοί).

— φ ἀντὶ θ εἰς τὴν αἰολικὴν διάλεκτον : φῆρ ἀντὶ θῆρ.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ποτί, τρίτατος, κεχαροῖατο.

γ') Νέστωρ : Ἦτο υἱὸς τοῦ Νηλέως, βασιλεὺς τῆς Πύλου, ὁ γηραιότερος ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς, οἵτινες ἔλαβον μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Τροίας. Ἄν λάβωμεν ὑπ' ὄψει τοὺς στίχ. 250 - 252, θὰ ἦτο περίπου 75 ἐτῶν. Οἱ ὠραῖοι ὁμηρικοὶ στίχοι 248 - 249 τὸν ἐξυμνοῦν ὡς ὑπέροχον ὁμιλητὴν. Μὲ τρεῖς φραστικούς τρόπους ἐκφράζει ὁ ποιητὴς τὴν θαυμαστὴν εὐφράδειαν τοῦ Νέστορος : ἡδυνεπῆ τὸν χαρακτηρίζει διὰ τὴν ἐν γένει γλυκύτητα τοῦ λόγου του, λιγὴν διὰ τὸ κανονικὸν ὕψος τῆς φωνῆς καὶ διὰ τὴν καθαρὰν ἄρθρωσιν. Ἐπὶ πλεόν δὲ με τὸν βέροντα καὶ ἡχηρὸν στίχον 249 περιγράφει τὴν γοητείαν, ἣτις κατεῖχε τοὺς ἀκροατάς, ἐφ' ὅσον ὁ Νέστωρ ὠμίλει.— ἐν Πύλῳ : Τὸ βασίλειον τοῦ Νέστορος περιελάμβανε τὴν μέσσην καὶ μεσημβρινὴν Ἥλειαν καὶ μέρος τῆς Μεσσηνιαίας. Ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τοῦ Νέστορος Πύλος δὲν ἔκειτο ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν τῆς Πύλου τῶν ἱστορικῶν χρόνων, ἀλλὰ εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Τριφυλίας πρὸς νότον τοῦ Ἀλφειοῦ.— Τρῶες μέγα κεν κεχαροῖατο θυμῷ : Συνετώτατα ὁ βασιλεὺς τῆς Πύλου ὑποδεικνύει εἰς τοὺς δύο ἐρίζοντας ἀρχηγούς, ὅτι διαφωνοῦν καὶ ἐριδες μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ στρατοῦ γίνονται πρὸς ὄφελος καὶ πρὸς χαρὰν τῶν ἀντιπάλων.—Πειρίθοον, Δρύαντα... Πολύφημον : Οἱ ἥρωες οὐ-

τοι ἀνῆκον εἰς τὸν Θεσσαλικὸν λαὸν τῶν Λαπιθῶν, οἵτινες ἔγιναν περίφημοι διὰ τὸν πόλεμόν των ἐναντίον τῶν Κενταύρων. Ἰδιαιτέρως εἶναι γνωστός ὁ Πειρίθους, ὅστις ὑπῆρξε καὶ φίλος τοῦ Θησέως καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν θήραν τοῦ Καλυδωνίου κάπρου. Ἐπίσης ὁ Πολύφημος ἀναφέρεται ὡς εἷς ἐκ τῶν Ἀργοναυτῶν.— **Θησέα τ' Αἰγείδην**: Οἱ Ἀθηναῖοι, τῶν ὁποίων, ὡς γνωστόν, ἦρωσ ἦτο ὁ Θησεύς, ὁ υἱὸς τοῦ Αἰγέως, εἶχον παράδοσιν ὅτι ὁ Θησεύς ἔλαβε μέρος εἰς τὴν μάχην τῶν Λαπιθῶν κατὰ τῶν Κενταύρων.— **φηρσὶν ὄρεσκάωσι**: Πιθανώτατα ὑπονοοῦνται οἱ Κένταυροι, αἱ περίεργοι αὐταὶ διφυεῖς μορφαὶ τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας κατὰ τὸ ἥμισυ ἄνδρες καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ ἵπποι. Οὗτοι διέμενον εἰς τὰ Θεσσαλικά ὄρη (ὄρεσκάωσι). Ὁ μῦθος ἀνέφερεν ὅτι οἱ ἐπιφανέστεροι τῶν Κενταύρων προσκληθέντες εἰς τοὺς γάμους τοῦ Πειρίθου μετὰ τῆς Ἴπποδαμείας ἠθέλησαν νὰ ἀρπάσουν τὴν νύμφην καὶ ἄλλας γυναῖκας. Συνήφθη τότε μάχη μεταξὺ Λαπιθῶν καὶ Κενταύρων. Τὸ θέμα τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται συχνότατα εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ποίησιν καὶ ἐπίσης εἰς τὴν ἑλληνικὴν τέχνην. Πλεῖστοι ἀρχαῖοι ναοὶ ἐκοσμοῦντο μὲ γλυπτὰς παραστάσεις τῆς κενταυρομαχίας (ἀέτωμα ναοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ, μετόπαι Παρθενῶνος, ζωφόρος Θεσηείου κ.ἄ.).— **ῶ Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν**: Μεταξὺ τῶν σκηπτούχων βασιλέων ὁ Ἀγαμέμνων εἶχε τὸ κῦδος νὰ εἶναι ὁ ἀνώτατος ἀρχηγὸς τῆς ἐστρατείας. Καὶ ἐφ' ὅσον ὁ Ζεὺς τοῦ ἔδωκε τὸ ἔνδοξον τοῦτο ἀξίωμα, οἱ ἄλλοι ἡγεμόνες ὀφείλουσαν νὰ σέβωνται τὰς θελήσεις του.

—Κρίνατε ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Νέστορος, ἐὰν ὀρθῶς τὸν χαρακτηρίζει ὁ Ὅμηρος ἡ δ υ ε π ἦ.

285 - 305

α') 285 - 291 :—στ. 285 ὡς Α 129.—**ναὶ δὴ γε** = ναὶ βεβαίως.—**κατὰ μοῖραν** = ὀρθῶς.—**περὶ ἔμμεναι**· Α 258.—**κρατέειν** = νὰ ἔχη ἰσχύν.—**ἀνάσσειν** = νὰ ἐξασκῆ βασιλικὴν ἐξουσίαν.—**σημαίνειν** = νὰ δίδῃ διαταγὰς.—**ἄτινα οὐ πείσεσθαι** = ὅτι κανεῖς δὲν θὰ τὸν ὑπακούῃ εἰς αὐτά, ἦτοι εἰς τὰς ἐγωῖστικὰς αὐτὰς ἀπαιτήσεις.—**ὄτω· αἰομαι**.—**αἰχμητής**· Α 152.—**τίθημι** = καθιστῶ, κάμνω.—**τοῦνεκα** = δι' αὐτὸν τὸν λόγον.—**προθέουσι** = ἐπιτρέπουσι. Πιθανῶς ἀντὶ προτιθέασιν.—**δνειδος** = ὕβρις.

292 - 303:—**ὑποβλήδην** = διακόπτων αὐτὸν (ὑποβάλλω).—**οὔτι-
δανός**· A 231.—**πᾶν ἔργον** = εἰς πᾶν ἔργον, εἰς ὅλα.—**ὑπείκω** = ὑπο-
χωρῶ.—**ἄλλοισιν δὴ** = εἰς ἄλλους οἴουσδῆποτε.—**ἐπιτέλλομαι** =
προστάζω.—**μὴ γὰρ** = πάντως ὄχι.—**δίω** A 170.—**ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο
σῆσι** = βάλε εἰς τὸν νοῦν σου. Συνήθης ἔκφρασις παρ' Ὀμήρω. — **ἐγὼ
γε οὐ μαχήσομαι χερσὶ** = ἐγώ, ὡς Ἀχιλλεύς, δὲν θὰ καταδεχθῶ νὰ
ἔλθω εἰς χεῖρας.—**μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες**=μοῦ ἐπήρατε ὅ,τι μοῦ ἐδώ-
σατε.—**τῶν δὲ ἄλλων** = ἐκ τῶν ἄλλων ὅμως, δηλ. λαφύρων.—**ἀνε-
λῶν οὐκ ἂν φέροις** = δὲν θὰ σηκώσης τίποτε, διὰ νὰ τὸ ἀποκομίσης.
—**εἰ δ' ἄγε**· συμπληρ. : εἰ δὲ βούλει, ἄγε.—**πειρῶμαι** = κάμνω ἀπό-
πειραν, δοκιμάζω.—**αἶψα** = ἀμέσως, εἰς τὴν στιγμὴν.—**κελαινὸν** =
μαῦρον.—**ἐρωέω** = ἐκρέω μὲ ὀρμὴν.

304 - 305 : — **τῷ γε** = αὐτοὶ οἱ δύο.—**ἀντίβιος**· A 278.—**ἀνστή-
την**· δυϊκ. ἀόρ. τοῦ ἀνίσταμαι.—**λῦσαν** = διέλυσαν.

β') Σχηματισμὸς τοῦ ἀορίστου εἶπον ἐκ θέμ. **Φειπ** : ἔ**Φειπες** -
ἔειπες.

—Ὁ ἀόρ. τοῦ γινώσκω εἰς τὴν ὑποτακτ. κατ' ἐπέκτασιν : γνῶω ,
γνώωσι .

—Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **ὄττι**, **ἀέκοντος**,
ἐμεῖο.

γ') **ἐπεὶ μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες** : Ὁ Ἀχιλλεύς γενικεύει τῶρα
τὴν ὀργὴν του ἐναντίον ὅλων τῶν παρισταμένων, διότι δὲν τὸν ὑπεστήρι-
ξαν ἐναντίον τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τοιοῦτοτρόπως ἔγιναν σχεδὸν συν-
ενοχοὶ τῆς ἀδικίας τοῦ Ἀτρείδου. Διὰ τοῦτο καὶ κατωτέρω ἡ ἀπειλὴ
ἀποβλέπει εἰς ὅλους τοὺς παρόντας (ἵνα γνῶωσι καὶ οἶδε).—**τῶν
δ' ἄλλων** : Τὰ λάφυρα, τὰ ὁποῖα ἐπήραν ὁ ἴδιος ὁ Ἀχιλλεύς ἀπὸ δια-
φόρους πόλεις, τὰς ὁποίας ἐκυρίευσεν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ὅσα εἰς αὐτὸν
ἔδωσαν ὡς γέρα οἱ Ἀχαιοί.

—**Ἀναγνωρίσατε τὰς βασικὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἀνθρωπίνους ἀδυνα-
μίας τῶν δύο ἀρχηγῶν.**

α') 121 - 129 : αὔτε· αὖ = πάλιν, ἐξ ἄλλου. — λευκώλενος = ἔχουσα λευκάς ὠλένας, γενικῶς λευκάς χειράς. Ἐπίθ. ὠραίων γυναικῶν. — ἄγγελος· κατηγρ. — εἶδομαι = παρουσιάζομαι ὑπὸ ἄλλην μορφήν, φαίνομαι ὡς... — ἡ γαλόως = ἀνδραδέλφη. — ἡ δάμαρ - τος = οἰκοδέσποινα, σύζυγος (ῥίζ. δεμ. - δόμος + ἀρτ. — ἀρτώ) : Κυρίως = ἡ κοσμοῦσα τὸν οἶκον. — τήν· ἀναφορ. — κρείων· Α 102. — Λαοδίκην· παράθεσις εἰς τὸ γαλόω, ἀλλὰ καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ ἀναφ. τήν ἐτέθη εἰς αἰτιατικὴν. — τὸ εἶδος = τὸ πρόσωπον, ἡ μορφή. Αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — ἡ δίπλαξ = διπλῆ, χλαῖνα μὲ δύο ἐπιφανείας (δις + πλάξ = ἐπιφάνεια) — ἐνέπασσεν· ῥ. ἐμπάσσω = σκορπίζω, κεντῶ ἐδῶ κι' ἐκεῖ (πάσσω). — ἄεθλος = ἀγών. — ἰππόδαμος = ὁ δαμάζων ἵππους, γενναῖος πολεμιστής. — χαλκοχίτων = ὁ ἔχων χάλκινον θώρακα. — ἔθεν· Α 14. — ὑπὸ παλαμάων = κάτω ἀπὸ τὰ κτυπήματα τῶν χειρῶν. — ἀγχοῦ· ἄγχι = πλησίον. — ὠκέα· ὠκεῖα, Α 58.

130 - 138 : — δεῦρο = ἐδῶ. — ἴθι· εἶμι. — θέσκελος = θεόπνευστος, θαυμασῖος (θεός — κέλομαι = ὠθῶ). — οἶ = αὐτοὶ πού... — φέρω = ἐπάγω, κινῶ. — ὄλοος = ὀλέθριος (ὄλε — ὄλλυμι). — λιλαίομαι = ἐπιθυμῶ σφοδρά. — οἱ δὴ = αὐτοὶ λοιπόν. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ οἶ πρῖν. — ἔαται· ἡμαί = κἀθημαί. — παρά· ὡς ἐπίρρ. = πλησίον. — πέπηγεν = ἔχουν ἐμπηχθῆ. — ἡ ἐγχείη = τὸ δόρυ (παράλλ. τύπος τοῦ ἔγχος). — τῷ κε νικήσαντι· δοτκ. κτητ. Τὸ κέ ἀοριστολ. = εἰς ὅποιον τύχη νὰ νικήσῃ. — κεκλήση· καλοῦμαι = ὀνομάζομαι, εἶμαι. — ἄκοιτις = ἡ σύζυγος (ἄθρ. α + κοίτη. Πρβλ. καὶ ἄλοχος).

139 - 145 : ὁ ἴμερος = πόθος (ἱμεῖρομαι). — τοκεὺς = γονεὺς (τέκ — τίκτω). — ἀργεννός = λευκός, λαμπρὸς (πρβλ. ἐναργής). — ἡ ὀθόνη = λινὸν ὕφασμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον γίνεται ὁ γυναικεῖος χιτῶν καὶ ἡ

καλύπτρα τῆς κεφαλῆς.—**τέρην** - ρεῖνα - ρεν = λεπτός, τρυφερός· τέρεν δάκρυον = δάκρυ ἀπὸ τρυφερὰν ψυχὴν, δάκρυ πόνου.—**βοῶπις** = ἡ μεγαλόφθαλμος (βοῶς + ῥίξ. ὦπ-). Ἐπίθετον γυναικῶν καὶ μάλιστα τῆς θεᾶς Ἡρας.—**αἶψα** = εὐθύς, γρήγορα.—**ἄθι**· οὖ = ἐκεῖ ὅπου.

146 - 160 : **ἀμφὶ Πρίαμον** = μαζὶ μετὰ τὸν Πρίαμον καὶ τὴν ἀκολουθίαν του, δηλ. τὸν Πάνθοον, τὸν Θυμοίτην κλπ. — **ἄζος** = κλωνάρι, βλαστός. — **πεπνυμένος** = φρόνιμος (πέπνυμαι = ἔχω πνεῦμα, νοῦν). — **ἦατο**· ἦντο· ἦμαι Γ 134.— **δημογέροντες** = μέλη τῆς βουλῆς τῶν γερόντων.— **γήραι**· δτκ. τῆς αἰτίας. — **πολέμοιο δὴ πεπαυμένοι** = μὴ λαμβάνοντες πλέον μέρος εἰς τὰς μάχας.— **ἀγορητής**· Α 248.— **ἐσθλός** = καλός, σπουδαῖος.— **ἡ ὕλη**—τὸ δάσος.— **δενδρέω ἐφεζόμενοι**· ἐζόμενοι ἐπὶ δένδρῳ.— **ἡ δψ - ὄπος** = ἡ φωνή.— **λειριόεις** = λεπτός, γλυκύς (λειριον = τὸ κρίνον· κυρίως λειριόεις = λεπτός καὶ τερπνός ὡς κρίνον).— **ἰεῖσι**· ἴημι = ἀφίνω, βγάζω.— **τοῖοι** = αὐτοί· οἱ ἐπίσημοι, οἱ σοβαροί.— **ἡγήτωρ** = ἡγεμών, προύχων.— **ἦχα** = χαμηλοφώνως.— **οὐ νέμεσις**· οὐ νεμεσητόν ἐστί = δὲν εἶναι ἀξιοκατάκριτον Ἵποκμ. τοῦ ἐστί : πάσχειν.— **ἀμφὶ τοιῆδε γυναικί** = διὰ μίαν τοιαύτην γυναῖκα.— **αἰνῶς** = καταπληκτικά.— **εἰς ὧπα** = εἰς τὸ πρόσωπον· κατὰ συνεκδοχὴν = εἰς τὴν ἐμφάνισιν.— **καὶ ὧς** = παρὰ τὴν θαυμαστὴν καλλονὴν τῆς.— **νέομαι** = ἐπιστρέφω εἰς τὸν τόπον μου.— τὸ **τέκος** (τίκτω, τοκεύς) = τὸ τέκνον.— **ὀπίσσω** = κατόπιν, ὕστερα. — **πῆμα λείπομαι** = ἀφίνω συμφοράς.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : πολλέες, ἔαται, ἦατο.*

γ') **Ἴρις** : Ἡ ἀγγελιαφόρος τῶν θεῶν ἦτο θυγάτηρ τοῦ Θαύμαντος καὶ τῆς Ἥλέκτρας. Ὄταν μεταφέρῃ μηνύματα τῶν θεῶν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἐμφανίζεται συνήθως ὑπὸ ἄλλην μορφήν. Ἐξαίρεται πάντοτε ἡ ταχύτης αὐτῆς : πόδας ὠκέα Ἴρις, ἀελλόπους, ποδήγεμος, χρυσόπτερος. — **Λαοδίχη** : Καὶ ἄλλοῦ ἀναφέρεται ὡς ἡ ὠραιότερα ἀπὸ τὰς θυγατέρας τοῦ Πριάμου. — **μέγαρον** : Τὸ κυριώτερον μέρος τοῦ Μυκηναϊκοῦ ἀνακτόρου, ὅπου συνήθως γίνονται αἱ συγκεντρώσεις τῶν ἀνδρῶν. Ἀλλὰ καὶ ἡ βασίλισσα μετὰ τὰς ἀμφιπόλους τῆς δύναται νὰ παραμένῃ εἰς αὐτὸ ἐργαζομένη, ὅπως ἡ Ἀρήτη εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Ἄλκι-
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

νόου (ζ' Ὀδυσσεΐας). Δὲν ἀποκλείεται ὁμως ἐδῶ νὰ ἐννοῆται συνεκδοχικῶς ἄλλη ἢ οἰκία τοῦ Πάριδος, ὅποτε πιθανώτατα ἡ Ἑλένη εἰργάζετο εἰς τὸν θάλαμον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον καὶ ἐξῆλθεν (ὄρματο ἐκ θαλάμοιο). Τὸν τύπον τοῦ Ὀμηρικοῦ ἀνακτόρου ἰδὲ εἰς Ὀδύσειαν, ἐκδ. ΟΕΣΒ, 1952, σελ. 74 καὶ αὐτόθι εἰκ. ἀρ. 3.—**δίπλαξ χλαῖνα**: Ἡ χλαῖνα εἶναι τὸ ἐξωτερικὸν ἔνδυμα τῶν ἀνδρῶν, τὸ ὁποῖον ἐπιρρίπτεται ἐπὶ τοῦ χιτῶνος, στερεώνεται μὲ πόρπη καὶ τυλίγεται κατὰ βούλησιν εἰς τὸ σῶμα.—**πολέας δ' ἐνέπασσεν ἀέθλους**: Ἡ ἱκανὴ ὑφάντρια ἠδύνατο νὰ ποιικίλλῃ τὸ ὕφασμα μὲ διάφορα σχέδια, παρμένα ἀπὸ τὴν φύσιν ἢ τὴν καθημερινὴν ζωὴν. Ἡ Ἑλένη ἐπροτίμησε νὰ κεντήσῃ εἰς τὸ ἐργόχειρόν της εἰκόνας ἀπὸ τὸν Τρωικὸν πόλεμον, ὁ ὁποῖος ἀμέσως τὴν ἐνδιέφερε (ἔθεν εἵνεκα).—**χαλκοχίτων**: Βλ. Ὀδύσειαν, ἐκδ. ΟΕΣΒ, 1952, σελ. 87.—**ἔγχεα μακρὰ πέπηγεν**: Κατὰ τὴν διακοπὴν τῆς μάχης ὁ πολεμιστὴς ἐνεπήγγυεν εἰς τὴν γῆν τὸ δόρυ, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἐπίτηδες εἰς τὸ κάτω ἄκρον αἰχμηρὰν προεξοχὴν, τὸν *σανρωτήρα*. Τοιοῦτοτρόπως ἦτο προχειρότερον νὰ τὸ χρησιμοποίησῃ ὁ πολεμιστὴς εἰς περιπτώσιν αἰφνιδιασμοῦ. Ἐν τῷ μεταξῦ ὁ στρατιώτης ἠδύνατο νὰ λάβῃ ἀναπαυτικὴν στάσιν κεκλιμένος ἐπὶ τῆς ἀσπίδος.—**αὐτίκα... ὄρματο**: Ἡ συγκίνησις τῆς Ἑλένης εἰς τὸ ἄκουσμα ὅτι θὰ μονομαχήσουν οἱ δύο της σύζυγοι ἐκδηλώνεται εἰς τὴν ταχύτητα, μὲ τὴν ὁποῖαν ἐνδύεται καὶ ἐξέρχεται ἐκ τοῦ θαλάμου.—**οὐκ οἶη**: Ποτὲ βασιλίσσαι ἢ ἄλλαι εὐγενεῖς γυναῖκες δὲν ἐξέρχονται μόναι, ἀλλ' ἀκολουθοῦμεναι ἀπὸ ἀμφιπόλους, μίαν ἢ περισσοτέρας. Περὶ ἀμφιπόλων καὶ ὁμωῶν βλ. Ὀδύσειαν, ἐκδ. ΟΕΣΒ, 1952, σελ. 77. Αἱ δύο ἀμφίπολοι, αἱ ὁποῖαι συνοδεύουν τὴν Ἑλένην, εἶχον ἀκολουθήσει τὴν κυρίαν των ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔμενον πάντοτε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της.—**Σκαιαὶ πύλαι**: Ἦτο ἡ κυρία εἴσοδος τοῦ τείχους τοῦ Ἰλίου ἀριστερὰ (σκαιῶς = ἀριστερὸς) τῆς πόλεως, ὁπόθεν ἐφαίνετο ἡ θάλασσα καὶ τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.—**τεττίγεσσι ἐοικότες**: Ἡ φωνὴ τῶν τεττίγων πολλάκις ἐξυμνεῖται ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους ποιητάς. Ἀλλὰ εἶναι δύσκολον νὰ ἐννοήσωμεν τί ἀκριβῶς τοὺς ἔθελγεν εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ἐντόμου τούτου, ἢ ὁποῖα εἰς ἡμᾶς φαίνεται μονότονος καὶ ἐκνευριστικὴ. Τὸ ἐπιθετικὸν **λειριόεσσα** λαμβάνεται ἐδῶ ἐπὶ ἀκουστικῆς ἐντυπώσεως, ἐνῶ ἡ πρώτη αὐτοῦ σημασία ἐκφράζει αἰσθημα ὀράσεως.—**ἐπὶ πύργων ἰούσαν**: Ἐναθεν τῶν Σκαιῶν πυλῶν ὑπῆρχε πύργος, διότι ἐκεῖ τὸ μέρος τῆς πόλεως ἦτο εὐπρόσβλητον. Ἐν γένει τὰ τείχη τῶν ἀρχαίων πόλεων ἐνισχύονται κατὰ διαστήματα μὲ πύργους.

— *Νὰ ἐκτιμηθῆ ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον παρουσιάζει καὶ ἐγκωμιάζει ὁ ποιητὴς τὴν καλλονὴν τῆς Ἑλένης.*

161 - 190

α') 161 - 170 : — **ἔφραν**· ἔφασαν, ἔφησαν.— **φωνῆ** = μεγαλοφώνως, ἐν ἀντιθ. πρὸς τὴν ἡκα (στ. 155) συνομιλίαν τῶν ἄλλων γερόντων.— **πάροιθε** = ἐμπρός. Συναπτ. πρὸς τὸ *ἐμεῖο*.— **ἴζευ**· ἴζομαι.— **ὁ πόσις - ιος** = ὁ σύζυγος, ὁ ἄνδρας (ῥίζ. *ποτ - πότνια*, λατ. *pot - possum*).— **οἱ πηοὶ** = οἱ συγγενεῖς.— **οὔτι** = καθόλου.— **μοι**· δοτ. κρίσ. = κατὰ τὴν γνώμην μου.— **ἐφορμῶ**· μτβτ. = κινῶ ἐναντίον τινός.— **ὥς μοι καὶ ἐξονομήνης**· τὸ καὶ συνδ. : *ὄφρα ἴδῃ... καὶ ἐξονομήνης*. Ἐν τῷ μεταξὺ παρενεβλήθη ἡ παρένθ. : *οὔτι... Ἀχαιῶν*.— **ἐξονομαίνω** = ὀνομάζω, λέγω τὸ ὄνομα.— **πελώριος** = τεράστιος, πανύψηλος (*πέλωρ* = τέρας).— **ὄς τίς ἐστι**· πλαγ. ἐρώτ.— **ὄδε**· ὁ Πρίαμος δεικνύει ἀπὸ τὸν πύργον τὸν ἄνδρα.— **ἦϋς**· ἦϋς = καλός, ὑπέροχος.— **ἦ τοι** = ἀλήθεια, τῷ ὄντι.— **κεφαλῆ** = κατὰ τὸ ἀνάστημα. Δοτ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ *μεῖζονες*. Ἀπὸ τὴν κεφαλὴν συνήθως φαίνεται ἡ διαφορὰ τοῦ ὕψους.— **ἔασι**· εἰσί.— **γεραρός** = ἐπιβλητικός, μεγαλοπρεπής.— **γάρ** = πράγματι.

171 - 180 : — **διός** = θεϊκός, ὑπέροχος.— **αἰδοῖος ἐσσί** = προκαλεῖς σεβασμόν.— **ἐκυρὸς - ἠ** = πενθερός (*σοεγ*).— **δεινός** = ὁ ἐμπνέων φόβον, εὐλάβειαν. Τὸ δεινός ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ *αἰδοῖος*. Ὁ σεβασμὸς τῆς Ἑλένης πρὸς τὸν πενθερόν της ἐγγίζει τὰ ὄρια τοῦ φόβου.— **ὥς ὄφρα** = εἴθε, ἄμποτε.— **ἀδεῖν μοι** = νὰ μοῦ ἤρесе, νὰ προτιμοῦσα· ῥ. *ἀνδάνω* = ἀρέσκω.— **θάλαμον**· συνεκδχ. = τὸ σπῆτι μου.— **γνωτοὶ** = οἱ συγγενεῖς (ῥίζ. *γενε - γίγνομαι*).— **τηλύγετος** = νεαρός, ἀγαπητός.— **ἡ ὀμηλικίη** = αἱ συνομήλικοι.— **ἐρατεινός** = ἀγαπητός.— **τά γε** = αὐτὰ βέβαια, δηλ. νὰ προτιμήσω τὸν θάνατον.— **τὸ** = διὰ τοῦτο.— **τέττηκα κλαίουσα** = ἔχω λυῶσει στὸ κλάμα· ῥ. *τήχομαι*.— **ἀνείρομαι** = ἐρωτῶ.— **μεταλλάω** = ἐνδιαφέρομαι νὰ μάθω.— **εὐρὺ κρείων**· Α 102.— **ὁ δαῆρ - δαέρος** = ὁ ἀνδράδελφος.— **αὐτε** = ἐξ ἄλλου, καὶ μάλιστα.— **ἔσκε**· ἦν.— **κυνῶπις** = ἡ ἔχουσα βλέμμα κυνός, ἀδιάντροπη. Κατὰ γεν. *κυνώπιδος*, ὡς ἂν ἔλεγεν : *δαῆρ ἔσκεν ἐμοῦ κυνώπιδος*.

181 - 190 : **ἡγάσσατο τόν**· ἄγαμαί τινα = ἐκφράζω τὸν θαυμασμόν μου διὰ κάποιον.—**μοιρηγενής** = ὁ γεννηθεὶς μὲ μοῖραν, καλότυχος (μοῖρα + γίγνομαι).—**δλβιοδαίμων** = εὐλογημένος ἀπὸ τὸν θεὸν (δλβιος + δαίμων = ἡ τύχη).—**ἡ ῥά νυ** = ἀλήθεια λοιπόν.—**δεδμηάτο** = εἶχον ὑποταχθῆ· ῥ. δάμνημι - δαμάω. Ὁ Ὑπερσυντέλ. δηλώνει ὅτι οἱ Ἀχαιοὶ πρὸ πολλοῦ ὑποτεταγμένοι εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα ἠκολούθησαν αὐτὸν εἰς τὴν ἐκστρατείαν.—**κοῦροι Ἀχαιῶν**· ὡς καὶ υἱες Ἀχαιῶν = ἡ Ἀχαιϊκὴ νεότης.—**αἰολόπωλος** = ὁ ἔχων ταχεῖς πῶλους, πολεμιστὴς μὲ γοργὸν ἄλογον (αἰόλλω = κινῶ ταχέως, αἰολος + πῶλος). — **λαοὶ** = ὑπήκοοι. — **ἐστρατώνωτο**· στρατάομαι = στρατοπεδεύω.—**ἐπίκουρος** = βοηθός, σύμμαχος.—**ἐλέχθην**· λέγομαι = συγκαταλέγομαι.—**ἤμαρ - ατος** = ἡμέρα.—**ἀντιάνειραι** = ἴσαι πρὸς ἀνδρας, γυναῖκες μὲ ἀνδρικὴν ψυχὴν καὶ δύναμιν.—**ἐλίωπεσ**· Α 98.

β') Ποίους ἄλλους τύπους τοῦ **φημί** μεταχειρίζεται ὁ Ὅμηρος;

— Πῶς σχηματίζονται τὰ ἄλλα πρόσωπα τοῦ **εἰμί**;

— Ποῖον γραμματικὸν φαινόμενον ἀναγνωρίζετε εἰς τὸν τύπον **ἐστρατώνωτο**;

γ') **Θεοὶ νύ μοι αἰτιοὶ εἰσιν** : Συχνὰ εἰς τὴν ποίησιν τοῦ Ὀμήρου εὐρίσκομεν τὴν ἠθικὴν αὐτὴν ἀντίληψιν, ὅτι δηλ. κύριος ὑπεύθυνος μιᾶς κακῆς πράξεως δὲν εἶναι ἐκεῖνος ποῦ τὴν κάμνει, ἀλλ' ὁ θεός, ὅστις τὸν ὤθησεν εἰς αὐτήν.—**εὐρὺ κρείων** : ὁ Ἀγαμέμνων χαρακτηρίζεται εὐρὺ κρείων ὄχι μόνον διὰ τὴν ἑδαφικὴν ἔκτασιν τοῦ κράτους του (Α 102), ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐπιβολήν, τὴν ὅποιαν ἤσκει εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα.—**ἀμφότερον, βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής** : Ὁ ἰδεώδης τύπος βασιλέως τῆς ἡρωϊκῆς ἐποχῆς ἦτο νὰ ἔχη εὐγενικὴν ψυχὴν (ἀγαθός) καὶ νὰ διακρίνεται εἰς πολεμικὴν ἀνδρείαν (αἰχμητής). Τὸν στίχον τοῦτον ἐθαύμαζε κατ' ἐξοχὴν ὁ Ἀλέξανδρος τοῦ Φιλίππου, ὅστις, ὡς γνωστόν, ἀνεγίνωσκε πολὺ τὴν Ἰλιάδα καὶ εἶχε τὴν φιλοδοξίαν νὰ ὁμοιάζῃ πρὸς τοὺς Ὀμηρικοὺς ἥρωας.—**Φρυγία** : Μικρὰ Φρυγία εἶναι ἡ χώρα ἡ ἐκτεινομένη εἰς τὰ ΒΔ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας (Βιθυνία), εἰς τὴν ὅποιαν ἀνήκει καὶ ἡ Τροία. Ἐδῶ ἐννοεῖται ἡ Μεγάλῃ Φρυγία, ἡ πρὸς Α ἐνδοχώρα διαρρησμένη ὑπὸ τοῦ Σαγγαρίου.—**Μύγδων καὶ Ὀτρεὺς** : Εἶναι οἱ ἀδελφοὶ τῆς συζύγου τοῦ Πριάμου Ἐκάβης.—**Ἀμαζόνες** : Κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν ἦσαν αὐταὶ

ἔθνος πολεμικῶν γυναικῶν, αἵτινες εἶχον ἴδιον κράτος παρὰ τὸν Θερμῶδοντα ποταμὸν πρὸς τὴν Καππαδοκίαν καὶ τὸν Πόντον. Ἡ παράδοσις ἀνέφερε πολέμους τῶν Ἀμαζόνων πρὸς τοὺς πλησίον λαοὺς καὶ ἐπίσης ἐκστρατείας αὐτῶν ἐναντίον τῶν Ἀθηῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἠττήθησαν ὑπὸ τοῦ Θησέως. Ἡ ἀρχαία τέχνη ἀπεικόνισε τὰς ἐξαιρετικὰς αὐτὰς γυναῖκας εἰς περίοπτα ἀγάλματα (Ἀμαζὼν τοῦ Φειδίου, Ἀμαζὼν τοῦ Πολυκλείτου κ.ἄ.), εἰς ἀγγειογραφίας (ὁ Ἀχιλλεὺς φονεύων τὴν βασίλισσαν τῶν Ἀμαζόνων Πενθεσίλειαν), ἣ παρέστησεν Ἀμαζονομαχίας εἰς τὰ γλυπτὰ τῶν ναῶν (ζωφόρος ναοῦ Φιγαλείας, ἀέτωμα ναοῦ Ἀσκληπιοῦ Ἐπιδαύρου κ.ἄ.).

191 - 244

α') 191 - 198 : —δεύτερον· ἐπίρρ. συναπτ. πρὸς τὸ ἐρέεινε.—εἴπ' ἄγε μοι = ἔλα πές μου.—τόνδε... ὄδε· ὁ Πρίαμος δεικνύει ἐπανειλημμένως τὸν Ὀδυσσεά, διὰ νὰ καθορίσῃ εἰς τὴν Ἑλένην διὰ ποῖον ἐρωτᾷ.—μείων κεφαλῇ· πρβλ. Γ 168 : μείζονες κεφαλῇ.—ιδε = καί.—ιδέσθαι· συναπτ. πρὸς τὸ εὐρύτερος ὁμοίωσις = κάμνει ἐντύπωσιν μέ...—τὰ τεύχεα = τὰ ὄπλα (τεύχω = ἐτοιμάζω). —οἱ· δοτ. κτητ.—πουλυβότειρα χθῶν = γῆ τρέφουσα πολλοὺς, εὐφορος (πολὺς + βοτὸν - βόσκω).—αὐτὸς δέ· ἐν ἀντιθ. πρὸς τὰ τεύχεα.—ὁ κτίλος = τὸ κριάρι.—ἐπιπωλόμαι· περιέρχομαι, πηγαίνω ἐδῶ κι' ἐκεῖ· θαμιστ. τοῦ πέλεσθαι.—αἱ στίχες = αἱ σειραὶ, αἱ τάξεις.—ἔϊσκω = παρομοιάζω. Ἡ ἐπανάληψις τῆς παρομοιώσεως κτίλος ὧς, ἀρνεῖται ἔϊσκω γίνεσθαι πρὸς μεγαλυτέραν ἔμφασιν.—πηγεσίμαλλος = ἔχων πυκνὸν τρίχωμα (πῆγνυμι + μαλλός).—δῖς = πρόβατον.—τὸ πῶν - πῶεος = τὸ κοπάδι.—ἀργεννός· Γ 141.

199 - 202 : —ἐκγεγαυῖα· ἐκγεγονυῖα = γεννηθεῖσα ἀπὸ...—πολύμητις = πολυμήχανος, ἔξυπνος (πολὺς + μῆτις = σκέψις)· πρβλ. μητίετα Ζεύς.—ἐν δήμῳ Ἰθάκης = εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἰθάκης.—κραναὸς = βραχώδης (κέρασ, κράνος, κρανίον). —κραναῆς περ ἐούσης· ἣ ἀντιθ. : ἐνῷ ὁ Ὀδυσσεὺς προέρχεται ἀπὸ χώραν βραχώδη καὶ πτωχῆν, εἶναι εὐφυέστατος καὶ σοφὸς ἄνθρωπος.—τὰ μῆδεα = αἱ σκέψεις.—πυκνός = σοφός, φρόνιμος.

203 - 215 : —πεπνυμένος· Γ 148.—ἀντίον ἠῦδα = ἀπῆντησε· ῥ. αὐδάω = ὀμιλῶ.—ἦ μάλα = ναὶ ἀληθέστατα.—νημερτής = ἀλάθητος,

ἀκριβῆς (στερ. νῆ) + ἀμαρτάνω), κατηγορημ. εἰς τὸ ἔπος.—σεῦ ἕνεκ' ἀγγελίης· ἕνεκα ἀγγελίης σεῦ = διὰ τὰ φέρῃ μῆνυμα διὰ σέ. Τὸ σεῦ γεν. ἀντικ. εἰς τὸ ἀγγελίης.—**Ξεινίζω** = φιλοξενῶ.—**φιλέω** = κάμνω φιλικὰς περιποιήσεις πρὸς ἕνα ξένον, φιλεῶ.—**φυῆ** = ἐξωτερικὴ ἐμφάνισις. Ταύτην περιγράφει εἰς τοὺς κατωτέρω στίχ. 210 - 211.—**ἐδάην** = ἔμαθα, ἐγνώρισα, ἀόρ. ἀχρ. ἐνεστ. (ῥίζ. δα—, δαήμων, ἀδαής).—**μῆδεα πυκνά**· Γ 202. Ἡ σύνεσις τοῦ Ὀδυσσέως περιγράφεται εἰς τοὺς κατωτέρω στίχ. 212 - 224.—**Τρώεσσι ἐν ἀγρομένοισι** = ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν Τρώων. (μέσ. ἀόρ. β' μτχ. ῥ. ἀγείρομαι, ἀγρόμενοι).—**ἔμιχθεν**· ἐμίχθησαν = ἤλθον εἰς ἐπαφήν, παρουσιάσθησαν.—**στάντων** = ὁσάκις ἐστέκοντο ὀρθιοί. Ἡ μτχ. γεν. ἀπόλυτος εἶναι καὶ γεν. διαίρετ., διότι οἱ δύο ἄνδρες παρουσιάζονται μαζί : ἐξ αὐτῶν ὁσάκις.—**ὑπίερχεν** = ὑπερεῖχεν.—**ῶμους**· αἰτ. τοῦ κατὰ τι.—**ἄμφω ἐξομένω**· ὀνομαστ. ἀπόλυτος ἀντὶ ἀμφοῖν ἐξομένοι.—**γεραρός**· Γ 170.—**ὑφαινον μύθους καὶ μῆδεα** = ὠμίλουν καὶ ἐξέφραζον τὰς σκέψεις των. Εἰς τὸ ὑφαινον περιέχεται ἡ ἔννοια τῆς πλοκῆς τῶν σκέψεων.—**πᾶσι** = παρουσία ὄλων.—**ἦ τοι** = πράγματι, ἀλήθεια.—**ἐπιτροχάδην** = γρήγορα, σύντομα.—**παῦρος** = ὀλίγος (λατ. paulus).—**λιγέως** = μὲ σαφήνεια, καθαρὰ (πρβλ. καὶ Α 248 « λιγὸς Πυλίων ἀγορητῆς », ὅπου ἰδὲ καὶ σημ.).—**πολύμυθος** = φλύαρος, πολυλογᾶς.—**ἀφαμαρτοεπῆς** = ὁ ὀμιλῶν ἀνοήτως.—**γένει** = κατὰ τὴν ἡλικίαν.—**ὑστερος** = νεώτερος.

216 - 224 :—**ἀναίσσω** = σηκώνομαι. Τὸ ῥ. πάντοτε ἐπὶ ὀρητικῆς κινήσεως. Ν' ἀποδοθῆ κατὰ τὴν μετάφρασιν ἢ χρῆσις τῆς εὐκτικῆς.—**στάσκε** = ἴστατο ἐπ' ἀρκετόν, θαμιστ. ἀόρ. τοῦ ἴσταμαι.—**ὑπαί**· ὑπὸ = κάτω.—**ἴδεσκε**· θαμιστ. ἀόρ. τοῦ ὀρῶ.—**προπρηνὲς** = πρὸς τὰ ἐμπρός.—**νωμάω** = κινῶ (νέμω).—**ἀστεμφῆς** = ἀκίνητος (στερ. α + στέμφω = σείω).—**ἔχεσκε** = ἐκράτει συνεχῶς.—**ἄιδρις** = ἀμαθής, ἀπειρος, ἀδέξιος (στερ. α + ἴδρις, οἶδα).—ὁ **φῶς** - **τὸς** = ὁ ἀνήρ.—**ζάκοτος** = ὀργίλος, ἀπότομος.—**αὐτως** = ἀκριβῶς ἔτσι, οὔτε περισσότερο οὔτε ὀλιγώτερον.—**ῥψ-ὀπός**· Γ 152.—**μεγάλη** = ἠχηρά.—**εἶη**· ἴημι = βγάζω.—**χειμέριος** = χειμερινός.—**ἐρίζω** = παραβγαίνω.—**οὐ τότε... ἰδόντες**· ἡ σειρά τῶν λέξ. : οὐ γε τότε ὡδ' ἀγασσάμεθ' ἰδόντες εἶδος Ὀδυσσῆος.—**ἄγαμαι** = θαυμάζω. Τὸ νόημα : ἀφοῦ τὸν ἠκούσαμεν τὰ ὀμιλῆ, μᾶς συνήρπασε τόσον ὁ λόγος του, ὥστε δὲν μᾶς ἔκαμε πλέον ἐντύπωσιν ἢ γεραρὰ ἐμφάνισις του.

225 - 244 : — ἤϋς· Γ 167.—**ἔξοχος**=ἐξέχων, διακρινόμενος.—**τανύπεπλος** = ἔχουσα μακρὸν πέπλον (τανυ-, τανύω+πέπλος). Κυρ. : ἡ ἔχουσα τεταμένον τὸν πέπλον, ἦτοι τὸ φόρεμα. Ἐπίθ. ἐκφράζον τὴν γυναικίαν χάριν καὶ κομψότητα.—**ἔρκος** A 284.—**ἐτέρωθεν**· εἰς ἄλλο μέρος τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀχαιῶν.—**οἱ ἄγοι** = οἱ ἡγεμόνες (ἄγω).—**ἡγερέθουμαι** = συναθροίζουμαι (ἄγερ — ἀγείρω). — **γνοίην κεν** = θὰ ἡδυνάμην νὰ τοὺς ἀναγνωρίσω.— **καὶ τ' οὔνομα** = καὶ ὦν τὸ ὄνομα.— **μυθοῦμαι** = λέγω.— **δοιῶ** = δύο.—**κοσμήτωρ**· A 16.—**πύξ** = εἰς τὴν πυγμὴν· ἐπίρρ. (λατ. pugna).—**αὐτοκασίγνητος** = ὁ αὐτάδελφος.— **τώ**· δυϊκ. ἀναφ. ἀντων.— **μοι**· συναπτ. πρὸς μία, δηλ. ἐγέννησεν αὐτοὺς ἡ ἰδία μητέρα ποὺ ἐγέννησε καὶ ἐμέ.— **γείνατο**· γείνομαι = γεννώμαι, **γεινάμην** = ἐγέννησα.—**ἐσπέσθη**· ἐσπόμην· ἔπομαι.—**ἐρατεινός**· Γ 175.—**δεῦρω**· δεῦρο.—**ἔποντο**· πληθ. μετὰ τὸν δυϊκ. ἐσπέσθη.— **νέεσσ' ἐνι**· ἐν ναυσί.—**αὔτε**· ἀντιστοιχ. πρὸς τὸ μέν.—**καταδύομαι μάχην** = κατέρχομαι εἰς τὴν μάχην.— **τὰ δνειδεα** = αἱ κατηγορίαι, αἱ ὕβρεις.—**ἄ μοι ἔστιν**· τὸ μοι δοτκ. ἀντιχαρ. = τὰ ὅποια εἶναι εἰς βάρος μου, τὰ ὅποια ἔχω ἐπάνω μου.— **κάτεχε**· κατεῖχεν = ἐκάλυπτε.— **φυσίζοος** = φύουσα σπόρους, γεννήτρια (φυ-, φύω + ζειαί).— **αἶα** = γαῖα.— **αὔθι** = ἐκεῖ.

β') Τύποι παρακ. τοῦ γίγνομαι : **γεγαῶς, γεγάσι**.

— Ἐπικός τύπος τῆς προθέσ. ὑπέρ : **ὑπεῖρ** καὶ ἐν συνθέσει : **ὑπείρεχε**.

— Ἄλλοι τύποι τῆς προθέσ. ὑπό : **ὑπαί, ὑπο**.

— Συνήθης χρῆσις τοῦ ἐπίρρ. **πολλάκι** (πολλάκις)

— Ἐπικός τύπος τοῦ διττός, δύο : **δοιοί** (πληθ.) καὶ **δοιῶ** (δυϊκ.)

— Ἀνώμαλος ἀναδιπλασιασμός εἰς τὸ **δεΐδια** (δέδια).

— **Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἤλυθε, σεῦ, τώ**.

γ') **Διὸς ἐκγεγαυῖα** : Κατὰ τὸν μῦθον ἡ Ἑλένη εἶχε γεννηθῆ ἀπὸ τὸν Δία καὶ τὴν Λήδαν, σύζυγον τοῦ Τυνδάρεω.— **Ἰθάκης κρاناῆς περ ἐούσης** : Συχνὰ ὁ Ὅμηρος τονίζει ὅτι ὁ πολυμήχανος ἦρωας τοῦ Τρωικοῦ πολέμου Ὀδυσσεύς, ὁ καταπλήξας τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἐχθροὺς μὲ τὴν εὐφυΐαν του καὶ τὴν πολιτικὴν του σύνεσιν, προήρχετο ἀπὸ τόπον πτωχὸν καὶ ἀσήμαντον.— **σεῦ ἔνεκ' ἀγγελίης** : Ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ὁ Μενέλαος ἦλθον εἰς Τροίαν, διὰ νὰ ἀπαιτήσουν τὴν Ἑλένην καὶ τοὺς

θησαυρούς τούς κλαπέντας ὑπὸ τοῦ Πάριδος. Ἄλλὰ μὲ τὴν ἀντίδρασιν τοῦ Ἀντιμάχου, τὸν ὁποῖον ὁ Πάρις ἐδωροδόκησεν, ἀπέτυχεν ἡ ἀπόπειρα νὰ λυθῇ εἰρηνικῶς ἡ διαφορά καὶ διὰ τοῦτο ἐξεστράτευσαν οἱ Ἀχαιοὶ κατὰ τῆς Τροίας.—**ἐπιτροχάδην ἀγόρευεν** : Δὲν ἔννοεῖ ὁ ποιητὴς τὴν ταχύτητα τοῦ λόγου, ἡ ὁποία εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν εἶναι ἔπιαιετή, ἀλλὰ τὴν ἰκανότητα τοῦ Μενελάου νὰ διατυπώσῃ γρήγορα τὰς σκέψεις του μὲ τρόπον περιληπτικὸν καὶ σαφῆ.—**ἄλλ' ὅτε δὴ ἀναΐξειεν Ὀδυσσεύς** : Οἱ στ. 216 - 224 ἀποτελοῦν ἀριστουργηματικὴν περιγραφὴν τοῦ βασιλέως τῆς Ἰθάκης. Ἐπὶ πλεόν ἡ παρομοίωσις τῶν λόγων τοῦ Ὀδυσσεύς πρὸς νιφάδας χειμερινὰς προκαλεῖ τὸν ἀναγνώστην νὰ φαντασθῇ τὴν πυκνότητα καὶ τὴν λεπτότητα τῆς ὁμιλίας τοῦ ἥρωος τούτου.—**Αἶαντα** : Ἰδὲ Α 138.—**Ἰδομενεύς... θεὸς ὤς** : Καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν Κρητῶν δὲν ὑστερεῖ εἰς μεγαλοπρέπειαν. Τὰ ταξίδια τοῦ Ἰδομενεύς εἰς τὴν Λακεδαιμόνα (ὅποτε Κρήτηθεν ἴκοιτο) ὑπενθυμίζουσι τὴν ἐπικοινωνίαν μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν, ἡ ὁποία καὶ ἐν τῇ παραδόσει ἀναφέρεται καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀποδεικνύεται. Θεομοὶ καὶ ἔθιμα κοινὰ ὑπῆρχον μεταξὺ τῶν δύο λαῶν καὶ κατὰ τούς ἱστορικοὺς χρόνους.—**Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης** : Εἶναι οἱ δύο δίδυμοι ἀδελφοὶ τῆς Ἑλένης ὀνομαζόμενοι καὶ **Διόσκουροι**, διότι ἐγεννήθησαν, ὅπως καὶ ἡ Ἑλένη, ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λήδας. Ἐδῶ παρίστανται καὶ οἱ δύο ὡς θνητοὶ (τοὺς δ' ἤδη κάτεχεν φυσίχους αἶα). Ἄλλὰ κατ' ἄλλον μῦθον μεταγενεστέρων χρόνων ὁ Πολυδεύκης εἶχε γεννηθῆ ἀθάνατος καὶ ἐμοίρασε τὴν ἀθανασίαν του μὲ τὸν ἀδελφόν του κατὰ παραχώρησιν τοῦ Διὸς ὥστε διαδοχικῶς ἔμενον ὁ καθεὶς μίαν ἡμέραν εἰς τὸν Ἄδην καὶ μίαν ἐπανήρχετο εἰς τὴν ζώην.

— Ποίας βασιλικὰς ἀρετὰς ἀποδίδει ὁ Ὅμηρος εἰς τούς διαφόρους Ἀχαιοὺς ἡγεμόνας ;

— Ποῖον συναίσθημα κυριαρχεῖ εἰς τὴν ψυχὴν τῆς Ἑλένης ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς συνομιλίας της μὲ τὸν Πρίαμον .

— Νὰ ἐκτιμηθῇ ἀπὸ λογοτεχνικῆς ἀπόψεως ἡ σκηνή, ἥτις λαμβάνει χώραν ἐπὶ τοῦ πύργου τῶν Σκαιῶν Πυλῶν.

α') 1 - 8 :—**ἐνθα**· χρον.=τότε.—**αὖ** = πάλιν, δέ. Τὸ αὖ ὡς μετβτκ., ὅταν ἡ ὄλη διήγησις ὑποδιαιρῆται εἰς μέρη.—**ἐκδηλος** = περιφανής.—**μετὰ πᾶσιν** = μεταξὺ πάντων.—**δαῖε**· μετβτκ. = ἔκαμε νὰ λάμπη ὑποκμ. ἡ Ἀθηνᾶ.— ἡ **κόρυς-θος** = ἡ περικεφαλαία.— **οἱ**· συναπτ. πρὸς τὸ **κόρυθος** ὡς δοτκ. κτητ.—**ἀκάματον** = ἀκούραστον, ἄσβεστον.— **ὄπωρινός** = ἐμφανιζόμενος κατὰ τὸ τέλος τοῦ θέρους.—**ἐναλίγκιος** = ὅμοιος.—**λαμπρόν**· ἐπίρρ. = λαμπρά.—**παμφαίνω** = λάμπω, φαντάζω.—**λελουμένος Ὠκεανοῖο** = ἀνατέλλων ἀπὸ τὸν Ὠκεανόν. Ἡ γενικ. τοπ. καὶ διαιρ. Κατὰ λέξιν : ποῦ ἐλούσθη εἰς τὸν Ὠκεανόν, ἀπὸ τὰ νερά τοῦ Ὠκεανοῦ.—τὸ **κάρ - κρατός** = ἡ κεφαλή.—**ἀπὸ κρατός τε καὶ ὤμων**· ἐπανάληψις τῆς ἐννοίας : **κόρυθος τε καὶ ἀσπίδος**.—**ὄρνυμι**· μεταβατ. = κινῶ, ὠθῶ.—**κλονεομαι** = καταδιώκομαι, ὠθοῦμαι (**κλόνος** = κίνησις, θόρυβος).

9 - 13 :—**ἀφνειός**=πλούσιος.—**ἀμύμων** = ἄψογος, εὐγενής (στερ. α + **μῶμος**).—**ἦστην**· ἦτην δυϊκ. παρατατ. τοῦ **εἰμί**.—**πᾶσα μάχη** = κάθε εἶδος μάχης.—**τῷ** = αὐτοῖ οἱ δύο.—**οἱ**· τῷ Διομήδει.—**ἀποκρινθέντε** = ἀποσπασθέντες ἀπὸ τὴν παράταξιν των.—**ἀφ'** ἵπποιον = ἀπὸ τῶν ἀρμάτων.—**ἀπὸ χθονός**· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ **ἀφ'** ἵπποιον.—**ὄρνυτο**· ὄρνυμαι = κινεῖμαι ὀρμητικᾶ, ὀρμῶ.

14 - 24 :—**σχεδόν** = πλησίον.—**προΐημι** = ἐξαπολύω, ῥίπτω πρὸς τὰ ἔμπρός.—**δολιχόσκιον** = ἔχον μακρὸν ξύλον, μακρόν (**δολιχός** = μακρός· τὸ β' συνθ. ἄγνωστον).—**ἀκωκή** = αἰχμῆ (**ἀκίς - ἀκή**. Κατ' ἀναδιπλ. : **ἀκωκή**).—**χαλκῷ**. συνεκδχ. ἀντὶ **χαλκῆω ἔγχει**.—**τοῦ**· συναπτ. πρὸς τὸ **χειρός**.—**ἄλιον** = μάταιον, χωρὶς ἀποτέλεσμα.—**βέλος** = τὸ μακρόθεν ῥιπτόμενον ἔπλον (**βάλλω**).—**μεταμάζιον** = μεταξὺ τῶν μαστῶν.—**ᾧσε** = τὸν ἔσπρωξε καὶ τὸν ἔριψε· ῥ. ὠθῶ.—**ἀπόρουσε**· ῥ. **ἀποροῦω** = πηδῶ μακράν.—ὁ **δίφρος** = τὸ μέρος τοῦ ἄρματος, ὅπου ἴσταται ὁ πολεμιστῆς καὶ ὁ ἥνιοχος, τὸ ἄρμα.—**οὐδ'** ἔτλη = καὶ

δὲν εἶχε τὴν τόλμην.—**περιβαίνω** = κινεῖσθαι περίξ τινός, διὰ τὸ νὰ τὸν ὑπερασπίσω, προστατεύω.—**κταμένοιο**· μετχ. παθητ. ἀόρ. β' τοῦ κτείνω.—**οὐδὲ γὰρ οὐδέ**· ἢ ἐπανάλ. οὐδὲ - οὐδὲ ἐντείνει τὴν ἄρνησιν.—**ἡ κῆρ - ρός** = ἡ μοῖρα, ὁ θάνατος.—**ἔρυτο**· ἔρμαι = προφυλάττω· ἄλλος τύπος τοῦ ἔρμαι.—**ὡς**· τελικ.—**οἶ** = τῷ Ἡφαιστῶ· δοτκ. ἦθ. συναπτ. πρὸς τὸ γέρον = ὁ γέρος του, ὁ γέρος, τὸν ὅποιον ἀγαποῦσεν ὁ Ἡφαιστος.—**πάγχυ** = ἐντελῶς, ὅλως διόλου.—**ἀκαχήμενος**· ἀχέω καὶ ἀχεύω = λυπημένος, πικραμένος (ἄχος Α 188, ἄχομαι, ἄχνυμαι).

25 - 34 : —**Ἴππους**· τοῦ ἄρματος τοῦ φονευθέντος Φηγέως.—**ἔξελάσας** = ἀφοῦ τοὺς ἔλυσε καὶ τοὺς ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὸ ἄρμα.—**κατάγειν** = νὰ φέρουν κάτω πρὸς τὴν παραλίαν.—**ἀλευάμενον** = τραπέντα εἰς φυγὴν· β'. **ἀλέομαι** = ἀποφεύγω.—**ᾄχεσφι**· τὰ ᾄχεια = τὸ ἄρμα.—**ὄρίνθη**· ὄρίνω = διεγείρω, κινῶ.—**θοῦρος** = ὀρμητικός, σφοδρός.—**βροτολοιγός** = ἀνθρωποφθόρος (βροτός+λοιγός).—**μιαιφόνος** = μολυσμένος μὲ φονικὸν αἷμα, φονικός.—**τειχεσιπλήτης** = καταστρέφων τείχη.—**μάρναμαι** = μάχομαι, ἀγωνίζομαι.—**ὄρέξη**· ὄρέγω = προσφέρω, παρέχω.—**νῶι** = ἡμεῖς οἱ δύο.—**χάζομαι** = ὑποχωρῶ, ἀποσύρομαι.—**μῆνις**· Α 1.

β') Παρατατικός τοῦ εἰμι εἰς τὸν δυϊκὸν ἀπὸ τοῦ θέμ. ἐσ- : ἦσθην.

— Διατήρησις τοῦ ν πρὸ ὀδοντοφώνου : ἀποκρινθέντε.

— Ἐκτεταμένοι τύποι τοῦ ἀδελφός : ἀδελφεός, ἀδελφειός.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : παμφαίνησι, ᾄχεσφι, νῶι.

γ') **Διομήδης** : Υἱὸς τοῦ Τυδέως, βασιλέως τῆς πόλεως τοῦ Ἄργους, διαδεχθεὶς τὸν πενθερὸν αὐτοῦ Ἄδραστον. Μετέσχεν εἰς διαφόρους ἥρωϊκὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἤδη ἀριστεύει εἰς σπουδαίαν τινὰ μάχην πρὸ τοῦ Ἰλίου. Ἐκ τῆς Τροίας ἐπανῆλθε σῶος εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ.—**ἀστέρι ὀπωρινῶ** : Πιθανάτα ὁ ποιητὴς ἔχει ὑπ' ὄψει τὸν Σείριον, τὸν λαμπρότατον τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, ἀνήκοντα εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Κυβόου. Τοῦτου ἡ ἐπιτολὴ συμπίπτει ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ὀπώρας, ἦτοι μεταξὺ θέρους καὶ φθινοπώρου. Ἀνατέλλων ὁ ἀστὴρ αὐτὸς ἀπὸ θαλάσσιον ὀρίζοντα παρέχει εἰς τὸν ποιητὴν τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἐξέρχεται καθαρὸς καὶ φωτοβόλος, ἀφοῦ ἐλούσθη εἰς τὰ μυστηριώδη βάθη τῶν

ὕδατων, πού περιβάλλουν τὴν γῆν.—ἵππους ἐξελάσας: Οἱ ἵπποι ἦσαν ἀπὸ τὰ πολυτιμότερα λάφυρα τοῦ πολέμου. Συχνὰ οἱ Ἄχαιοι ἥρωες καυχῶνται διὰ τὴν κατοχὴν ἐκλεκτῶν ἵππων, τοὺς ὁποίους ἀπεκόμισαν ἀπὸ τὴν μάχην.

35 - 83

α') 35 - 42:—**θοῦρον**· Ε 30.—**καθεῖσεν** = ἔβαλε νὰ καθίση. ἐνεργ. ἀόρ. τοῦ *καθίζομαι*.—**ἠιόεντι**· *ἠιόεις* = ὁ ἔχων ὄχθας ὑψηλάς, ἐπομένως βαθεῖαν κοίτην· ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Σκαμάνδρου.—**κλίνω** = κάμνω κάποιον νὰ κλίνη, τρέπω εἰς φυγὴν.—**ἔλεν**· *αἰρῶ*.—**ἀρχὸς** = ἀρχηγός. **ἔκβαλε** = ἐξεπέταξε.—**στρεφθέντι** = ἐνῶ εἶχε τραπῆ εἰς φυγὴν.—**τὸ μετάφρενον** = τὸ μεταξὺ τῶν ὠμων μέρος τῶν νῶτων, ἡ ῥάχις.—**ἐν... πῆξε**· *ἐνέπηξε*.—**μεσσηγὺς** = εἰς τὸ μέσον, μεταξὺ.—**διὰ...** **ἔλασσε** = διεπέρασε.—**δουπέω** = κάμνω κρότον (*δοῦπος* = ὁ κρότος πεσόντος σώματος, λέξις ἠχοποίητος).—**ἀραβέω** = βροντῶ (ὁ ἄραβος = ὁ κτύπος).

43 - 58:—**ἐνήρατο** = ἐφόνευσεν ἐν τῇ μάχῃ ῥ. *ἐναίρω*.—**ἐριβῶλαξ**· Α 155.—**εἰληλούθει** - *ἐληλούθει*.—**δουρικλυτός** = περίφημος εἰς τὸ δόρυ, πολεμιστὴς ξακουσμένος (*δόρυ*+*κλύω* = ἀκούω) **νύξε**· *νύσσω* = κτυπῶ.—**ἐπιβησόμενον** = τὴν στιγμὴν πού ἐπρόκειτο νὰ ἀναβῆ.—**ἤριπε**· *ερείτω* ἀμετβ. = πίπτω.—**τὰ ὄχρα**· Ε 28.—**ὁ σκότος** = τὸ σκότος.—**ἐσύλευον**· *συλεύω* = ἀφαιρῶ τὸν ὄπλισμὸν νεκροῦ πολεμιστοῦ (παράλλ. τύπος τοῦ *συλάω*).—**αἴμων** = ἔμπειρος.—**ὄξυόεις** = σουβλερός, κοπτερός (παράλλ. τύπος τοῦ *ὄξύς*).—**ἄγρια πάντα** = κάθε ἀγρίμι.—**τά τε τρέφει**· ἐνν. τὰ ἡμερώτερα ζῶα τοῦ δάσους ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἄγρια πάντα.—**χραῖσμε**· Α 28.—**ιοχέαιρα** = τοξεύτρια (*ιός* = βέλος + *χέω*).—**ἐκηβολία** = αἱ ἐπιτυχιαὶ εἰς τὴν βολὴν, ἡ τέχνη τοῦ τοξεύειν· πρβλ. *ἐκηβόλος* Α 21.—**ἦσιν**· δοτκ. τοῦ κατὰ τι.—**ἐκέαστο**· *καίνυμαι* = διακρίνομαι, *ἐξέχω*.—**δουρικλειτός** = ἐνδοξος διὰ τὸ δόρυ, ἐνδοξος πολεμιστὴς (*δόρυ* + *κλέω*, *κλείω*, *κλέος*).—**ἔθεν**· Α 114.—**οὔτασσε**· *οὔτάω*, ἡ *οὔτάζω* = πληγῶνω, κτυπῶ.—**μεσσηγὺς...** **ἔλασεν**· Ε 41.—**ἤριπε**· Ε 47.—**ἀράβησε**· Ε 42.

59 - 68:—**ἐνήρατο**· Ε 43.—**τέκτων** = ὁ τεχνίτης.—**ὄς**· δύναται νὰ ἐνν. καὶ ὁ Ἄρμονίδης καὶ ὁ Φέρεκλος, διότι καὶ περὶ τῶν δύο ἀνα-

φέρεται ὅτι ἦσαν τέκτονες.—**χερσίον**· συναπτ. πρὸς τὸ τεύχειν.—**δαίδαλα** = κάθε τεχνικὸν ἔργον, τεχνούργημα.—**ἔξοχα** = ἐξαιρετικά· ἐπίρρ.—**ἐφίλατο**· ἐφίλησε. **Ἀλεξάνδρω**· δοτικ. χαριστική.—**τεκτῆνατο**· τεκταίνομαι = κατασκευάζω.—**εἶσαι νῆες** = πλοῖα ναυπηγημένα σύμμετρα καὶ κανονικά.—**ἀρχεκάκους** = πού ἐγιναν ἡ πρώτη αἰτία τοῦ κακοῦ.—**οἱ τ' αὐτῶ** = καὶ ἑαυτῶ.—**οὔτι** = οὐδόλως.—**θέσφατα** = προφητεῖαι, χρησμοί. Κυρίως τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰρημένα (θεὸς + φατός, φημί).—**καταμάρπτω** = καταφθάνω τινὰ φεύγοντα.—**διαπρὸ ἀντικρύ**· ἡ αἰχμὴ διεπέρασε διὰ τοῦ γλουτοῦ καὶ ἐβγῆκεν ἐμπρὸς κατὰ τὴν κύστιν.—**ἡ κύστις-εως** = ἡ οὐροδόχος κύστις (κύω = φουσκώνω).—**ἤλυθε** = διῆλθε.—**ἀκωκή**· Ε 16.—**γνύξ** = εἰς τὰ γόνατα, γονατιστὰ (γόνυ - γνύξ).—**οἰμώζω** = βγάζω θρηνώδη φωνήν.

69 - 75 : —**ἐπεφνε** = ἐφόνευσε (ρίζ. φεν - φόνος).—**ῥα** = πράγματι, στ' ἀλήθεια.—**πύκα** = μὲ φροντίδα, μὲ στοργήν.—**ἴσα** = ἐξ ἴσου.—**χαριζομένη** = διὰ τὴν εὐχαριστήσῃ.—**κατὰ ἰνίον** = εἰς τὴν βάσιν τοῦ κρανίου.—**ἀν' ὀδόντας** = μέσα ἀπὸ τὰ δόντια.—**ὑπὸ γλῶσσαν** = εἰς τὸ κάτω, εἰς τὴν ῥίζαν τῆς γλώσσης.—**ἡ κονίη** = ἡ σκόνη.—**ἔλεν ὀδοῦσιν** = ἐδάγκασε.

76 - 83:—**ἀρητήρ**· Α 11.—**ἐτέτυκτο** = εἶχε γίνεῖ, ἦτο· ῥ. τεύχομαι.—**τίετο**· τίω = τιμῶ.—**ἀγλαός** = μεγαλοπρεπής, ὠραῖος.—**μεταδρομάδην** = ἐνῶ ἔτρεχε κατόπιν του.—**τὸ φάσανον**· Α 190.—**αἶξας**· Γ 216.—**ἀπὸ δ' ἔξεσε** = ἀπέκοψεν εὐκόλως.—**ῥοσε**· Α 104.—**πορφύρεος** = αἱματωμένος, σκοτεινός.

β') Μέσος ἀόρ. τοῦ φιλῶ μὲ ἐνεργητικ. σημασ. : **ἐφίλατο**.

— **Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : στήθεσφι, ἦσιν, ῥοσε.**

γ') ἐπὶ **ἡιόνεντι Σκαμάνδρω** : Τὸ μέρος τοῦτο ἦτο σχεδὸν κάτω ἀπὸ τὰ τεῖχη τοῦ Ἰλίου. Ὁ ποταμὸς Σκάμανδρος λέγεται καὶ **Ἐάνθος**.—**Ἀλιζῶνες** : λαὸς οἰκῶν παρὰ τὸν Πόντον, πιθανῶς οἱ Χάλυβες τῶν ἱστορικῶν χρόνων. Οὗτοι, ὡς καὶ οἱ κατωτέρω ἀναφερόμενοι Λυδοί, Λύκιοι κ.ἀ., ἦλθον ὡς ἐπίκουροι (σύμμαχοι) τὰ πολεμῆσουν μετὰ τῶν Τρώων. Εἰς τὸ Β στ. 816 - 877 ἀναφέρονται λεπτομερῶς ὄλοι οἱ σύμμαχοι τοῦ Πριάμου.—**Μήνες** : λαὸς τῆς Λυδίας κατοικῶν ἀνατολικῶς

τοῦ Τρώλου παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Ἑρμοῦ ποταμοῦ.—**Τάρνη**: Πόλις τῆς Λυδίας διαρροεμένη ὑπὸ τοῦ Πακτωλοῦ παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Τρώλου, αἱ κατόπιν Σάρδεις.—**Μηριόνης**: Ἐξοχος πολεμιστής, ὅστις συνέπλευσε μὲ τὸν Ἰδομενεά ἀπὸ τὴν Κρήτην ὡς ἀρχηγὸς τῶν Κρητῶν.—**Μέγης**: Ἡγεμὼν τοῦ Δουλιχίου καὶ ἄλλων τῶν Ἐχινάδων δυτικῶς τῆς Ἀκαρνανίας (Β 627).—**Θεανώ**: Ἰέρεια τῆς Ἀθηναῶν ἐν Τροίᾳ, κόρη τοῦ Κισσέως καὶ σύζυγος τοῦ Ἀντήνορος.—**Εὐρύπυλος**: Βασιλεὺς τοῦ Ὀρμενίου τῆς Θεσσαλίας (Β 736).—**ἄρητῆρ Σκαμάνδρου**: Ὁ ποταμὸς Σκάμανδρος θεοποιεῖται καὶ συχνὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἢ τὸ τοῦ Ξάνθου λαμβάνει μέρος εἰς τὴν μάχην ὑπὲρ τῶν Τρώων. Λατρεύεται καὶ ὡς γενάρχης τῶν Τρώων, διότι ἡ θυγάτηρ τούτου Καλλιρρόη εἶχε σύζυγον τὸν Τρῶα.

— *Μὲ ποίους φραστικὸν τρόπον παριστάνει ὁ Ὅμηρος τὸν θάνατον καὶ τὴν τελευταίαν στιγμήν τῶν θνησκόντων ;*

84 - 132

α') 84 - 94:—**πονέομαι**=εἶμαι εἰς τὸ ἔργον, ἀσχολοῦμαι.—**ὕσμίνη** = μάχη, συμπλοκή.—**Τυδεΐδην δ' οὐκ ἂν γνοίης...** Κατὰ σχμ. προλήψεως ἀντί: οὐκ ἂν γνοίης ποτέροισι Τυδεΐδης μετείη.—**ποτέροισι μετείη**· μετὰ ποτέρων εἶη.— **ἦε - ἦ**· εἶτε - εἶτε.—**ὀμιλέω** = συναναστρέφομαι, εἶμαι μὲ κάποιους.—**θῦνε**· θύνω = ὀρμῶ.—**ἄμ πεδίον**· ἀνὰ πεδίον.— **πλήθων** = γεμᾶτος, φουσκωμένος.— **χείμαρρος** = ὀρμητικὸς (χεῖμα, χεῖμων + ρρο, ῥέω).—**ῶκα** = γρήγορα (πρβλ ὠκύς).—**ἐκέδασσε**· κεδάννυμι = διαλύω, διασκορπίζω (παράλλ. τύπος τοῦ σκεδάννυμι).— **γέφυρα** = πρόχωμα.— **ἄρα** = φυσικά.— **ἐερμέναι γέφυραι** = συνδεδεμένα στερεὰ προχώματα· ῥ. εἶρω.—**ἰσχανάω** = κρατῶ, συγκρατῶ.—**ἡ ἄλωη** = καλλιεργημένος τόπος, κῆπος.— **ἐριθηλῆς** = καταπράσινος (ἐπιτ. ἔρι + θηλ. - θάλλω).—**ἐλθόντα**· τὸν ποταμὸν.—**ἐξαπίνης** = αἰφνιδίως.—**ἐπιβρίση**· ἐπιβρίθω = ἐπέρχομαι βαρῦς.— **ὁ ὄμβρος** = ἡ βροχή.—**ἔργα** = καλλιεργημένα ἐκτάσεις.—**αἰζήος** = θαλερός, ἀκμαῖος ἄνδρας.—**ὑπὸ Τυδεΐδην** = ὑπὸ τὴν ὀρμὴν τοῦ Τυδεΐδου.—**κλονέοντο**· Ε 8.—**μίμνον**· μίμνω = ὑπομένω.

95 - 105:—**τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησε**· τὸ δ' οὖν ἐναντ.: = ἄλλ' ὅταν...—**ἐνόησε**· νοῶ = ἀντιλαμβάνομαι διὰ μιᾶς τῶν αἰσθήσεων, βλέπω.—**αἰψα** = ταχέως, ἀμέσως.—**ἐτιταίνετο**· τιταίνω = τεντώνω (τύπος

τοῦ *τείνω* με ἀναδιπλ.).—*ἐπαίσσοντα* = ἐφορμῶντα, καθ' ἣν στιγμὴν ὄρμουσε πρὸς τὰ ἐμπρός· (ῥ. αἴσσω Γ. 216).—τὸ *γυάλον* = τὸ ἔλασμα τὸ καλύπτον τὸν θώρακα.—*διὰ ἔπτατο* = διὰ μέσου τοῦ γυάλου ἐπέρασε. Τὸ *ἔπτατο* διὰ τὴν ταχύτητα τοῦ βέλους (ῥ. πετάννιμ).—*πικρὸς* = ὀξύς, ποῦ προκαλεῖ δριμὺν πόνον.—ὁ *δίστος* = τὸ βέλος.—*παλάσσετο*· ῥ. *παλάσσω* = μολύνω, λερώνω.—*τῷ δ' ἐπὶ* = καὶ ἐπὶ τούτῳ, διὰ τὴν ἐπιτυχίαν αὐτῆν.—*ἄῶ* = φωνάζω.—*ὄρνυμαι* = κινουῖμαι, σπεύδω.—*κέντορες ἵππων* = ἵππεῖς ἔξοχοι. Κυρίως οἱ κεντρίζοντες τοὺς ἵππους (*κεντέω*).—*δηθὰ* = ἐπὶ πολὺ.—*ἀνσχήσασθαι*· *ἀνέχομαι*.—*ἔτεόν* = ἀληθῶς, χωρὶς νὰ με ἀπατήσῃ.—*ῶρσε*· *ὄρνυμι*.—*ἄναξ Διὸς υἱός*· ἔνν. ὁ Ἀπόλλων.—*ἀπορνούμενον*· *ἀπόρνωμαι*.

106 - 120 : τὸν δέ=αὐτὸν ὅμως.—*ἀναχωρέω* = ἀποσύρομαι, γυρίζω ὀπίσω.—*Καπανήιον*· ἐπίθ. ἀντὶ τῆς γενικ. τοῦ πατρικοῦ ὀνόματος: *Καπανῆος*.—*πέπων* = ὄριμος, γλυκύς, ἀγαπητός (ῥ. πέσσω)· κυρ. ὁ ψημένος ἀπὸ τὸν ἥλιον.—*ῥοφα μοι ἐρύσσης*=διὰ νὰ μοῦ βγάλῃς (*ἐρύω* = ἔλκω, τραβῶ). Ἡ δοκ. ;—*καθ' ἵππων*· *ἄφ' ἵππων*.—*ἄλτο*· *ἄλλομαι* = πηδῶ (*ρίζα* *σαλ*-Λατ. *salio*).—*διαμπερὲς* = πέρα καὶ πέρα· ἐπίρρ. (*διὰ* + *ἀνά* + *πέρας*).—*ἀνηκόντιζε* = ἀνέβλυζεν ὀρηκτικᾶ.—*στρεπτὸς* = πλεκτός (*στρέφω*).—*χιτῶν* = θώραξ.—*δὴ τότε* = ἐκείνην τὴν ὥραν.—*ἡρᾶτο*· *ἠρῶμαι* = προσεύχομαι.—*βοὴν ἀγαθὸς* = ὁ διακρινόμενος διὰ τὴν φωνὴν του κατὰ τὴν ὥραν τῆς μάχης, βροντόφωνος.—*κλυθί*· Α 37.—*αιγίοχος* = κρατῶν τὴν αἰγίδα· ἐπίθ. τοῦ Διός.—*Ἄτρυτώνη* = ἀκαταμάχητος, ἀνίκητος· ἐπίθ. τῆς Ἀθηνᾶς (*στ*-*ρ*. *α* + *τρύω* = *δαμάζω*).—*μοι καὶ πατρί*· *καὶ τῷ ἐμῷ πατρί*.—*φίλα φρονέω* = ἔχω καλὴν γνώμην, θέλω τὸ καλὸν κάποιου.—*δήιος*=ἐχθρικός.—*φίλαι*· *φιλῶ*· πρβλ. *ἐφίλατο*· Ε 61.—*ἐς ὄρμην ἔγχεος* = εἰς τὴν βολὴν τοῦ δόρατος.—*ἔλθειν*· ὑποκμ.: *ἄνδρα*.—*μ' ἔβαλε φθάμενος* = ἐπρόφθασε νὰ με κτυπήσῃ.—*ἐπεύχεται* = καυχᾶται δι' αὐτό.

121 - 132 : —τὰ *γυῖα* = μέλη.—*ἔθηκε*· *τίθημι* = κάμνω.—*μάχεσθαι*· τὸ ἀπαρμφ. ὡς προστακτ.—*ἦκα*· *ἴημι* = ῥίπτω, βάλλω.—*ἄτρομον* = ἀτρόμητον.—*ἔχεσκε* = εἶχε πάντοτε· θαμιστ. τοῦ *ἔχω*—*σακέσπαλος* = ὁ πάλλων τὴν ἀσπίδα, γενναῖος (τὸ *σάκος* = ἡ ἀσπίς + *πάλλω*).—ὁ *ἵππότα* = ὁ ἵππεύς.—*ἡ ἀχλὺς* = τὸ σκότος.—*ἐπῆεν*· ἦν

ἐπί, δηλ. τῶν ὀφθαλμῶν.—αἱ κε· εἰ ἄν = ἕαν.—πειρώμενος· ἡ μτχ. δηλώνει τὸν σκοπὸν τοῦ ἵκηται.—τὴν γε = αὐτὴν βέβαια.—οὐτάμεν· οὐτάω, οὐτάζω = πληγώνω· Ε 56.

β') Μικτὸς ἄορ. τοῦ βαίνω : ἐβήσετε, προστκτ. κατα-βήσεο.
—Τύποι μέσ. ἄορ. β' κατὰ τὰ εἰς -μι ἄλλομαι : ἄλσο, ἄλτο.

—Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : κλυθι, ἰππότα, ἐπῆεν, οὐτάμεν.

γ') Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός : Οὗτος ἦτο ὁ περίφημος τοξότης Πάνδαρος, ἀρχηγὸς τῶν Λυκίων, οἱ ὅποιοι περιελαμβάνοντο εἰς τὸ κράτος τῆς Τροίας. Τὴν τοξευτικὴν ἐδιδάχθη παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος, ὁ ὅποιος καὶ παρῶτρυνεν αὐτὸν νὰ ἔλθῃ ἀπὸ τὴν Λυκίαν. Αὐτὸς ἔγινεν ἀφορμὴ νὰ διαλυθοῦν οἱ ὄρκοι καὶ νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ μάχη, διότι κατὰ παρότρυνσιν τῆς Ἀθηνᾶς ἐτόξευσε τὸν Μενέλαον (Δ 88. Ἴδὲ καὶ περίληψιν).—θώρακος γύαλον : Ὁ θώραξ τῶν Ὀμηρικῶν ἡρώων ἦτο χιτῶν πλεκτὸς (ἰδὲ κατωτέρω στρεπτοῖο χιτῶνος) ἢ δερμάτινος, ὁ ὅποιος ἐφορεῖτο περὶ τὸν κορμὸν ἄνευ χειρῶν. Καθίστατο ἰσχυρότερος ὁ θώραξ μὲ κοῖλα μετάλλινα ἐλάσματα, τὰ γύαλα.—οἰστός ἢ βέλος : Εἶχε τρία κυρίως μέρη, τὴν αἰχμὴν, τὸ ξύλον καὶ τὸ πτερὸν (βλ. εἰκ. 5). Ἐπειδὴ ἡ αἰχμὴ τοῦ βέλους ἦτο ἀκιδωτὴ, ἔπρεπε νὰ ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὴν πληγὴν μὲ πολλὴν προσοχὴν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σθέ-νελος ἀφῆρεσεν ἀπὸ τὴν πληγὴν τοῦ Διομήδους τὸ βέλος διαμπερές, δηλ. ἀπὸ τὸ ἀντίθετον μέρος κατὰ τὴν κατεύθυνσιν πού εἶχεν, ὅταν ἐτρύπησε τὸν ὄμον τοῦ Διομήδους.—Σθένελος : Ὁ Σθένελος καὶ ὁ Εὐρύαλος εἶχον πλεύσει μαζὶ μὲ τὸν Διομήδη, ἄγοντα στόλον ὀγδοή-κοντα πλοίων ἀπὸ τὰ ΒΑ παράλια τῆς Πελοποννήσου (Ἄργος, Τροι-ζῆνα, Ἐρμιόνην, Αἴγινα κ.ἄ.) Βλ. Β 564.—...ἀχλὺν δ' αὖ ἔλον : Ἡ θεὰ δίδει εἰς τὸν Διομήδη τὴν ὑπεράνθρωπον δύναμιν νὰ διακρίνη τοὺς θεοὺς, οἱ ὅποιοι μεταμορφωμένοι εἰς ἀνθρώπους λαμβάνουν μέρος εἰς τὴν μάχην.

—Νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ ἀκρίβεια καὶ ἡ παραστατικότης τῆς εἰκόνας (στ. 87 - 94).

α') 133 - 143 :—**ἐξαῦτις** = ἐκ νέου, πάλιν.—**πρόμαχοι** = οἱ πολεμισταὶ τῆς πρώτης γραμμῆς.—**ἐμίχθη** = ἐπλησίασε, ἔσμιξε μέ... ῥ. **μίγνυμαι**.—**καὶ πρὶν περ** = μολονότι καὶ πρὶν.—**μεμαῶς** = ἐπιθυμῶν, με τὴν πρόθεσιν νά... **μέμονα**· παρακμ. με σημ. ἐνεστ.—**δὴ τότε** = τότε πλέον, τ.ἔ. μετὰ τὴν πληγὴν, τὴν ὁποῖαν ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Πάνδαρον.—**τρίς τόσσον** = τριπλάσιον.—**ὄν ῥα** = τὸν ὁποῖον βέβαια, ὅπως εἶναι σύνηθες νὰ συμβῆ.—**εἰροπόκος** = πυκνόμαλλος (εἶρος = μαλλὶ + πόκος = τολύπη). Κυρίως ὁ ἔχων πόκους μαλλιοῦ.—**ἐπ' οἷεσσι**· συναπτ. πρὸς τὸ ποιμῆν.—**οἷες**· Γ 198.—**χραύση**· **χραύω** = γκρατσουρίζω, ἔλαφρῶς πληγῶνω.—**αὐλῆς**· τοῦ ἔρκου τῆς αὐλῆς.—**αὐλή** = στάνη, τὸ μαντρί.—**ὑπεράλμενον** = τὴν στιγμὴν ποὺ ὑπερπηδᾷ.—**οὐδὲ δαμάσση**· ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ **χραύση μὲν** = τὸν ἐπλήγησε μόνον χωρὶς νὰ τὸν ἀποτελειώσῃ.—**τοῦ**· τοῦ λέοντος.—**ῶρσεν**· ὄρνευμι.—**προσαμύνω** = δίδω βοήθειαν.—**κατὰ σταθμούς** = εἰς τὰ κλειστὰ παραπήγματα.—**δύεται**· δύομαι = χάνομαι.—**τὰ δέ**· ἐνν. **μῆλα** = πρόβατα.—**ἔρῆμα** = ἀπροστάτευτα.—**φοβεῖται** = τρέχουν ἐδῶ κ' ἐκεῖ.—**αἱ μὲν οἷες** = προβατίνες.—**ἀγχιστῖναι ἐπ' ἀλλήλησι** = μαζὶ ἢ μία ἐπάνω στὴν ἄλλη (ἄγχι).—**κέχυνται** = εἶναι σκορπισμένοι. Τὸ ῥ. παριστᾷ τὸ θέαμα τῶν νεκρῶν προβάτων.—**ἐμμεμαῶς** = με πολλὴν ὀρμὴν.—**βαθεῖα αὐλή**· λόγῳ τοῦ ὑψηλοῦ τοίχου ἢ αὐλὴ λέγεται βαθεῖα.—**ὡς μεμαῶς** = με τόσον μένος.

144 - 151 :—**ὁ μαζός**· πρβλ. **μεταμάζιον**· Ε 19.—**χαλκήρης**=χάλκινος (**χαλκός**+**ἀραρίσκω**).—**κληῖδα** = κατὰ τὴν κλειδα.—**ἔεργαθεν**· παρατατ. τοῦ **εἶργω** = χωρίζω.—**μετοίχομαι** = πηγαίνω πρὸς.—**ὄνειροπόλος** = ἐρμηνευτὴς ὀνείρων, ὄνειροκρίτης (πρβλ. **οἰωνοπόλος** Α 69).—**τοῖς οὐκ ... ὄνειρους**· ἡ σειρά τῶν λέξ. : ὁ γέρων οὐκ ἐκρίνατο ὄνειρους τοῖς (οὐκ) ἐρχομένοις, δηλ. ὁ γέρων δὲν τοὺς ἐξήγησε πλέον τὰ ὄνειρα, ἀφοῦ δὲν ἐπανήλθον.—**ἐξεναρίζω** = ἀφαιρῶ τὰ ἔναρα, ἥτοι τὰ ὄπλα, φονευθέντος πολεμιστοῦ καὶ γενικῶς = φονεύω.

152 - 158 :—**τηλυγέτω**· Γ 175.—**τείρετο** = ἐταλαιπωρεῖτο· **τείρω** = κατατρέχω, ἔξαντλῶ.—**λιπέσθαι ἐπὶ κτεάτεσσι** = νὰ τὸν ἀφήσῃ εἰς τὴν περιουσίαν του κληρονόμον.—**ἐξαίνυτο**· **ἐξαίνυμαι** = ἀφαιρῶ, βγά-

ζω.—ὁ γόος = ὁ θρήνος.—τὸ κῆδος = τὸ πένθος, ἡ λύπη.—λυγρὸς = θλιβερός.—οἱ χηρωσταί = οἱ πλάγιοι συγγενεῖς, κληρονόμοι (λατ. heres - edis).—διὰ δατέοντο = διεμοιράζοντο.

159 - 165:—λάβε = ἔλαβε· ὅπως εἰς τὴν νεοελλ.: τὸν παρέλαβε.—ἐν βουσί = μέσα εἰς ἀγέλην βοῶν: 'Ἡ ἐν δηλοῖ ὅτι ὁ λέων παραμένει μέσα εἰς τὴν ἀγέλην κατατρώγων βοῦς.—θωρών· θρώσκω = πηδῶ.—ἄξῃ· ἄγνωμι = σπάζω, συντρίβω.—ἡ πόρτις-ιος = τὸ δαμάλι.—ἡ ξύλοχος = ἡ λόχημη. (ξύλον+ἔχω).—ἔξ ἵππων βῆσε = τοὺς ἠνάγκασε νὰ πέσουν ἀπὸ τὸ ἄρμα.—κακῶς = βιαίως· συναπτ. πρὸς τὸ βῆσε.—ἀέκοντας· ἄκοντας, ἦτοι ἀφοῦ προηγῆθη πάλῃ.

β') Αἰολικὸς τύπος χραύω ἀντὶ χράω.

—Κατάληξις παρατατικοῦ -θεν: ἔεργαθεν.

γ') δὴ τότε μιν τρεῖς τόσσον ἔλεν μένος: 'Ἡ ὁρμὴ τοῦ Διομήδους μετὰ τὴν πληγὴν καὶ τὴν ἐνθάρρυνσιν τῆς Ἀθηναῖς αὐξάνεται συνεχῶς. Ἀμέσως κατωτέρω περιγράφει ὁ ποιητὴς καὶ ἄλλους καταπληκτικούς ἄθλους τοῦ Ἀργεῖου ἥρωος, ὅστις ἐπέφερε μεγίστην φθορὰν εἰς τοὺς Τρῶας.—ξίφος: Ἐκ τοῦ πλησίον ὁ Διομήδης μεταχειρίζεται τὸ ὄπλον τοῦτο. Περὶ τούτου ἰδὲ A 194, πραγμ.

—Νὰ κριθῇ αἰσθητικῶς ἡ παρομοίωσις τοῦ Διομήδους πρὸς λέοντα, στ. 136 - 142 καὶ 161 - 162.

166 - 238

α') 166 - 178:—ἀλαπάζω = καταβάλλω, ἐξολοθρεύω.—αἱ στίχες· Γ 196.—ὁ κλόνος· Ε 8.—ἐγχειάων· ἡ ἐγχείη· Γ 137.—διζήμενος· διζήμαι = ζητῶ.—ποῦ τοι· τὸ τοι δοτ. κτητ. εἰς τὸ τόξον.—τὸ κλέος· τὸ ὁποῖον ὁ Πάνδ. εἶχεν ὡς τοξότης.—ψ κλέϊ· δοτκ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ ἐρίζεται.—ἐρίζομαι = συναγωνίζομαι, παραβγαίνω.—ἐνθάδε· εἰς τὴν Τροίαν.—ἔφρες· ἐφίημι = ῥίπτω ἐναντίον.—ἀνέχω χεῖρας = προσεύχομαι.—ὅστις ὄδε = ὅποιος καὶ ἂν εἶναι αὐτὸς πού...—καὶ δὴ = καὶ ἤδη.—ἔοργα· παρακ. τοῦ ἔρδω = κάμνω.—ἔσθλος = ἐξοχος, γενναῖος.—λύω γούνατα = φονεύω.—εἰ μὴ = ἐκτὸς ἐάν.—

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

κοτεσσάμενος· κοτέω· A 181.—**ἱερῶν**· *ἱερά* = αἱ θυσίαι· διότι δὲν ἐτελέσθησαν ὠρισμέναι θυσίαι. Γεν. αἰτίας.—**χαλεπή δέ**· τὸ δέ = γάρ.—**ἔπι**· *ἔπεται* = γίνεται, πίπτει ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων.

179 - 191 :—**βουληφόρος**· A 144.—**δαΐφρων**=ἐμπειρος μαχητῆς (*δα-*, *δαῖναι*, *δαίμων* + *φρήν*).—**πάντα** = κατὰ πάντα.—**εἶσκω** = παρομοιάζω.—**ἀσπίδι**· ἀπὸ τὴν ἀσπίδα.—**γιγνώσκων** = ἀναγνωρίζων.—**αὐλῶπις τρυφάλεια** = περικεφαλαία μὲ προσεχόχας ὡς κέρατα (Βλ. εἰκ. 4).—**σάφα**· *σαφῶς* = ἀκριβῶς, ἀσφαλῶς.—**ἄνευθε** = μακράν, χωρὶς· *ἄνευθε θεοῦ* = χωρὶς τὴν προστασίαν κάποιου θεοῦ.—**μαίνεται τάδε** = ἔχει τόσην ὀρμήν, μάχεται μὲ τόσην μανίαν.—**νεφέλη**· *δοτκ.* ;—**εἰλυμένος**· *εἰλύω* = τυλίγω, σκεπάζω.—**τούτου**· ἀπὸ τούτου, δηλ. τοῦ Διομήδους.—**κίχήμενον** = τὴν στιγμήν ποῦ τὸν εὑρίσκει· *ῥ. κίχάνω - κίχημι*· A 26.—**ἔτραπεν**· *ἔτρεπεν*.—**ἄλλη** = εἰς ἄλλην κατεύθυνσιν.—**ἦδη** = πρὸ ὀλίγου.—**γάρ**· αἰτιολογεῖ τὴν γνώμην τοῦ Πανδάρου, ὅτι ὁ Διομήδης προστατεύεται ἀπὸ θεάν.—**ἐφάμην** = εἶπα, ἐπίστευσα.—**Ἀϊδωνῆι**· σπάν. τύπος τοῦ Ἄϊδι· A 3.—**προιάψειν**· A 3.—**ἔμπης δέ** = καὶ μ' ὅλα ταῦτα.—**κοτήεις** = θυμωμένος· συμπλ. *ἐμοί*.

192 - 205 :—**οὐ παρέασι**· *οὐ πάρεισι (μοι)* = δὲν ἔχω ἐδῶ.—**κ' ἐπιβαίην**· τὸ *κε* *δυνατ.* Ἡ εὐκτ. ἔχει ἔννοιαν δυνατότητος καὶ εὐχῆς.—**ἀλλά που** = ἀλλὰ βέβαια.—**πρωτοπαγῆς**· μόλις κατεσκευασμένος, καινούργιος (*πρῶτον*+*πήγνημι*).—**νεοτευχῆς**=μὲ καινούργια ἐξαρτήματα (*νέον*+*τεῦχος*). Τὰ δύο ἐπιθ. δηλώνουν ὅτι καὶ τὸ ὑλικὸν καὶ ἡ διακόσμησις τῶν ἀρμάτων ἦσαν καινουργῆ.—**οἱ πέπλοι** = ὑφάσματα, καλύμματα.—**πέπτανται**· *πετάνημαι* = ἀπλώνομαι.—**πάρ δέ σφιν ἐκάστω**=παρ' ἐκάστω δὲ τούτων.—**δίζυγες**=συνεζευγμένοι.—**τὸ κρῖ** = ἡ κριθῆ.—**ἐρέπτομαι** = βόσκω, τρέφομαι.—**αἱ ὄλυραι**· εἶδος δημητριακῶν.—**ἦ μὲν** = καὶ ὁμῶς. Ἡ σειρά τῶν λέξ. : *ἦ μὲν γέρων αἰχμητὰ Λυκάων ἐπέτελλε μάλα πολλὰ μοι ἐρχομένῳ*.—**ποιητὸς** = καλοκαμωμένος.—**ἐμβεβαῶτα**· *ῥ. ἐμβαίνω*.—**ἀρχεύω** = εἶμαι ἀρχηγός.—**ὕσμινη**· E 84.—**ἦ τ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν** = καὶ θὰ ἦτο πολὺ καλύτερον, ἔνν. : *εἰ ἐπιθόμην*.—**φείδομαι** = προσέχω, φοβοῦμαι.—**δεύομαι** = χρειάζομαι, μοῦ λείπει κάτι.—**εἰλομένων**· *εἶλω* = συμπιέζω, περικλείω, πολιορκῶ.—**ἔδμεναι**· *ἔδω* = τρώγω.—**ἄδην** = ἀφθονα.—

τόξοισι· τόξω. Ὁ πληθ., διότι τὸ τόξον ἔχει πολλὰ μέρη.—πίσυνος· πεποισθῶς = διότι εἶχα ἐμπιστοσύνην.—ὀνήσειν· ὀνίνημι = ὠφελῶ, ἐξυτηρεῶ.

206 - 216. ἤδη = πρὸ ὀλίγου.—δοιοῖσιν = ἐναντίον δύο.—ἀτρε-
κῆς = ἀληθινόν, πραγματικόν.—ἔσσευα· σεύω = κάμνω νὰ τρέξῃ.—ἡ-
γειρα μᾶλλον = τοὺς ἠῤῥησα τὴν μανίαν μὲ τὸ κτύπημα τοῦ βέλους.—
τῷ ῥα = ὥστε λοιπόν.—ἡ αἶσα = ἡ μοῖρα, ἡ τύχη.—πάσσαλος =
παλοῦκι, κρεμαστάρι.—ἀγκύλος = καμπυλωτός, κυρτός.—τῷ = ἐκεί-
νω.—φέρω χάριν = χαρίζομαι.—ὑψηρεφές· ὑψηρεφής = μὲ ὑψηλὴν
στέγην.—ἀλλότριος φῶς = ὁ ἐκ ξένης χώρας, πολέμιος.—διακλάσ-
σας· κλάω = σπάζω, κομματιάζω.—ἀνεμῶλιος = ἀνωφελής· κατηγγμ.—
ὀπηδεῖ· ὀπηδέω = ἀκολουθῶ ὀπηδεῖ μοι (τὰ τόξα) = τὰ φέρνω
μαζί μου.

217 - 228 :—ἀγός = ἡγεμών.—οὔτως = μὲ τόσην ἀπογοήτευσιν,
μὲ τόσον παράπονον.—πάρος = πρὶν.—οὐκ ἄλλως ἔσσεται = δὲν θὰ
γίνη ἀλλοιῶς, δὲν θὰ ἀλλάξῃ ἡ τύχη τῆς μάχης.—νώ = ἡμεῖς οἱ δύο·
ὑποκ. τοῦ πειρηθῆναι.—ἐπὶ τῷδε ἀνδρί· συναπτ. πρὸς τὸ ἐλθόντε.—
σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφι· ὀρίζει τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὅποιον θὰ
πλησιάζουν τὸν ἐχθρόν, ἐνῶ τὸ σὺν ἔντεσι δηλώνει, ὅτι ὁ ἀγὼν θὰ γίνη
σῶμα πρὸς σῶμα.—ἀντιβίην = μὲ ὄλην μας τὴν δύναμιν.—τὰ ἔντεα =
τὰ ὄπλα.—πειρηθῆναι = νὰ κάμωμεν μίαν ἀπόπειραν.—οἶοι = τί εἶ-
δους εἶναι.—Τρώιοι ἵπποι = οἱ ἵπποι τοῦ Τρώος.—πεδίοιο· συναπτ.
πρὸς τὸ ἔνθα καὶ ἔνθα.—κραιπνὰ = πολὺ γρήγορα· ἐπίρρ.—φέβομαι
= φεύγω.—τῶ = αὐτοὶ οἱ δύο ἵπποι.—σαώσετον· μέλλ. τοῦ σαῶω
(παράλλ. τύπος τοῦ σώω καὶ σώζω· Α 32).—εἰ περ ἂν αὔτε = ἂν
τυχὸν πάλιν ὡς καὶ πρότερον.—ὀρέγω· Ε 33.—σιγαλόεις = λαμ-
πρός.—δέδεξο· δέχομαι = περιμένω νὰ ἀναμετρηθῶ μὲ κάποιον.—
μέλει μοί τι = ἐνδιαφέρομαι, φροντίζω διὰ κάτι.

229 - 238:—μᾶλλον = καλύτερα.—ὕφ' ἠνιόχῳ = ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν
ἠνιόχου.—οἴσετον· δυεῖς.—φέβομαι· Ε 223.—ματάω = διστάζω,
ἀπὸ φόβον δὲν κινεῖμαι.—ἐκφερέμεν· ὑποκμ. οἱ ἵπποι καὶ ἀντικμ.
ἡμᾶς.—φθόγγος = φωνή.—ποθέοντε· αἰτιολ. μτχ.—ἐπαίξας νῶι
αὐτῶ = ὀρμήσας ἐναντίον ἡμῶν των ἰδίων.—κτεινῆ καὶ ἐλάσση·

συνεχίζεται ἡ ἔνδοιαστ. πρότ. ἀπὸ τὸ μὴ ματήσεται.—**ἐλάσσω**· ἐλάω= κινῶ, φέρω, παίρνω μαζί μου.—**μώνυχας** = ἔχοντας μίαν ὀπλήν, δυνατούς (ῥίζ. σμ - τοῦ εἶς + ὄνυξ).—**ἐλαύνω** = σύρω, ὀδηγῶ.

β') Τὸ ἐπίθ. ἱερὸς εἰς τύπους : **ἱρόν, ἱρά, ἱρή** κτλ.

— Ένεργητ. ἀόρ. β' τοῦ τρέπω ἐκ τοῦ θέμ. τραπ. : **ἔτραπον**.

— Παρακμ. μετοχ. τοῦ βαίνω κατὰ τὰ εἰς - μι : **βεβαῶς** (πρβλ. μεμιῶς).

Έπικός ἀόριστος καὶ μέλλων τοῦ δέχομαι μετ' ἀναδιπλασιασμοῦ : **δέδεξο, δεδέξομαι**.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : Ἴμεν, ἔνι, δευοίατο, παρέασι.*

γ') **Αἰνείας** : Υἱὸς τοῦ Ἀγχίσου καὶ τῆς Ἀφροδίτης, συγγενῆς τοῦ Πριάμου. Μετὰ τὸν Ἑκτορα ὁ ἀνδριεότατος ἥρωας τῶν Τρώων, μολονότι δὲν ἦτο ὑπὲρ τοῦ πολέμου οὔτε καὶ ἐξ ἀρχῆς μετέσχευε εἰς αὐτόν. Προστατεύεται καὶ ὑπὸ τῆς μητρὸς του Ἀφροδίτης καὶ ὑπὸ ἄλλων θεῶν, οἱ ὁποῖοι τὸν σφύζουσι κατὰ τὰς διαφόρους μάχας. Κατὰ μεταγενεστέρην παράδοσιν, ὅταν ἔφυγε μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου, ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἔγινε γενάρχης τοῦ λατινικοῦ γένους. Τὰ ταξίδια καὶ τὰς περιπετείας αὐτοῦ ἀφηγεῖται τὸ λατινικὸν ἔπος τοῦ Βεργιλίου *Αἰνείας*.— **ἱερῶν μηνίσας** : Πολλάκις ἡ ὀργὴ τῶν θεῶν ἀποδίδεται εἰς παράλειψιν θρησκευτικῶν καθηκόντων ἐκ μέρους τῶν θνητῶν. Ἰδίως ἐξώριζε τοὺς θεοὺς ἡ παράλειψις θυσίας, τὴν ὁποίαν ἔταξαν (πρβλ. καὶ Α 65).— **ἀσπίδι γιγνώσκων αὐλώπιδί τε τρυφαλείη** : = Αἱ πανοπλῖαι τῶν Ὀμηρικῶν βασιλέων διαφέρουσι εἰς τὸ σχῆμα καὶ εἰς τὴν διακόσμησιν, ὥστε ἀπὸ αὐτῆν νὰ ἀναγνωρίζεται ἕκαστος ἥρωας. Μάλιστα εἰς τὴν ἀσπίδα εἶχεν ἕκαστος ἰδιαιτέρον σύμβολον, π.χ. θηρία, ὄφεις, κεφαλὴν δαίμονος κ.τ.τ.—**ἀμφὶ δὲ πέπλοι πέπτανται** : Ὑφάσματα πολυτελεῆ ἐκάλυπτον πολλάκις τὸν δίφρον πρὸς προφύλαξιν.— **ἵππων φειδόμενος** : Ἡ πρόνοια τοῦ Πανδάρου διὰ τοὺς ἵππους του μήπως πεινάσουσι εἰς τὸ πολιορκημένον Ἰλίον, δὲν ἔχει τίποτε τὸ ὑπερβολικόν. Ἡ ἀγάπη τῶν ἡρώων πρὸς τὰ θαυμάσια αὐτὰ ζῶα ἀναφέρεται καὶ ἄλλαχού εἰς τὴν Ὀμηρικὴν ποίησιν.— **ἐμεῖο κάρη τάμοι** : Ὅπως καὶ εἰς τὴν νεοελληνικὴν ἔκφρασιν ἐπὶ μεγάλης ἀποφάσεως λέγεται « νὰ μοῦ κόψουν τὸ κεφάλι ἂν δέν... ». Ὁ Πάνδαρος εὐρίσκεται εἰς τὴν

φρικτήν θέσιν ἐκείνου, ὁ ὁποῖος βλέπει ὅτι κάτι, διὰ τὸ ὁποῖον καυχᾶται καὶ ἐπαινεῖται, δὲν ἀξίζει τίποτε.— **Τρώιοι Ἴπποι** : Εἶναι οἱ καταγόμενοι ἀπὸ τὸ γένος τῶν Ἴππων τοῦ Τρώος. Τούτους εἶχε δώσει ὁ Ζεὺς εἰς τὸν Τρῶα ὡς ἀντάλλαγμα διὰ τὸν υἱὸν τοῦ Γανυμήδην, τὸν ὁποῖον ἤρπασε καὶ τὸν εἶχεν εἰς τὸν Ὀλυμπον ὡς οἰνοχόον.— **ἐγὼ δὲ Ἴππων ἐπιβήσομαι** : Ὁ Αἰνείας ἕως τῶρα ὀμιλεῖ εἰς τὸν Πάνδαρον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Θὰ ἐπῆγαιναν καὶ οἱ δύο ἐναντίον τοῦ Διομήδους ἐπὶ τοῦ ἄρματος. Ὁ Αἰνείας ἀφίνει εἰς τὸν σύντροφόν του νὰ ἐκλέξῃ, ἂν θὰ ἠνιοχῆ αὐτός, ἐνῶ ὁ ἴδιος (ὁ Αἰνείας) θὰ πολεμήσῃ μὲ τὸν Διομήδην, ἢ ἂν θὰ μονομαχήσῃ ὁ Πάνδαρος, ἐνῶ αὐτὸς θὰ ἐπρόσεχε τὸ ἄρμα. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν, ὅπου δύο πολεμιστὰι θὰ ἐπιβοῦν ἄρματος, ὁ ἓνας θὰ ἐκτελέσῃ χρέη ἠνιοχοῦ. Συνήθως ὁμοῦς ὁ διευθύνων τὸ πολεμικὸν ἄρμα δὲν ἦτο πολεμιστής, ἀλλ' εἰδικὸς εἰς τὸ ἔργον τοῦτο.

239 - 273

α') 239 - 250 :—**ποικίλος**=στολισμένος.—**ἐμμεμαῶτε**· Ε 142.—**ἔχον** = διηύθυναν.—**κεχαρισμένος** = ἀγαπημένος.—**ἐμῶ κεχαρισμένε θυμῶ** = φίλε τῆς καρδιάς μου.—**ἄνδρ(ε)**· δυϊκ.—**Ἴνα**· ἴς - ἰνός = νεῦρον, δύναμις· πρβλ. καὶ *Ἰφι ἀνάσσεις*· Α 38.—**ἀπέλεθρος** = ἀμέτρητος.—**ὁ μὲν... Αἰνείας δέ**· ἐπιμερισμὸς εἰς τὸ ἄνδρε.—**εὐχομαι** = καυχῶμαι. Ἡ συνήθης περίφρ. ὅταν λέγῃ κάποιος τὸ ὄνομά του : *εὐχομαι ἔμμεναι* = εἶμαι.—**ἐκγεγάμεν υἱὸς Ἀγχίσαιο**· ποιητικὸς πλεονασμὸς ἀντὶ *ἐκγεγάμεν Ἀγχίσαιο*· ῥ. *ἐκγίγνομαι*.—**χάζομαι**· Ε 34.—**μηδέ μοι**· τὸ μοι δοτκ. ἠθικὴ εἰς τὸ θῦνε.—**οὔτω**· ὅπως κάμνεις ὡς τῶρα.—**θῦνε**· Ε 87.—τὸ **ἦτορ** = ἡ καρδιά, ἡ ζωὴ.

251 - 259 :—**ὑπόδρα**· Α 148.—**μὴ τι ἀγόρευε** = μὴ κἀνης κἀνενα λόγον.—**φόβος** = φυγὴ.—**σὲ πεισέμεν**· ἀντικμ. *ἐμέ*.—**γενναῖον** = πρέπον εἰς τὸ γένος μου, τὴν καταγωγὴν μου.—**ἀλυσκάζω** = ἀποφεύγω, ξεφεύγω (ἐκτενέστ. τύπος τοῦ *ἀλύσκω*).—**καταπτώσσω** = μαζεύομαι, ζαρῶνω.—**ἔμπεδος** = σταθερὸς (*πέδον* = ἔδαφος).—**δκνεῖω** = διστάζω.—**καὶ αὐτως** = ἔστω καὶ ἔτσι, ἦτοι πεζῆ.—**τρεῖν**· *τρέω* = τρέπομαι εἰς φυγὴν (ὁ *τρέσας* = ὁ λιποτάκτης).—**τούτω**· ἀντικμ. τοῦ *ἀποίσετον*.—**πάλιν** = ὀπίσω.—**ἀποίσετον**· ῥ. *ἀποφέρω* = φέρω ὀπίσω.—**ἄφ' ἡμείων** = ἀπὸ τὰ χέρια μας.—**εἴ γ' οὖν** = ἐὰν βεβαίως.—**ἕτερος** = ὁ ἕτερος ἀπὸ τοὺς δύο.

260 - 273 : **πολύβουλος** = ὁ ἔχων πολλὰς βουλὰς, ἐφευρετικὸς.—
ἐρυκακέω = συγκρατῶ, κρατῶ (παράλλ. τύπος τοῦ ἐρύκω).— ἡ **ἀν-**
τυξ = στεφάνη ἀπὸ μαλακὸν ξύλον ἐπάνω ἀπὸ τὰ τοιχώματα τοῦ δι-
 φρου (ἰδὲ πραγμ.).— **τείνας ἡνία** = ἀφοῦ προσδέσῃ τὰ ἡνία.— **Αἰ-**
νεῖαιο· συναπτ. πρὸς τὸ ἵππων.— **ἐπαῖξαι ἵππων** = νὰ ὀρμήσῃς εἰς
 τοὺς ἵππους.— **μεμνημένος** = χωρὶς νὰ ξεχάσῃς.— **μετ' εὐκνήμιδας**
'Αχαιοὺς = πρὸς τὸ στρατόπεδον τῶν εὐκνήμι.
'Αχαιῶν.— **τοι**· βεβαιωτ.
 = ἀλήθεια.— **εὐρύοπα** = ὁ βλέπων εὐρέως, παντεπόπτης (εὐρὸν + ῥίζ.
 ὄκ - ὄσσε - ὄπ -).— **ποινή** = ἀνταμοιβή, ἀποζημίωσις.— **οὕνεκα** = διὰ
 τὸν λόγον ὅτι.— **ὑπ' ἡῶ**... = κάτω ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν καὶ τὸν ἥλιον, εἰς
 ὄλην τὴν ὑφήλιον.— **τῆς γενεῆς**· γενικ. διαιρετ.— **ὑποσχών** = ἀφοῦ
 ἐξευγάρωσε μὲ ἄρρενας ἵππους.— ἡ **γενέθλη** = τὸ γένος, ἡ ῥάτσα.— **αὐ-**
τός· ὁ 'Αγχίστης.— **ἀτιτάλλω** = περιποιοῦμαι, ἀνατρέφω (ἀτάλλω,
 ἀταλός = παιδικός).— **μήστρω φόβοιο** = ὁ ἐπινοῶν τρόπους νὰ προ-
 καλέσῃ φυγὴν, ὁ προκαλῶν φόβον. Τὸ ἐπίθ. ἐδῶ ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἵπ-
 πους. Συνήθως λέγεται ἐπὶ προσώπων.

β') Παρακειίμ. β' τοῦ ἐκρίγνομαι : **ἐκγέγαα**· (πρβλ. καὶ ἐκγε-
 γανῖα· Γ 199).

— Ποιητικὸς τύπος γενικῆς τοῦ **νίος** : **υἱός**.

— **Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : μεμαῶτε, Αἰνεῖαιο, εὐρύοπα, ἔασι.**

γ') **ποικίλα** : Τὴν διακόσμησιν τῶν ἀρμάτων θὰ φαντασθῶμεν ἢ
 μὲ ξυλογλυφὰς ἢ μὲ χρώματα. Ὡστε τὰ ἄρματα τῶν εὐγενῶν δὲν ἦσαν
 μόνον θαύματα πλοῦτου καὶ πολυτελείας, ἀλλὰ καὶ ἔργα τέχνης.— οὐ
 γάρ μοι **γενναῖον** : Ὁ Ὀμηρὸς διακρίνει καὶ ἐξαιρεῖ τὴν ἀνδρείαν ἐ-
 κείνων, οἱ ὁποῖοι καὶ προσωπικὸν θάρρος ἔχουν καὶ τὴν οἰκογενειακὴν
 τῶν παράδοσιν τιμοῦν. Γενικώτερον γνωρίζει ὁ ποιητὴς πόσῃ δυνάμει
 ἀσχεῖ εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡ ἀποκτηθεῖσα ἀγαθὴ ἔξις. Παράβαλε καὶ Ζ
 444 τὸν λόγον τοῦ Ἐκτορος : « μάθον ἔμμεναι ἐσθλός ».— ἡ **ἀντυξ** :
 Στεφάνη ξυλίνη, ἡ ὁποία περιέκλειε τὸ ἄρμα ἐκ τῶν τριῶν μερῶν. Εἰς
 αὐτὴν προσεδέοντο τὰ ἡνία, ὡσάκισ τὸ ἄρμα ἔπρεπε νὰ μείνῃ χωρὶς
 ἡνίοχον, καὶ ἐξ ἄλλου ἐχρησίμευεν ὡς λαβὴ διὰ τὸν πολεμιστὴν.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

α') 274 - 285:—τὼ δέ· ὁ Πάνδαρος καὶ ὁ Αἰνεΐας.—δαΐφρων· A 184.—ἀγαυὸς = λαμπρός, ἐνδοξός.—ἡ μάλα οὐ = ὠρισμένως δέν.—βέλος ὠκὺ = τὸ ταχὺ βλήμα.—πικρὸς οἰστός· ἐπεξ. τὸ βέλος· E 110 καὶ A 51: βέλος ἐχεπευκές.—αἶ κε τύχωμι = ἴσως ἐπιτύχω.—ἡ ῥα = μὲ αὐτοὺς τοὺς λόγους.—ἀμπεπαλῶν· ἀναπάλλω = σείω πρὸς τὰ ἄνω.—δολιχόσκιον· E 15.—Τυδεΐδαο· γεν. κτητ. εἰς τὸ ἀσπίδα.—διαπρὸ πταμένη = ἀφοῦ ἐτρύπησεν ὡς πέρα.—πελάσθη θώρηκι = ἤγγισε τὸν θώρακα.—τῷ ἐπί· ἐπὶ τούτῳ = δι' αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα, δι' αὐτὴν τὴν εὐστοχίαν του.—ἄυσε· E 101.—ὁ κενεῶν = ἡ κοιλότης μεταξὺ τοῦ ἰσχίου καὶ τῶν πλευρῶν (κενεὸς = ὁ κούφιος).—ἀνσχήσασθαι· E 104.—τὸ εὐχος = ἡ καύχησις, ἡ δόξα.

286 - 296:—ταρβέω = φοβοῦμαι.—ἡμβροτες· ἄορ. τοῦ ἁμαρτάνω = ἀπέτυχες εἰς τὴν βολήν.—οὐδ' ἔτυχες· ἐπανάλ. τῆς ἐννοίας τοῦ ἡμβροτες.—σφῶι· ὑποκειμ. τοῦ ἀποπαύεσθαι = σεῖς οἱ δύο.—μέν... γέ· οἱ δύο σύνδεσμοι βεβαιώνουν τὸ ἀντίθετον, ἦτοι: σὺ ἐνόμισες ὅτι μὲ ἐπληξες, τοῦναντίον ὅμως σεῖς οἱ δύο...—ἄσαι· ῥ. ἄω = κάμνω κάποιον νὰ χορτάσῃ, εὐχαριστῶ.—ταλαύρινος = ἀπτόητος, ἀτρόμητος· ἐπίθ. τοῦ Ἄρεως.—ἴθυνε = κατηύθυνε.—ῥίνα = πρὸς τὴν ῥίνα.—ἐπέρησεν = διεπέρασε.—πρυμνός = ἔσχατος, κατὰ τὴν ῥίζαν.—ἀτειρής = ἀκατάβλητος, σκληρός.—ἐξελύθη = ἐθραύσθη.—νείατος = τελευταῖος, εἰς τὴν βᾶσιν.—ὁ ἀνθερεῶν = τὸ πηγοῦνι.—στ. 294 ὡς E 58.—παμφανόνων = στυλπνός, πού λαμποκοπᾷ.—παρατρέω = παραμερίζω φοβισμένος.—αὔθι = ἐκεῖ, ἐπὶ τόπου.

297 - 310:—ἀπόρουσε· ἐνν. τοῦ ἄρματος· ῥ. ἀπορούω· E 20.—ἐρυσαιατο· ἐρύω = σύρω, τραβῶ.—ἀμφὶ βαΐνε· πρβλ. E 21: περιβῆναι.—ἀλκί· ἀλκῆ· ἡ ἀλκή = ἡ δύναμις, ἡ ῥώμη.—πρόσθε· συναπτ. τῷ οἱ.—πάντος· εἴσην = ἐντελῶς κυκλοτερῆ. Κυρίως ἔχουσαν ἴσην ἀπόστασιν ὄλων τῶν σημείων τῆς περιφερείας ἀπὸ τοῦ κέντρου.—ὄστις ἀντίος ἔλθοι = ὅποιος τυχὸν ἐπλησίαζε τὸν νεκρὸν τοῦ Πανδάρου.—σμερδαλέα· ἐπίρρ. = φοβερά.—ἰάχω = ἐκβάλλω φωνάς, κραυγάζω.—τὸ χερμάδιον = ἡ πέτρα.—μέγα ἔργον = κάτι πολὺ δύσκολον, μιὰ δύσκολη δουλειά.—ῥέα· ῥεῖα - ῥαδίως.—ἰσχίον = ἡ κοτύλη τῶν ὀστέων
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τῆς λεκάνης.— ἐνστρέφεται = κινεῖται ἐντός.—μιν· τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ἰσχιου.—θλάσσε· θλάω = σπάζω.—πρὸς = προσέτι.—ῥῆξε· ῥήγνυμι = σπάζω, κόπτω.—τένοντε· ὁ τένων = τὸ νεῦρον, ὁ μῦς.—ὤσε ἀπὸ = ἐτράβηξε, ἀπέσπασε· ῥ. ὠθῶ.—ἡ ῥινός = τὸ δέρμα τοῦ σώματος.—αὐτάρ = ἀλλά.—ἔστη· δὲν ἔπεσεν ἐντελῶς.—γνύξ· Ε 68.—ἔρειδομαι=στηρίζομαι· μετὰ γεν. γαίης.—ἀμφί... ἐκάλυψε=ἐσκέπασε τριγύρω του.—κελαινός = μαῦρος, σκοτεινός.

311 - 317 :—ἀπόλοιτό κεν· ἀπόδοσις εἰς εὐκτ. τῆς ὑποθέσεως : εἰ μὴ ὀξὺ νόησε.—ὀξὺ = ταχέως.—μιν· τὸν Αἰνεῖαν.—ὕπ' Ἀγχίση τέκε = τὸν ἐγέννησε μὲ τὸν Ἀγχίσην.—βουκολέω = βόσκω κοπάδια. βουκολέοντι : μετχ. χρον.—χεύατο· χέω = χύνω, σκορπίζω.—πήχαι· ὁ πήχης, τὸ μέρος τῆς χειρὸς ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος μέχρι τοῦ καρποῦ· συνεχδ. : τὸ χέρι.—πτύγμα πέπλοιο ἐκάλυψε = ἔθεσεν ὡς κάλυμμα τὸν πέπλον τῆς.—ἔμεν· εἶναι ἀπαρέμφ. εἰς δήλωσιν σκοποῦ.—ταχύ-πλωος = ὁ ταχεῖς ἵππους ἔχων.

β') Ἐπικός τύπος τοῦ β' προσ. παρακειμ. ἄνευ τοῦ σ : βέβληαι.
— Δοτικ. ἐνικ. τοῦ ὀνόματος ἀλκή κατὰ μεταπλασμόν : ἀλκί.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : τύχωμι, ἐρυσάι-
ατο, κτάμεναι, ῥέα, ἔμεν.

γ') ἐπὶ μακρὸν ἄυσε : Ἦτο σύννηθες εἰς τοὺς Τρῶας πολεμιστὰς νὰ ἐκβάλλουν φωνὰς κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ἀγῶνος. Καὶ κατὰ τὴν πρώτην φορὰν, ὅτε ἐπληξεν ὁ Πάνδαρος τὸν Διομήδη, ἐπὶ μακρὸν ἄυσε (Ε 101), καὶ κατωτέρω ὁ Αἰνεΐας ζητεῖ νὰ προφυλάξῃ τὸ σῶμα τοῦ φίλου του σμερδαλέα λάχων (Ε 303). Πρὸς τὰς θριαμβευτικὰς φωνὰς τοῦ Πανδάρου ἀντιτίθεται ἡ ψυχραιμία τοῦ Διομήδους (οὐ ταρβήσας) καὶ ἡ ἀπλῆ φράσις τοῦ ἡμυροτες οὐδ' ἔτυχες, ἡ ὁποία ἔχει καταστῆ παροιμιώδης.—αἰχμῆ δ' ἐξελύθη παρὰ νεΐατον ἀνθερεῶνα : Κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ ποιητοῦ τὸ δόρυ ἐπληξε τὸν Πάνδαρον ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω παρὰ τὸν ὀφθαλμὸν πρὸς τὴν ῥίνα καὶ ἀφοῦ διεπέρασε τοὺς ὀδόντας ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν βάσιν τῆς σιαγόνας. Ἐν τούτοις ὁ Διομήδης ἦτο πεζός καὶ ὁ Πάνδαρος ὑψηλότερα ἐπὶ τοῦ ἄρματος, ὁπότε τοιαύτη βολή

δὲν ἐξηγεῖται εὐκολα, ἐκτὸς ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ ἔδαφος ἦτο ἀνώμα-
 λον καὶ ὁ Διομήδης ἴστατο ὑψηλότερα.—**χερμάδιον λάβε χειρί :** Συ-
 χνά εἰς τὰς Ὀμηρικὰς μάχας ῥίπτονται λίθοι, διότι, ἀφοῦ ῥίψη ὁ πολε-
 μιστῆς τὸ δόρυ, δὲν ἔχει πλέον ἄλλο ὄπλον, διὰ νὰ κτυπήσῃ ἀπὸ κάποιαν
 ἀπόστασιν. Ὅταν πλησιάσουν σῶμα πρὸς σῶμα, μονομαχοῦν μὲ ξίφος.
 —**οἶοι νῦν βροτοὶ εἰσι :** Μὲ τὸ νῦν ὁ ποιητῆς ἐννοεῖ τὴν ἰδικήν του ἐπο-
 χήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Τρωικὸς πόλεμος εἶναι παρελθόν. Αἱ ἥρωικαὶ
 διηγήσεις κάμνουν τοὺς ἀνθρώπους νὰ πιστεύουν, ὅτι οἱ παλαιοὶ ἦσαν
 τελειότεροι.—**ἀφμφὶ δὲ ὄσσε κελαινὴ νύξ ἐκάλυψεν :** Ὁ Αἰνείας
 ἔχασε τὰς αἰσθήσεις του καὶ φυσικὰ πολὺ εὐκολα θὰ τὸν ἐφόνευεν ὁ
 Διομήδης, ἂν δὲν ἐπενέβαιναν ἡ θεὰ μήτηρ του.—**ἐχεύατο πήχες λευ-
 κώ . . . :** Ἡ ἐμφάνισις τῆς ὠραίας θεᾶς μὲ τὰ λευκὰ χέρια καὶ τὸν φαι-
 νὸν πέπλον ἀποτελεῖ θαυμασίαν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν φρίκην καὶ τὴν
 ἀγριότητα τῆς αἵματοχυσίας.

α') 237 - 241 :—**φηγός** = δρῦς.—**ικάνω** = ἔρχομαι, φθάνω.—**ἀμφί μιν** = γύρω του.—**θέω** = τρέχω.—**ἄλοχος**· Α 114.—**εἶρομαι** = ἐρωτώ.—**παῖδας** = περί τῶν παίδων.—**κασίγνητος** = ἀδελφός.—**ὁ ἔτης** = συγγενής, φίλος.—**ὁ πόσις** = ὁ σύζυγος.—**ἔπειτα** = ἀκολουθῶς.—**ἄνωγα** = προστάζω· πρκμ. με σημασίαν ἔνεστ.—**ἐξείης** = κατά σειράν, δηλ. εἰς ὄλας ἔδιδε τὴν ἰδίαν προτροπὴν νὰ προσεύχωνται εἰς τοὺς θεούς.—**δὲ** = ἐν τούτοις.—**τὸ κῆδος** = ἡ λύπη, τὸ πένθος.—**ἐφῆπτο** = ἐπέκειτο, ἐπεκρέματο, ῥ. ἐφάπτω.

242 - 253 :—**ὁ δόμος** = ἡ κατοικία, ἀνάκτορα (δέμω).—**Ξεστός** = λείος, γυλιστός.—**Ξεστῆς αἰθούσησι** = με στοὰς σχηματιζομένας με κίονας ἀπὸ πελεκημένον, ἄρα καὶ στίλβον μάρμαρον.—**τετυγμένον**· ῥ. τεύχω = κατασκευάζω.—**αὐτάρ**· ὡς συμπλεκτ. σύνδ. = καί.—**δεδημημένος**· ῥ. δέμω = οἰκοδομῶ.—**μνηστὴ ἄλοχος** = ἡ ζητηθεῖσα εἰς γάμον γυνή, ἡ νόμιμος σύζυγος.—**κούρη** = νεαρὰ γυνή, θυγάτηρ.—**τέγεος** = ἐστεγασμένος (τέγω, στέγω = στεγάζω· λατ. tēgo).—**αἰδοῖος** = ὁ ἄξιος σεβασμοῦ, σεμνός.—**ἐνθα** = ἐκεῖ, δηλ. καθὼς εἰσήρχετό τις εἰς τὸ περικαλλὲς ἀνάκτορον τοῦ Πριάμου (στίχ. 242).—**ἠπιόδωρος μήτηρ** = γλυκεῖα, στοργικὴ μητέρα (ἠπιος + δῶρα).—**εἰσάγουσα** = ὀδηγοῦσα ἐντός.—**εἶδος** = μορφή· αἰτ. τοῦ κατά τι.—**ἐν φῦ**· ἐνέφνυ = προσεκολλήθη, ἔσφιξε.—**ἔκτ' ὀνόμαζεν** = τὸν προσεφώνει· ὁ στ. 253 ἐπαναλαμβάνεται συχνότατα παρ' Ὀμήρῳ.

254 - 262 :—**τίπτε**· τίποτε ; = διατί ἄραγε ;—**θρασύς** = ἄγριος.—**ἡ μάλα δὴ** = ὠρισμένως, ἀσφαλῶς.—**τείρω** = κατατρίβω, καταπονῶ.—**δυσώνυμος** = ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα προκαλεῖ κακόν, κατηραμένος (δυσ + ὄνομα, ὄνομα).—**ἐνθάδε**· συναπτ. με τὸ ἐλθόντα.—**ἀνήκεν** = παρῶρμησε.—**ἄκρη πόλις** = τὸ ὑψηλὸν μέρος τῆς πόλεως, ἡ ἀκρόπολις.—**χεῖρας ἀνέχω** = ὑψώνω τὰ χέρια, προσεύχομαι.—**μελιηδὺς** = γλυκὺς ὡς μέλι.—**ἐνείκω**· ὑποτακτ. ἀρ. ῥ. φέρω, ἦνεια.—**σπείσης**· ῥ. σπένδω.—**καυτός**· ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ ἀθαράτοις·

δηλ. ὄχι μόνον τοὺς θεοὺς νὰ τιμήσῃς, ἀλλὰ καὶ σὺ νὰ αἰσθανθῆς ἀνακούφισιν.—**ὀνήσῃαι**· ὀνίναμαι = ἀπολαμβάνω, εὐχαριστοῦμαι.—**ἀνδρὶ δέ**· τὸ δὲ εἰς τὴν σημ. τοῦ γάρ.—**κεκμηῶτι**· κεκμηῶς ἀντὶ κεκμηκῶς = πρκμ. τοῦ κάμνω = κουράζομαι.—**ἀέξει**· ἀέξω = αὐξάνω.—**τύνη**· σύ.

263 - 278 :—**μέγας** = ὑψηλός.— **κορυθαίολος** = ποὺ ἀνεμίζεται ὁ λόφος τῆς περικεφαλαίας του· ἐπομένως = εὐκίνητος, ὄρμητικός.— **μοι** = χάριν ἐμοῦ, γιὰ μένα.—**αἶρω** = σηκώνω, προσφέρω.— **μελίφρων** = ποὺ γλυκαίνει τὴν ψυχὴν.— **ἀπογυιῶ** = παραλύω τὰ μέλη· γυῖα = μέλη.—**λάθωμαι**· λανθάνω, λήθω εἰς τοὺς μεσ. τύπους = ξεχνῶ· μὴ λάθωμαι μένεος = μήπως χάσω τὴν ὁρμὴν μου. Λέγεται καὶ ἡ ἀντίθ. ἔκφρ. : μνήσασθε θούριδος ἀλκῆς.—**χερσὶ δέ**... = ἄλλως τε μὲ χέρια...—**λείβω** = χύνω κρασί διὰ σπονδῆν.—**αἶθοψ** = λαμπρός, σπινθηροβόλος (αἶθω = λάμπω).—**ἄζομαι** = φοβοῦμαι, ἀπὸ εὐσέβειαν ἀποφεύγω κάτι.—**οὐδέ πη** = κατ' οὐδένα τρόπον.— **ἔστι**· ἔξεστι.— **κελαινεφῆς** = ὁ συνάγων μέλανα νέφη (κελαιῖος)· ἐπίθ. τοῦ Διός.— ὁ **λύθρος** = λάσπη ἀπὸ αἶμα καὶ χῶμα.—**πεπαλαγμένος** = λερωμένος, πιτσιλισμένος (ῥ. παλάσσομαι, πηλός, λατ. palus).— **νηός** = ναός.— **ἀγγελίη**· ἄγουσα τὴν λείαν· ἐπίθετον τῆς Ἀθηνᾶς, διότι αὐτὴν ἐπεκαλοῦντο κατὰ τὰς ληστρικὰς ἐπιδρομάς.—**τὰ θύεα** = αἱ θυσίαι, αἱ προσφοραί.— **ἀολλιζῶ** = συγκεντρώνω.— **πέπλος** = γυναικεῖον φόρεμα.— **— τοι**· συναπτ. πρὸς τὸ ἔστι = εἶναι γιὰ σένα, εἶναι κατὰ τὴν γνώμην σου.—**χαριέστατος** = ὠραιότατος.—**ἠῦκομος** = ἔχουσα ὠραίαν κόμην.—**θές καὶ ὑποσχέσθαι**· τὸ ἀπαρέμφ. ὡς προστακτ. Ἀντικμ. τοῦ ὑποσχέσθαι εἶναι τὸ ἱερευσέμεν.—**ἦνις** = ἐνὸς ἔτους, χρονιάρικος.—**ἠκέστας**· ἠκεστος = ἀδάμαστος (στερ. α - κεστός, κεντός, κεντέω), κυρίως ἀκέντητος.—**αἶ κε** = ἐάν.—**ἐλεῶ** = εὐσπλαγχνίζομαι.— **ἀπόσχη**· ἀπέχω μετβ. = κρατῶ μακράν, ἀπομακρύνω.— **μῆστωρ**· Ε 272.

279 - 285 :—**μετελεύσομαι**· μετέρχομαι = πηγαίνω πρὸς κάποιον.—**εἰπόντος (ἐμοῦ)** = εἰς ὅτι τοῦ εἶπω.—**αὔθι** = ἐκεῖ, στὸν τόπο, ὅπου βρίσκεται.—**χάνοι γαῖά οἱ** = νὰ ἀνοίξῃ δι' αὐτὸν ἡ γῆ, νὰ τὸν καταπιῇ ἡ γῆ· ῥ. χάσκω.— **πῆμα**· κατηγρ. εἰς τὸ μιν.— **τοιοῦ**· τοῦ...— **εἶσω Ἀἶδος**· δόμον Ἀἶδος = εἰς τὸν Ἄδην.—**ἄτερπος**· ἀντὶ ἀτερπῆς = δυσάρεστος, πικρός.—**ἡ οἷζυς** = ἡ λύπη, ἡ δυστυχία.—**ἐκλελαθέσθαι** = ὅτι ἐντελῶς ἐλησμόνησε.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἔνεσαν, εἰλήλου-
θας, ἀνῆκε, πῆσθα, τύνη.

γ') Σκαιαὶ πύλαι : Ἴδε Γ 145.— φηγός : Τὸ δένδρον τοῦτο εἰς
τὴν εἴσοδον τοῦ τείχους ἦτο διὰ τοὺς Τρῶας ἱερὸν δένδρον ἀφιερωμένον
εἰς τὸν Δία.—δόμον περικαλλέα Πριάμοιο : Τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πριά-
μου ἦσαν συγκρότημα πολλῶν κτιρίων, ὅπως συνέβαινε καὶ εἰς τὰ ἀνά-
κτορα τῆς Ἑλλάδος (Μυκηναῶν, Τίρυνθος, Κρήτης κ.ἄ.). Τὸ κύριον
μέρος τοῦ ἀνακτόρου ἦτο πάντοτε τὸ μέγαρον (δῶμα) καὶ ἡ πρὸ αὐτοῦ
αἴθουσα. Ἐντὸς ὅμως τῆς αὐλῆς ὑπῆρχον καὶ ἄλλα κτίρια χρησιμεύον-
τα ὡς ἰδιαιτέραι κατοικίαι τῶν βασιλοπαίδων, ὡς γυναικωνῖται, ὡς ἀ-
ποθήκαι, λουτρῶνες κλπ. Εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Πριάμου θὰ φαντασθῶ-
μεν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς αὐλῆς σειρὰν τοιούτων κτιρίων, τὰ ὅποια ἔ-
καμμον ἐντύπωσιν μὲ τοὺς ὠραίους κίονας, οἱ ὅποιοι ἐκόσμουσαν τὴν εἴ-
σοδον ἐκάστου (ξεστῆς αἰθούσῃσι).—χερσὶν ἀνίπτουσι : Κατὰ τοὺς
ἡρωικοὺς χρόνους ἦτο θρησκευτικὸν ἔθιμον νὰ πλύνουν τὰ χέρια, πρὶν
κάμουν θυσίαν ἢ σπονδῆν.

286 - 341

α') 286 - 296:—μολοῦσα = ἐλθοῦσα, ῥ. βλώσκω - ἔμολον.—κέ-
λομαι = παρακαλῶ, διατάσσω.—κατὰ ἄστν = περιελθοῦσα εἰς τὴν
πόλιν.—θάλαμος = ἰδιαιτέρον δωμάτιον, ὅπου φυλάσσονται τὰ πολύ-
τιμα πράγματα.—κῆώεις = εὐώδης.—οἱ· τῇ Ἑκάβῃ.—παμποί-
κιλα = ὀλοκέντητα.—ἔργα = ἐργόχειρα.—θεοειδής = θεόμορφος.—
ἐπιπλῶς = ὅταν ἐπλευσε· ῥ. ἐπιπλέω.—τὴν ὁδὸν ἦν = κατὰ τὸ ταξίδι
πού.—ἀνήγαγε = ἔφερε ἐπάνω. Ἡ ἀνά, διότι τὸ ταξίδι ἐγίνε πρὸς
Β.—εὐπατέρεια = ἀρχοντική. Κυρίως ἡ ἔχουσα εὐγενεῖς πατέρας.—
ἀειραμένη· ἀείρω· Ζ 264.—δῶρον· κατηγορμ.—νείατος = τελευ-
ταῖος.—βῆ ἰέναι = ἐξεκίνησε.—μετασσεύομαι = πηγαίνω γρήγορα.

297 - 304 :—τῆσι· εἰς τὴν Ἑκάβην καὶ τὰς ἄλλας γραιάς.—ᾤξε·
οἶγω = ἀνοίγω.—Κισσηίς = ἡ κόρη τοῦ Κισσέως.—ἔθηκαν· τίθημι
εἰς τὴν σημ. τοῦ ποιῶ.—ὄλολυγῆ = μὲ φωνάς.—εὐχομαι = κάμνω
δέησιν, παρακαλῶ.—ἀράομαι = προσεύχομαι.

305 - 311 :—ῥυσίπτολις = ἡ προστατεύουσα, ἡ σφίζουσα τὴν
πόλιν (ῥύομαι + πτόλις).—ἄξον· ἄγνωμι = θραύω.—δη = πλέον.—

στ. 308 - 310 = 274 - 276.— **ἀνανεύω** = σείω ἀρνητικὰ τὸ κεφάλι, ἀρνοῦμαι.

312 - 325 :—**δῶμα** = κατοικία, ἀνάκτορον.—**τεύχω** = κατασκευάζω, κτίζω.—**ἐριβῶλαξ**· Α 155.—**τέκτων**· Ε 59.—**ἐνθα** = ἐκεῖ.—**παροίθε**· συναπτ. πρὸς τὸ δουρὸς = ἀπὸ τὸ ἔμπροσθεν μέρος τοῦ δούρατος.—**περὶ δέ** = καὶ γύρω εἰς τὴν βάσιν τῆς αἰχμῆς.—**περὶ θεέ** = τὴν περιέβαλλε· ῥ. **θέω** = τρέχω.—ὁ **πόρκης** = κρίκος.—**τὸν δέ**· Ἀλέξανδρον.—τὰ **τεύχεα**· Γ 195.—**ἔπω** = ἀσχολοῦμαι μὲ κάτι.—**ἀγκύλος**· Ε 209.—**ἀφάω** = ψηλαφῶ, μεταπιάνω.—**μετὰ** = μεταξύ.—**ἦστο**· ἦμαι.—**νεικέω** = ἐπιπλήττω.—**αἰσχροῦ ἔπη** = βαρεῖς, προσβλητικοὶ λόγοι.

326 - 331 :—**δαιμόνιος** = ἀλλόκοτος.—**οὐ καλὰ** = οὐ καλῶς.—**μέν**· βεβαιωτ.—ὁ **χόλος** = ὁ θυμὸς.—**φθινύθω** = φθειρομαι, χάνομαι.—**αἰπὺς** = ὑψηλός.—**μάρναμαι** = μάχομαι.—**ἡ αὐτὴ** = κραυγὴ τῆς μάχης, ἡ μάχη.—**ἀμφιδέδηε** = ἀναψε γύρω· **δαίω** = καίω.—**μαχέσαιο ἄν** = θὰ ἐπέπληττες, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιπλήττης.—**ὄν τινά που**· ἡ πρότ. εἶναι ἀναφ. ὑποθ.= ὅποιον ἴσως...—**μεθιέντα**· **μεθίημι** = ἀφίνω, παραμελῶ.—**στυγερός** = φρικαλέος.—**ἄνα**· ἐπίρρ. μὲ ἔννοιαν προσταγῆς = (σήκω) ἐπάνω.—**δήιος** = καυστικός, καταστρεπτικός (**δαίω**).—**θέρηται**· **θέρομαι** = καίομαι.

332 - 341 :—**ἡ αἶσα** = τὸ πρόπον, τὸ ὀρθόν· **κατ' αἶσαν** = ὀρθά, δίκαια, ὅπως μοῦ ἤξιζε.—**οὐδ' ὑπὲρ αἶσαν** = ὄχι πέραν τοῦ ὀρθοῦ, ὄχι ἄδικα.—**τοῦνεκα** = δι' αὐτὸν τὸν λόγον.—**σύνθεο**· **συντίθεμαι** = βάζω μαζί εἰς τὸν νοῦν μου, προσέχω τὸν λόγον κάποιου.—**οὐ τοι...** = ἀλήθεια ὄχι...—**νέμεσις - ιος** = ἀγανάκτησις.—τὸ **ἄχος** = ἡ λύπη.—**προτρέπομαι** = στρέφομαι πρὸς κάτι, παραδίδομαι.—**παρειπούσα**· **παρεῖπον** = παρεκίνησα, ἔπεισα.—**ὄρησε**· **ὄρηάω**· **μετβτ.** = κάμνω κάποιον νὰ κινηθῇ.—**μοι καὶ αὐτῶ** = ὅπως καὶ εἰς ἐμὲ τὸν ἴδιον.—**λώιον**· **λῶον**· συγκρ. τοῦ ἀγαθός.—**ἐπαμειβομαι** = πηγαίνω ἐκ περιτροπῆς.—**ἐπιμένω** = περιμένω.—**ἀρήια** = πολεμικά.—**δύω** = νὰ ἐνδυσθῶ, νὰ φορέσω.—**μέτειμι** = ἔρχομαι κατόπιν.—**κιχῆσθαι**· **κίχων**, **κίχημι**· Ε 187.

β') Ἴων. τύπος τοῦ ῥ. ἐπιπλέω : **ἐπιπλώω** καὶ μετοχ. ἀόρ. β' **ἐπιπλώω**.

— Δοτική τοῦ ὀνόματος **νέμεσις** : **νεμέσι**, ἀντὶ **νεμέσει**.

— **Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις** : **ποτί, κατεβήσεται, τῆσι, ἦστο**.

γ') ἐς **θάλαμον κηώντα** : Τὸ δωμάτιον, ὅπου ἐφυλάσσοντο τὰ ἐνδύματα, εὐωδίαζεν ἀπὸ τὰ ἀρώματα, τὰ ὅποια ἐτίθεντο μεταξὺ τῶν ἐνδυμάτων, διὰ νὰ προφυλάσσωνται αὐτὰ ἀπὸ τὸν σκῶρον καὶ διὰ νὰ ἀποκτοῦν ὡραίαν καὶ μόνιμον ὀσμὴν.—**ἔργα γυναικῶν Σιδονίων** : Τὰ λεπτὰ καὶ περίτεχνα κεντήματα τῶν πέπλων ἦσαν προϊόντα ἀνατολικῆς χειροτεχνίας, ὅπως συνέβαινε καὶ κατὰ τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν καὶ σήμερον ἀκόμη. Ἰδίως αἱ πόλεις τῆς Φοινίκης ἦσαν κέντρα βιομηχανίας πολυτελῶν εἰδῶν, ὡς πολυτίμων βαφῶν, ἀρωμάτων κ.ἄ. Ἰδιαιτέρως ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Ὅμηρον ἡ Σιδῶν ὡς κέντρον τέχνης (*πολυθαῖδαλοι Σιδόνες*).—**Θεανῶ** : Ἦτο θυγάτηρ τοῦ Κισσέως, βασιλέως τῶν Θρακῶν, καὶ σύζυγος τοῦ Ἀνήνορος.—**τὰς Ἀλέξανδρος ἤγαγε** : Ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ὁ Πάρις ἐσυνέχισε τὰς ληστρικὰς του ἐπιθέσεις εἰς παραλίαι πόλεις τῆς Φοινίκης. Τὰ πειρατικὰ αὐτὰ ταξίδια, ὅπως λέγει ὁ Θουκυδίδης, ἔχι μόνον δὲν ἔφερον ὄνειδος κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐδόξαζον τοὺς ἐπιχειροῦντας αὐτά.—**ὄλολυγῆ** : Πιθανῶς ἔννοεῖ ὁ ποιητὴς θρησκευτικὰ ἐπιφωνήματα, τὰ ὅποια ἐπρόφερον ὄλαι μαζὶ μὲ ῥυθμόν, ὅπως ἐγένετο καὶ εἰς ἄλλας ἐπισήμους στιγμὰς.—**θάλαμον καὶ δῶμα καὶ αὐλήν** : Ἐπαναλαμβάνεται ἐδῶ ὁ συνήθης τύπος τῶν Ὀμηρικῶν ἀνακτόρων μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ κύριον μέρος λέγεται **δῶμα** καὶ ἡ αἴθουσα **αὐλή**.—**ἔγχος ἐνδεκάτηχυ** : Δὲν γνωρίζομεν μὲ τί μέτρον ὑπολογίζει ὁ ποιητὴς τὸ μῆκος τοῦ δόρατος τοῦ Ἐκτορος. Ὅπωςδήποτε θέλει νὰ παραστήσῃ ὅτι τὸ δόρυ τοῦ ἦρωος τούτου ἦτο ἐξαιρετικὰ μακρόν.—**πόρκης** : Ὁ κρίκος αὐτὸς ἐστερέωνε τὴν αἰχμὴν εἰς τὸ ξύλον τοῦ δόρατος καὶ ἐπὶ πλέον ἐκόσμηε τὸ δόρυ.—**χόλον τόνδε** : Ὁ χόλος τοῦ Πάριδος προήρχετο ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ἀπέτυχεν εἰς τὴν μονομαχίαν του μὲ τὸν Μενέλαον καὶ διὰ τοῦτο οἱ Τρῶες τὸν ὠνειδίζον.

— **Ποῖον τύπον ἀνδρὸς ἐμφανίζει ἐδῶ ὁ Πάρις; Διακρίνατε τὴν ἀντίθεσιν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἐκτορος**.

α') 342 - 358 :—**μειλίχιος**=γλυκός, μαλακός.— **ὁ δαήρ**· Γ 180.—**κύων** = ἀναιδής.— **κακομήχανος** = κακοῦργος.— **ὄκρυδεσσα** = φρικτή (κυρίως: κρούεις, τὸ κρούς).—**ὡς ὄφελε** = εἶθε. Ἡ σειρά τῶν λέξε· : ὡς κακὴ θύελλα ἀνέμοιο ὄφελε οἴχεσθαι...—**ὄτε πρῶτον**=εὐθύς ὡς.—**οἴχεσθαι προφέρουσα** = νὰ μὲ ἤρπαζεν ἀμέσως.— **προφέρω**=ἀρπάζω, παρασύρω.—**θύελλα ἀνέμοιο** = ὀρμητικὸς ἄνεμος.— **πολύφλοισβος**· Α 34.—**κῦμα ἀπόερσε** = νὰ μὲ παρέσυρε τὸ κῦμα. (Ἡ πρῶτ. ἔχει δυνητικὴν σημασίαν. Παρελείφθη τὸ κεν)· ῥ. ἀπαυράω.— **πάρος** = πρὶν, παρὰ νά...—**ᾧδε** = ἔτσι ὅπως ἔγιναν.—**τεκμήραντο** = ὠρισαν, ἀπεφάσισαν ῥ. **τεκμαίρομαι** (τέκμαρ = τέλος).—**ἔπειτα** = μετὰ τὸ κακὸν ποὺ ἔκαμα.—**ἦδη** = νὰ ἤξευρε, νὰ ἐνοοῦσε. Ἐξακολουθεῖ ἡ ἀνεκλήρωτος εὐχὴ τῆς Ἑλένης.—**νέμεσις** = ἡ κατάκρισις.— **αἴσχεα** = ὀνειδισμοί, αἱ ὕβρεις.— **ἔμπεδοι φρένες** = σταθερός, ὑγιὴς νοῦς.—**ὀπίσσω** = εἰς τὸ μέλλον.—**τῶ** = διὰ τοῦτο.—**ἐπαυρήσασθαι** = ὅτι θὰ ἀπολαύσῃ, θὰ πληρωθῇ.—**δίφρος** = κάθισμα χαμηλόν.—**πόνος** = κόπος, ἀγών.—**σε φρένας**· **σοῦ φρένας** = τὴν ψυχὴν σου.— **ἀμφιβέβηκε** = περικυκλώνει, πιέζει.— **ἡ ἄτη** = ἡ ἁμαρτία, τὸ κακόν.— **ἐπὶ θῆκε** = ἐπέβαλε, προώρισε.— **ὀπίσσω**· Ζ 352.— **πέλομαι**· εἰμί.— **πελώμεθα αἰίδιμοι** = νὰ γίνωμεν θέμα διὰ τραγοῦδι.— **ἔσσόμενοι** = οἱ μεταγενέστεροι.

359 - 368 :—**καθίζω** = βάζω κάποιον νὰ καθίσῃ.—**φιλέουσα** περ = ὅσον στοργικὴ καὶ ἂν εἶναι ἡ περιποίησίς σου.—**ἐπέσσυται** = σπεύδει, θέλει παρακμ. τοῦ ἐπισσεύομαι εἰς σημ. ἐνεστ.— **μέγα**· ἐπίρρ.— **ἐμείο**· γενικ. ἀντικμ. εἰς τὸ ποθῆν.—**ποθῆν ἔχουσι** = ποθοῦν, περιμένουν.— **ὄρνυθι**· ὄρνυμι.— **ἐπείγομαι** = βιάζομαι, κάμνω γρήγορα.— **καταμάρπτω** = προφθάνω.—**οἱ οἰκῆες** = οἱ οἰκεῖοι.— **ἡ ἴξομαι αὐτίς** = ἡ νὰ ἔλθω πάλιν.— **ὑπότροπος** = ἐπιστρέφων.— **με**· συναπτ. πρὸς τὸ **δαμόωσιν**.— **ὑπὸ χερσὶ** = κάτω ἀπὸ τὰ χέρια. Ὡς δοτ. ὄργαν. ἡ κατὰ κυριολεξίαν, διότι ὁ φονευόμενος πίπτων εὐρίσκεται ὑπὸ τὰς χεῖρας τοῦ φονεύοντος.— **δαμόωσιν** = δαμάουσι.

β') οὐ τι προσέφη : Ἴσως ἀπὸ ἀγανάκτησιν πρὸς τὸν ἀδελφόν του ἡ διότι ἡ Ἑλένη ἐπρόλαβε νὰ τοῦ ἀπευθύνῃ τὸν λόγον. Πάντως ἡ σιωπὴ αὐτῆ τοῦ Ἑκτορος εἶναι χαρακτηριστικὴ.— **ὅς ἦδη νέμεσιν** : Ἡ Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Ἐλένη παραπονεῖται ὅτι ὁ Πάρις δὲν ἤξεύρει τί προκαλεῖ τὴν ἀγανάκτησιν καὶ τὸν φόγον τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἀγνοια αὐτῆ τὸν κάμνει τόσον φαῦλον, διότι κατὰ τὰς ἠθικὰς ἀντιλήψεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μία πρᾶξις εἶναι ἠθικὴ ἢ ἀνῆθικος, καθόσον ἐπιδοκιμάζεται ἢ κατακρίνεται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.—**πελώμεθα αἰοίδιμοι** : Ἡ ἀφορμὴ καὶ τὰ ἐπεισόδια τοῦ Τρωικοῦ πολέμου ἐψάλλοντο εἰς ἐπικά ἄσματα, ἐνῶ ἤδη διήρκει ὁ πόλεμος. Ἡ ποιητικὴ παράδοσις διετήρησε τοιαῦτα ἄσματα μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ὀμήρου καὶ ταῦτα ὁ ποιητὴς ἔχων ὑπ' ὄψει κάμνει τὸν ὑπαιγιμὸν τοῦτον.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν τὰ συναισθήματα πού κατέχουν τὴν Ἐλένην καὶ τὸ συναισθημα τοῦ Ἔκτορος.

369 - 406

α') 369 - 380 :— **δόμοι εὖ ναιετάοντες** = ὠραία κατοικία. Κυρίως: σπίτι, ὅπου κατοικεῖ κανεὶς καλά. Τὸ ἐπίθ. λέγεται καὶ περὶ πόλεων.— **εὐπεπλος** = φέρουσα ὠραῖον φόρεμα, καλοντυμένη.— **γοᾶω** = θρηνώ.— **μύρομαι** = σακρῶζω, κλαίω.— **ἀμύμων** · Ε 9.— **τέτμεν** = εὐρεν' ἔτετμον (πότμος).— **ἔστη ἐπ' οὐδὸν ἰών** · ἰὼν ἐπ' οὐδὸν ἔστη.— ὁ **οὐδός** = τὸ κατώφλι.— **εἰ δ' ἄγε** · παρακελευσμ. Συμπλήρωσιν εἰ δὲ βούλει, ἄγε...— **νημερτής** = ἀλάνθαστος, ἀληθινός (νῆ + ἀμαρτάνω).— **ἡ γαλώως** · Γ 122.— **ἡ εἰνάτηρ-ἔρος** = συννυφάδα.— **ἔς Ἀθηναίης** · ἔς νηὸν Ἀθηναίης.— **ἰλάσκονται** = ζητοῦν νὰ ἐξελιώσουν. Ἔνεστ. ἀποπειρ.

381 - 389 :— **ὄτρηρός** = εὐκίνητος, πρόθυμος. Ἐπίθ. τῶν θεραπόντων.— **ἡ ταμίη** = ἡ οἰκονόμος.— **μάλ' ἄνωγας** · τὸ μάλα εἰς τὴν σημ. τοῦ ἐντόνως, ῥητῶς.— **οὐνεκα** = διότι.— **τείρομαι** = καταβάλλομαι.— **κράτος** = ἡ νίκη, ἡ ὑπεροχή.— **ἀφικάνει** · ἐνεστ. μὲ σημ. παρκμ.— **μαιομένη** = ταραχμένη, ἔξω τοῦ ἑαυτοῦ της.— **ἡ τιθήνη** = ἡ τροφός (ἀναδιπλ. θέμ. θη - θῆλυς).

390 - 406 :— **ἡ** · Ε 280.— **ἀπέσσυτο** = ἔφυγε βιαστικά (σεύω = θέτω εἰς ταχεῖαν κίνησιν).— **εὐκτιμένας** = καλὰ κτισμένας, καλοστρωμένας.— **ἡ ἀγυῖα** = ἡ ὁδός.— **εὐτε** = ὅταν, τὴν στιγμὴν πού...— **τῆ** = ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν.— **διεξιμεναι** = νὰ περάσῃ ἔξω.— **ἔνθα** = ἐκεῖ.— **πολύδωρος** = προικισμένη μὲ πολλὰ χαρίσματα.— **ὑπὸ Πλάκῳ** = εἰς τὰς ὑπαιρεῖας τοῦ ὄρους Πλάκου.— **ὕληεις** = δασώδης (ἡ ὕλη).— **Κι**

λίκεσσιν ἄνδρεσσιν = εἰς λαὸν Κιλικίων.— ἔχετο Ἔκτορι = εἶχετο ὑπὸ τοῦ Ἐκτορος, ἦτο γυναῖκα τοῦ Ἐκτορος.—χαλκοκορυστῆς = ὠπλισμένος μὲ χαλκὸν (κορύσσω = ὀπλίζω).—ἔπειτα = τότε.—ἀταλάφρων = ἀθῶος, ἄκακος (ἀταλά = τρυφερά + φρήν).—αὐτως = ἔτσι.—ἀλίγκιος = ὅμοιος.—καλέεσκε = ἐκάλει συνήθως.—ἐρύετο ὕσσομαι = σφίζω· Ε 23.—μείδησεν· ῥ. μειδιάω, μειδιάω.—ἄγχι οἱ = πλησίον του.—παρίστατο = ἐστέκετο πλάι του.—στ. 406 = Ζ 253.

β') Νὰ ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις : διεξίμεναι, Κιλικέσσι, καλέεσκε, ἔφατο.

γ') σὺν ἀμφιπόλῳ εὐπέπλῳ : Δεῦγμα ἀρχοντικῆς καὶ ἀνέτου ζωῆς εἶναι ἡ εὐπρεπὴς ἐμφάνισις τῶν ὑπηρετῶν καὶ τῶν ἀμφιπόλων.—ταμίη : Εἶναι ἡ οἰκονόμος καὶ ἐν γένει ἡ ἰθύνουσα τὰς δμῶας εἰς τὰ ἔργα των. Εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν ἐπροτιμᾶτο συνήθως ἡ μᾶλλον πιστὴ καὶ κάπως ἡλικιωμένη καὶ διὰ τοῦτο συχνὰ προσφωνεῖται αἰδοίῃ ταμίη.—ἐὐκτιμένος κατ' ἀγυιάς : Αἱ ὁδοὶ τῆς Ὀμηρικῆς πόλεως ἦσαν στρωμέναι μὲ λίθους καὶ ἄσβεστον. Εἰδικῶς περὶ τοῦ Ἰλίου ἐπιστοποιήθη τοῦτο ἀπὸ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Σηλήμαν καὶ Δαῖρπεφελδ.—Ἀνδρομάχη θυγάτηρ Ἡετίωνος : Ἀλησμόνητος γυναικεῖα μορφή ζωγραφεῖται εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη ἡ σύζυγος τοῦ Ἐκτορος, ἡ ὁποία κατωτέρω ὑπενθυμίζει εἰς τὸν ἄνδρα τῆς τὴν θλιβεράν ἱστορίαν τῆς ζωῆς τῆς. Εὐθύς ἀπὸ τὴν πρώτην τῆς αὐτὴν ἐμφάνισιν ἐμπνέει συμπάθειαν καὶ θαυμασμὸν εἰς τὸν ἀναγνώστην.—Κιλικέσσι ἄνδρεσσιν ἀνάσσω : Οἱ Κιλικεῖς τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων κατῴκουν εἰς τὴν Μεγάλην Φρυγίαν διηρημένοι εἰς δύο. Καὶ οἱ μὲν εἶχον πρωτεύουσαν τὰς Θήβας, οἱ δὲ τὴν Λυρνησσόν. Εἰς χρόνους μεταγενεστέρους μετηνάστευσαν εἰς τὴν χώραν, ἥτις ἀπ' αὐτῶν ὠνομάσθη Κιλικία.—οἶος γὰρ ἐρύετο Ἰλιον Ἐκτωρ : Ὁ Ἐκτωρ ὄχι μόνον διηύθυνε τὴν ἄμυναν τοῦ Ἰλίου, ἀλλὰ κατὰ τὴν μάχην ἔδιδε λαμπρὸν παράδειγμα φιλοτιμίας καὶ ἥρωισμοῦ (πρβλ. καὶ τοὺς λόγους τῆς Ἑλένης 355).—μείδησεν ἰδὼν ἐς παῖδα σιωπῆ : Ἀριστοτέχνης πάντοτε ὁ Ὀμηρος, ὅταν ζωγραφῆ τὰ ἀνθρώπινα πάθη, μεταχειρίζεται καὶ ἐδῶ ἀπλούστατον καὶ ἐκφραστικώτατον τρόπον, διὰ νὰ παραστήσῃ τὴν στοργὴν καὶ συγχρόνως καὶ τὴν ἀγωνίαν τοῦ Ἐκτορος διὰ τὴν τύχην τοῦ παιδιοῦ του.

α') 407 - 428 : **δαιμόνιε**· ἐδῶ ὡς προσφών. ἀγάπης = εὐλογη-
 μένε, καημένε.— **φθίσει**· μετβ. φθίνω = ἀφανίζω.— **νηπίαχος** =
 μικρός (παράλλ. τύπος τοῦ νήπιος).— **ἄμμορος** = ἄτυχος, δυστυχῆς
 (στερ. α + μόρος).— **κέρδιον** = ὠφελιμώτερον, καλύτερον.— **ἀφα-**
μαρτάνω τινός = χάνω, στεροῦμαι κάτι.— **δύομαι χθόνα** = θάπτο-
 μαι, πεθαίνω.— **ἡ θαλπωρή** = ἡ παρηγορία.— **πότμον ἐπίσπης**· **πότ-**
μον ἐφέπω = ἀκολουθῶ τὴν κοινὴν μοῦραν, πεθαίνω· **ἐπίσπης**· ἀόρ.
 ὑποτακτ.· ἐδῶ ὡς τετελ. μέλλων.— **ἄχρα** = θλίψεις, ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ
 θαλπωρή.— **ἄμὸς** = ἡμέτερος.— **ἐκ... πέρσεν**· **πέρθω** = λεηλατῶ κυ-
 ριευθεῖσαν πόλιν, πορθῶ.— **εὐ ναιετάουσαν**· Z 370.— **ἔξενάριξε**· E
 151.— **σεβάσαστο**· **σεβάζομαι** = ἡ συνειδησίς μου δὲν μὲ ἀφίνει.— **κα-**
τέκχη· ἀόρ. τοῦ κατακαίω.— **ἔντεα**· E 220.— **δαίδαλος**· E 60.— **χέω**
σῆμα = χύνω χῶμα, διὰ τὰ σχηματισθῆ τύμβος· γενικῶς = κάμνω τά-
 φον.— **νύμφαι ὀρεστιάδες** = νύμφαι τῶν ὀρέων.— **αἰγίοχος**· E 115.—
 ὁ **κασίγνητος** = ὁ ἀδελφός.— **ἰψ' ἴος - ἴα - ἴον** = ἕνας - μία - ἕν.— **κατέ-**
πεφνε = ἐφόνευσε.— **ποδάρχης**· A 121.— **ἐπὶ βουσί** = ἀνάμεσα εἰς
 τὰς βοῦς, ἐνῶν ἐπέβλεπον τὰ βόδια.— **εἰλίποδες** = ποὺ στρέφουν πρὸς
 τὰ μέσα τὰ πόδια. Ἐπίθ. τῶν βοῶν (βλ. καὶ Ὀδυσσ. α 92).— **ἀργεν-**
νός· Γ 141.— **βασίλευεν** = ἤτο βασίλισσα.— **δεῦρο** = εἰς τὸ στρατό-
 πεδον τῶν Ἀχαιῶν.— **ἄμα** = μαζὶ μέ.— τὸ **κτέαρ - ατος** = κτῆμα.—
ἄψ = ὀπίσω, εἰς τὴν χώραν τῆς.— **ἀπερείσια ἄποινα**· A 13.—
ἰοχέαιρα· E 53.

429 - 439 :— **ἀτάρ** = ὅμως, λοιπόν.— **θαλερός** = ἰσχυρός, ἀκμαῖος.
 — **μίμνω** = μένω.— **ὄρφανικός** = ὄρφανός.— **στῆσον**· ἴστημι· μετβ.
 = κάμνω νὰ σταθῆ, τοποθετῶ.— ὁ **ἔρινεός** = ἡ ἀγριοσुकῆ (νεοελλ. ὄρ-
 νός).— **ἀμβατός** = ὅπου δύναται κανεὶς νὰ ἀναβῆ, εὐπρόσβλητος.— **ἐπί-**
δρομος = ὅπου δύναται κανεὶς νὰ πλησιάσῃ.— **ἔπλετο**· **πέλομαι** ὁ ἀόρ.,
 διότι ἡ ἀπόπειρα ἐγένετο ἡδῆ.— **τῆ γε** = εἰς αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ σημεῖον.—
ἐπειρήσαντο = ἔκαμαν ἀπόπειραν.— **ἀγακλυτός** = θαυμασιῶς ἔνδο-
 ξος, τρανός (ἄγα—, ἄγαμαι + κλυτός).— **ἡ που** = ἡ, ὡς φαντά-
 ζομαι.— **ἐνισπε**· ἐνέπω.— **θεοπρόπιον**· A 85.— **ἡ νυ** = ἡ ἰσως.—
θυμὸς ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει = ἡ ψυχὴ τῶν τοὺς παρορμᾶ καὶ τοὺς
 προτρέπει.

440 - 465:—**ἦ καὶ** = βεβαίως καί.—**μέλει μοι** = σκέπτομαι, λαμβάνω ὑπ' ὄψιν.—**τάδε πάντα**· ὅσα εἶπεν ἡ Ἄνδρομ.—**αἰνῶς** = πολύ.—**αἰδέομαι** = ἐντρέπομαι.—**ἐλκεσίπεπλος** = ἡ σύρουσα τὸν πέπλον. Τὸ ἐπίθ. ἐκφράζει τὴν χάριν τῶν εὐγενῶν γυναικῶν τοῦ Ἰλίου.—**κακὸς ὡς** = ὡς δειλός.—**νόσφιν** = μακράν.—**πολέμοιο**· συναπτ. πρὸς τὸ νόσφιν.—**άλυσκάζω**· Ε 253.—**μάθον** = ξμαθα, ἐσυνήθισα.—**πρώτοισι**· κατηγορμ. εἰς τὸ Τρώεσσι = μὲ τοὺς Τρῶας, ποὺ εἶναι εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν.—**ἀρνύμενος**· ἀποπειρατ. ἐνεστ. τοῦ ἄρνημαι = διασφάζω.—**κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν** = μὲ τὴν καρδιά μου καὶ μὲ τὴν ψυχὴν μου. Δηλ. καὶ τὸ προαισθάνομαι καὶ τὸ καταλαμβάνω.—**ὄτ' ἂν ποτε** = ὅταν κάποτε θά...—**ὀλώλη** = θά εἶναι κατεστραμμένη.—**Ἴλιος ἱρή** = ἡ ἱερά, ἡ θεοφίλητος πόλις τοῦ Ἰλίου.—**εὐμμελῆς** = ὁ καλὸς ἀκοντιστής, πολεμικὸς (εὐ + μελή = τὸ ξύλον ἀπὸ τὸ ὁποῖον κατασκευάζεται τὸ δόρυ).—**ἄλγος Τρώων** = ἡ λύπη τὴν ὁποῖαν θά αἰσθανθῶ διὰ τοὺς Τρῶας.—**οὐτ' αὐτῆς Ἐκάβης**· οὐτ' ἄλγος αὐτῆς Ἐκάβης.—**οἱ κεν πέσοιεν** = οἱ ὁποῖοι πιθανὸν νὰ πέσουν.—**ὑπ' ἀνδράσι δυσμενέεσσιν**· πρβλ. Ζ 368 ὑπὸ χερσίν Ἀχαιῶν.—**σεῦ**· ἐνν. ἄλγος.—**ἄγηται**· ἄγομαι = παίρνω μαζί μου.—**ἐλεύθερον ἦμαρ** = τὴν ἐλευθερίαν σου.—**ἀπούρας**· ἀπανράω = ἀρπάζω, ἀφαιρῶ.—**καὶ κεν ὑφαίνοις** = καὶ ἴσως νὰ ὑφαίνης.—**πρὸς ἄλλης** = ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἄλλης.—**φορέω**. θαμιστ. τοῦ φέρω.—**ἀεκαζομένη** = χωρὶς νὰ θέλης, ἐξαναγκαζομένη (ἀέκων).—**κρατερὴ ἀνάγκη** = σκληρὰ ἀνάγκη.—**ἐπικίεσται**· ἐνν. σοι = θά σέ πιέζη.—**εἶπησι**· ἄορ. ὑποτ. ἀντὶ μέλλ.—**ἀριστεύεσκε** = πάντοτε ἤριστευε· θαμιστ. τοῦ ἀριστεύω.—**μάχεσθαι**· αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ ἀριστεύεσκε.—**νέον ἄλγος** = νέα ἀφορμὴ νὰ αἰσθάνεσαι λύπην.—**χῆτεϊ** = ἀπὸ στέρησιν, διότι ἐστερηθήης (τὸ χῆτος).—**ἀμύνειν**· συναπτ. πρὸς τὸ τοιοῦδε = τοιοῦτου, τόσον ἀνδρείου, ὁ ὁποῖος ἐν τούτοις δὲν σέ ἔσωσεν ἀπὸ τὴν δουλείαν.—**δούλιον ἦμαρ**· ἀντίθ. πρὸς τὸ ἐλεύθερον ἦμαρ.—**χυτὴ γαῖα** = χυμένον χῶμα· πρβλ. σῆμα χέειν.—**ὁ ἐλκηθμός** = τὸ τράβηγμα.—**πυθέσθαι**· τὸ πυνθάνομαι εἰς γεν. σημασ. αἰσθήσεως.—**πρὶν πυθέσθαι βοῆς** = πρὶν ἀκούσω τίς φωνές σου.—**πρὶν πυθέσθαι ἐλκηθμοῖο** = πρὶν ἰδῶ νὰ σέ τραβοῦν.

β') Δωρ. τύπος τοῦ πρώτου προσώπου τῆς κτητικ. ἀντων. ἐπὶ πολῶν κτητόρων : **ἄμὸς** (πρβλ. ἄμμες = ἡμεῖς καὶ ἄμμε = ἡμᾶς).

— Ἐπικός τύπος τοῦ εἰς - μία - ἐν = ἴος - ἰα - ἴον. Εἰς τὴν γεν.

καὶ δοτ. ὁ τόνος καταβιβάζεται.

— Συγκεκομμένος τύπος τοῦ παρατατικοῦ τοῦ β. πέλομαι : ἔπλετο.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : εὐμμελίω, ἰρή, δυσμενέεσσι.

γ') πάντες ἐφορμηθέντες : Ἡ Ἀνδρομάχη γνωρίζει τὴν ἀνδρείαν τοῦ συζύγου της, ἀλλὰ φοβεῖται τὴν περίπτωσιν, κατὰ τὴν ὅποιαν θὰ τοῦ ἐπιτεθοῦν ἀθροοὶ οἱ ἐχθροί.— ἐκέρσεν Θήβην ὑψίπυλον : Τὸ γεγονός τοῦτο ἔγινε κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τοῦ πολέμου, ὅπως ἱστορεῖται εἰς τὸ I 185.—οὐδέ μιν ἐξενάριξε... Οἱ ὀμηρικοὶ πολεμισταὶ τόσον ἡγάπων καὶ ἐτίμων τὰ ὄπλα των, ὥστε τὸ νὰ γυμνωθῇ ὁ νεκρὸς ἀπὸ τὰ ὄπλα του ἔθεωρεῖτο δυστυχία μεγαλύτερα καὶ ἀπὸ τὸν θάνατον. Διὰ τοῦτο ἡ πράξις τοῦ Ἀχιλλεύου νὰ ἀφήσῃ ὀπλισμένον τὸν νεκρὸν Ἡετίωνα θεωρεῖται ἀπὸ τὴν Ἀνδρομάχην μεγαλοψυχία.— κατέκχη : Ὡς μόνον τρόπον ταφῆς ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει τὴν καῦσιν τῶν νεκρῶν. Εἰς προγενεστέρας ὁμῶς τοῦ Ὀμήρου ἐποχάς, ὅπως ἐξάγεται ἐκ τῶν Μυκηναϊκῶν τάφων, καθὼς ἐπίσης καὶ εἰς τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους συνηθέστερον ἦτο νὰ θάπτονται οἱ νεκροί. Ἡ τέφρα τοῦ καιομένου νεκροῦ ἐναπετίθετο εἰς τάφον καὶ ὑπεράνω ἔχυνετο χῶμα (σῆμα χέειν), ὥστε νὰ σχηματισθῇ λοφοειδὲς ὕψωμα (τύμβος). Τοῦτο ἀπετέλει τὸ μνημεῖον, τὸ σῆμα τοῦ νεκροῦ. Τοιοῦτοι τύμβοι σφίζονται πολλοί, ὡς ὁ λεγόμενος σῆμερον ἐν Τροίᾳ τάφος τοῦ Πατρόκλου, ὁ τύμβος τῶν Μαραθωνομάχων κ.ἄ.— ἀμβατός ἐστι πόλις καὶ ἐπίδρομον ἔπλετο τεῖχος : Κατὰ τὰς μυθολογικὰς παραδόσεις τὸ τεῖχος τοῦ Ἰλίου εἶχε κατασκευασθῆ ἀπὸ θεοῦς. Συνειργάσθη ὁμῶς κατὰ τὴν οἰκοδομὴν καὶ ὁ Αἰακός, καὶ ἀκριβῶς τὸ μέρος ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον θνηταὶ χεῖρες κατεσκεύασαν, δὲν ἦτο τόσον ἰσχυρόν. Ἰχνη τῆς τειχοδομίας τοῦ Ἰλίου ἔχουν ἀνακαλυφθῆ κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Σιλήμαν. (Βλ. εἰκ. 3).—ἐλκεσίπεπλος : ὅπως καὶ τὰ ἐπίθετα τανύπεπλος, βαθύπεπλος, βαθύζωνος, εὐπέπλος, ἐκφράζει τὴν γυναικεῖαν γάριν καὶ κομψότητα, ἡ ὅποια ἀξίζει νὰ ἐξαίρηται, ὅταν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ ἀπλότης τοῦ ἀρχαίου γυναικείου ἐνδύματος. Κατὰ τὴν καλαισθησίαν ἐκάστης ὁ πέπλος, ὁ ὅποιος ἦτο ἀπλοῦν ὀρθογώνιον ὕφασμα, ἐλάμβανε διάφορον πτύχωσιν καὶ γραμμὴν.— μάθον ἔμμεναι ἐσθλός : Πρβλ. καὶ τὸ τοῦ Διομήδους ἐν E 253 : οὐ μοι γενναῖον ἀλυσκά-

ζοντι μάχεσθαι οὐδὲ καταπιώσσειν.— εὖ τόδε οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν... Ὁ φόβος τοῦ Ἑκτορος ὅτι θὰ κυριευθῆ τὸ Ἴλιον δὲν ἦτο μόνον προαίσθημα ἀόριστον, ἀλλὰ καὶ λογικὴ πρόβλεψις. Ἡ ἐπιμονὴ τῶν πολιορκητῶν, αἱ ἀνδραγαθίαι των εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης ἐπειθον τὸν γενναῖον υἱὸν τοῦ Πριάμου, ὅτι ἡ Τροία ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ περιέλθῃ εἰς χεῖράς των. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς μεγαλυτέραν αἰγλήν ἀποκτᾷ ὁ θαυμάσιος ἥρωας, διότι ἀγωνίζεται μόνον διὰ τὴν τιμὴν καὶ διὰ τὸ καθήκον.— ἐν Ἀργεῖ: Ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τὸ θεσσαλικὸν Ἀργος. Ἐπίσης καὶ αἱ δύο ἀναφερόμεναι κρῆναι, ἡ Μεσσηνίς καὶ ἡ Ὑπερείη, εὐρίσκονται ἐν Θεσσαλίᾳ. Ὁ Ἑκτωρ φοβεῖται μήπως ἡ Ἀνδρομάχη, ὡς σύζυγος τοῦ λαμπροτέρου ἥρωος τῶν Τρώων, δοθῆ ὡς ἐξαιρετον λάφυρον εἰς τὸν Ἀχιλλέα.

466 - 502

α') 466 - 475 :— ὀρέξατο· ὀρέγομαι=ἀπλώνω τὰ χέρια.— φαίδιμος = λαμπρός, θαυμάσιος (παράλλ. τύπος τοῦ φαίδρος).— εὐζωνος = ζωσμένη ὠραῖα, λυγερή· πρβλ. καὶ 372 σὺν ἀμφιπόλῳ εὐπέπλῳ.— ἰάχω = φωνάζω (*Fax, FiFáxw, ἦχος*).— ἀτυχθεῖς· ἀτύζομαι=φοβοῦμαι, τρομάζω.— ταρβήσας· ταρβέω = φοβοῦμαι (τὸ τάρβος = ὁ φόβος).— ὁ λόφος = ἡ φούντα. Πρβλ. τὸ λοφίον τῶν στρατιωτικῶν πηληκίων σήμερον.— ἰππιοχαίτης = ἀπὸ χαίτην ἵππου.— νεύω = κλίνω, γέρνω.— νοῶ = προσέχω, βλέπω.— ἐκ δὲ γέλασε· ἐγέλασε. Ἡ πρόθ. σημαίνει τὸν αὐθόρμητον γέλωτα, τὸν ὅποιον ἐπροκάλεσεν ὁ τρόμος τοῦ παιδιοῦ.— παμφρανόωσαν = ἀπαστράπτουσαν· παμφαίνω ἔκτεν. τύπος τοῦ φαίνω.— κύσε· κινέω = φιλῶ (προσκυνῶ).— πῆλε· πάλλω = κινῶ, σείω. Ἐδῶ ἐκφράζει τὴν κίνησιν, μὲ τὴν ὁποίαν οἱ μεγάλοι χορεύουν εἰς τὰ χέρια των τὰ μικρά.

476 - 481 :— τόνδε παῖδ' ἐμόν = τοῦτο τὸ παιδί μου.— ὥσπερ ἐγώ· ἐνν. ἐγεγόμεν.— ἀριπρεπῆς = ἐξέχων, ἐπιφανής. Ἐπεξ. τοῦ ὡς ἐγώ περ.— Τρώεσσι· δοτ. τοπ. = μεταξὺ τῶν Τρώων.— βίην· αἰτ. τοῦ κατὰ τι· ἡ βίη = ἡ ἰσχύς, ἡ δύναμις.— ἀγαθόν = ἀνδρεῖον.— Ἴφι· A 38.— εἶποι· καθαρὰ εὐκτικὴ ὡς καὶ τὸ κατωτέρω φέροι.— ὅδε γε = αὐτὸς δά, αὐτὸς βέβαια.— ἀνιόντα = ὅταν ἐπιστρέφῃ. Ἡ μετχ. προσδιορίζει τὸ ἐννοούμενον ἀντικμ. τοῦ εἶποι· αὐτόν.— τὰ ἔναρα = ἡ πανοπλία τοῦ φονευθέντος ἀντιπάλου. Τὰ ὅπλα γενικῶς (*ἐναρίζω*· E 151).—

βροτόεις=αίματωμένος (ὁ βρότος=τὸ χυμένον αἷμα).—**δήιος**· E 117.

482 - 492 :— **κηώδης**· **κηώεις**· Z 288.— **δακρυόεν γελάσασα** = ἐνῶ ἐγελοῦσε δακρυσμένη.—**καταρρέζω χειρὶ** = θαυπέω μὲ τὸ χέρι.—**μοι** = δι' ἐμέ.—**ἀκαχίζεο**· ἀκαχίζομαι = λυποῦμαι, πικραίνομαι.—**ὑπὲρ αἷσαν** = παρὰ τὴν μοῖραν, ἂν δὲν εἶναι τῆς μοίρας μου.—**προϊάπτω**· A 3.—**μοῖραν... ἀνδρῶν**· ἡ σειρά : φημί δὲ οὐ τίνα ἀνδρῶν πεφυγμένον ἔμμεναι μοῖραν.—**οὐ κακόν, οὐδὲ μὲν ἐσθλόν**= οὔτε ὁ δειλός, οὔτε ἀκόμη καὶ ὁ γενναῖος.—**ἐπήν**· ἐπᾶν, ἐπειδὴν = εὐθὺς μόλις.—**κομίζω** = φροντίζω, καταγίνομαι.—**ἐποίχομαι ἔργον** = ἀσχολοῦμαι εἰς τὸ ἔργον μου.—**ἐγγεγάασι**· ἐγγεγόνασι.

494 - 502 :— **ἵππουρις** = ἔχουσα λόφον ἀπὸ τρίχας ἵππου.—**ἐντροπαλιζομένη** = στρέφουσα ὀπίσω τὸ κεφάλι.—**θαλερὸν δάκρυ** = μεγάλη, πικρὰ δάκρυα.—**κιχήσατο**· **κιχάνω, κίχημι**.—**ἐνδοθι** = μέσα εἰς τὸ ἀνάκτορόν της.—**ἐνώρσε**· ἐνόρνημι. Τοὺς θρήνους τῶν ἀμφιπόλων ἐπροκάλεσεν ἢ ἐμφάνισις τῆς δακρυσμένης Ἀνδρομάχης.—**γόνον**· θρηῖνον.—**γόνον**· ἐγόνον = ἐθρήνησαν. Ἄορ. β' τοῦ γοῶω.—**μιν**· ὑποκμ. τοῦ ἴξεσθαι.—**προφυγόντα**· **προφεύγω** = φεύγω ἐμπρὸς ἀπὸ..., σφίζομαι ἀπὸ...

— **Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἐκλίνθη, ἴφι, ἐγγεγάασιν.**

γ') **δεινὸν νεύοντα** : Ἡ κλίσις τοῦ Ἔκτορος πρὸς τὴν τιθήνην, διὰ νὰ πάρῃ τὸν Ἀστυάνακτα, ἔκαμε νὰ κινηθῇ τρομακτικὰ ἢ χαίτη τῆς περικεφαλαίας του.—**κηώδει κόλπῳ** : Τὰ ἀρώματα τῶν θαλάμων (πρβλ. Z 288) καὶ ὅσα μετεχειρίζοντο διὰ τὸ σῶμα συνετέλουν ὥστε νὰ εὐωδιάξῃ ὁ κόλπος τῆς Ἀνδρομάχης. Ἡ ἔκφρασις προσθέτει μίαν ἀκόμη λεπτομέρειαν, διὰ νὰ συμπληρωθῇ ἡ ἀρχοντικὴ ἐμφάνισις τῆς γυναικὸς τοῦ Ἔκτορος.—**δακρυόεν γελάσασα** : Ἐνας ἀρχαῖος ἐρμηνευτὴς τοῦ Ὀμήρου παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἔκφρασις αὕτη εἶναι τόσον δυνατὴ καὶ σοφὴ, ὥστε δὲν χρειάζεται νὰ ἐρμηνευθῇ. Θαυμάζεται ὡς ἔκφρασις μικτοῦ συναισθήματος : τῆς λύπης, τὴν ὁποῖαν εἶχεν ἡ Ἀνδρομάχη διὰ τὸν ἄνδρα της, καὶ τῆς ἀγαλλιάσεως, τὴν ὁποῖαν ἔχει ὡς μητέρα, ὅταν αἰσθάνεται εἰς τὸν κόλπον της τὸ παιδί της.—**ἀλλ' εἰς οἶκον ἰούσα τὰ σ' αὐτῆς ἔργα κόμιζε** : Τοῦτο ὁ Ἔκτωρ δὲν λέγει ὡς ἐπίπληξιν εἰς τὴν Ἀνδρομάχην, ἀλλὰ τῆς τὸ προτρέπει ὡς μέσον, διὰ νὰ διασκεδάσῃ τοὺς φόβους καὶ τὰς ἀνησυχίας της.

392 - 502 :—Τὸ τεμάχιον τοῦτο τῆς Ἰλιάδος θεωρεῖται ἀριστοῦργημα ποιητικῆς τέχνης, παρόμοιον τοῦ ὁποίου δὲν ἔχει ποτὲ γραφῆ εἰς καμμίαν ἄλλην γλῶσσαν. Εἶναι τεχνικῶς καὶ ψυχολογικῶς τόσον τέλειον, ὥστε ὁ ἀναγνώστης αἰσθάνεται ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν οὔτε νὰ προστεθῆ οὔτε νὰ ἀφαιρεθῆ τίποτε ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τῆς οἰκογενειακῆς αὐτῆς σκηνῆς.

— Νὰ ἐξάρητε τὰ οἰκογενειακὰ συναισθήματα καὶ ἐν γένει τὸ ἦθος καὶ τῶν δύο προσώπων.

— Νὰ ἐκτιμηθῆ ἡ τέχνη τοῦ ποιητοῦ, ὅταν παρεμβάλλῃ εἰς τὴν θλιβερὰν συνομιλίαν τῶν δύο συζύγων τὸ ἐπεισόδιον τοῦ μικροῦ Ἀστνάνακτος.

— Νὰ παρατηρηθῆ ἰδιαιτέρως ἡ τρυφερὰ θλίψις, τὴν ὁποίαν ἐκφράζει ἡ μετοχὴ ἐντροπαλιζομένη.

503 - 529

α') 503 - 517 : οὐδὲ = ἐξ ἄλλου δέν...—δηθύνω = βραδύνω (δῆν, δηθά).—κατέδυ τεύχεσ = ἐφόρεσεν ὅλα τὰ ὄπλα του.—ποικίλα = πεποικιλμένα. —σεύατο = ἐπήγαινε βιαστικός. —κραιπνός = ταχύς (τῆς αὐτῆς ρίζ. με τὸ καρπάλιμος).—πεποιθώς = ἐμπιστευόμενος.—στατός = κλεισμένος εἰς στάβλον.—ἀκοστήσας = ἀφοῦ ἔφαγεν ἀφθονον κριθάρι (ἀκοστή = κριθή).—θειῆ· ὑποτακτ. τοῦ θείω - θέω.—κροαίνων = κροτῶν τοὺς πόδας, καλπάζων.—ποταμοῖο = εἰς τὰ νερά τοῦ ποταμοῦ.—ἐϋρρεῖος· ἐϋρρεής = εὐρυτος, ὄρμητικός.—κυδιών = καμαρωτός· κυδιάω. = ὑπερηφανεύομαι (κῦδος).—ἔχει = κρατεῖ.—ἀμφὶ ὤμοις = ἀπὸ τὰ δύο μέρη τῶν ὤμων του.—ἀΐσσονται = τινάσσονται.—ἡ ἀγλαΐη = ἡ ὀμορφιά.—ρίμφα = ταχέως.—ἔ· αὐτόν· ἀνακόλουθον πρὸς τὸ πεποιθώς.—τὰ ἦθεα = οἱ συνήθεις τρόποι.—ὁ νομὸς = ἡ βοσκή.—κατὰ ἄκρης = κατηφορικὰ ἀπὸ τὴν ἀκρόπολιν.—ἠλέκτωρ = ὁ λαμπρὸς ἥλιος.—καγχαλῶν = γελῶν, λάμπων ἀπὸ ἀγαλλίασιν.—ἔτετμεν· Ζ 374.—εὔτε = τὴν στιγμὴν πού...—ἡ χώρα = ἡ θέσις.—ἦ· ἔη· κτητ.—δαρίζω = γλυκομιλῶ (ἡ δαρ = ἡ σύζυγος. Κυρίως ὀμιλῶ τρυφερὰ σὰν γυναῖκα).

518 - 529 :—ἠθεῖε = ἀγαπητέ.—ἦ μάλα δὴ = μήπως ἀλήθεια.—καὶ ἐσσύμενον· μετχ. τοῦ σεύομαι = βιάζομαι. Τὸ καὶ ἐναντιωμ.—ἐναίσιμον = εἰς τὴν σωστὴν ὥραν.—οὐκ ἄν... μάχης· ἡ σειρά λέξ. :

οὐ τις ἀνὴρ, ὃς ἐναίσιμος εἶη, ἀτιμήσειεν ἂν τοι ἔργον μάχης.— ἐναίσιμος = δίκαιος.— ἀτιμάω = προσβάλλω, περιφρονῶ.— ἔργον τοι μάχης = τὸ μαχητικόν σου ἔργον, τὸ τί κάμνεις εἰς τὴν μάχην.— ἄλκιμος = γενναῖος.— μεθιῖς· μεθήμι = παραμελῶ.— τὸ δ' ἔμὸν κῆρ = ἀλλὰ ἡ δική μου καρδιά.— ἄχθυμαι = θλίβομαι.— ἐν θυμῷ = μέσα μου.— ὑπὲρ σέθεν = περὶ σοῦ, διὰ σέ.— πρὸς Τρώων = ἀπὸ τοὺς Τρῶας.— τὰ δὲ = αὐτὰ τὰ πράγματα, ἦτοι τὴν τιμὴν σου ὡς μαχητοῦ.— ἀρεσσόμεθα· ἀρέσκω = ἐπανορθῶ, διορθῶνω.— αἶ κέ ποθι... ἐν μεγάροισι· σειρὰ λέξ. : αἶ κε δῶη ποθὶ Ζεὺς στήσασθαι κρητῆρα ἐλεύθερον θεοῖς αἰειγενέτησι ἐν μεγάροισι.— ποθὶ = ἴσως.— στήσασθαι· ὑποκμ. ἡμᾶς.— κρητῆρα ἐλεύθερον = κρατῆρα ἐλευθερίας, κρατῆρα πρὸς ἑορτασμόν τῆς ἐλευθερίας μας. Πρβλ. καὶ τὸ ἐκκλησ. « ποτήριον σωτηρίου ».— αἰειγενέτης = αἰώνιος.— ἐλάσαντας· χρον.

β') Γεν. τοῦ ἐπιθέτου *εὐρρεής* : *εὐρρείος*.

— Γ' ἐνικ. β' ἄορ. ὑποτακτ. τοῦ *δίδωμι* : *δῶη*.

γ') **Κατὰ Περγᾶμου ἄκρης** : Ἡ ἀκρόπολις τοῦ Ἰλίου ἐλέγετο Πέργαμος. Ἐπ' αὐτῆς ἐξετείνετο τὸ ἄστυ ὅστις δὲ ἤθελε νὰ ἐξέλθῃ διὰ τῶν πυλῶν, ἐπροχώρει ἀπὸ κατηφορικοὺς λιθοστρωμένους δρόμους. Πρβλ. καὶ ἀνωτέρω Z 391.— **τὸ δ' ἔμὸν κῆρ ἄχθυται** : Τὸ αἶσθημα τῆς τιμῆς εἶναι τόσον ἰσχυρόν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ἑκτορος, ὥστε λυπεῖται βαθιά, ὅταν οἱ Τρῶες ἐξευτελίζουν τὸν ἀδελφόν του, τὸν ὅποιον ἐν τούτοις γνωρίζει ὅτι εἶναι ἔνοχος καὶ δειλός.— **κρητῆρα ἐλεύθερον** : Ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς πόλεως ἀπὸ τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀχαιῶν θὰ ἐωρτάταζετο μὲ συμπόσια. Κατὰ τὴν περίστασιν αὐτὴν εἰς τοὺς κρατῆρας θὰ παρεσκευάζετο ποτὸν διὰ σπονδὰς εὐχαριστηρίους πρὸς τοὺς θεοὺς, οἱ ὅποιοι ἠλεύθέρωσαν τὴν πόλιν.

α') 182 - 198 : — **τώ**· εἰς δυϊκ., διότι τὰ κύρια πρόσωπα τῆς πρεσβείας εἶναι δύο, ὁ Αἴας καὶ ὁ Ὀδυσσεύς. — **παρὰ θίνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης**· Α 34. — **γαιήοχος** = ὁ κρατῶν, ὁ συνέχων τὴν γῆν ἀπὸ τῶν ὑδάτων (*γαῖα + ἔχω*). — **ἐννοσίγαιος** = ὁ σείων ἐνδοθεν τὴν γῆν (*ἐν - ὠθῶ + γαῖα*, πρβλ. καὶ *ἐνοσίχθων*). — **πεπιθειῖν** = *πεῖσαι*. — **μεγάλας φρένας** = τὴν ὑπερήφανον ψυχὴν. — **ἡ κλισίη**· Α 185. — **λίγεια φόρμιγξ** = φόρμιγξ, ποῦ ἀποδίδει ὠραῖον ἤχον. — **τὸ ζυγόν** = ἡ ὀριζοντία ῥάβδος, ποῦ συνέχει τοὺς βραχίονας τῆς φόρμιγγος. — **ἄρετο· αἶρομαι** = παίρνω κάτι διὰ τὸν ἑαυτὸν μου. — **οἱ**· συναπτ. πρὸς τὸ *ἐνατίος*. — **δέγμενος** = περιμένων μετοχ. τοῦ *δέχομαι* (*ρίζ. δεκ -*). — **βάτην προτέρω** = ἐπροχώρησαν. — **ταφῶν· ἀόρ.** τοῦ *τέθηπα* = κατέχομαι ἀπὸ ἐκπληξιν (τὸ *τάφος* = ὁ θαυμασμός). — **ἀνόρουσεν· ἀνορούω** = σηκῶνομαι γρήγορα, ἀναπηδῶ. — **τὸ ἔδος** = τὸ κάθισμα. — **θάασσε** = ἐκάθητο, *ῥ. θαάσσω*. — **φίλοι ἄνδρες**· κατηγορμ. — **δεικνύμενος** = τείνων πρὸς αὐτοὺς τὰς χεῖρας, δεξιούμενος. — **ἦ** = ὠρισμένως. — **χρεώ τί** (*ἔστι*) = κάποια ἀνάγκη. — **σκύζομαι** = εἶμαι ὠργισμένος.

199 - 204 : — **ἄγε προτέρω** = τοὺς ὠδήγησε παρέκει πρὸς τὴν σκηνὴν. — **εἶσεν** = τοὺς ἔβαλε νὰ καθίσουν. (*'Ελλειπτ. ἀόρ. εἶσον. εἶσα*). — **ὁ κλισμὸς** = ἡ πολυθρόνα. — **καθίστα· καθίστη**· προστακτ. τοῦ *καθίστημι* = τοποθετῶ, βάζω. Πρβλ. καὶ *στήσασθαι χρητῆρα* (Z 528). — **ζωρότερον κέραιε** = κάμε τὸ κρᾶμα δυνατώτερον, δηλ. νὰ ἔχη ὀλιγώτερο νερὸ μέσα (*κεραῖω - κερᾶω - κεράννυμι*). — **τὸ δέπας** = τὸ ποτήρι. — **ἐντύνω** = ἐτοιμάζω. — **φίλτατοι ἄνδρες**· κατηγορμ. εἰς τὸ *οἱ*. — **ὑπέασι** = εἶναι κάτω ἀπὸ τὴν στέγην. — **τὸ μέλαθρον** = ἡ στέγη τὸ σπίτι, ἡ κατοικία.

205 - 224 : τὸ **κρεῖον** = τὸ σανίδι, ὅπου κόβουν τὸ κρέας. — **κάββαλεν** = κατέβασε. — **ἡ αὐγή** = ἡ λάμψις. — **δις**· Γ 198. — **πίων· -ειρα - ἰον** = παχύς. — **σῦς** = χοῖρος (λατ. *sus*). — **σίαλος** = σιτεντός,

θρεφτάρι.— **τεθαλυϊαν ἀλοιφῆ** = πού εἶχεν ἄφθονον λίπος (θάλλω).
ἔχε τῷ = τοῦ ἐκρατοῦσε τὸ κρέας, διὰ νὰ τὸ κόψῃ.— **μιστύλλω** =
κόπτω εἰς μικρὰ τεμάχια τὸ κρέας.— **πείρω** = τρυπῶ, περνῶ.— **δαίω**·
Z 329.— **φλόξ ἐμαράνθη**· ἐπέξ. τὴν προηγουμένην φράσιν κατὰ πῦρ
ἐκάη.— **στορέσας** = ἀφοῦ ἀπλωσε, ἔστρωσε (στορέννυμι).— **τάνυσσεν**·
τανύω = ἀπλώνω, ἀραδιάζω.— **πάσσω** = πασπαλίζω.— **ὁ ἄλς**· ἄλδος
= ἄλατι (λατ. sal).— Λέγεται **διος ἄλς**, διότι προέρχεται ἀπὸ τὴν θά-
λασσαν, ἥτις ἐπίσης λέγεται « ἄλς δία ».— **αἱ κρατευταὶ** = οἱ λίθοι, εἰς
τοὺς ὁποίους στηρίζονται οἱ ὄβελοι.— **ἐπαιέρω** = ἀνασηκώνω.— **ὀπτᾶω**
= ψήνω.— **ὁ ἐλεός** = τὸ τραπέζι, ὅπου κόπτεται τὸ ψημένο κρέας.—
χεύω = βάζω.— **αὐτός**· ὁ Ἀχιλλεύς.— **τοίχου τοῦ ἐτέροιο**· γεν.
τόπου.— **θυηλαί** = τεμάχια ἐκλεκτὰ ἀπὸ τὰ θύματα.— τὸ **δνειαρ-ατος**
= ὠφέλιμον, ὠραῖον πρᾶγμα (*ὀνίημι* = ὠφελῶ).— **ιάλλω** = ἀπλώνω.
— ἡ **πόσις-ιος** = τὸ ποτόν.— **ἐδητύς** = φαγητόν (*ρίζ.* (*ἐδ.* - *ἐσθίω*).
ἔξ ἔντο = ἀπέβαλον· ῥ. *ἱεμαι*.— **ἔρος** = ἐπιθυμία, ὄρεξις.— **δειδεκτο**·
δεδίσκομαι = χαιρετίζω, πίνω εἰς ὑγείαν.

β') *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις :* **πεπιθεῖν, ὑπέασι, κάββαλεν, ἔρος.**

γ') **τερπόμενον φόρμιγγι λιγείη :** Ἡ μουσική, ὅπως καὶ ἡ
ποίησις, ἐγοήτευε τοὺς Ἕλληνας καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς τοῦ ἱστορικοῦ
των βίου. Οἱ Ὀμηρικοὶ ἥρωες τὴν αἰσθάνονται καὶ τὴν ἐκτελοῦν οἱ
ἴδιοι ἄδοντες ἐπικάς συνθέσεις (*κλέα ἀνδρῶν*).— **φόρμιγξ ἢ κίθαρις :**
Ἦτο τετράχορδον μουσικὸν ὄργανον, τοῦ ὁποίου οἱ δύο πῆχεις συνεδέ-
οντο διὰ τοῦ ζυγοῦ. Ἐπ' αὐτοῦ ἦσαν προσηρμοσμένοι οἱ κόλλαβοι (τὰ
κλειδιά), διὰ τῶν ὁποίων ἐνετείνοντο αἱ χορδαί. Ἐκοσμεῖτο πολλάκις μὲ
γλυφὰς καὶ κατεσκευάζετο ἀπὸ πολύτιμον ὕλικόν, ἐλεφαντοστοῦν, ἀργυ-
ρον κ.ἄ. (*κίθαριν περικαλλέα, φόρμιγξ γλαφυρή, δαιδαλέη*). (Βλ. εἰκ.
8).— **δεικνύμενος :** Εἰδικώτερον τὸ ῥῆμα σημαίνει τὴν ἔκτασιν τῶν
χειρῶν τοῦ οἰκοδεσπότη πρὸς ἐκεῖνον πού ἔρχεται. Ἡ χειρονομία
αὕτῃ ἐκφράζει καὶ δεῖξιν καὶ εὐχάριστον ἐκπληξιν.— **θυηλαί :** Κατὰ
τὰς ἐπισήμους θυσίας ἐκαίοντο μεγάλα τεμάχια κρέατος ἢ καὶ ὀλό-
κληροὶ μηροί, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ σῆθηδες γεῦμα δὲν ἐλησμονεῖτο τὸ
θρησκευτικὸν καθῆκον νὰ καύσουν εἰς τὴν πυρὰν μερικὰ τεμάχια κρέα-
τος πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

α') 225 - 239 : — ἡ δαῖς-τός = γεῦμα, φαγητόν. Κυρίως μερίδιον φαγητοῦ (δαίομαι - δαίνυμαι). — εἶση· θηλ. τοῦ ἴσος· εἶση δαῖς = τέλειον δεῖπνον. — οὐκ ἐπιδευεῖς (ἐσμέν) = δὲν στερούμεθα. — πάρα· πάρεστι· ἔνν. ἡμῖν.— μενοεικῆς = ὁ ἱκανοποιῶν τὴν ἐπιθυμίαν, ἄφθονος (μένος + εἶκω).— δαίνυσθαι· δαίνυμαι = τρώγω εἰς συμπόσιον· τὸ ἀπαρέμφ. ἀπολύτ. εἰς δῆλωσιν σκοποῦ = διὰ νά... — ἐπήρατος = ἐπιθυμητός (ἐπί + ἐράω).— μέμηλεν· ἔνν. ἡμῖν, μέλει μοί τινος.— δείδιμεν· δέδιμεν.— ἐν δοιῇ· ἔνν. ἐστὶ = εἶναι ἀμφίβολον. Ἡ σειρά : ἐν δοιῇ (ἐστι) ἢ σωσέμεν νῆας εὐσέλμους ἢ ἀπολέσθαι (ἡμᾶς).— δύομαι ἀλκὴν = ἐνδύομαι δύναμιν, λαμβάνω μέρος εἰς τὴν μάχην. — ἡ αὖλις = τὸ κατὰλυμα· αὖλιν ἔθεντο = ηὐλίσαντο, ἐστρατοπέδευσαν.— ὑπέρθυμος = ἔχων ὑπέροχον ψυχὴν. — τηλεκλειτός = ζακουστός, ὀνομαστός. Πρβλ. καὶ δουρικλειτός· Ε 55.— κηάμενοι· μέσ. ἄορ. τοῦ καίω. — φασί = βεβαιώνουν.— οὐ σχήσεται· (ὑποκμ. οἱ Τρῶες) = ὅτι δὲν θά κρατηθοῦν.— ἐνδέξια σήματα = αἴσια σημεῖα.— φραίνω = φανερώνω.— βλεμαίνω = ὑπερηφανεύομαι.— μαίνομαι = κυριεύομαι ἀπὸ μανίαν.— ἐκπάγλως· Α 268.— πίσυνος· Ε 205.— τίω = τιμῶ, λογαριάζω (ῥίζ. τι-τιμή).— λύσσα = πολεμικὴ μαγία.— δέδυκέν ἐ = τὸν ἔχει κυριεύσει.

240 - 261 : — ἀρῶμαι = εὐχομαι. — στεῦται = διατείνεται, κάνει πῶς... ῥ. στεῦμαι.— τὰ κόρυμβα = τὰ ἀκροπρύμνια (κόρυς, κορυφή).— μαλερός = καταστρεπτικός. — πυρός· γενικ. τῆς ὕλης. — δῶσειν· δηῶω = κατακόπτω, φονεύω.— ὀρινομένους· ὀρίνομαι = ταράσσομαι, περιέρχομαι εἰς σύγχυσιν. — αἰνῶς = καταπληκτικά, πολύ.— οἶ· δοτικ. χαριστ.— αἰσιμον = πεπρωμένον.— φθίσθαι = νὰ χαθῶμεν· μέσ. ἄορ. β' τοῦ φθίνω.— ἱπόβοτον = ὅπου τρέφονται ἵπποι (ἵππος + βοτός, βόσκω).— ἄνα· Ζ 331.— μέμονας· μέμονα = ἐπιθυμῶ, θέλω. Παρακμ. μὲ σημασ. ἐνεστώτος.— εἰ μέμονας... ὄρυμαγδοῦ· ἡ σειρά : εἰ μέμονας ἐρύεσθαι νῆας Ἀχαιῶν τειρομένους ὑπὸ ὄρυμαγδοῦ Τρῶων.— καὶ ὀψέ περ = ἔστω καὶ ἀργά.— τείρομαι· Ζ 387.— ὄρυμαγδός = θόρυβος.— αὐτῷ τοι· σεαυτῷ.— τὸ μῆχος = τὸ μέσον, ὁ τρόπος.— ῥεχθέντος· ῥέζομαι = πράττομαι.— τὸ ἄκος = ἡ θεραπεία.— ἀλέξω = ὑπερασπίζω, βοηθῶ. (Πρβλ. τὰ συνήθη ἀλεξιζέραννον κ.ἄ.). — κακὸν ἡμαρ = τὸ κακόν, ἡ συμφορά. (Πρβλ. ἐλεύθερον ἡμαρ, δούλιον ἡμαρ κ.ἄ.).

ὦ πέπον. — Ε 109. — ἦ μὲν = καὶ ὁμως. — τὸ κάρτος· κράτος. — ἴσχειν· ἀπαρέμφ. ὡς προστ. τοῦ ἴσχω = συγκρατῶ. — φιλοφροσύνη = ὑποχωρητικότης, μαλακοὶ τρόποι. — κακομήχανος = προξενῶν κακόν· πρβλ. καὶ Ζ 344. — θυμαλγῆς = λυπηρός. — μεταλλάξαντι· μεταλήγω = παύω. Ἡ μετοχ. ὑποθετ.

262 - 282 : — εἰ δέ... Δύναται νὰ συμπληρωθῇ : εἰ δὲ βούλει, ἢ νὰ ἐξηγηθῇ ὡς παρακείμεσις : ἀλλὰ ἔλα... — τρίποδες ἄπυροι = μὴ χρησιμοποιοῦμενοι ἐπὶ τῆς πυρᾶς, διακοσμητικοί. — αἴθων = ἀπαστράπτων, στυλπνός, ἐπίθ. μετάλλων καὶ μεταλλίνων ἀντικειμένων. — πηγός = εὐρωστός (πήγνυμι). — ἄθλοφόρος = ὁ λαμβάνων βραβεῖον, ἵππος τοῦ στίβου. — ἄροντο· αἶραμαι = σηκώνω, κερδίζω. — ἀλῆιος = ἀκτῆμων (στερ. α + λῆιον = χωράφι). — ἐρίτιμος = πολύτιμος. — ἀμύμων = ἄψογος. — εὐκτίμενος = καλῶς οἰκοδομημένος (εὐ - κτίω. κτίζω). — ἐξέλετο· ἐξαιροῦμαι = ξεχωρίζω καὶ παίρνω διὰ τὸν ἑαυτὸν μου. — ἀπηύρα· ἀπαρῶ, ἀπούρας· Ζ 455. — παρέσσεται = θὰ σοῦ ἔλθουν, θὰ σοῦ δοθοῦν. — ἀλαπάζω = λεηλατῶ. — ἄλις· ἐπίρρ. = ἀρκετά, ἄφθονα. — νηήσασθαι· νηέω = σωρεύω, φορτώνω. — δατέομαι = μοιράζομαι μὲ ἄλλους. — ἡ ληῖς - ἶδος = τὰ λάφυρα τοῦ πολέμου.

283 - 306 : — τὸ οὔθαρ = ὁ μαστός. οὔθαρ ἀρούρης = εὐφορος γῆ. — τηλύγετος· Γ 175. — ἡ θαλίη = ἡ ἀφθονία, τὰ ἀγαθὰ. — εὐπηκτος = στερεός (πηκτός, πήγνυμι). — τῶν· τῶν = τούτων, γεν. διαιρ. — ἀνάεδνος = ἄνευ ἔθνων, χωρὶς νὰ δώσης δι' αὐτὴν τίμημα. Ἴδε πραγμ. — ἄγομαι = παίρνω μαζί μου. — ἐπὶ = ἐπὶ πλέον. — τὰ μείλια = χαροποιὰ δῶρα (μειλίχιος, μειλίσσω). — εὐ ναιόμενα· πρβλ. εὐ ναιετάουσαν πόλιν· Ζ 415. — ποιήεις = γεμᾶτος χλόην, χλοερὸς (ποία, πόα). — ζάθεος· Α 38. — βαθύλειμος = ὁ ἔχων βαθεῖς λειμῶνας. — νέεται· ὑπερθετ. τοῦ νέος = ἀκρόταται, εἰς τὰ ἀκρότατα ὅρια. — ἡμαθόεις = ἀμώδης (ἄμαθος). — πολύρρηγες = ἔχοντες πολλὰ πρόβατα (πολὺ + ἄρην = πρόβατον). — πολυβούτης = ὁ ἔχων πολλοὺς βοῦς, πλούσιος. — ἡ δωτήνη = δῶρον προαιρετικὸν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς θέμιστας. — τοὶ ὑπὸ σκῆπτρῳ = ὑπὸ τὸ σκῆπτρόν σου, ὡς ὑπήκοοί σου. — λιπαρός = λαμπρός, πλούσιος. — θέμιστες = ὑποχρεωτικαὶ εἰσφοραὶ διὰ τὸν βασιλέα. — ἀπήχθετο = ὑπῆρξε μισητός. — κηρόθι

= κατάκαρδα. — σφι = δι' αὐτούς, εἰς τὰ μάτια των. — χ' (ε)· κε· δυ-
νητ. — ἔνεικαν· ἄορ. τοῦ φέρω.

β') Μετοχή τοῦ οἶδα ἐκ θέμ. ἰδ - : ἰδίας.

— Ὑποτακτ. τοῦ εἰμί : ἔω (ἔωσιν) καὶ εὐκτική : ἔοιμι (ἔοις).

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : δειδμεν, φθίσθαι, φράζου, ἐθέλθου.

γ') δύσαι ἀλήην : Ἡ χρῆσις τοῦ ῥήματος δύομαι ἢ ἄλλων συν-
ωνύμων μὲ ἀντικείμενον λέξιν, ἥτις σημαίνει ἀρετὴν ἢ κακίαν, εἶναι
συνήθης παρ' Ὀμήρῳ. Λέγεται καὶ ἐπιειμένος ἀλήην. Πρβλ. καὶ ἀναι-
δείην ἐπιειμένε· Α 149. — κόρυμβα : Ἐκαστον πλοῖον ἔφερε διακο-
σμητικὰ ἐξαρτήματα καὶ εἰς τὴν πρῶραν καὶ εἰς τὴν πρῦμνην. Ἐδῶ ὁ
ποιητὴς ἀναφέρει τὰ τῆς πρῦμνης, τὰ ὅποια θὰ ἀφήρει ὁ Ἐκτωρ, διὰ νὰ τὰ
ἀναθέσῃ ὡς τρόπαια εἰς τοὺς θεοὺς. — ἐκάς Ἄργεος : Ἐδῶ Ἄργος
ὀνομάζει τὴν Ἑλλάδα ὀλόκληρον, ἥτοι καὶ τὸ Πελασγικὸν καὶ τὸ Ἀ-
χαϊκὸν Ἄργος. — ἰσχειν μεγάλτορα θυμόν : Ὁ Ὀδυσσεὺς θέλει νὰ
ὑπενθυμίσῃ εἰς τὸν Ἀχιλλέα, ὅτι ἔχει ἐκ φύσεως τὸ ἐλάττωμα νὰ ἐξά-
πτηται καὶ νὰ εἶναι ἄκαμπτος εἰς τὴν ὀργὴν του. Ὅσον διὰ τὴν συμβου-
λὴν τοῦ Πηλέως πρὸς τὸν υἱὸν του « φιλοφροσύνη ἀμείνων », ἔχει τόσῃν
ἀλήθειαν καὶ τόσῃν σοφίαν, ὥστε ἀξίζει νὰ ἐπαναλαμβάνεται ὡς διδάγμα
πρὸς τὴν νεότητα. — ἀπύρους τρίποδας : Οἱ τρίποδες (λέβητες) ἦσαν
ἐν χρήσει εἰς τὴν ὀμηρικὴν, ὅπως καὶ εἰς μεταγενεστέρας ἐποχάς. Συνή-
θως προωρίζοντο δι' οἰκιακὴν χρῆσιν (μαγειρικὴν, θέρμανσιν ὕδατος κ.ά.).
Ἄλλὰ ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ὡς ἐπιπλα διακοσμητικὰ. Ἐνίοτε δὲ ἐδί-
δοντο καὶ ὡς ἔπαθλα. — τάλαντα : Δὲν γνωρίζομεν ποῖον ἀκριβῶς βᾶρος
ἔχει τὸ τάλαντον εἰς τὴν ὀμηρικὴν ἐποχὴν. Πάντως ἀντιπροσωπεύει
ποσότητα χρυσοῦ. — ἵππους ἀθλοφόρους : Τὸ ἐπίθετον τοῦτο μᾶς ἀφί-
νει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι αἱ ἵπποδρομῖαι ἦσαν σύνηθες ἀγώνισμα κατὰ τὴν
ὀμηρικὴν ἐποχὴν. — Λαοδίη : Ὑποτίθεται ὅτι ἡ κόρη αὐτῆ τοῦ Ἄ-
γαμέμνονος εἶναι ἡ Ἥλέκτρα, τὴν ὁποίαν γνωρίζομεν ἀπὸ τὴν τραγικὴν
ποίησιν. — ἀνάεδνος : Εἰς τὰς παλαιότερας ἐποχάς ὁ μνηστὴρ ἔδιδεν ἔδνα
(ἔεδνα) εἰς τὸν πατέρα τῆς νύμφης ὡς ἀντίτιμον τῆς γυναικός, τὴν ὁποίαν
οὕτως ἠγόραζεν. Ὁ Ἄγαμέμνων δίδει τὴν κόρην του εἰς τὸν Ἀχιλλέα,
χωρὶς νὰ ἀπαιτῆ οὐδὲν τίμημα. — ἐπτὰ πτολίεθρα : Πόλεις μεσσηνιακαί,
αἱ ὅποια ἀνήκον εἰς τὴν προσωπικὴν περιουσίαν τοῦ Ἄγαμέμνονος. —

θέμιστες : Ἡ λέξις σημαίνει γενικῶς τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν, ἡ ὅποια ἦτο πολλαπλῆ κατὰ τοὺς ὀμηρικοὺς χρόνους. Ὁ βασιλεὺς ἦτο ἀνώτατος ἄρχων ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ ἐν καιρῷ πολέμου, ἀνώτατος δικαστῆς κ.ἄ. Αἱ θέμιστες ἐδίδοντο εἰς αὐτὸν κατὰ θέλησιν τοῦ Διὸς μαζὶ μὲ τὸ σκῆπτρον. Ἐδῶ ἡ λέξις σημαίνει εἰδικῶς τὰ δικαιώματα, τὰ ὅποια εἶχεν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα τῶν ὑπηρετῶν του.

Ὁ λόγος τοῦ Ὀδυσσεύς θεωρεῖται ὑπόδειγμα τέχνης πειστικῆς, ὅπως ἀσκεῖται αὐτὴ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ὀμήρου, δηλ. μὲ σύνεσιν, μὲ ἀφέλειαν καὶ χωρὶς βεβιασμένα ἐπιχειρήματα. Νὰ διακρίνετε : 1) εἰς ποῖα σημεῖα τοῦ λόγου ἐντείνεται ἡ πειθῶ, 2) πῶς ὁ Ὀδυσσεὺς βαθμηδὸν προσπαθεῖ νὰ κάμψῃ τὸν Ἀχιλλεὺς καὶ 3) ποῖον τρόπον ἐπινοεῖ κατὰ τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας του, διὰ νὰ κινήσῃ τὴν φιλοτιμίαν τοῦ ἥρωος.

307 - 363

α') 307 - 327 :—τὸν μῦθον = τὴν ἀπόφασίν μου.—ἀπηλεγεῶς = ἀπεριφράστως, ὀρθὰ - κοφτὰ (ἀπό + ἄλεγος = φροντίς).—ἀποειπεῖν = νὰ ἐκφράσω.—ἦ περ δὴ = ὅπως ἀκριβῶς.—τετελεσμένον ἔσται· ἔνν. μοι = καὶ ὅπως θὰ τὸ ἐκτελέσω.—ὡς μὴ τρύζητε = διὰ νὰ μὴ μοῦ παίρνετε τὰ αὐτιά. Ἡ λέξις ἠχοποιήτος· τρύζω = κάμνω τρῶ - τρῶ.—παρήμενοι = καθήμενοι πλησίον μου, δηλ. ὅπως τώρα.—γάρ· αἰτιολογεῖ τὴν ὠμὴν εἰλικρινείαν, μὲ τὴν ὁποίαν θὰ ὁμιλήσῃ.—ὁμῶς· (ἐπίρρ.) = ὁμοίως, ἐξ ἴσου.—κεύθω = κρύπτω.—χάρις = ἀναγνώρισις, εὐγνωμοσύνη.—ἦεν ἔνν. ἐμοί.—δήσιος· Ε 117.—νωλεμές· (ἐπίρρ.) = διαρκῶς.—μένοντι· ἔνν. παρὰ νηυσί. Ἡ μετχ. ὑποθετ. : εἰ μένει καὶ εἰ μάλα πολεμίζοι.—ἴος· Ζ 422.—κάτθανε· ῥ. καταθνήσκω : γνωμικὸς ἄβρ.—ἀεργός = φυγόπνονος, ἀδρανῆς (στερ. α + Φεργος).—ἐοργῶς· ἐοργα, παρακμ. τοῦ ἔρδω.—περίκειται = εὕρσκεται πέριξ μου, μοῦ μένει περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους.—παραβάλλω = βάζω ἐμπρός, ἐκθέτω εἰς κινδύνους.—ἀπτήν - ἦνος = ποῦ δὲν δύναται νὰ πετάξῃ.—ὁ μασταξ = μασημένη τροφή (μαστάζω = μασῶ).—κακῶς πέλει οἱ αὐτῇ = δι' αὐτὴν τὴν ἰδίαν εἶναι κακόν, αὐτὴ ὑποφέρει.—λαῶω = περνῶ τὴν νύκτα.—διαπρήσσω ἤματα = περνῶ ἡμέρας.—ἡ δαρ = ἡ σύζυγος.

328 - 347 : —**ἀλαπάζω** · I 278.—**πεζός** = εἰς ἐπιδρομάς κατὰ ξηράν.—**κατὰ Τροίην** = ἐν τῇ Τροίᾳ.—**κειμήλια** = θησαυροί. Κυρίως : πᾶν ὅ,τι κεῖται, πᾶν ὅ,τι εἶναι περιουσία.—**δόσκον** · θχμιστ. ἄορ. β' τοῦ δίδωμι.—**θούς** · A 12.—**διὰ δασάσκητο** = ἐμοίραζεν εἰς τοὺς ἄλλους· δασάσκομαι θχμιστ. τοῦ δαίωμα - δατέομαι. — **γέρα** · κατηγορημ. εἰς τὸ ἄλλα.— **ἔμπεδα** = εἰς τὸν τόπον τους, ἄθικτα.— **εἵλετο** · ἀντικμ. ἄλοχον θυμωρέα.— **θυμαρῆς** = προσφιλῆς (θυμός + ἄρ -, ἀρέσκω).— **παριαύων** = κοιμώμενος πλησίον τῆς.— **μέροψ** · A 250.— **ἐπεῖ** · δικαιολογεῖ τὸ ἀντίθετον τῆς ἐρωτήσεως : ὄχι βέβαια, δὲν ἀγαποῦν μόνοι οἱ Ἄτρεϊδαί τὰς γυναῖκάς των, διότι...— **ἐχέφρων** = συνετός.— **δουρικτητός** = αἰχμάλωτος πολέμου (δόρυ + κτητός).— **πειρώμαι** (τινος) = δοκιμάζω, προσπαθῶ νὰ πείσω κάποιον.— **ἄλεξέμεναι** · ἀλέξειν · I 251.

348 - 363 : —**πονέομαι** = κάμνω τι.—**νόσφιν** = μακράν, χωρίς.— **καὶ δὴ** = καὶ μάλιστα.—**δέμω** = κτιζῶ, ἐγείρω.—**ἐλάω** = τραβῶ, ἐκτείνω.— ὁ **σκόλοψ** = πάσσαλος.— **οὐδ' ὥς** = παρ' ὅλα αὐτά.— **ἀπὸ τείχεος** = μακράν, εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ τείχους (τοῦ Ἰλίου).—**ὄρνυμι μάχην** = κινῶ, συνάπτω μάχην.— στ. 354 = Z 237.— **οἶον** · προσδιορίζει τὸ νοούμενον ἐμέ.— **μῖμνω** = ἀναμένω.— **νηέω** · I 279.— **ἄλαδε** · εἰς ἄλα = εἰς τὴν θάλασσαν.— **αἶ κέν τοι τὰ μεμήλη** = ἂν σ' ἐνδιαφέρῃ αὐτό.— **ἦρι** · ἐπίρρ. = πρῶί.— **ἐρέσσω** = κωπηλατῶ.— **μαῶτας** = ἐπιθυμοῦντας, προθύμους.— **ἦματι τριτάτῳ** = μετὰ τρεῖς ἡμέρας.— **ἐριβῶλος** · ἐριβῶλαξ · A 155.

β') Ἄσυναίρετοι τύποι γεν. πληθ. : **σφετεράων, τάων, πασέων**.
— Τὸ τακτικὸν τοῦ τρεῖς : **τρίτατος** ὡς καὶ **τέτρατος, ἕνατος, δέκατος**.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **ἦεν, δῶη, ἰῆ, ἐθέλεσκε**.

γ') **ἐχθρὸς γάρ μοι κείνος...** Οἱ δύο αὐτοὶ στίχοι εἶχον γίνεαι παροιμία εἰς τὸν ἀρχαῖον κόσμον. Πράγματι γίνεται ἀπεχθῆς ὁ ἄνθρωπος, ὅστις συγκρούει τὴν ἀληθῆ σκέψιν του καὶ ὑποκρίνεται.— **κάτθανε ὁμῶς...** Ὁ Ἀχιλλεὺς λαμβάνων ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν ἰδικήν του περίπτωσιν γενικεύει τὴν σκέψιν του καὶ ἐκφράζεται μετὸς τὴν ἀπαισιοδοξίαν διὰ τὴν ἀξίαν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀνδρείας. Μετὰ τὴν ἠρωτικήν του ἀπόφασιν ἀποφασίζει τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς.
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τὴν διαγωγὴν τοῦ ὅμως κατόπιν ἀπέδειξεν, ὅτι καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν ἐπί-
 στευε καὶ ἤθελε νὰ ἐπιτελέσῃ γενναῖα ἔργα ἀδιαφορῶν διὰ τὸν θάνατον.—
ἰάρων ἔνεκα σφετεράων : Προφανῶς ὁ Ἀχιλλεὺς ἐννοεῖ τὴν Ἑλένην.
 Χρησιμοποιεῖ ὅμως πληθυντικόν, διὰ νὰ ἐκφράσῃ ὅλην τὴν περιφρόνησίν
 τοῦ πρὸς τοὺς δύο Ἀτρεΐδας.— **Ὀδυσσεῦ, σὺν σοί τε καὶ ἄλλοισιν**
βασιλεῦσιν φραζέσθω : Ὁ λόγος τοῦ Ἀχιλλέως εἰς τὸ μέρος τοῦτο
 γίνεται σαρκαστικὸς καὶ ἰδιαιτέρως ἢ παρακίνησις αὐτὴ ἐνθυμίζει τὴν
 καύχησιν τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὅτι δὲν χρειάζεται καὶ τόσον τὴν βοήθειαν
 τοῦ Ἀχιλλέως (A 173-175).— **Ἐλλήσποντον ἐπ' ἰχθυόοντα** : Ἐννοεῖ
 ἐδῶ ὄχι ἀκριβῶς τὰ στενὰ τοῦ Ἐλλησπόντου, ἐφ' ὅσον ὁ Ἀχιλλεὺς θὰ
 ἔπλεε πρὸς τὴν Θεσσαλίαν, ἀλλὰ τὴν θάλασσαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνοίγεται ὁ
 Ἐλλησπόντος.— **ἤματί κε τριτάτῳ**... Τὸν στίχον αὐτὸν παρεμβάλλει
 ὁ Πλάτων εἰς τὸν διάλογον « Κρίτων » , ἐνθα συμβολικῶς « *Φθίην ἐρί-
 βωλον* » ἐννοεῖ τὸν τόπον, ὅπου θὰ μετέβαινε μετὰ θάνατον ἢ ψυχὴ τοῦ
 φιλοσόφου.

α') 143 - 158 : — **βάσκη ἴθι** = φεύγα, πήγαινε· παρβλ. βῆ ἰέναι Ζ 296.— **ταχεῖα** = ταχέως, με ὄλην σου τὴν ταχύτητα. Κατηγρμ.— τὸ ἔδος=ἡ ἔδρα, ἡ κατοικία (ῥίζ. σεδ - ἔξομαι).— **λύομαι** = ἀπολυ-
τρῶνω, ἐξαγοράζω.— **ιαίνω** = εὐχαριστῶ, καταπραΰνω.— **ἄμα** = μαζί.
— **γεραίτερος** = μᾶλλον γέρον, ἡλικιωμένος.— **δς ἰθύνοι**· ἀναφ. τελ.
πρότ.— **προτί**=πρός.— **μηδὲ μελέτω οἱ** = καὶ καθόλου νὰ μὴ σκεφθῆ.—
τὸ **τάρβος** = ὁ φόβος.— ὁ **πομπὸς** = ὁ συνοδός.— **ὀπάζω** = δίδω.—
ἀργεῖφόντης = ὁ αἰφνιδίως ἐμφανιζόμενος (ἀργός=ταχύς + φαίνω).
Μυθολ. ἐπίθ. τοῦ Ἑρμοῦ.— **ἦος**· Α 193.— **πελάζω** = φέρω πλησίον·
μτβτ.— **ἀπὸ ἐρύξει** = θὰ ἐμποδίσῃ· ῥ. ἐρύκω.— **ἄσκοπος** = ἀπερίσκε-
πτος.— **ἀλιτήμων** = ἀμαρτωλός, ἀσεβής.— **ἐνδυκέως** = ἐπιμελῶς, με
σεβασμὸν (ἐν - ῥίζ. δευκ-, ἡ ὁποία σημαίνει φροντίζειν).— **πεφιδή-**
σεται = θὰ λυπηθῆ, ῥ. φείδομαι.

159 - 170 : — **ἄελλόπος** = ταχεῖα ὡς θύελλα (ἄελλα + πούς).— **κί-
χεν**· κιχάνω, κίχημι· Ε 187.— ἡ **ἐνοπή** = φωνὴ λύπης.— τὸ **εἶμα** =
τὸ ἔνδυμα.— **φύρω** = βρέχω.— **ἐντυπὰς** = σφικτὰ εἰς τὸ σῶμα, ὥστε
νὰ διαγράφεται τὸ σῶμά του.— **κόπρος** = σκόνη καὶ ἀκαθαρσία.—
τοῖο· τοιούτου, ἦτοι εἰς τὸ κεφάλι τοῦ γέροντος, ὅστις ἦτο εἰς αὐτὴν
τὴν κατάστασιν.— **κυλίνδομαι** = κυλιόμαι.— **καταμήσατο**· καταμάο-
μαι = μαζεύω.— ἡ **νυὸς** = ἡ νύμφη.— **οἱ δὴ... ὀλέσαντες**· ἡ σειρὰ
τῶν λ. : οἱ δὴ κέατο πολλῆες τε καὶ ἐσθλοὶ ὀλέσαντες ψυχὰς ὑπὸ χερ-
σίν Ἀργείων.— **κέατο**· ἔκειντο.— **τυτθὸν** = σιγά, ψιθυριστά.— **γυῖα**·
Ε 122.

171 - 187 : — **ὄσσομένη**· ὄσσομαι = ἀντικρύζω, βλέπω κατὰ νοῦν,
σκέπτομαι.— **τότε** = ἐδῶ.— **ἄνευθεν** = μακράν.— **έών**· ἐναντ. μετοχ.
— **ἐκέλευσεν**· ὁ ἄορ. ἀναφέρεται εἰς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἔδωσεν ὁ
Ζεὺς τὴν διαταγὴν εἰς τὴν Ἴριν.— στ. 176 - 187 εἰς εὐθὺν λόγον τὸ
περιεχόμενον τῶν στ. 147 - 158.

188 - 199 : — υἱας· συναπτ. πρὸς τὸ ἠνώγει.— ὀπλιζῶ = ἄρματοῦν, ἐτοιμάζω.— ἡ πείρινυς - νθος = ψάθινον κιβώτιον.— κηώεις· Z 288.— τὰ γλήνεα = κοσμήματα, πολύτιμα πράγματα.— κεχάνδει· χανδάνω = περιέχω, περικλείω.— δαιμονίη· Z 486.— τί τοι φρεσὶν εἶδεται εἶναι; — τί σοῦ φαίνεται πῶς εἶναι αὐτό;

200 - 215 : — κώκυσεν = ἔβγαλε φωνήν.— πῆ οἴχονται = ποῦ ἐπῆγαν.— ἦς· αἷς δοτκ. τῆς αἰτίας.— ἔκλεο· κλέομαι = εἶμαι ξακουστός.— ἦδ' (ἐπὶ τούτοις) οἷσιν ἀνάσσεις = καὶ εἰς τοὺς ὑπάρχους σου.— πῶς ἐθέλεις = πῶς ἔχεις διαθέσειν.— ἐξενάριξε· E 151.— αἰρήσει καὶ ἐσόψεται· σχ. πρωθύστερον.— εἰ ἐσόψεται = ἂν σὲ ἀναγνωρίσῃ.— ὠμηστής = ἄγριος.— ὄδε = αὐτός, περὶ τοῦ ὁποίου ὀμιλοῦμεν.— γεινομένῳ (χρον.) = ὅταν ἐγενήθῃ.— ἐπένησε λίνῳ = ἔκλωσε μὲ τὸ νημά της· ῥ. ἐπινέω.— ἀργίποδες = γοργόποδες (ἀργός = ταχύς).— ἄσαι = νὰ χορτάσῃ. Ἐπεξ. τοῦ ὡς· ῥ. ἄω.— κρατερός = βίαιος, σκληρός.— ἔχοιμι· καθαρὰ εὐκτική = μακάρι νὰ εἶχα.— ἐσθέμεναι· ἔσθω, ἐσθίω. Ὁ ἐνεστώς ἐξακολουθητικὸς δηλώνει τὸ πάθος τῆς Ἐκάβης = νὰ τὸ κατατρῶγω ἀδιάκοπα.— προσφῦσα = προσκολληθεῖσα.— ἀντιτα γένοιτό (μοι) = θὰ τὸν ἐξεδικούμην.— ἀντιτα· ἀντὶ ἀντίτιτα (τίνομαι).— ἔργα· ἐνν. τοῦ Ἀχιλλέως = δι' ὅ,τι ἔκαμην.— κακιζόμενον = ὡς ἄνδρον.— ἐσταότα = ἰστάμενον ὡς ὑπερασπιστήν, ὑπερασπίζοντα.— ἀλεωρή = ἄμυνα, τρόπος νὰ σωθῆ.

216 - 227 : — ὄρνις = πουλί, οἰωνός.— πέλευ = πέλομαι.— ἦ οἱ = ἦ αὐτοὶ πού... — θυσοσκόος = ὁ μαντεύων ἀπὸ τὰς θυσίας.— νοσφίζομαι = ἀπορρίπτω, ἀποφεύγω.— ἐσέδρακον· ἐσδέρομαι = βλέπω.— ἀντην = ἐμπρός μου.— ἄλιος = μάταιος, ἀνεκτέλεστος.— ἔπος = ὁ λόγος μου.— ἀγκάς· ἐπίρρ. = εἰς τὰς ἀγκάλας.— ἐξ ἔρον εἶην· πρβλ. ἐξ ἔρον ἔντο· I 222.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **ἰκέτεω, τοῖο, ἔην, κέατο, υἱας.**

— Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀττικὸν λόγον αἱ φράσεις :

- 1) ἦός κεν ἄγων Ἀχιλλῆι πελάσση.
- 2) αὐτὰρ ἐπὴν ἀγάγησιν.
- 3) οὐ ἐ κακιζόμενόν γε κατέκτα.

γ) ἀμφὶ δὲ πολλὴ κόπρος ἔην κεφαλῇ: Ἡ ἐκδήλωσις αὐτῆ τοῦ πένθους ἦτο συνήθης. Καὶ ὁ Ἀχιλλεύς, ὅταν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ Πατρόκλου, ἔχυνε κόπριν αἰθαλόεσσαν εἰς τὴν κεφαλὴν του καὶ κατήσχυνε τὸ χαρίεν του πρόσωπον. Ὁ ποιητὴς προσθέτων τὴν λεπτομέρειαν, ὅτι ὁ γέρον βασιλεὺς ἦτο σφιχτὰ τυλιγμένος εἰς τὴν χλαῖνάν του, καθιστᾷ περισσότερον δραματικὴν τὴν εἰκόνα, τὴν ὁποίαν ἀντίκρυσε ἡ Ἴρις εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πριάμου.—**Δαρδανίδης**: ὀνομάζεται ὁ Πρίαμος ὡς ἀπόγονος τοῦ Δαρδάνου, παλαιοῦ βασιλέως τῶν Τρώων.—**ἔς θάλαμον κηώνεντα** κτλ. Πρβλ. Z 288.—**ἑσταότα πρὸ Τρώων**: Ἡ Ἐκάβη ἐνθυμεῖται καλῶς τὴν τελευταίαν φορὰν ποὺ εἶδε τὸν υἱὸν της. Ὅταν ὁ Ἀχιλλεύς κατεδίωξε τοὺς Τρῶας καὶ τοὺς ἠνάγκασε νὰ κλεισθοῦν εἰς τὴν πόλιν, μόνος ὁ Ἔκτωρ ἔμεινε ἔξω τοῦ τείχους, διὰ νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν φοβερὸν ἀντίπαλον. Ἰστατο ὡς μόνος πρόμαχος τῆς πόλεως, ἐνῶ οἱ γονεῖς καὶ οἱ φίλοι του εἰς μάτην τὸν ἰκέτευσαν νὰ εἰσέλθῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὸ τείχος (X 25 κ.έ.).

228 - 280

α') 228 - 246 :—**ἡ φωριασμός**=τὸ κιβώτιον.—**τὸ ἐπίθημα**=κάλυμμα.—**ἀπλοῖδες χλαῖναι**=μοναὶ χλαῖναι, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ διπλοῖς, δίπλαξ· Γ 126.—**τάπητες**=σκεπάσματα καθισμάτων καὶ κλινῶν.—**τὸ φᾶρος**=τὸ ἐξωτερικὸν ἔνδυμα, τὸ ἱμάτιον.—**ἴστημι**=ζυγίζω.—**πίσυρες**=τέσσαρες.—**ἐξεσίην**=εἰς πρεσβείαν, ὡς ἀπεσταλμένος (*ἐξίημι*).—**μέγα**=σπουδαῖον.—**τὸ κτέρας**=κτῆμα.—**περί**=σφόδρα, ὑπερβολικά.—**ἀπέεργε**· ἐναρκτ.=ἤρχισε νὰ ἀποδιώκῃ· ῥ. ἀποέργω.—**ἐνίσσω**=ἐπιπλήττω.—**ἔρρετε**=φύγετ' ἀπ' ἐδῶ, πηγαίνετε στὴν ὀργή.—**λωβητῆρες**=ἐλεεινοί.—**ἐλεγχείες**=ἐπονείδιστοι.—**κηδήσοντες**=διὰ νὰ μὲ λυπήσετε (*κῆδω*).—**ὀνόσασθαι**· ὀνομαι=περιφρονᾷ, δὲν λογαριάζω τίποτε.—**ῥήτιεροὶ ἔσσεσθαι ἐναιρέμεν**· προσωπ. σύνταξ. ἀντὶ τῆς ἀπρος.: *ῥήτιερον ἔσσεται Ἀχαιοῖσιν ἐναιρέμεν ὑμᾶς*.—**ἐναίρω**=φονεύω.—**ἀλαπάζω**· E 166.—**κεραῖζομαι**=ἐρημώνομαι.

247 - 264 :—**σκηπάνιον**=ῥάβδος, σκῆπτρον.—**δίεπε**=τοὺς διεχώριζε καὶ περνοῦσε· ῥ. διέπω.—**σπέροχομαι**=βιάζομαι.—**ὀμόκλα**· ὀμοκλάω=φωνάζω, διατάσσω.—**νεικείω**=ἐπιπλήττω.—**βοὴν ἀγαθός**· E 114.—**ἡ κατηφών**· ὕβρις πρὸς τοὺς ἔχοντας κακὴν διαγωγὴν=αἰσχροί.—**αἰθ' ὠφέλετε πεφάσθαι**=εἶθε νὰ εἶχατε φονευθῆ

σεῖς... (παρακμ. ἐκ ρίζ. φεν-, φόνος).—**πανάποτμος** = δύσμοιρος.—**τὰ ἐλέγχεα** = τὰ κορόιδα.—**χοροιτυπῆ** = χοροπηδήματα.—**ἐπιδήμιοι** = εἰς τὴν χώραν σας, εἰς βάρος τῶν συμπολιτῶν σας.—**πρήσσω ὁδοῖο** = κάμνω τὸν δρόμον. Ἡ γεν. διαίρειτ.

265 - 280 :—**ὑποδείσαντες**=τρομαγμένοι ὑπήκουσαν· ῥ. ὑποδεῖδω.—**ἄειραν** = ἐπῆγαν καὶ ἔφεραν.—**πρωτοπαγῆς**· Ε 194.—**πεῖρινθα**· Ω 190.—**ἀπήνη** = ἄμαξα τετράτροχος συρομένη ἀπὸ ἡμιόνους.—**νῆεον· νηέω**· Ι 279.—**οἱ κρατερώνυχες** = οἱ ἔχοντες ἰσχυράς ὄπλας, ῥωμαλέοι.—**έντεσιεργοί** = οἱ ἐργαζόμενοι, οἱ σύροντες τὰ έντεα, ἦτοι τὸ συγκρότημα τῆς ἀμάξης.—**ἀτιτάλλω**· Ε 271.

β') **Νὰ ἀναγνωρισθοῦν οἱ τύποι : ὕμμες, πίσυρες, ἔσκε.**

— **Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀττικὸν λόγον αἱ προτάσεις :**

1) **οὐδέ νυ τοῦ περ φείσατο ἐνὶ μεγάρῳ ὁ γέρων.**

2) **ῥήτεροι μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν ἔσεσθε, κείνου θετνηῶτος, ἐναίρεμέν.**

γ') **τάλαντον**· Ι 264.—**Θρηῆκες ἄνδρες** : Οἱ Θρηῆκες ἦσαν φυλετικῶς συγγενεῖς μὲ τοὺς Τρῶας καὶ σύμμαχοι αὐτῶν. Τὸ δέπας ἐδόθη εἰς τὸν Πρίαμον, πρὶν γίνῃ βασιλεὺς, ὅτε ἐστάλη πρέσβυς ὑπὸ τοῦ πατρός του Λαομέδοντος.—**ἀπήνη** : Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἄμαξαν, ἡ ὅποια σύρεται ἀπὸ ἵππους, ἡ ἀπήνη σύρεται ἀπὸ ἡμιόνους, εἶναι δὲ τετράτροχος καὶ προορίζεται μᾶλλον διὰ φορτία.—**Μυσοί** : Κάτοικοι τῆς Μυσίας εἰς τὰ ΒΔ τῆς Μ. Ἀσίας.

281 - 338

α') 281 - 298 :—**ζευγνύσθην** = διέταξαν νὰ ζευχθοῦν δι' αὐτοὺς τὰ ζῶα. Τὸ ῥ. μέσ. διάμεσ.—**πυκινὰ μῆδεα** = σοβαρὰ σκέψεις.—**ἀγχιμόλον**· ἐπίρρ.=πλησίον.—**τετιηῶς** = λυπημένος· ῥ. τετίημαι.—**μελίφρων** = ποὺ γλυκαίνει τὴν ψυχὴν.—**λείψαντε**· **λείβω** = χύνω.—**τῆ**· δεικτ. = ὀρίστε.—**ἄψ** = ὀπίσω.—**ἐπεὶ ἄρ(α)γε** = ἀφοῦ τέλος πάντων.—**μέν**· βεβαιωτ.—**ἔπειτα** = τώρα, ἦτοι ἀφοῦ ἀπεφάσισες ὅπωςδὴποτε νὰ ὑπάγῃς.—**κελαινεφῆς**· Ζ 267.—**Ἰδαῖος** = ὁ λατρευόμενος ἐπὶ τῆς Ἰδης.—**κατὰ ὄρᾶται** = κοιτάζει, βλέπει κάτω.—**εὔ, οὔ** προσ. ἄντων.—**δεξιὸν** = νὰ πετάξῃ δεξιὰ σου.—**πίσυνος**· Ε 205.—**εἰ δὲ** = ἂν ἕμως.—**εὐρύοπα**· Ε 265.—**οὐκ ἂν κελοίμην**
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτοῦτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

= δὲν θὰ σὲ προέτρεπα, ἄρα : θὰ σὲ ἀπέτρεπα.—ἐποτρύνουσα = μὲ τὰς συμβουλὰς μου.—μάλα περ μεμαῶτα = παρ' ὄλην σου τὴν ἐπιθυμίαν.

299 - 321 :—τοι ἐφριεμένη τόδε = εἰς αὐτὴν σου τὴν ἐπιθυμίαν.—χειρας ἀνασχέμεν... = Ζ 257.—ἦ· (ἦμι = λέγω).—ἀκήρατος = καθαρός, διαυγής.—παρέστη = ἐστάθη κοντά του.—τὸ χέρνιβον = ἡ λεκάνη, ὅπου χύνεται ἀπὸ τὴν πρόχοον τὸ ὕδωρ πρὸς νίψιν τῶν χειρῶν.—τὸ ἔρκος = ὁ φραγμὸς τῆς αὐλῆς καὶ συνεκδοχ. ἡ αὐλή.—εἶσανιδῶν = ἀτενίσας πρὸς τὰ ἄνω.—μηδέων = βασιλευδῶν.—φίλον ἠδ' ἔλεεινόν = νὰ κινήσω τὴν συμπάθειαν καὶ τὸν οἶκτον.—μητίετα· Α 175.—ἦχε· ἴημι.—τελειότατον = ἀληθέστατον.—μόρφνος· εἶδος ἀετοῦ μελανοῦ χρώματος. Τὸ ἴδιον σημαίνει καὶ περκνός.—ῥση θύρη τέτυκται = ῥση ἔχει κατασκευασθῆ ἡ θύρα.—ἄφνειός = πλούσιος.—ἐὺ κληῖσ' ἀραρυῖα = καλῶς διὰ κληῖδων (σύρτης) ἡρμοσμένη.—εἶσατο· εἶδομαι = φαίνομαι.—αἶξας· αἶσω = πετῶ (διάττοντες).—γηθέω = χαίρω.—ἰάνθη· ἰαίνω· Ω 147.

322 - 338 :—σπέρχομαι· Ω 248.—ξεστός = καλὰ πελεκημένος, στιλπνός· πρβλ. Ζ 244 : ξεστοῖο λίθου.—ἐκ ἔλασε = ἐτράβηξεν ἔξω, ἔνν. τοὺς ἵππους του.—ἐρίδουπος = ὅπου ἀντηχεῖ πολὺ κάθε κρότος, ἠχηρός.—ἐφέπω = διευθύνω.—καρπαλίμως = ταχέως.—κατὰ ἄστου = κατερχόμενος τὴν πόλιν.—ἄψορρος = ὀπίσω (ἄψ + ῥέω).—ἀπονέομαι = φεύγω.—προφανέντε = μόλις ἐνεφανίσθησαν.—ἑταιρίζω = γίνομαι σύντροφος, συνοδεύω.—βάσκ' ἴθι· Ω 144.—Πηλεϊωνάδε = εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Πηλείωνος, τ.ἔ. τοῦ Ἀχιλλέως.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : σφί, ἐθέλησθα.

γ') Κρονίωνι Ἰδαίω, ὅς τε Τροίην κατὰ πᾶσαν ὁρᾶται : Ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους τῆς Ἰδης, τὸ Γάργαρον, φαίνεται ὁλόκληρος ἡ Τρωικὴ χώρα καὶ ἀκόμη μεγαλύτερα ἔκτασις. Ἐξ ἄλλου τὸ ῥῆμα ὁρᾶται ἐδῶ ἐκφράζει τὴν προστατευτικὴν διάθεσιν τοῦ Διὸς διὰ τὴν χώραν τοῦ Πριάμου.—χερσίν ὕδωρ ἐπιχεῦαι ἀκήρατον : Πρὸ πάσης ἱεροπραξίας ἔπρεπεν αἱ χεῖρες νὰ νίπτωνται.—μέσω ἔρκει : Εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς τῆς αὐλῆς ἔκειτο ὁ βωμὸς τοῦ Ἐρκείου Διὸς, ὅπου προσεφέροντο αἱ ἐπίσημοι βασιλικαὶ θυσίαι.—καὶ αἰθού-
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

σης ἐριδούπου: Ἐννοεῖται ἡ στοά, ἡ ὁποία ἀπετέλει τὸ ἐξωτερικὸν πρόθυρον τῆς αὐλῆς. Εἰσερχόμενος κανεὶς ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν αὐτὴν αἴθουσαν εὐρίσκετο εἰς τὴν αὐλὴν (ἔρκος) καὶ ἀντίκρυζε ἄλλην στοάν, ἣτις ἦτο ἡ εἴσοδος τοῦ μεγάρου (αἴθουσα δώματος). Εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πριάμου ἔβλεπε κανεὶς στοὰς (ξεστὰς αἰθούσας) καὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς αὐλῆς· Z 243.

339 - 404

α') 339 - 348: —ἀπίθησε = παρήκουσε· οὐδ' ἀπίθησε=ὕπηκουσε.—
διάκτορος = ὁ κομίζων καὶ ἐκτελῶν τελείως τὰς διαταγὰς τῶν θεῶν.
— ἀργεῖφόντης· Ω 153.—αὐτίκα ἔπειτα = εὐθὺς ἀμέσως.—ἀμβρό-
σιος = ἀθάνατος, θεϊκὸς (α + (μ)βροτός).— ἡμὲν - ἡδὲ = καὶ - καί.
— ὑγρή· ὡς οὐσιαστ. (πρβλ. ἡ ξηρὰ ἐνν. γῆ).— ἄμα πνοιῆς = μαζὶ
μὲ τὰς πνοάς, καθὼς ἔπνεεν ὁ ἄνεμος.—τῆ· ἀναφορ. δοτκ. ὄργ.—θέλω
= μαγεύω.—τοὺς δ' αὐτε = ἐνῶ ἀντιθέτως ἄλλους.—ὕπνῶ = κατέ-
χομαι ἀπὸ ὕπνου.—κρατὺς = κραταῖός.—βῆ ἰέναι· Z 229. — αἰσυ-
μνητῆρ = ὁ κρίνων τὰ δίκαια, ὁ ἄρχων (αἶσα + μέμνημαι).— κοῦ-
ρος αἰσυμνητῆρ = νεαρὸς ἄρχων, ἀρχοντόπουλο.—πρῶτον ὑπηνήτηρ =
τοῦ μόλις φυτρῶνουν τὰ γένειά του (ὑπήνη = τὸ γένειον).

349 - 357 : — ἔλασαν παρέξ σῆμα Ἴλιοιο = ἐπροσπέρασαν τὸ
μνημα τοῦ Ἴλιου.— δὴ γὰρ = διότι ἤδη.— τὸ κνέφας = τὸ σκότος.—
τόν δέ· συναπτ. πρὸς τὸ Ἑρμείαν = καὶ τοῦτον, δηλ. τὸν Ἑρμῆν.—ἐξ
ἀγχιμόλοιο· Ω 283.— φράζομαι = ἀντιλαμβάνομαι.—φράζω, Δαρ-
δανίδη = πρόσεχε ἐκεῖ, Δαρδανίδη.—φραδῆς = φρόνιμος.— τέτυκται
ἔργα = ἔχουν γίνεῖ ἔργα· εἰς τὴν νεοελλ. : ἔγινε δουλειὰ πού χρειάζεται
νοῦν φρόνιμον.— διαρραίομαι = καταστρέφομαι, ἀφανίζομαι.— μιν·
συναπτ. πρὸς τὸ λιτανεύσομεν.

358 - 371 : — σὺν χύτο = ἐταράχθη.— δεΐδια·δέδια.— γναμπτός
= εὐλύγιστος.— ταφών· τέθηπα = κυριεύομαι ἀπὸ ἐκπληξιν.— αὐ-
τός = αὐθορμήτως, μόνος του.— ἐριούνιος = εὐεργετικὸς (ἐπιτατ.
ἐρι + ὀνήμι = ὠφελῶ)· ἐπίθ. τοῦ Ἑρμοῦ.— ἐξείρετο = τοῦ ἀπηύ-
θυνεν ἐρώτησιν.— πάτερ· προσφών. νεωτέρων πρὸς γέροντας.— ἰθύνω =
διευθύνω.— ἀμβροσίη νύξ = θεϊκὴ νύξ.— εὔδω = κοιμῶμαι, ἡσυχάζ-
ω.— μένεα πνειοντες = ὄρμητικοί, γενναῖοι.— ἀνάρσιος = ἐχθρικός
(στερ. α + ἄρσιος, ἀραρίσκω).— θοός· A 12. Ἡ νύξ λέγεται θοή,

διότι μεσολαβοῦντος τοῦ ὕπνου φαίνεται ὅτι παρέρχεται γρήγορα.—**ὄνειαρ-ατος**=πολύτιμον πράγμα.— **τίς ἂν νόος τοι εἶη;** = ποία σκέψεις θὰ σοῦ ἐγένετο; τί θὰ ἔβαζες εἰς τὸν νοῦν σου;—**ὀπηδέω** = ἀκολουθῶ.— **ἀπαμύνασθαι**· (συναπτ. πρὸς τό : οὐτ' αὐτὸς νέος ἐσσί) = ὥστε νὰ ἀποκρούσης.—**χαλεπαίνω** = φέρομαι ἐχθρικῶς, κάμνω κακόν.— **ῥέξω**· **ῥέξω**.— **καὶ δέ** = καὶ μάλιστα.— **ἀπαλεξήσαιμι**· ἀπαλέξω· I 251.— **δέ**· αἰτιολ.— **ἔϊσκω** = παρομοιάζω.

372 - 377 :— **οὕτω πη** = ἔτσι κάπως.— **ὑπερέσχεθε χεῖρα** = ἀπλωσε τὸ χεῖρι ἀπὸ πάνω μου, μὲ ἐπροστάτευσεν.— **ἤκεν** = ἔστειλεν. ῥ. Ἰημι.— **ὀδοιπόρον** = διαβάτην.— **ἀντιβολέω** = συναντῶ.— **αἴσιος** = πού φέρνει καλόν, τυχερός.— **ἀγητὸς** = θαυμάσιος.— **πέπνυμαι νόω** = ἔχω πολὺν νοῦν.

378 - 388 :— **ναὶ δὴ** = ναὶ πράγματι.— **κατὰ μοῖραν** = ὀρθά.— **ἀτρεκέως** = χωρὶς περιστροφάς, εἰλικρινῶς.— **πη** = κάπου.— **κειμήλια** = θησαυροί.— **ἴνα**· ἀναφ. τόπου = ὅπου.— **ὄριστος**· ὁ ἄριστος.— **οὐ τι** = οὐδόλως.— **ἐπιδύομαι** = εἶμαι κατώτερος.— **μάχης** = ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν μάχην.— **φέριστος** = ἐξάιρετος, θαυμάσιος.— **τέων· τίνων**.— **ὁ οἶτος** = ἡ μοῖρα.— **ἄποτμος** = ἄμοιρος.— **ἐνισπες· ἐννέπω**.

389 - 404 :— **πειράομαι τινος** = δοκιμάζω κάποιον.— **εἶραι Ἔκτορα** = ἐρωτᾷς περὶ τοῦ Ἐκτορος.— **κυδιάνειρα** = δοξάζουσα ἄνδρας (κῦδος + ἀνήρ). Λέγεται περὶ τῆς μάχης καὶ περὶ τῆς ἀγορᾶς.— **δαῖζω** = κατακόπτω.— **μία** = ἡ αὐτή.— **εὐεργής** = καλὰ καμωμένη.— **ἔξιμι** = βγαίνω, προέρχομαι.— **πάλλω κλήρω** = τινάσσω κλήρους εἰς μίαν περικεφαλαίαν, ἕως ὅτου ἐκπηδήσῃ ἕνας· **παλλόμενος κλήρω** = κατὰ τὴν κλήρωσιν.— **ἐλίκωψ**· A 98.— **ἀσχαλάω** = δυσανασχετῶ.— **ἔσσυμαι τινος** = σπεύδω πρὸς τι, θέλω κάτι.

β') Ἄδρ. β' τοῦ ὑπερέχω κατ' ἐπέκτασιν : ὑπερέσχεθε.

— Γεν. κληθ. τῆς ἐρωτημ. ἀντωνυμ. τίς : τέων.

— *Νὰ μετατραποῦν εἰς ἄττικὸν λόγον :*

1) οὐτ' αὐτὸς νέος ἐσσί.

2) καὶ δέ κεν ἄλλον σεῦ ἀπαλεξήσαιμι.

γ') σῆμα Ἴλιος: Ὁ Ἴλος κατὰ τὴν παράδοσιν ἦτο οἰκιστὴς τοῦ Ἴλίου. Προχωροῦντες πρὸς τὸν Σκάμανδρον ὁ Πρίαμος καὶ ὁ κῆρυξ ἄφησαν ἀριστερὰ τὸ μνῆμα τοῦ Ἴλου, τὸ ὁποῖον ἔκειτο εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ ἀπὸ τῶν Σκαιῶν Πυλῶν μέχρι τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀχαιῶν.— **φεύγωμεν ἐφ' ἵππων**: Ὁ Ἰδαῖος προτείνει νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν ἄμαξαν, πού περιεῖχε τοὺς θησαυρούς, καὶ νὰ σωθοῦν φεύγοντες ἐπὶ τοῦ ἄρματος τοῦ συρομένου ὑπὸ τῶν ἵππων.— **Πολύκτωρ**: εἶναι φανταστικὸν ὄνομα, ὅπως εἶναι καὶ ὀλόκληρος ἡ ἱστορία, τὴν ὁποίαν διηγεῖται ὁ Ἑρμῆς διὰ τὸν ἐρχομὸν του εἰς τὴν Τροίαν. Ἐνῶ τώρα εἶναι πρῶτον ὑπηρέτης, πρὸ δέκα ἐτῶν εἶχε κληρωθῆ, διὰ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν πόλεμον!

405 - 467

α') 405 - 423:—**μελειστί**=εἰς τεμάχια (*μελεῖζω*).—**προύθηκεν**· *προτίθημι* = βάλλω ἐμπρός, *ρίχνω*.—**αὐτως** = ἔτσι, δηλ. ὅπως πρὶν, ὅπως ὅταν ἐφονεύθη.—**ἐν κλισίῃσι**· ἀντὶ *ἐν κλισίῃ*.—**δυωδεκάτηρὶ ἡώς** (*ἔστι*) = εἶναι δωδεκάτη ἡμέρα δι' αὐτόν, ἐπέρασαν δώδεκα ἡμέραι πού αὐτός...—ὁ **χρῶς** - **χροός** = τὸ δέρμα.—**αἱ εὐλαί** = σκώληκες σηπομένου κρέατος.—**ἀρηίφατος** = φονευθεὶς εἰς τὸν πόλεμον (*ἄρηι* + *φατός*).—**κατέδω** = κατατρώγω.—**ἦ μὲν** = καὶ ὁμως.—**ἀκηδέστως** = χωρὶς οἴκτον.—**αἰσχύνω** = παραμορφώνω.—**θηοῖό κεν** = θὰ θαυμάσης βλέπων· *ῥ. θηέομαι* = βλέπω μὲ θαυμασμόν.—**ἔερσῆεις** = δροσερός (ἡ *ἔερση* = πρωινὴ δρόσος).—**περὶ νένιπται** = ἔχει ἐντελῶς ξεπλυθῆ.—**μιαρός** = λερωμένος.—**σὺν μέμυκε** = ἔχουν κλείσει· *ῥ. μύω* = κλείω κυρίως τοὺς ὀφθαλμούς (*μύωψ, μυστήριον*).—**ῥσσα**· *σύστοιχ. ἀντικμ.* εἰς τὸ *ἐτύπη* = ῥσας πληγὰς ἔλαβεν.—**υἱος ἔηος** = τοῦ σοῦ υἱοῦ.—**νέκυς**· *A 52.*—**περὶ** = περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον.—**φίλος κῆρι** = ἐγκάρδια ἀγαπητός.

424 - 431:—**γῆθησεν**· *Ω 321.*—**ἦ ῥα** = ἀλήθεια λοιπόν.—**ἀγαθόν**· ἐνν. ἐστί.—**δῶρα ἐναίσιμα** = τὰ πρέποντα δῶρα.—**οὐ λήθετο θεῶν** = δὲν παρέλειπε τὸ καθῆκόν του πρὸς τοὺς θεούς.—**τῶ** = διὰ τοῦτο.—**οἱ ἀπεμνήσαντο** = τοῦ ἀπέδωσαν τὴν ἀνάμνησιν, τὸν ἐνεθυμήθησαν καὶ αὐτοί.—**τὸ ἄλεισον** = τὸ ποτήριον.—**αὐτόν τε** = καὶ ἐμὲ αὐτόν.—**ῥύω** = σφάζω.—**πέμπω** = συνοδεύω.

432 - 439 :—**νεωτέρου**· ἐπειδὴ εἶμαι νεώτερος. Κατηγ.—**ὄς κέ-
λαι**· ἀναφ. αἰτιολ. πρότ. = ἀφοῦ μὲ προτρέπεις.—**παρέξ Ἀχιλλῆα** =
χωρὶς νὰ τὸ ἤξευρή ὁ Ἀχιλ.—**τὸν μὲν**=ἐν τούτοις αὐτόν.—**συλεύω** =
ἀφαιρῶ.—**μετόπισθε** = κατόπιν.—**πομπός**· κατηγορμ. = ὡς συνοδός
σου.—**Ἄργος**· τὸ Πελασγικὸν εἰς Θεσσαλίαν, τὴν χώραν τῶν Μυρ-
μιδόνων.—**ἐνδυκέως** = ἐπιμελῶς, μὲ προσοχὴν.—**ὀμαρτέω** = πηγαίνω
μαζί, ἀκολουθῶ.—**ὄνοσσάμενος**· ὄνομαι· Ω 241.

440 - 467 :—**ἀναΐξας** = πηδῆσας ἐπάνω.—**λάζετο** = ἔπιασε (λά-
ζομαι ἀρχ. τύπος τοῦ λαμβάνω).—**ἤϋς - ἤεϊα - ἤϋ**· Γ 167.—**οἱ δὲ
φυλακτῆρες** = ἐνῶ οἱ φύλακες.—**νέον** = μόλις.—**τὸ δόρπον** = τὸ βρα-
δυνὸν φαγητόν.—**πονέομαι** = ἀσχολοῦμαι.—**ἄφαρ** = εὐθύς κατόπιν.—
ὠίξε· οἶγω.—**ὄχευς** = ὁ σύρτης.—**ἐπ' ἀπήνης** = τὰ εὐρισκόμενα
ἐπὶ τῆς ἀπήνης.—**ποίησαν**· ὡς ὑπερσυντέλ.= εἶχον κάμει.—**κέρσαν-
τες**· κείρω = κουρεύω, κόβω.—**ἐρέφω** = θέτω ὄροφὴν, στεγάζω.—**λα-
χνήεις** = μαλλιάρος, πυκνός.—**λειμωνόθεν** = ἀπὸ τοὺς λειμῶνας.—
ἀμάω· Ω 165.—**ὄ σταυρός** = ὁ πάσσαλος.—**ἔχω** = κρατῶ, συγκρα-
τῶ.—**ὄ ἐπιβλῆς** = ὁ μάνδαλος, σύρτης (ὄχευς, κληῖς).—**ἐπιρρήσ-
σεσκον** = συνήθως ἔσुरαν· θαμ. τοῦ ἐπιρρήσω.—**ἦ τοι** = ἀληθῶς.—
σοι· συναπτ. πρὸς τὸ ὄπασεν· ὄπάζω· Ω 153.—**πάλιν εἶσομαι** = θὰ
ἐπανέλθω· μέλλ. τοῦ εἶμι.—**νεμεσσητόν** = ἀξιοκατάκριτον.—**ὦδε** =
ὄπως ἔχω ἤδη κάμει.—**ἀγαπάζω** = χαιρετίζω, φέρομαι φιλικὰ (πα-
ράλλ. τύπος τοῦ ἀγαπάω).—**τύνη**· Ζ 262.—**ὑπὲρ πατρός** = ἐν ὄνό-
ματι τοῦ πατρός.—**λίσσομαι** = ἱκετεύω.—**σὺν ὀρίνης** = συγκινήσης.

β') Τὸ ῥ. **θεάομαι** εἰς ἰωνικ. τύπον **θηέομαι**. "Ὄθεν εὐκτ. β' προσ.
θηοῖο.—Τὸ ῥ. **εἶμι** εἰς μέσ. μέλλοντα χρόνον : **εἶσομαι**.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : εἶς, τύνη.*

— *Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀττικὸν λόγον :*

1) ἐοῦ ἐτάριο φίλιο.

2) ὄφρα κεν ἀφίκωμαι.

3) καὶ μιν ὑπὲρ πατρός καὶ τέκεος λίσσειο.

γ') **ὄσσα ἐτύπη** : "Ὄταν ὁ Ἀχιλλεύς ἐφόνευσε τὸν Ἐκτορα καὶ τὸν
ἐγύμνωσεν ἀπὸ τὰ ὄπλα του, ἔσπευσαν ὅλοι οἱ Ἀχαιοί, διὰ νὰ ἰδοῦν ἀπὸ
κοντὰ νεκρὸν τὸν ἀνδροφόνον ἥρωα, ἐκεῖνον ὄστις ἠπέλιψε νὰ ἐμπρήση

τὰ πλοῖά των. Ὁ ποιητὴς διηγεῖται (X 369 - 375), ὅτι δὲν ἔμεινε κανεὶς ποὺ νὰ μὴ τὸν τρυπήσῃ μὲ τὴν αἰχμὴν του.— εἶ ποτ' ἔην γε : Ἡ ἔκφρασις αὐτὴ φανερώνει τὴν μεγάλην λύπην τοῦ Πριάμου διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ υἱοῦ του. Ὁ ἄριστος, ὁ μεγάλθυμος ὑπερασπιστὴς τοῦ Ἰλίου εἶναι πλέον μόνον ἀνάμνησις διὰ τὸν ἀπαρηγόρητον πατέρα.— **πύργους τε νεῶν καὶ τάφρον :** Ἐφ' ὅσον ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπέειχε τῆς μάχης, οἱ Ἀχαιοί, διὰ νὰ εἶναι ἀσφαλεῖς ἀπὸ τὰς ἐφόδους τοῦ Ἐκτορος, περιέβαλον τὸ στρατόπεδον μὲ τάφρον καὶ τεῖχος, τὸ ὁποῖον ὁμοῦ δὲν ἀντέσχευε εἰς τὰς ἐπιθέσεις τῶν Τρώων. — **καὶ τέκεος :** Πρόκειται περὶ τοῦ Νεοπτολέμου, ὁ ὁποῖος διεκρίνετο καὶ εἰς τὴν μάχην καὶ εἰς τὰς βουλάς, ὡς καὶ ὁ πατήρ του. Μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου αὐτὸς ᾠδήγησε τοὺς Μυρμιδόνας ὀπίσω εἰς τὴν Ἑλλάδα.

468 - 551 3

α') 468 - 485 : — μακρὸς = ὑψηλός. — ἐξ ἵππων ἄλτο χαμαῖε · E 111. — αὖθι · Γ 244. — ἰθὺς οἴκου = κατ' εὐθείαν εἰς τὴν κατοικίαν. — ἴξεσκε = ἐκάθητο συνήθως. — ἀπάνευθε = χωριστά. — καθείατο = ἦσαν καθισμένοι. — ὄζος · A 234. — ποίπνυον = ἦσαν ἀπρησχολημένοι, κατεγίνοντο. — ἔτι καὶ παρέκειτο = ἀκόμη μάλιστα ἦτο πλησίον του. — ἔλαθεν εἰσελθὼν = ἀπαρτήρητος εἰσῆλθε. — κύσε · Z 474. — πυκινὴ ἄτη = μεγάλη συμφορά. — ἄλλον δῆμον = εἰς ξένην χώραν. — ἀφνειός · E 9. — εἰσορόωντας · ὑποκ. : τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ.

486 - 506 : — ἐπιείκελος · A 131. — ὀλοὸς οὐδὸς γήρατος = τὸ θλιβερόν κατώφλιον τοῦ γήρατος, τὸ ἔσχατον γῆρας. — καὶ μὲν κείνον = ὠρισμένως ἐκεῖνον. — περιναίεται — περιναιετάοντες = κατοικοῦντες γύρω. — ἀμφὶ ἐόντες · πλεονασμ. εἰς τὸ περιναίεται. — τείρω · Z 255. — ἡ ἀρή = τὸ κακόν. — λοιγός · A 67. — ἐπὶ τ' ἔλπεται = καὶ ἐπὶ πλέον ἐλπίζει. — ἡματα πάντα = ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν. — ἀπὸ ἰόντα = ἐρχόμενον ὀπίσω. — αὐτάρ · ἐναντ. — στ. 493 - 494 ὡς Ω 255 - 256. — ἶος - ἶα - ἶον · Z 422. — ἡ νηδὺς = ἡ κοιλία. — τῶν πολλῶν = πολλῶν ἐκ τούτων. — οἶος = μοναδικός, ἐξαιρετικός. — εἴρυτο ἄστου καὶ αὐτοὺς = ἔσφριζε τὴν πόλιν καὶ τοὺς πολίτας. — πρῶην = πρὸ ὀλίγου. — ἔτλην · τλήναι = ὑπομένειν. — ἀνδρὸς παιδοφόνου... ὀρέγεσθαι · ἡ σειρὰ τῶν λέξ. ὀρέγεσθαι στόμα ποτὶ χεῖρα ἀνδρὸς παιδοφόνου — ὀρέγομαι = τείνω, φέρω πρὸς.

507 - 517 : — ὑπὸ ὤρσε = ἐξήγειρεν ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ψυχῆς του. — ἴμερον γόοιο = ἐπιθυμίαν νὰ κλαύσῃ. — πατρός· γεν. αἰτίας. — ἦκα = ἦσυχα, μαλακά. — ἀδινὰ = ἀφθόνως, πολὺ. — ἔλυσθεις· ἐλύομαι = στρέφομαι, σωριάζομαι. — στοναχὴ ὀρώρει = ὑψώνετο, ἀντηχοῦσεν ὁ στεναγμός. — πολίος = φαίος.

518 - 551 : — ἄ = ἄχ. — δειλὸς = δυστυχής. — ἦ δὴ = πράγματι λοιπόν. — ἄνσχεο· ἀνέχομαι. — ἔμπης = ἐν τούτοις. — ἑάσομεν κατακεῖσθαι = ἄς ἀφήσωμεν νὰ ἦσυχάσουν. — ἄχνυμαι = θλίβομαι. — οὐ τις πρῆξις πέλεται = δὲν γίνεται τίποτε, δὲν βγαίνει τίποτε. — ὧς ἐπεκλώσαντο = ἔτσι προώρισαν οἱ θεοί· ἐνν. μὲ τὸ νῆμα τῶν Μοιρῶν. — αὐτοὶ δὲ = ἐνῶ αὐτοί. — ἀκηδέες = χωρὶς βάσανα. — δοιοί· Γ 236. — τὸ οὔδας = ἔδαφος, πάτωμα. Συνεκδ. = ὁ οἶκος, τὸ παλάτι. — ἑάων = ἀγαθῶν. — κύρομαί τινα = συναντῶ κάτι, μοῦ τυχαίνει κάτι. — τῶν λυγρῶν = ἀπ' αὐτὰ τὰ δεινὰ, ἀπὸ τὰ δεινὰ ποὺ περιέχονται εἰς τὸν δεύτερον πίθον. — λωβητὸς = στιγματισμένος. — ἔθηκεν· τίθησι· γνομ. ἄορ. — ἡ βουβρωστις = ἡ ἀθλιότης. — φοιτῶ = περιπλανῶμαι. — θεοῖσι = εἰς τὰ μάτια τῶν θεῶν. — τετιμένος· τίωμαι, τίω = τιμῶ. — ἐκ γενετῆς = ἀπὸ τὸν καιρὸν ποὺ ἐγεννήθη. — ἐκέκαστο· καίνυμαι = ὑπερβάλλω, ὑπερτερῶ. — ἀλλ' ἐπὶ καὶ τῶ... : ἡ σειρά τῶν λέξ. : ἀλλὰ θεὸς θῆκε κακὸν καὶ ἐπὶ τῶ. — γονὴ παιδῶν = πολλὰ παιδιὰ. — κρείοντες = οἱ ὅποιοι θὰ ἐβασίλευον. — παναώριος = μέλλων νὰ ἀποθάνῃ ἐντελῶς πρόωρα, ὀλιγόζωος. — κομίζω = περιποιοῦμαι. — ἦμαι = εὐρίσκομαι. — κήδω = προξενῶ θλίψεις. — ὄσσον· ὄσον ἔδαφος, ὄσους λαούς. — ἄνω = πρὸς βορρᾶν. — ἔδος = ἡ ἔδρα. — ἐντὸς ἐέργει = περικλείει. — τῶν = τῶν κατοικούντων εἰς τὰς χώρας ταύτας. — πῆμα = συμφορά. — ἄνσχεο = κάμε ὑπομονήν. — ἀλίσστον = ἀδιαλείπτως· ἐπίρρ. (α + λιάζομαι = παρεκκλίνω). — ἀκαχήμενος· ἀκαχίζω, ἀκάχημαι = πικραίνομαι.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : καθείατο, κτεῖνας, τετάρπετο, ἄνσχεο.

γ') τοὺς δ' ἔλαθεν εἰσελθόν : Μόνον κατὰ ὑπερφυσικὸν τρόπον ὁ Πρίαμος ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀχιλλέως ἀπαρατήρητος ἀπὸ τοὺς ἄλλους, διότι βεβαίως ἡ σκηνὴ ἦτο ἐν μόνον δωμάτιον. —

γυναῖκες : Αἱ γυναῖκες αὐταὶ δὲν ἦσαν παλλακίδες αἰχμάλωτοι, ἀλλὰ κόραι βασιλέων καὶ ἡγεμόνων. Οἱ υἱοὶ τῶν ἐθωροῦντο βασιλόπαιδες, ὅπως καὶ οἱ υἱοὶ τῆς Ἐκάβης. Εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πριάμου ἴσχυον τὰ ἔθιμα τῶν μοναρχῶν τῆς Ἀνατολῆς. — **δοιοὶ γὰρ πίθοι** : Ὁ μῦθος αὐτὸς παριστᾷ τὸν μέγιστον τῶν θεῶν ἄδικον καὶ ἀνόητον. Θεωρεῖ ἐξ ἄλλου τὸν ἄνθρωπον ἐντελῶς ἀνεύθυνον διὰ τὰς πράξεις του. — **Μάκαρος ἔδος** : Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Μάκαρ ἦτο υἱὸς τοῦ Ἴλου καὶ ἐξορισθεὶς ἀπὸ τὴν Τρωάδα δι' ἀδελφοκτονίαν ἐγκρατεστάθῃ εἰς τὴν Λέσβον.

552 - 620

α') 552 - 570 : — **ἀκηδῆς** = ἀπεριποίητος, ἄταφος (στερ. α + κῆδος = φροντίς). — **ἀπόναιο**· ἀπονίναμαι = χαίρομαι, ἀπολαμβάνω κάτι. — **ὑπόδρα**· Α 148. — **νοέω** = ἔχω κατὰ νοῦν. — **ἄλιος** = θαλάσσιος (ἄλις)· ἄλιος γέρων λέγεται ὁ Νηρεὺς. — **καὶ δέ**· καὶ δὴ = καὶ μάλιστα. — **σέ γινώσκω** (τὸ σέ ἀντικμ. τοῦ γινώσκω κατὰ πρόληψιν) = καταλαβαίνω ὅτι καὶ σύ... — **ἡβῶν** = νέος καὶ δυνατός. — **φυλακούς**· φύλακας. — **ὄχῃα**· Ω 446. — **μετοχλίσειε**· μετοχλίζω = μετακινῶ. — **ἀλίτωμαι**· μέσ. ἀόρ. β' τοῦ ἀλιταίνω = ἀμαρτάνω.

571 - 595 : — **οἶκοιο**· ἐξ οἴκου, ἦτοι ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς σκηνῆς του. — **καλήτωρ** = ὁ καλῶν τὸν λαὸν εἰς ἀγοράν. — **δίφρος**· Ζ 354. — **εὐσωπτος ἀπήνη** = ἔχουσα ὠραῖα τὰ σῶτρα, ἦτοι τὰς περιφερείας τῶν τροχῶν, συνών. τοῦ εὐκκυκλος. — **ἦρεον**· αἰρῶ. Ὁ παρατ. δηλώνει τὸ πληθὸς τῶν δώρων, τὰ ὅποια συνεχῶς ἐβγαζαν ἀπὸ τὴν ἄμαξαν. — **φάρεα**· Ω 231. — **ἐϋννητος** = καμωμένος με ὠραῖον νῆμα, πολυτελής. — **πυκάσας** = σκεπάσας, τυλίξας (πύκα = σφικτά). — **ἐκκαλέσας** = καλέσας ἐκ τοῦ θαλάμου. — **μῆ οὐκ ἐρύσαιτο** = μήπως δὲν συγκρατήσῃ. — **λεχέων** = ἐπάνω εἰς στρῶμα. — **σὺν ἥειραν** = ἐβοήθησαν νὰ τὸν σηκώσῃ καὶ νὰ τὸν τοποθετήσῃ. — **σκυδμαινέμεν**· σκυδμαίνω = εἶμαι θυμωμένος. — **εἰν Ἄιδος** = μέσα εἰς τὸ παλάτι τοῦ Ἄιδος, δηλ. τοῦ Ἅδου. — **οὐκ ἀεικέα** = πλούσια. Σχῆμα λιτότητος. — **ἀποδάσσομαι**· ἀποδατέομαι = ξεχωρίζω μερίδιον.

596 - 620 : — **κλισμός**· Ι 200. — **τοίχου τοῦ ἐτέρου**· Ι 219. — **καὶ γὰρ** = ἄλλως τε καὶ ἤ... — **τῇ περ**· ἡ δοτ. κτητ. — **ἀπὸ βιοῖο** = με

τὴν βολὴν τοῦ τόξου του· ὁ βίος· A 49.— **χωόμενος**· A 46.— **ιοχέαιρα**· E 53.— **ισάσκετο** = συχνά συνέκρινε τὸν ἑαυτὸν της (ἴσος).— **φῆδοιῶ**...· ἐπεξήγ. τοῦ **ισάσκετο**.— **τεκέειν**· ὑποκμ. τὴν Λητώ.— **ἡ δ' αὐτῆ** = ἐνῶ αὐτῆ ἡ ἰδία.— **ἐννῆμαρ**· A 53.— **κάμε** = ἀπέκαμεν, ἐξηγντήθη.— **οιοπόλος** = ἐρημικὸς (οἶος + πέλω).— **εὐνή** = ὁ τόπος ὅπου διατρίβει τις, τὸ λημέρι.— **πέσσει κήδεα** = χωνεῖ θλίψεις, καταπίνει τοὺς καημοὺς της.— **μέδομαι** = σκέπτομαι.

β') *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις :* **κὰδ δὲ εἶσαν, πύθηναι, ἤιε, ποτί.**

— *Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀττικὸν λόγον :*

1) ἄμα ἡοῖ φαινομένηφιν.

2) ὄθι φασὶ θεάων ἔμμεναι εὐνάς νυμφάων.

γ') **ὑπόδρα ἰδῶν** : Κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἐκδηλώνεται πάλιν ὁ ὀργίλος χαρακτήρ τοῦ Ἀχιλλέως. Δὲν θέλει νὰ ἀκούσῃ περισσοτέρους λόγους διὰ τὴν λύσιν τοῦ Ἑκτορος, οἱ ὅποιοι θὰ τὸν ἠρέθιζον καὶ θὰ τοῦ ὑπενθύμιζον τὸν φόνον τοῦ Πατρόκλου. Ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἐπαινετὸς ὁ ἦρωας, ὅτι ἀναγνωρίζων τὴν σφοδρότητα τοῦ πάθους του, προλαμβάνει τὸ κακόν. — **αὐτὸς Ἀχιλλεὺς λεχέων ἐπέθηκε** : Ἐπανορθῶνων ὁ Ἀχιλλεὺς τὴν ἀγρίαν σκληρότητα, τὴν ὁποῖαν ἔδειξε πρὸς τὸν Ἑκτορα, ἀπονέμει εἰς τὸν νεκρὸν τὴν τελευταίαν αὐτὴν τιμὴν.— **Νιόβη** : Κατὰ τὴν ποιητικὴν παράδοσιν ἡ Νιόβη ἦτο κόρη τοῦ Ταντάλου, βασιλέως τῆς Λυδίας, καὶ σύζυγος τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Ἀμφίονος. Ὁ μῦθος τῆς Νιόβης, ὅπως περίπου ἱστορεῖται ἐδῶ, ἀνεφέρετο ἀπὸ μεταγενεστέρους ποιητὰς, ἡ διὰ νὰ ἐξάρῃ τὸ ἠθικὸν δίδαγμα, ὅτι ἡ μεγαλαυχία τιμωρεῖται, ἡ διὰ νὰ παραστήσῃ τὴν δεινοτέραν θλίψιν, τὴν ὁποῖαν δύναται νὰ ὑποστῇ ἓνας θνητός. — **ἐν Σιπύλῳ** : Σίπυλον εἶναι προέκτασις τοῦ Τμῶλου, ὁ ὁποῖος εἶναι ὄρος τῆς Λυδίας.— **Ἀχελῷον** : Ἀχέλης ἡ Ἀχελῷος ὀνομάζετο ποταμός, ὅστις ἐπήγαζεν ἀπὸ τὸ Σίπυλον καὶ ἐχύνετο εἰς τὸν Σμυρναϊκὸν κόλπον.— **λίθος περ εὐῶσα** : Ἐνας βράχος τοῦ Σιπύλου φαίνεται ἀπὸ ὠρισμένον σημεῖον ὡς μορφὴ γυναικὸς δακρυρροούσης. Διὰ τοῦτο ἡ τοπικὴ παράδοσις ἔλεγεν, ὅτι αὐτῆ ἡ μορφὴ ἦτο ἡ Νιόβη, ἡ ὁποῖα, καὶ ἀφοῦ ἀπελιθώθη, ἐξηκολούθει νὰ θρηγγῆ διὰ τὸν θάνατον τῶν τέκνων της.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

α') 621 - 642 : — ἄργυφος = λευκός (ρίζ. ἄργυ-, arguo = φω-
τίζω). — ἔδερον· δέρω = γδέρνω. — ἄμφεπον· ἀμφέπω καὶ ἀμφιέπω
= ετοιμάζω. — στ. 623 ὡς I 210. — περιφραδέως = μὲ προσοχὴν. —
ἐρύσαντο· ἐρύω = ἀποσύρω, τραβῶ. — στ. 625 - 626 ὡς I 216 - 217. —
στ. 627 - 628 ὡς I 221 - 222. — ὄσσοσ = πόσον μεγαλόσωμος. — οἶος
= πόσον ὠραῖος. — ἄντα = κατὰ πρόσωπον, ὅταν τὸν ἐκοίταζε κατὰ
πρόσωπον. — ὀψιν ἀγαθὴν = τὴν εὐγενικὴν μορφήν. — λέξον = βάλει με
νὰ πλαγιάσω· ῥ. λέχω. — ὑπὸ ὕπνω (συναπτ. πρὸς τὸ τερπόμεθα μὲ
σημ. δοτ. ὄργ.) = μὲ ὕπνον ἢ κατὰ κυριολ. = κάτω ἀπὸ ὕπνον, διότι
ὁ ὕπνος σὰν νὰ σκεπάζῃ τὸν κοιμώμενον. — μύσαν· Ω 420. — κήδεια
πέσσω· Ω 617. — ὁ χόρτος = ὁ περίβολος. — πασάμην· πατέομαι =
τρώγω, γεύομαι. — ἡ λαυκανίη = ὁ λαιμός, ὁ φάρυγξ. — λαυκανίης
καθέηκα = ἔριψα κάτω εἰς τὸν λαιμόν μου, ἤπια.

643 - 658 : — τὰ δέμνια = ἑλαφρὰ κινητὴ κλίνη. — ὑπ' αἰθούσῃ
= ὑπὸ τὸ πρόπυλον, ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ προπύλου. — τὰ ῥήγεια =
σκεπάσματα κλίνης χρωματιστὰ (ῥέζω = βάφω). — ἔσασθαι· ὥστε
ἔσασθαι = διὰ νὰ σκεπασθῇ· ἐννομι (ρίζ. ἐσ-, ἔσνομι, ἐσθής). — τὸ
δάος = ὁ πυρός, ἡ δάξ. — ἐγκονέουσαι· ἐγκονέω = κάμνω κατὰ γρή-
γορα καὶ πρόθυμα (ρίζ. κον-, διάκονος). — ἐπικερτομέω = πειράζω,
ἀστειεύομαι. — λέξο = πλάγιασε, προστακτ. μέσου ἄορ. τοῦ λέχω. —
βουληφόρος· Α 144. — βουλεύω βουλὰς = παρακάθημαι εἰς συμ-
βούλιον, συσκέπτομαι. — ἡ θέμις ἐστὶ = ὅπως γίνεται κατὰ τὸν θε-
σμόν. — στ. 653 ὡς Ω 366. — ἀνάβλησις = ἀναβολή, ἀργοπορία. —
ποσσῆμαρ = ἐπὶ πόσας ἡμέρας. — μέμονα = ἐπιθυμῶ. — κτερείζω =
ἀπονέμω τὰς τελευταίας τιμὰς εἰς νεκρὸν (κτέρεια). — τέως = κατὰ
τὸ διάστημα τοῦτο, εἰς αὐτὸ τὸ μεταξὺ. — μένω = νὰ μένω εἰς τὴν
σκηνὴν μου, νὰ ἀπέχω τῆς μάχης.

659 - 676 : — τάφον = ἐνταφιασμόν. — μοί· συναπτ. πρὸς τὸ κεχα-
ρισμένα. — κεχαρισμένα θεῖης· ἀντὶ χαρίζοιο = θὰ μοῦ ἔκαμνες χάριν. —
ἐέλμεθα = εἴλομαι Ε 203. — ἡ ὕλη = τὰ ξύλα. — ἀξέμεν· ὥστε ἄξει. —
δαινῦτο· εὐκτ. τοῦ δαίνυμαι = παρακάθημαι εἰς δεῖπνον. — μὴ
πως δεῖσειε = διὰ νὰ μὴ ἔχη κανένα φόβον. — πυκινὰ φρεσί...
Ω 282.

β') *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις :* σῆς, ἐνθήμεναι, στόρεσαν, λύσιος, ἀξέμεν.

γ') *δέμνια θέμεναι ὑπ' αἰθούσῃ :* Εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ οἴκου ἐστρώνετο συνήθως ἡ κλίνη διὰ τοὺς ξένους. Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ αἴθουσα εἶναι στοὰ μόνον ἐστεγασμένη, ὁ ξένος ἐκοιμᾶτο σχεδὸν εἰς τὸ ὑπαιθρον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ οἰκοδεσπότης διατάσσει « *χλαίνας ἐνθήμεναι οὐλας καθύπερθεν ἔσασθαι* ». — *ἐννήμαρ γοάοιμεν αὐτόν :* Τὸ διάστημα τοῦτο τοῦ πένθους φαίνεται ὑπερβολικόν. Ἴσως κατ' ἀνατολικὴν συνήθειαν παρετείνεται τόσον πολὺ ὁ θρήνος, ἢ, καὶ πιθανώτερον, μὲ τὴν πρόφασιν τῆς κηδείας ζητεῖ ὁ Πρίαμος νὰ ἐξασφαλίσῃ ὀλίγων ἡμερῶν ἡσυχίαν διὰ τοὺς κατοίκους τοῦ Ἰλίου. — *σχίσω πόλεμον :* Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀφοῦ ἐφόνευσε τὸν Ἐκτορα καὶ ἔσφησε τοὺς Ἀχαιοὺς, ἔχει ἀπόλυτον ἐξουσίαν εἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου. Διὰ τοῦτο χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τοὺς ἄλλους ἀρχηγοὺς ὑπόσχεται εἰς τὸν Πρίαμον ἀνακωχὴν ὀλίγων ἡμερῶν.

— *Ποῖα συναισθήματα μᾶς προκαλεῖ ὁ ποιητής, ὅταν περιγράφῃ τὸν σιωπηλὸν θαυμασμόν τοῦ Πριάμου καὶ τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς ἀλλήλους ;*

— *Εἰς ποῖον σημεῖον ἐκδηλώνεται περισσότερον ἡ συμπάθεια τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς τὸν Πρίαμον ;*

677 - 804

α') 677 - 691 : — *ἵπποκορυστής* = ὁ τακτοποιῶν πρὸς μάχην τὰ ἄρματα, πολεμιστής (ἵππος + κορύσσω = ὀπλιζῶ). — *ἐριούνιος* · Ω 360. — *ἔμαρπτε* · *μάρπτω* · Ε 65. — *ὀρμαίνοντα* · *ὀρμαίνω* = διαλογίζομαι. Ἡ *μτχ.* αἰτιολ. — *ἐκπέμψει* = ὀδηγήσῃ ἔξω. — *ἱερός* = ἰσχυρός, βωμαλέος. — *πυλαωρός* = φρουρός τῶν πυλῶν. — *οἶον ἔθ' εὐδεις* = ἔτσι ποὺ κοιμᾶσαι ἀκόμα. — *εἶασε* = ἐφείσθη. — *τοὶ λελειμμένοι* = ὅσοι ἔχουν μείνει. — *αἱ κε γνώῃ σε* = ἂν μάθῃ τὴν ἐδῶ παρουσίαν σου. — *ρίμφα* · Ζ 511.

692 - 706 : — *ἐύρρεϊος* · Ζ 508. — *δινῆεις* = ποὺ κάμνει δίνας, ὀρμητικός. — *κροκόπεπλος* = ἔχουσα πέπλον χρώματος κρόκου, χρυσίζουσα (*κρόκος* = τὸ φυτὸν ζαφορά). — *ἐκίδνατο* = ἐσκορπίζετο· *κίδνα* · Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

μαι παράλλ. τύπος τοῦ σκεδάννυμαι.— ἔλων· ἐάλω, ἐλαύνω.— ἄστυ-
 βοώτην· ὡς ἐν Ω 577 καλήτορα.— κώκυσε· Ω 200.— γέγωνε =
 ἐφώναξε δυνατά.— ὄψεσθε ἰόντες = ἐλάτε νὰ ἰδῆτε.— χαίρετε· ἐχαί-
 ρετε· παρατ.

707 - 717 : — ἀάσχετον = ἀσυγκράτητον (στερ. α + ἄ(ν)σχετος,
 ἀνασχεῖν).— ξύμβληντο· θὰ νοηθῆ ὡς ἀντικμ. Πριάμφ.— τίλλομαι =
 ἀποσπῶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου.— πρόπαν = ὀλόκληρον.— Ἔκτο-
 ρα· συναπτ. πρὸς τὸ δόδροντο.— εἴξατε = κάμετε τόπον.— οὐρεῦσι·
 οὐρηές· Α 50.— ἄσεσθε· ἄω = χορταίνω.

718 - 745 : — τρητός = τρυπητός (τείρω).— παρὰ εἶσαν = ἔφε-
 ραν κοντὰ εἰς τὸν νεκρόν.— αἰιδός· ἐνταῦθα εἰδικός εἰς θρηνώδη ἄσμα-
 τα.— ἐξάρχους θρηῶν = διὰ νὰ ἀρχίσουν τὸν θρηῶν.— οἱ τε ἄστο-
 νόεσσαν αἰοιδῆν· θὰ νοηθῆ τὸ ῥῆμα μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄδειν καὶ ἡ ὅλη
 φράσις θὰ ἐξηγηθῆ : καὶ οἱ ὅποιοι θὰ ἔψαλλον τὸ πολυστένακτο τρα-
 γουδι.— ἐπὶ στενάχοντα = συνώδευον μὲ στεναγμὸν τὸ θρηνητικὸν
 ἄσμα.— τῆσι = μεταξὺ αὐτῶν.— αἰών = τὸ διάστημα τοῦ βίου, ἡ
 ζωή.— δυσάμμορος = δυστυχῆς (δυσ + ἄμμορος, ἄσμορος).— πέρσε-
 ται· ὁ μέσ. μέλλ. ἀντὶ τοῦ παθητικοῦ περθήσεται.— ἐπίσκοπος· κατηγ.
 εἰς τὸ ὑποκμ. τοῦ ὄλωλας = ἐχάθης σὺ ὁ προστάτης.— ῥύσκει· ἐρύσκει·
 θαμιστ. τύπ. τοῦ ῥύομαι.— ἔχες = ὑπερήσπιζες.— κεδνός = σεβαστός.

ἀεικῆς = ἀνάρμοστος, ἐξευτελιστικός.— ἀθλεύων = ἐργαζόμενος ὡς
 δοῦλος.— πρὸ ἀνακτος = χάριν ἐνός κυρίου.— ᾧ δήπου = τοῦ ὀ-
 ποίου πολὺ πιθανόν...— ἐν παλάμῃσιν· ὡς ἀπλῆ δοτικ. ὄργαν.—
 ὀδάξ = μὲ τὰ δόντια.— ἀσπετος = ἀνεκφραστος, ἀπέραντος (α + σеп,
 βίζης τοῦ εἰπεῖν).— οὐδας· Ω 527.— ἐν δαί = ἐν τῇ μάχῃ (τοπ.
 δοτ. ὄνομ. συγγεν. πρὸς τὸ δήμιος = καταστρεπτικός).— ἀρητός = κα-
 τηραμένος, φοβερὸς (ἀρή, ἀράομαι).

746 - 759 : — ἀδινὸς γόος = θρηῶν μὲ πολλὰ δάκρυα.— πέρνασκε·
 θαμιστ. τοῦ πέρνημι = πωλῶ.— ἀμιχθαλόεις = ὀμιχλάδης.— ψυχῆ =
 ζωή.— ταναηκῆς = κοφτερός (ταναός + ἄκος, ἀκή).— πολλὰ = πολ-
 λάκις.— ῥυστάζεσκεν = ἔσυρε κάθε τόσον, θαμιστ. (ῥυστάζω, ἐρύω).
 ἐρσήεις· Ω 419.— ἀγανός = εὐμενής, φιλόφρων.— ἀγανὰ βέλη = βέ-
 λη ποὺ δίδουν ἀνώδυνον θάνατον.

760 - 776 : — **ἀλίαστον** = ἀδιάλειπτον (ἀ + λιάζομαι = ἀπομακρύνομαι). — **δαήρ**· Γ 180. — **ὡς ὠφελλον ὀλέσθαι**· Γ 173, Ζ 345. — **ἀσύφρηλος** = προσβλητικός. — **ἐνίπτω** = ἐπιπλήττω. — **στ. 769** ὡς Ζ 378. — **ἐκυρὸς - ἦ**· Γ 172. — **παραιφάμενος**· **παράφημι** = συμβουλεύω. — **ἀγανοφροσύνη** = καλωσύνη, μαλακοὶ τρόποι. — **ἀχθυμένη κῆρ** = κατάρκαδα λυπημένη. — **πεφρίκασί με** = αἰσθάνονται φρίκην δι' ἐμέ. — **δῆμος** = τὸ πλῆθος, ὁ λαός.

777 - 787 : — **ἄξετε**· ὁ μέλλ. ἀντὶ προστακτ. — **πυκινὸν λόχον** = καμμίαν δολερὰν ἐνέδραν. — **πημανέειν**· **πημαίνω** = βλάπτω, προξενῶ κακόν. — **ἀγίνεον**· **ἀγινέω** = φέρω· παράλλ. τύπος τοῦ ἄγω. — **ἄσπετον**· Ω 738. — **φρασιμβροτος** = ἡ φέρουσα τὸ φῶς εἰς τοὺς θνητούς. — **θρασύς** = τολμηρός, γενναῖος. — **ἐν πυρῇ ὑπάτη** = ἐπάνω - ἐπάνω εἰς τὰ ξύλα τῆς πυρᾶς.

788 - 804 : — **ἦμος** = ὅταν. — **ἠριγένεια** = πρωινή (ἠρι = πρωὶ + ρίζ. γεν.)· ἐπίθ. τῆς Ἡοῦς. — **ροδοδάκτυλος** = ἔχουσα ῥόδινα δάκτυλα, ἐπίθ. τῆς Ἡοῦς. — **τῆμος**· (τὸ δεικτ. τοῦ ἦμος) = τότε. — **ἤγρετο**· ἀγείρομαι. — **ἐπέσχε** (τόπον) = κατέσχε, ἐξετάθη. — **λέγομαι** = περιμαζεύω. — **μύρομαι**· Ζ 373. — **κατείβομαι** = χύνομαι κάτω. — ἡ **κάπετος** = τάφος, λάκκος. — ὁ **λᾶας** = ὁ λίθος. — **σῆμα χέω**· Ζ 419. — **εἶατο** = ἐτοποθέτησαν (ῥ. ἦμαι). — **πάλιν κίον** = ἐπέστρεψαν ἐνν. εἰς τὴν πόλιν. — **ἐρικυδῆς** = μεγαλοπρεπής. — **ἀμφιέπω** = φροντίζω, ἐτοιμάζω. — **τάφος**· Ω 660.

β') Σχηματισμὸς τοῦ ἄορ. β' τοῦ γινώσκω κατὰ τὰ βαρύτονα : γνῶη - γνώωσι.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **σεῖο, τοι, λελειμμένοι, ἴξον, πτόλει, ἀγάγωμι, ἤγρετο**.

γ') ὅτε δὴ πόρον ἴξον : Μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ ὁ Πρίαμος δὲν εἶχε πλέον νὰ φοβηθῆ τίποτε. Καὶ κατὰ τὴν μετάβασιν του εἰς τὸν Ἀχιλλέα ἀκριβῶς εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον, ὅπου ἤρχιζεν ὁ κίνδυνος, ἐνεφανίσθη ὁ Ἑρμῆς. — **Κασσάνδρη** : "Ὅπως καὶ ὁ Ἑλενος, εἶχε καὶ ἡ Κασσάνδρα προφητικὴν δύναμιν. Ἐθαυμάζετο καὶ διὰ τὴν ἔξοχον καλλονὴν τῆς καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀγαμέμνων μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου τὴν

ἔφερον ὡς αἰχμάλωτον εἰς τὴν Ἑλλάδα.— σὺ δ' αὖ, τέκος... τὸ προαίσθημα τοῦτο τῆς Ἀνδρομάχης διὰ τὸν μικρὸν Ἀστυάνακτα ἐπηλήθευσεν ἀκριβῶς κατὰ τὰς διηγήσεις τῶν μεταγενεστέρων ποιητῶν.— **κατεστόρεσαν πυκνοῖσιν λάεσσι**: Μετὰ τὴν τοποθέτησιν τῆς νεκρικῆς θήκης εἰς τὸν λάκκον καὶ τὴν ἰσοπέδωσιν τοῦ ἐδάφους ἐτοποθετεῖτο μία σειρά ἀπὸ λίθους. Ἐπ' αὐτῆς κατόπιν ἐχύνετο χῶμα, διὰ νὰ σχηματισθῇ ὁ τύμβος.

— Πῶς παρουσιάζουν τὸν Ἔκτορα οἱ θεῶνοι ἐκάστης τῶν συγγενῶν του ;

— Νὰ ἐξαρθῇ ἡ μεγαλοπρεπῆς ἀπλότης, μὲ τὴν ὁποίαν τελειώνει τὸ ἔπος τῆς Ἰλιάδος.

... (faint text) ...

... (faint text) ...

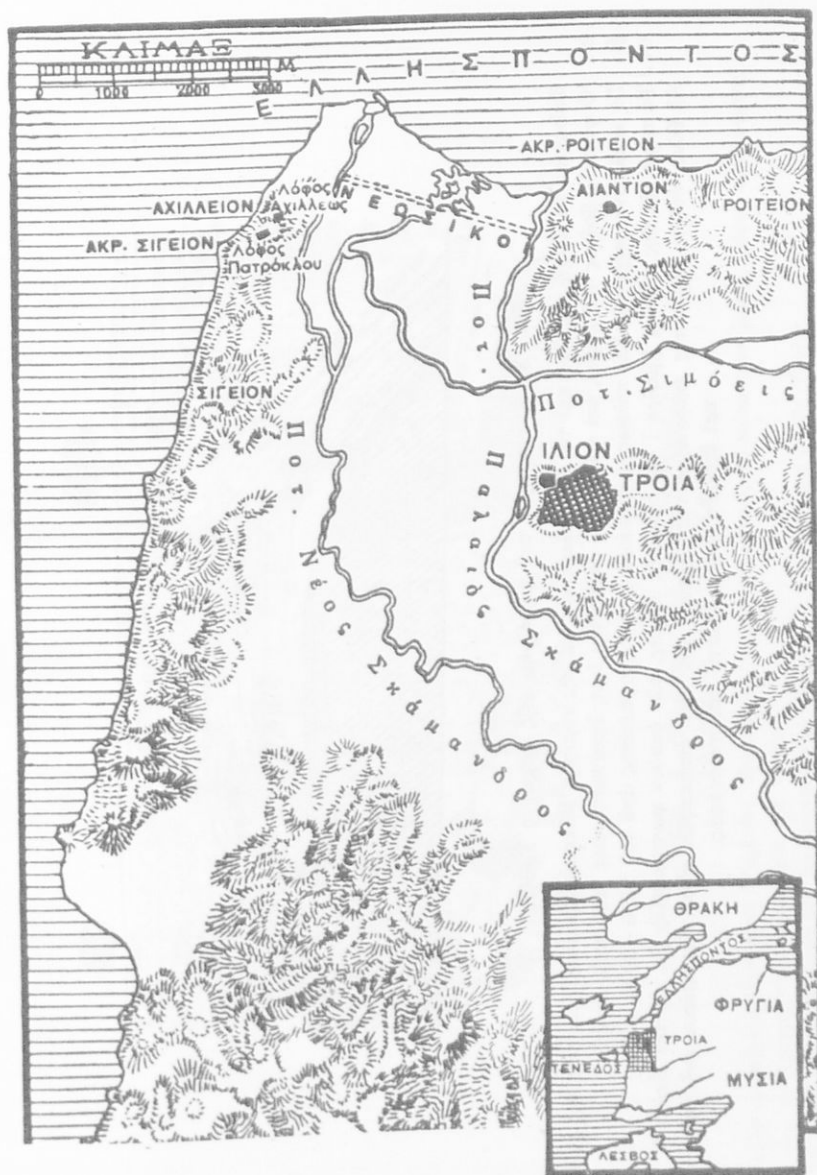
... (faint text) ...

... (faint text) ...

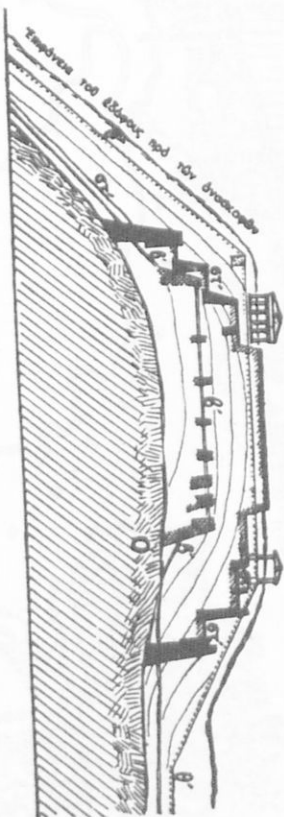
... (faint text) ...

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΑΝΗΤΑΡΧΩΝ

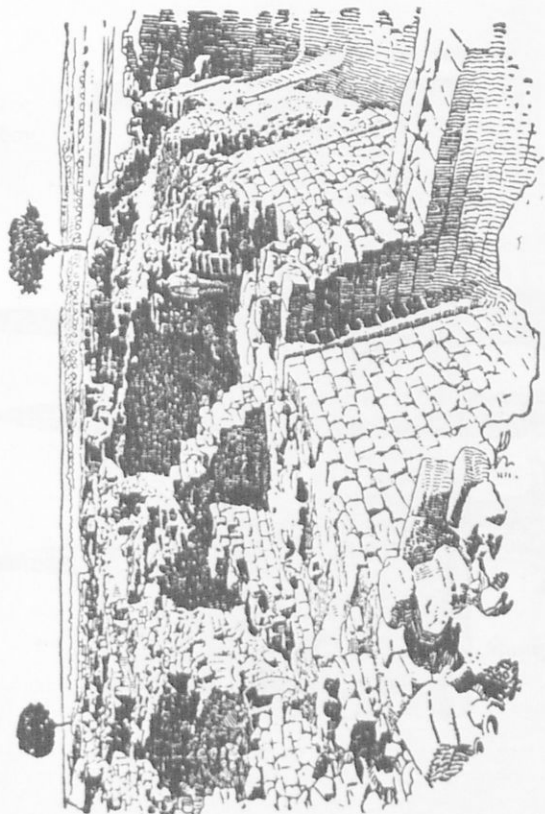

Εικ. 1. Χάρτης της αρχαίας Τρωάδος.

Εικ. 2. Διδύμασμα του γιγδόφου της άρχαιας Τροίας.

- ο. Φαίνονται τὰ τεύχη τῆς 2ας καὶ τῆς 3ης πύλας καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς Ἑλληνορωμαϊκὸς ναὸς τῆς 9ης πύλας.
 - ο. Φυσικὸς βράχος τοῦ λόφου, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου εὐρέθησαν ἔγνη ἐγκαταστάσεις νεοθητικῆς ἐποχῆς.
 - β. Τὰ κεκλιμένα τεύχη τῆς 2ας πύλας (ἡμίμαυρα), χρονολογούμενης ἀπὸ τοῦ 2500 - 2000 π.Χ.
 - στ. Τὰ τεύχη τῆς 3ης πύλας (μαῦρα) τῆς οἰκητικῆς Τροίας, τῶν ὁποίων φωτογραφίαν βλ. εἰς τὴν εἰκόνα 3.
- Αἱ ἄλλαι πύλαις μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἔδαφους πρὸ τῶν ἀνωκακῶν εἶναι ἄλιγώτερον ἐνδιαφέροντος καὶ ἐξεκαθαρίσθησαν κατὰ τὰς ἀνωκακῶς.

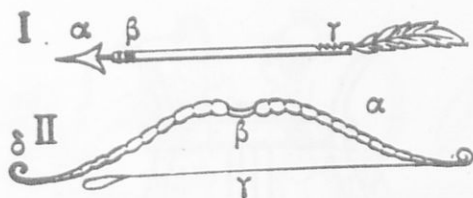
Εικ. 3. Τὰ τείχη τῆς ὀμηρικῆς Τροίας.
(Κτισθέντα περὶ τὸ 1500 π.Χ.)

Πρὸς τὰ δεξιὰ ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τειχῶν ἐξωγκωμένον πρὸς τὸ κατώτερον μέρος, χάριν στερεότητος.
Πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὸ εσωτερικὸν τῆς πόλεως.
Τὰ τείχη ταῦτα ἐπὶ δέκα ἐτη ἐπροστάτευον τὸ ἱερὸν πτολιεθρον τῆς Τροίας.

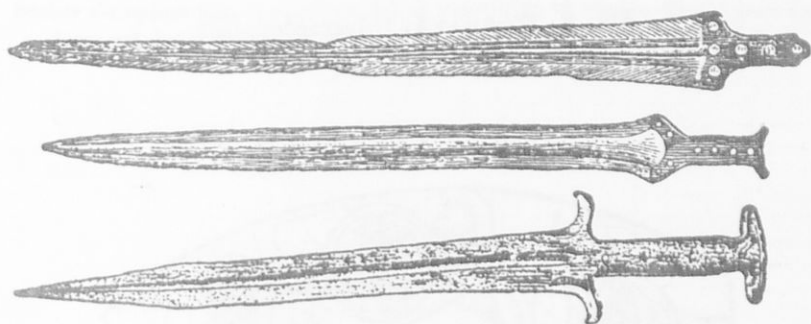
Εικ. 4. Πολεμιστάι Ἀχαιοί.
(Ἐκ πηλίνου ἀγγείου Μυκηνῶν.)

Φέροντες πῆληκα (κόρυν) μὲ λόφον καὶ φάλας ἐξέχοντας ὡς κέρατα. Προσυλάσσονται μὲ βραχὺν θώρακα, κάτωθι τοῦ ὀπίου φαίνεται ὁ χιτῶν. Κρατοῦν μικρὰν ἀσπίδα καὶ φοροῦν κνημίδας.

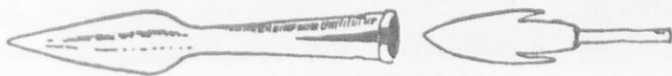

Είκ. 5. Βέλος και τόξον.

- I. Βέλος (ἀναπαράστασις) α) αλχμή, β) ξύλον, γ) γλυφίδες και πτερόν.
 II. Τόξον » α) κέρατα, β) πήχυς, γ) νευρά, δ) κορώνη.

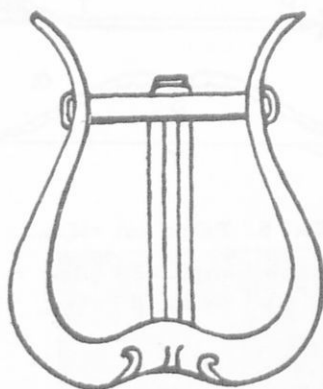

Είκ. 6. Ὀρειχάλκινα ξίφη ἐκ Μυκηναίων.

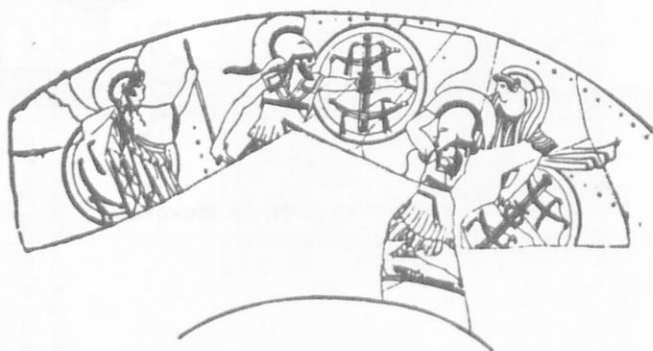

Είκ. 7. Αἰχμαὶ δοράτων.

Αὗται ἦσαν δύο εἰδῶν : ἢ εἶχον ὀπήν, εἰς τὴν ὀποῖαν ἐτίθετο τὸ ξύλον, ἢ ἐκαρφώ-
 νοντο ἐπὶ τοῦ ξύλου.

Εικ. 8, Φόρμιγξ. (Αναπαράσταση.)

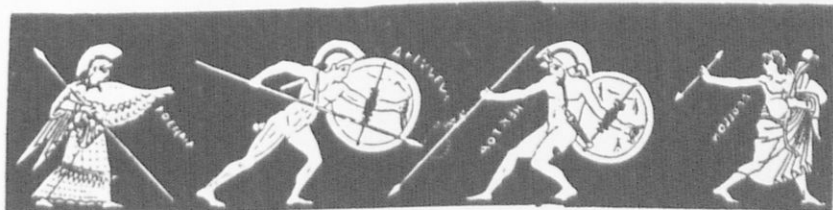
Εικ. 9. Μονομαχία Διομήδους και Αινείου.
(Αγγειογραφία).

Ὁ Διομήδης ἐπιπίπτει κατὰ τοῦ γονατισμένου Αἰνείου, ὁ ὁποῖος ἔχει πληγῶθῃ εἰς τὸ ὑπογάστριον. Ἄλλ' ἢ Ἄφροδίτῃ μὲ τὰς δύο χεῖράς της ἀρπάζει τοὺς βραχίονας τοῦ υἱοῦ της Αἰνείου μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ τὸν σώσῃ. Ὅπισθεν τοῦ Διομήδους ἴσταται ἡ Ἄθηνᾶ, ἡ ὁποία παρακολουθεῖ ἡρέμως τὸ γεγονός.
(Ἰλιάδος Ε 309-317.)

Εικ. 10. Μάχη παρά τὰς ναῦς.
(Ἐξ ἀγγείου.)

Παρά τὴν πρύμνην τοῦ πλοίου Ἰσταται ὁ Αἴας πιεζόμενος ὑπὸ τῶν Τρώων, ἐκ τῶν ὀπείων εἰς κρατεὶ δῆδα ἀνημέμενην, διὰ νὰ πυρπολήσῃ τὸ πλοῖον. Δύο Ἀχαιοὶ ἔχουν ἀνατραπῆ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἐκ τῶν ὀπείων ὁ εἰς ἀμύνεται κατὰ τῶν ἐχθρῶν.
(Ἰλιάδος Ο 420.)

Εικ. 11. Μονομαχία Ἀχιλλέως καὶ Ἑκτορος.
(Ἐξ ἀγγείου.)

Ἡ Ἀθηνᾶ ἐξωθεῖ τὸν Ἀχιλλέα, ἐνῶ ὁ προστάτης τοῦ Ἑκτορος Ἀπόλλων ἐγκαταλείπει αὐτόν. (Ἰλιάδος Χ.)

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
1. Εισαγωγή	7
2. Κείμενον και περιλήψεις.....	15
3. Γνωστοί ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας γραμματικαὶ διαφοραὶ παρ' Ὀμήρω.....	89
4. Ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις	97
5. Παράρτημα εἰκόνων	189

0020556749

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΕ' 1969 (VII) - ΑΝΤ. 60.000 - ΣΥΜ. 1807/20-5-69-1871/30-5-69

'Εκτύπωσις — Βιβλιοδεσία 'Α/φών Γ. ΡΟΔΗ — 'Αμαρουσίον 53 — 'Αμαρούσιον

